

ŽENEVSKÉ ÚMLUVY O OCHRANĚ OBĚTÍ OZBROJENÝCH KONFLIKTŮ

ze dne 12. srpna 1949

Obsah:

1. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli
2. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři
3. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci
4. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války
5. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I)
6. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II)

Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli ze dne 12. srpna 1949.

Podepsaní zmocněnci vlád zastoupených na diplomatické konferenci, která se konala v Ženevě od 21. dubna do 12. srpna 1949 za účelem revise Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných a nemocných v armádách v poli ze dne 27. července 1929, dohodli se na tomto:

Kapitola I

Všeobecná ustanovení

Čl.1

Zachovávání úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachovávání.

Čl.2

Provádění úmluvy

Nehledíc na ustanovení, která mají nabýt účinnosti již v míru, bude se tato úmluva vztahovat na všechny případy vyhlášené války nebo jakéhokoli jiného ozbrojeného konfliktu vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.

Úmluva bude se rovněž vztahovat na všechny případy částečné nebo úplné okupace celého území některé Vysoké smluvní strany, i když se tato okupace neseťká s řádným vojenským odporem.

Není-li některá z mocností účastnicích se konfliktu smluvní stranou této úmluvy, zůstanou mocnosti, které jsou jejími stranami, přesto jí vázány ve svých vzájemných vztazích. Budou kromě toho vázány touto úmluvou vůči zmíněné mocnosti, přijme-li tato její ustanovení a bude-li se jimi řídit.

Čl.3

Konflikty povahy jiné než mezinárodní

V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran, bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními:

1. S osobami, které se přímo neúčastní nepřátelství, včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně, a osob, které byly vyřazeny z boje nemocí, zraněním, zadržením nebo jakoukoli jinou příčinou, bude se za všech okolností zacházet lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na rase, barvě, náboženství či víře, pohlaví, rodu či majetku nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku.

Proto jsou a zůstávají zakázány v každé době a na každém místě, pokud jde o osoby nahoře zmíněné:

- a) útoky na život a zdraví, zejména vražda ve všech formách, zmrzačení, kruté nakládání, trýznění a mučení,
- b) braní rukojmí,
- c) útoky proti osobní důstojnosti, zejména ponižující a pokořující zacházení,
- d) odsouzení a vykonání poprav bez předchozího rozsudku vynesenoho řádně ustaveným soudem, poskytujícím soudní záruky uznané civilisovanými národy za nezbytné.

2. Ranění a nemocní budou sebráni a ošetřeni.

Nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnouti své služby stranám v konfliktu.

Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.

Použití předchozích ustanovení nebude mít vliv na právní postavení stran v konfliktu.

Čl.4

Provádění úmluvy neutrálními mocnostmi

Neutrální mocnosti použijí analogicky ustanovení této úmluvy na raněné a nemocné, jakož i na členy zdravotnického a duchovního personálu, příslušející k ozbrojeným silám stran v konfliktu, kteří budou přijati neb internováni na jejich území, a rovněž na nalezené mrtvé.

Čl.5

Časové vymezení používání úmluvy

Na chráněné osoby, které upadly do moci nepřátelské strany, bude se této úmluvy používati až do okamžiku jejich konečné repatriace.

Čl.6

Zvláštní dohody

Kromě dohod výslovně uvedených v člancích 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 a 52 mohou Vysoké smluvní strany uzavřít jiné zvláštní dohody o všech otázkách, jež budou považovati za vhodné upravit zvláště. Žádná zvláštní dohoda nesmí býti na újmu postavení raněných a nemocných, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, jak je upraveno touto úmluvou, ani omezovati práva zajištěná jim touto úmluvou.

Ranění a nemocní, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, budou požívati výhod těchto dohod tak dlouho, dokud se bude tato úmluva na ně vztahovati, ledaže by zmíněné dohody nebo dohody pozdější obsahovaly výslovně ustanovení opačná a vyjma příznivější opatření učiněná v jejich prospěch jednou nebo druhou ze stran v konfliktu.

Čl.7

Nezcizitelná povaha práv

Ranění a nemocní, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, nemohou se v žádném případě zříci z části nebo zcela práv, která jim zajišťuje tato úmluva, po případě zvláštní dohody zmíněné

v předchozím článku.

Čl.8 Ochranné mocnosti

Tato úmluva bude se prováděti za pomoci a pod dohledem ochranných mocností pověřených hájením zájmů stran v konfliktu. Za tím účelem mohou ochranné mocnosti jmenovati, vedle svého diplomatického a konsulárního personálu, delegáty ze svých příslušníků nebo z příslušníků jiných neutrálních mocností. Jmenování těchto delegátů podléhá schválení mocnosti, u které budou vykonávati své poslání.

Strany v konfliktu usnadní v největší možné míře úkol zástupců nebo delegátů ochranných mocností.

Zástupci nebo delegáti ochranných mocností nesmějí v žádném případě překročiti meze svého poslání, jak je dáno touto úmluvou; budou zejména bráti zřetel na naléhavé potřeby bezpečnosti státu, u něhož vykonávají svou funkci. Jedině naléhavé vojenské nutnosti mohou býti výjimečně a na přechodnou dobu důvodem pro omezení jejich činnosti.

Čl.9 Činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže

Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu raněných a nemocných, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.

Čl.10 Organisace nahrazující ochranné mocnosti

Vysoké smluvní strany se mohou kdykoli dohodnouti, že svěří úkoly, připadající podle této úmluvy ochranným mocnostem, organizaci poskytující veškeré záruky nestrannosti a účinnosti.

Jestliže ranění a nemocní nebo členové zdravotnického a duchovního personálu z jakéhokoli důvodu nepožívají nebo přestanou požívatí výhod činnosti ochranné mocnosti nebo organizace určené podle prvního odstavce, požádá mocnost, v jejíž moci jsou, buď některý neutrální stát nebo takovou organizaci, aby převzaly funkce příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem jmenovaným stranami, které se účastní konfliktu.

Nelze-li takto zajistiti ochranu, musí požádat mocnost, v jejíž moci jsou tyto osoby, některou lidumilnou organizaci jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, aby převzaly lidumilné úkoly příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem anebo musí přijmout, s výhradou ustanovení tohoto článku, nabídku služeb učiněnou takovou organizací.

Každá neutrální mocnost nebo každá organizace, která bude vyzvána zúčastněnou mocností anebo se sama nabídne k cílům shora zmíněným, musí si býti vědoma při své činnosti odpovědnosti vůči straně v konfliktu, k níž patří osoby chráněné touto úmluvou, a musí dávat dostatečné záruky, že je s to převzít zmíněné funkce a nestranně je plnit.

Předchozí ustanovení nelze změnit zvláštní dohodou mezi mocnostmi, z nichž jedna by byla, byť i jen přechodně, omezena ve své volnosti jednání s jinou mocností nebo s jejími spojenci následkem vojenských událostí, zejména v případě okupace celého nebo podstatné části svého území.

Kdekoli je v této úmluvě zmínka o ochranné mocnosti, vztahuje se tato zmínka také na organizace, které jí ve smyslu tohoto článku nahrazují.

Čl.11 Řešení sporů

Ve všech případech, kdy to budou ochranné mocnosti považovat za prospěšné v zájmu chráněných osob, zejména v případě neshody mezi stranami v konfliktu o použití nebo výkladu ustanovení této úmluvy, poskytnou ochranné mocnosti své dobré služby k urovnání sporu.

Za tím účelem může každá z ochranných mocností navrhnout z podnětu některé strany nebo z vlastní vůle stranám v konfliktu schůzku jejich zástupců, zejména úřadů majících péči o raněné a nemocné, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu po případě na vhodně zvoleném neutrálním území. Strany v konfliktu jsou povinny vyhovět návrhům, které jim byly v tom směru učiněny. Ochranné mocnosti mohou eventuálně navrhnout stranám v konfliktu ke schválení osobnost příslušející k některé neutrální mocnosti nebo osobnost vyslanou Mezinárodním komitétem Červeného kříže, která bude pozvána k účasti na této schůzce.

Kapitola II Ranění a nemocní

Čl.12 Ochrana a ošetřování raněných a nemocných a zacházení s nimi

Příslušníci ozbrojených sil a ostatní osoby zmíněné v následujícím článku, kteří jsou zraněni nebo nemocní, musí být za všech okolností respektováni a chráněni.

Strana v konfliktu, v jejíž moc upadnou, bude s nimi zacházet a o ně pečovat lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na pohlaví, rase, národnosti, náboženství, politickém přesvědčení nebo na jakémkoli jiném podobném znaku. Přísně je zakázán jakýkoli útok na jejich život nebo na jejich osobu, zejména nesmějí být dobiti nebo vyhlazeni, podrobeni mučení, nesmějí být na nich konány biologické pokusy, nesmějí být záměrně ponecháni bez lékařské pomoci a ošetření ani vystaveni nebezpečí nákazy neb infekce k tomu cíli vytvořenému.

Jedině důvody lékařské naléhavosti ospravedlňují ošetření v přednostním pořadí.

Se ženami se bude zacházet se všemi zvláštními ohledy příslušejícími jejich pohlaví.

Strana v konfliktu, která je nucena zanechat raněné nebo nemocné svému protivníku, ponechá s nimi, pokud to dovolí vojenské nutnosti, část svého zdravotnického personálu a materiálu, aby pomáhal při jejich ošetřování.

Čl.13 Osoby chráněné

Tato úmluva se týká raněných a nemocných patřících do těchto kategorií:

1. příslušníci ozbrojených sil některé strany v konfliktu, jakož i příslušníci milic a dobrovolných sborů, které jsou součástí těchto ozbrojených sil,
2. příslušníci jiných milic a příslušníci jiných dobrovolnických sborů, včetně příslušníků organisovaných hnutí odporu, kteří přináležejí k některé straně v konfliktu a jsou činni na svém vlastním území nebo mimo ně, i když toto území je obsazeno, pokud tyto milice nebo dobrovolnické sbory, včetně organisovaných hnutí odporu, vyhovují těmto podmínkám:
 - a) mají-li v čele osobu odpovědnou za své podřízení,
 - b) mají-li pevný rozeznávací znak viditelný na dálku,
 - c) nosí-li otevřeně zbraně,
 - d) šetří-li při svých úkonech zákonů a obyčejů válečných;

3. příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě neb k moci, kterou neuznává mocnost, která je drží,

4. osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí, jako civilní členové posádek vojenských letounů, váleční dopisovatelé, dodavatelé, členové pracovních jednotek a služeb, mající na starosti péči o blaho vojenských osob, pod podmínkou, že k tomu dostali povolení od ozbrojených sil, které doprovázejí,

5. členové lodních posádek, včetně velitelů, lodivodů a učňů obchodních lodí a posádky civilního letectva stran v konfliktu, kteří nepožívají výhod příznivějšího zacházení podle jiných ustanovení mezinárodního práva,

6. obyvatelé neobsazeného území, kteří se při příchodu nepřítele z vlastního popudu chopí zbraně, aby bojovali proti pronikajícímu vojsku, aniž by měli čas ustavit se v pravidelné ozbrojené síly, nosí-li otevřeně zbraně a zachovávají zákony a obyčeje válečné.

Čl.14

Právní postavení

S výhradou ustanovení předchozího článku stanou se ranění a nemocní některé válčící strany, kteří upadnou do moci nepřítele, válečnými zajatci a budou se na ně vztahovat pravidla mezinárodního práva týkající se válečných zajatců.

Čl.15

Vyhledání a sebrání raněných a nemocných

V každé době a zejména po boji učiní strany v konfliktu bez meškání všechna možná opatření, aby vyhledaly a sebraly raněné a nemocné, aby je chránily proti plenění a špatnému nakládání a aby jim zajistily nutné ošetření, jakož i aby vyhledaly mrtvé a zamezily jejich oloupení.

Kdykoli to okolnosti dovolí, bude ujednáno příměř, zastavení palby nebo místní dohody, aby bylo možno odnést, vyměnit a přepravit raněné, kteří zůstali na bojišti.

Místní dohody mohou být rovněž uzavřeny mezi stranami v konfliktu za účelem evakuace nebo výměny raněných a nemocných z obléhaného nebo obklíčeného území a za účelem průvozu zdravotnického i duchovního personálu a zdravotnického materiálu dopraveného do tohoto území.

Čl.16

Pořízení a zasílání zpráv o raněných a nemocných Vystavení a zasílání úmrtních listů a seznamů zemřelých Závěti a osobní majetek zemřelých

Strany v konfliktu pořídí v nejkratší možné lhůtě soupis všech údajů potřebných k zjištění totožnosti raněných, nemocných a mrtvých nepřátelské strany, kteří se dostali do jejich moci. Tyto údaje budou podle možnosti obsahovat:

- a) označení mocnosti, k níž náležejí,
- b) vojenský útvar nebo matriční číslo,
- c) příjmení,
- d) křestní jméno nebo jména,
- e) datum narození,
- f) jiné údaje z průkazu nebo štítku totožnosti,
- g) datum a místo zajmutí nebo úmrtí,
- h) údaje o zraněních, nemoci nebo o příčině smrti

Údaje shora uvedené budou sděleny v nejkratší možné lhůtě informační kanceláři zmíněné v článku 122 Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci, která je zašle mocnosti,

k níž zajatci náležejí, prostřednictvím ochranné mocnosti a ústřední kanceláře pro válečné zajatce.

Strany v konfliktu vystaví a navzájem si zašlou cestou udanou v předchozím odstavci úmrtní listy nebo seznamy zemřelých, řádně ověřené. Seberou a navzájem si rovněž zašlou prostřednictvím téže kanceláře polovinu dvojitého štítku totožnosti, závěti neb jiné dokumenty důležité pro rodinu zemřelého, peněžní částky a vůbec všechny předměty mající nějakou vlastní cenu nebo hodnotu citovou, které budou nalezeny u mrtvých. Tyto předměty, jakož i věci, jichž majitel nebyl zjištěn, odešlou se v zapečetěných balících, spolu s prohlášením o všech podrobnostech potřebných k zjištění zemřelého majitele, jakož i s úplným inventářem balíku.

Čl.17

Pohřbení zemřelých a Správa pro evidenci hrobů

Strany v konfliktu budou dbát toho, aby před pohřbem nebo zpopelněním zemřelých, konaným jednotlivě, bylo, pokud to jen okolnosti dovolí, provedeno pečlivé a pokud možno lékařské ohledání mrtvých za tím účelem, aby byla zjištěna smrt i totožnost a aby bylo umožněno podat o tom zprávu. Polovina dvojitého štítku totožnosti nebo štítek sám, jde-li o štítek jednoduchý, bude ponechán u mrtvého.

Těla se nesmí zpopelnit než z naléhavých zdravotních důvodů nebo pohnutek vyplývajících z náboženství zemřelého. V případě zpopelnění budou na úmrtním listě nebo na ověřeném seznamu zemřelých podrobně udány okolnosti a důvody zpopelnění.

Strany v konfliktu budou kromě toho dbát, aby mrtví byli pohřbeni s úctou, pokud možná podle náboženství, k němuž patřili, aby jejich hrobů bylo šetřeno a aby byly pokud možná seskupeny podle národnosti zemřelých, vhodně udržovány a označeny tak, aby je bylo lze vždy nalézt. Za tím účelem zřídí na počátku nepřátelství Úřední správu pro evidenci hrobů, aby bylo možno provést po případě exhumace, zjištění totožnosti mrtvých, ať jsou hroby umístěny kdekoliv, a eventuálně jejich převezení do vlasti. Tato ustanovení platí rovněž pro popel, který bude Správou pro evidenci válečných hrobů uchován až do okamžiku, kdy země původu sdělí konečné rozhodnutí v této věci.

Jakmile to okolnosti dovolí a nejpozději při skončení nepřátelství, vymění si navzájem tyto Správy hrobů prostřednictvím informační kanceláře, zmíněné v druhém odstavci článku 16, seznamy udávající přesně místo a označení hrobů, jakož i informace o mrtvých v nich pohřbených.

Čl.18

Úloha obyvatelstva při ošetřování raněných a nemocných

Vojenský úřad může se obrátit na okolní obyvatele se samaritánskou výzvou, aby dobrovolně sebrali a ošetřili pod jeho dohledem raněné a nemocné, a poskytnout za to osobám, které uposlechnou této výzvy, potřebnou ochranu a úlevy. V případě, že by nepřátelská strana dobyla nebo zpět získala moc nad tímto krajem, poskytne těmto osobám stejnou ochranu a stejné úlevy.

Vojenský úřad musí dovolit obyvatelům a pomocným společnostem i v napadených nebo obsazených krajích, aby ze své vlastní vůle sbírali a ošetřovali raněné a nemocné, ať jsou příslušníky kteréhokoli národa. Civilní obyvatelstvo je povinno šetřit těchto raněných a nemocných a zejména nedopouštět se na nich žádného násilí.

Nikdo nesmí trpět újmu nebo být odsouzen za to, že ošetřoval raněné nebo nemocné.

Ustanovení tohoto článku nezavazují okupační mocnost závazků postarat se o raněné a nemocné jak po tělesné tak po duševní stránce.

Kapitola III Zdravotnické útvary a ústavy

Čl.19

Ochrana zdravotnických útvarů a ústavů

Stálé ústavy a pohyblivé útvary zdravotnické služby nesmějí za žádných okolností být napadeny, nýbrž musí být vždy respektovány a chráněny stranami v konfliktu. Dostanou-li se do moci nepřátelské strany, mohou i dále pokračovat ve své činnosti, pokud mocnost, která je zajala, se sama nepostará o potřebné ošetření raněných a nemocných, kteří jsou v těchto ústavech a útvarech.

Příslušné úřady budou bdít nad tím, aby tyto zdravotnické ústavy a útvary byly pokud možno umístěny tak, aby eventuální útoky proti vojenským cílům nemohly ohrozit tyto zdravotnické ústavy a útvary.

Čl.20

Ochrana nemocničních lodí

Nemocniční lodi, které mají nárok na ochranu podle Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři, nesmějí býti napadeny s pevniny.

Čl.21

Zánik ochrany poskytnuté zdravotnickým útvarům a ústavům

Ochrana, která přísluší stálým ústavům a pohyblivým zdravotnickým útvarům zdravotnické služby, zanikne toliko tenkrát, je-li jich použito vedle jejich lidumilného poslání k spáchání činů škodících nepříteli. Ochrana může však přestat teprve po výzvě, která stanoví ve všech případech, kde je to vhodné, přiměřenou lhůtu, která uplyne bezvýsledně.

Čl.22

Okolnosti, které nejsou důvodem pro zbavení ochrany

Okolnosti níže uvedené nebudou se považovat za důvod, aby zdravotnický útvar nebo ústav byl zbaven ochrany příslušející mu podle článku 19:

1. je-li personál útvaru nebo ústavu ozbrojen a užívá-li svých zbraní na svou vlastní obranu a na obranu svých raněných a nemocných,
2. je-li útvar nebo ústav, nemající ozbrojené ošetřovatele, chráněn hlídkou, strážemi nebo ozbrojeným průvodem,
3. najdou-li se v útvaru nebo v ústavu přenosné zbraně a střelivo odebrané raněným a nemocným, které dosud nebyly odevzdány příslušným službám,
4. je-li v ústavu nebo útvaru zvěrolékařský personál a materiál, aniž by byl jeho nedílnou součástí,
5. je-li lidumilná činnost útvaru nebo ústavu nebo jeho personálu rozšířena i na civilní raněné a nemocné.

Čl.23

Nemocniční oblasti a místa

Už za míru mohou Vysoké smluvní strany, a strany v konfliktu jakmile vypukne nepřátelství, zřídit na svém vlastním území, a v případě potřeby na území okupovaném, nemocniční oblasti a místa zařízená tak, aby na nich našli ochranu před účinky války ranění a nemocní, jakož i personál mající na starosti

organizaci a správu těchto oblastí a míst a péči o osoby tam shromážděné.

Hned od počátku války i v jejím průběhu mohou zúčastněné strany uzavřít mezi sebou dohody o uznání těchto nemocničních oblastí a míst, které zřídily. Mohou za tím účelem uvést ve skutek ustanovení uvedená v návrhu dohody připojené k této úmluvě s případnými úpravami, které by považovaly za potřebné.

Ochranné mocnosti a Mezinárodní komitét Červeného kříže se vybízejí, aby byly nápomocny při zřízení a uznání těchto nemocničních oblastí a míst.

Kapitola IV Personál

Čl.24 Ochrana stálého personálu

Zdravotnický personál určený výhradně k vyhledávání, sbírání, dopravě nebo k ošetření raněných a nemocných anebo k zabránění nemocem, personál určený výlučně ke správě zdravotnických útvarů a ústavů, jakož i vojenští duchovní přidělení k ozbrojeným silám, budou za všech okolností respektováni a chráněni.

Čl.25 Ochrana dočasného personálu

Vojenské osoby zvláště vycvičené, aby jich mohlo být v případě potřeby použito jako ošetřovatelů nebo pomocných nosičů nosítek při vyhledávání, odnášení, převozu nebo ošetřování raněných a nemocných, budou rovněž respektovány a chráněny, plní-li tyto úkoly v okamžiku, kdy přijdou ve styk s nepřítelem nebo kdy se dostanou do jeho moci.

Čl.26 Personál pomocných společností

Personálu uvedenému v článku 24 je na roveň postaven personál národních společností Červeného kříže a jiných dobrovolných pomocných společností, které jsou řádně uznány a povoleny jejich vládou, pokud bude zaměstnán ve stejných funkcích jako personál uvedený v zmíněném článku, s tou podmínkou, že personál těchto společností podléhá vojenským zákonům a předpisům.

Každá z Vysokých smluvních stran oznámí straně druhé buďto již v míru nebo při zahájení neb průběhem nepřátelství, avšak v každém případě před skutečným jich použitím, jména společností, které zmocnila aby pod její odpovědností pomáhaly oficiální zdravotnické službě jejich ozbrojených sil.

Čl.27 Uznané společnosti neutrálních států

Uznaná společnost neutrálního státu smí poskytnout některé straně v konfliktu pomoc svým personálem nebo svými zdravotnickými útvary jen po předchozím souhlasu své vlády a s povolením strany v konfliktu samotné. Tento personál a tyto útvary budou postaveny pod dohled této strany v konfliktu.

Neutrální vláda oznámí zmíněný svůj souhlas nepříteli státu, který tuto pomoc přijímá. Strana v konfliktu, která přijme tuto pomoc, je povinna, dříve než se jí jakkoli použije, zpravit o tom nepřátelskou stranu.

Za žádných okolností nelze pokládat tuto pomoc za vměšování se do konfliktu.

Členové personálu zmíněného v prvním odstavci musí být opatřeni, dříve než opustí neutrální zemi, k níž náleží, řádnými průkazy totožnosti uvedenými v článku 40.

Čl.28

Personál zadržený nepřítelem

Personál uvedený v článku 24 a 26, který se dostane do rukou nepřítele, bude zadržen, jen pokud to vyžaduje zdravotní stav, duchovní potřeba a počet válečných zajatců.

Členové personálu, kteří budou takto zadrženi, nebudou pokládáni za válečné zajatce. Budou však nicméně požívat při nejmenším výhod všech ustanovení Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci. Budou nadále vykonávat, v rámci vojenských zákonů a předpisů mocnosti, v jejíž moci jsou, pod dohledem jejích příslušných služeb a podle svědomí svého povolání svou léčebnou nebo duchovní funkci ve prospěch válečných zajatců příslušejících především k ozbrojeným silám, k nimž sami patří. Budou dále požívat těchto výhod při výkonu svého léčebného nebo duchovního poslání:

a) Budou mít právo občas navštěvovat válečné zajatce, kteří jsou v pracovních oddílech nebo v nemocnicích položených mimo tábor. Mocnost, v jejíž moci jsou, jim za tím účelem poskytne potřebné dopravní prostředky.

b) V každém táboře bude nejstarší vojenský lékař nejvyšší hodnosti odpovědný vojenským úřadům tábora za odbornou činnost zadrženého zdravotnického personálu. Za tím účelem se dohodnou strany v konfliktu hned na počátku nepřátelství o vzájemně si odpovídajících hodnostech svého zdravotnického personálu, včetně personálu společností zmíněných v článku 26. Tento lékař, jakož i duchovní budou mít přímý přístup k odpovědným táborovým úřadům ve všech otázkách týkajících se jejich poslání. Tyto úřady jim poskytnou všechny výhody pro písemný styk v těchto otázkách.

c) Zadržený personál nemůže být nucen k žádné práci, která nesouvisí s jeho zdravotnickým nebo duchovním posláním, třebaže zůstává podroben vnitřní kázní tábora, ve kterém je.

Strany v konfliktu se dohodnou během nepřátelství o eventuálním vystřídání zadrženého personálu a stanoví podmínky jeho provedení.

Žádné z předchozích ustanovení nezprošťuje mocnost, v jejíž moci jsou tyto osoby, závazků, které má ve věci zdravotní a duchovní péče o válečné zajatce.

Čl.29

Osud dočasného personálu

Personál označený v článku 25, který se dostane do rukou nepřátel, se považuje za válečné zajatce, bude ho však užito, pokud toho bude třeba, k zdravotnické službě.

Čl.30

Vrácení zdravotnického a duchovního personálu

Personál, který nebude nezbytně třeba zadržet podle ustanovení článku 28, bude vrácen straně v konfliktu, k níž náleží, jakmile se najde nějaká cesta k jeho návratu a jakmile to dovolí vojenské nutnosti.

Než dojde k vrácení, nebude považován za válečné zajatce. Bude však přesto požívat při nejmenším všech výhod stanovených Ženevskou úmluvou z 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci. Bude nadále vykonávat své funkce pod dohledem nepřátelské strany a bude ho především užito k ošetřování raněných a nemocných bojovníků strany, k níž přináleží.

Při odjezdu smí si odnést osobní svršky, cenné předměty a nástroje, které jsou jeho vlastnictvím.

Čl.31

Výběr osob, které mají být vráceny

Výběr osob, které budou vráceny straně v konfliktu podle ustanovení článku 30, bude proveden bez ohledu na rasu, náboženství nebo politické přesvědčení, nejvhodněji podle časového pořadí jejich zajetí a jejich zdravotního stavu.

Hned po zahájení nepřátelství mohou strany v konfliktu stanovit zvláštními dohodami procento personálu, který má být zadržen, v poměru k počtu válečných zajatců, jakož i jeho rozdělení po táborech.

Čl.32

Návrat personálu společností neutrálních států

Osoby zmíněné v článku 27, které se dostanou do moci protivníkovy, nesmějí být zadrženy.

Není-li opačné dohody, bude jim dovoleno vrátit se do vlasti nebo, není-li to možné, na území té strany v konfliktu, v jejichž službách byly, jakmile bude otevřena cesta k jejich návratu a jakmile to dovolí vojenská nutnost.

Než dojde k jejich propuštění, budou dále vykonávat službu pod dohledem nepřátelské strany: budou především přiděleny k ošetřování raněných a nemocných té bojující strany, v jejichž službách byly.

Při svém odjezdu smějí si odvézt své svršky, osobní věci, cenné předměty, nástroje, zbraně a, možno-li, i dopravní prostředky, které jim patří.

Strany v konfliktu zajistí těmto osobám, pokud budou v jejich moci, totéž zaopatření, totéž ubytování, tytéž náležitosti a platy jako odpovídajícímu personálu své vlastní armády. Strava budiž v každém případě postačující v množství, jakosti i rozmanitosti, aby jim zaručila normální zdravotní rovnováhu.

Kapitola V Budovy a materiál

Čl.33

Osud staveb, materiálu a skladů zdravotnických zařízení ozbrojených sil

Materiál pohyblivých zdravotnických útvarů ozbrojených sil, který se dostane do moci protivníkovy, zůstane vyhrazen pro raněné a nemocné.

Stavby, materiál a sklady stálých zdravotnických zařízení ozbrojených sil zůstanou podrobeny válečným zákonům, nemohou však být odňaty svému účelu, dokud jich je třeba pro péči o raněné a nemocné. Velitelé armád v poli mohou jich však užít v případě naléhavé vojenské nutnosti, za předpokladu, že učinili předtím opatření potřebná k zajištění blaha nemocných a raněných, kteří jsou tam ošetřováni.

Materiál a sklady uvedené v tomto článku se nesmějí úmyslně zničit.

Čl.34

Majetek pomocných společností

Movitý i nemovitý majetek pomocných společností, požívajících výhod této úmluvy považuje se za soukromé vlastnictví.

Právo na rekvisice přiznané válčícím zákony a zvyklostmi válečnými bude uplatňován pouze v případech naléhavé nutnosti a teprve, když je zajištěn osud raněných a nemocných.

Kapitola VI Zdravotnické transporty

Čl.35

Ochrana zdravotnických transportů

Transporty raněných a nemocných nebo zdravotnického materiálu budtež respektovány a chráněny ze stejných důvodů jako pohyblivé zdravotnické útvary.

Upadnou-li tyto transporty nebo vozidla do rukou nepřátelské strany, budou podléhat zákonům válečným za podmínky, že strana v konfliktu, která se jich zmocní, se ve všech případech postará o raněné a nemocné, kteří v nich jsou.

Civilní personál a všechny dopravní prostředky pocházející z rekvizic podléhají obecným pravidlům mezinárodního práva.

Čl.36

Sanitní letadla

Sanitní letadla, to jest letadla výlučně užívaná k odvozu raněných a nemocných a pro dopravu sanitního personálu i materiálu, nesmějí být napadena, nýbrž budou respektována válčícími stranami při letech, které budou konat ve výškách, v dobách a směry výslovně dohodnutými mezi všemi zúčastněnými bojujícími stranami.

Budou zřetelně opatřena, vedle národních barev, rozeznávacím znakem, uvedeným v článku 38, na svých spodních, horních i bočních plochách. Budou vybavena jakýmkoli jiným označením nebo poznávacím prostředkem, stanovenými dohodou mezi válčícími stranami buď na počátku nebo během nepřítelství.

Není-li opačné dohody, je zakázán přelet nepřátelského nebo nepřitelem obsazeného území.

Sanitní letadla musí uposlechnout každé výzvy k přistání. Přistane-li takto letadlo podle rozkazu, může pokračovat v letu se svým osazenstvem po eventuální prohlídce.

Přistane-li letadlo nouzově na území nepřátelském nebo nepřitelem obsazeném, jsou ranění, nemocní i posádka letadla válečnými zajatci. Se zdravotnickým personálem bude nakládáno podle článku 24 a následujících.

Čl.37

Přelétávání neutrálních zemí Vysazení nemocných a raněných na neutrálním území

Sanitní letadla stran v konfliktu mohou s výhradou ustanovení druhého odstavce přelétat území neutrálních mocností a tam přistávat na pevnině nebo na vodě v případě nutnosti nebo aby tam učinila zastávku. Musí především oznámit neutrálním mocnostem přelet nad jejich územím a poslechnout každé

výzvy k přistání na zemi nebo ve vodě. Budou chráněna před útokem, jen poletí-li ve výšce, v době a směrem výslovně dohodnutým mezi zúčastněnými stranami v konfliktu a neutrálními mocnostmi.

Neutrální mocnosti mohou však stanovit podmínky nebo omezení, pokud jde o přelet jejich území sanitními letadly nebo o jejich přistání. Tyto eventuální podmínky neb omezení budou platit stejným způsobem pro všechny bojující mocnosti.

Ranění nebo nemocní, vysazení se souhlasem místního úřadu ze sanitního letadla na neutrálním území, budou, pokud nebylo jinak ujednáno mezi neutrální mocností a stranami v konfliktu, zadrženi neutrálním státem, když toho vyžaduje mezinárodní právo, tak aby se nemohli znovu účastnit válečných

operací. Náklady na nemocniční ošetřování a internování nese mocnost, k níž ranění a nemocní náležejí.

Kapitola VII Rozeznávací znak

Čl.38

Odznak a rozeznávací znak zdravotnické služby armád

K počtě Švýcarska bude heraldické znamení červeného kříže na bílém poli, utvořené převrácením spolkových barev, podrženo jakožto odznak a rozeznávací znak zdravotnické služby armád.

Nicméně však pro státy, které užívají již jakožto rozeznávacího znaku na místo červeného kříže, červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém poli, budou tyto znaky rovněž připuštěny ve smyslu této úmluvy.

Čl.39

Používání znaku

Tento odznak bude umístěn pod dohledem příslušného vojenského velitelství na praporech, na náramenních páskách a na všem materiálu náležejícím zdravotnické službě.

Čl.40

Označení zdravotnického a duchovního personálu a jeho průkaz totožnosti

Personál uvedený v článku 24 a v člancích 26 a 27 nosí na levé paži pásku odolávající vlhku s rozeznávacím znakem, vydanou příslušným vojenským úřadem a opatřenou jeho razítkem.

Tento personál bude mít u sebe vedle štítku totožnosti uvedeného v článku 16 také zvláštní průkaz totožnosti opatřený rozeznávacím znakem. Tento průkaz musí být odolný proti vlhkosti a mít takové rozměry, aby se vešel do kapsy. Bude vystaven v jazyku domovského státu a bude obsahovat alespoň příjmení, křestní jména, datum narození, hodnost a matriční číslo majitele. Bude v něm uvedeno, z jakého důvodu má právo na ochranu podle této úmluvy. Průkaz bude opatřen fotografií majitele a vedle toho buď jeho podpisem nebo otiskem prstů nebo obojím zároveň. Bude na něm razítko vojenského úřadu.

Průkaz totožnosti bude jednotný v každé armádě a pokud možno stejného typu v armádách Vysokých smluvních stran. Strany v konfliktu mohou se řídit vzorem připojeným jako příklad k této úmluvě. Na počátku nepřátelství si zašlou navzájem vzor, kterého budou užívat. Každý průkaz totožnosti bude podle možnosti vydán alespoň ve dvou exemplářích, z nichž jeden si podrží země původu.

V žádném případě nesmí být personál výše uvedený zbaven svých odznaků nebo svého průkazu totožnosti ani práva nosit náramenní pásku. V případě ztráty má nárok na duplikát průkazu a na to, aby mu byly vydány odznaky nové.

Čl.41

Označení dočasného personálu a jeho průkazy totožnosti

Personál označený v článku 25 nosí, jen pokud vykonává zdravotnickou službu, bílou náramenní pásku s rozeznávacím znakem uprostřed, ale menších rozměrů, vydanou a orazítkovanou vojenským úřadem.

Vojenské listiny totožnosti, které bude mít tento personál při sobě, budou obsahovat údaj o zdravotnické průpravě, které se dostalo majiteli, o přechodné povaze jeho služby a o jeho právu nosit náramenní pásku.

Čl.42 Označení zdravotnických útvarů a ústavů

Prapor se znakem podle této úmluvy smí být vztyčen toliko u zdravotnických útvarů a ústavů, kterých tato úmluva předpisuje šetřit, a jen se souhlasem vojenského úřadu.

Na pohyblivých útvarech i na stálých ústavěch může být vztyčen vedle tohoto praporu státní prapor strany v konfliktu, ke které tento ústav nebo útvar náleží.

Avšak zdravotnické útvary, které upadly v moc nepřítel, vztyčí jen prapor podle této úmluvy.

Strany v konfliktu provedou, pokud to vojenské požadavky dovolí, všechna nutná opatření, aby učinily rozeznávací znaky zdravotnických útvarů a ústavů jasné viditelnými nepřátelským silám pozemním, leteckým i námořním, aby tak byla vyloučena možnost jakékoli útočné akce proti nim.

Čl.43 Omezení týkající se užívání rozeznávacího znaku Přípustné výjimky

Zdravotnické útvary neutrálních států, kterým by bylo za podmínek stanovených v článku 27 povoleno propůjčit služby některé válečné straně, musí vztyčit s praporem podle této úmluvy státní prapor této válečné strany, použije-li tato možnost, kterou jí skýtá článek 42.

Nebrání-li tomu opačný rozkaz příslušného vojenského úřadu, mohou za všech okolností vztyčit svůj státní prapor, i když upadnou do moci nepřátelské strany.

Čl.44 Omezení týkající se užívání rozeznávacího znaku Přípustné výjimky

Znaku červeného kříže na bílém poli a slov "červený kříž" nebo "ženevský kříž" se smí užívat, s výjimkou případů vytčených v následujících odstavcích tohoto článku, jak v míru tak i za války toliko k označení a na ochranu zdravotnických útvarů a ústavů, personálu a materiálu, chráněných touto úmluvou a ostatními mezinárodními úmluvami upravujícími podobné věci. Totéž platí i o odznacích uvedených v článku 38, druhý odstavec, pro státy, které jich užívají. Národní společnosti Červeného kříže a ostatní společnosti uvedené v článku 26 budou mít právo užívat rozeznávacího znaku poskytujícího ochranu podle této úmluvy toliko v rámci ustanovení tohoto odstavce.

Národní společnosti Červeného kříže (Červeného pŕlmesíce, Červeného lva a slunce) mohou dále používat v míru ve shodě se svým domácím zákonodárstvím znaku Červeného kříže pro svou jinou činnost odpovídající zásadám vysloveným na mezinárodních konferencích Červeného kříže. Pokračují-li v této činnosti i za války, musí užívat tohoto znaku za takových podmínek, aby nemohla vzniknout domněnka, že si osobují právo na ochranu podle této úmluvy; odznak bude poměrně malých rozměrů a nesmí se ho užívat na náramenních páskách nebo na střechách budov.

Mezinárodní organizace Červeného kříže a jeho personál řádně zmocněný mají právo užívat znaku červeného kříže na bílém poli v každé době.

Výjimečně lze užívat ve shodě s domácím zákonodárstvím a s výslovným souhlasem některé z národních společností Červeného kříže (Červeného pŕlmesíce, Červeného lva a slunce) odznaku podle této úmluvy v míru k označení vozidel užívaných jako ambulance a k označení záchranných stanic výlučně určených k bezplatnému ošetřování raněných nebo nemocných.

Kapitola VIII Provádění úmluvy

Čl.45

Podrobné provedení článků úmluvy a řešení případů, jež nejsou předvídaný

Každá strana v konfliktu postará se prostřednictvím svých vrchních velitelů o podrobné provedení předchozích článků a o to, aby případy, na něž není pamatováno, byly řešeny podle obecných zásad této úmluvy.

Čl.46

Zákaz represálií

Jsou zakázány represalie proti raněným, nemocným, personálu a budovám nebo materiálu, chráněným touto úmluvou.

Čl.47

Rozšíření textu úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že rozšíří co možná nejvíce, v míru i ve válce, text této úmluvy ve svých zemích a zejména že zařadí její studium do vojenských a, možno-li, i civilních studijních programů, tak, aby její zásady byly uvedeny ve známost všeho obyvatelstva, zejména bojujících ozbrojených sil, zdravotnického personálu a vojenských duchovních.

Čl.48

**Zaslání oficiálních překladů a všech zákonů a nařízení
vydaných k provedení úmluvy**

Vysoké smluvní strany si navzájem zašlou prostřednictvím Švýcarské spolkové rady, a za nepřátelství prostřednictvím ochranné mocnosti, oficiální překlady této úmluvy, jakož i zákony a nařízení, které by vydaly, aby zajistily její používání.

Kapitola IX Stíhání zneužití a porušení

Čl.49

Trestní sankce: Všeobecná ustanovení

Vysoké smluvní strany se zavazují, že učiní všechna potřebná zákonodárná opatření, aby stanovily přiměřené trestní sankce postihující osoby, které se dopustí toho či onoho vážného porušení této úmluvy, vymezeného v následujícím článku, nebo dají k takovému porušení rozkaz.

Každá smluvní strana je povinna vypátrat osoby obviněné z toho, že se dopustily některého z těchto vážných porušení anebo že daly k němu rozkaz, a musí je postavit před své vlastní soudy, ať je jakákoli jejich státní příslušnost. Může také, dá-li tomu přednost, odevzdat je v souladu s podmínkami svého vlastního zákonodárství k soudnímu stíhání některé jiné smluvní straně mající zájem na potrestání, pokud tato smluvní strana má dostatečná obvinění proti těmto osobám.

Každá smluvní strana učiní potřebná opatření, aby odstranila všechny činy odporující ustanovením této úmluvy, jiné než jsou vážná porušení uvedená v následujícím článku.

Obvinění budou za všech okolností požívat záruk soudního řízení a svobodné obhajoby, které nebudou méně příznivé než záruky zmíněné v článku 105 a následujících Ženevské úmluvy ze dne 12.

srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

Čl.50

Trestní sankce: Vážná porušení úmluvy

Vážnými porušeními uvedenými v předchozím článku mohou být některé z níže uvedených činů spáchaných na osobách nebo na majetku chráněných touto úmluvou: úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, čítajíc v to i biologické pokusy, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné zranění a ohrožení zdraví, zničení a přisvojení si majetku neodůvodněné vojenskou nutností a provedené ve velkém měřítku nedovoleným a svévolným způsobem.

Čl.51

Trestní sankce: Odpovědnost smluvních stran

Žádná smluvní strana se nemůže sama zprostit ani zprostit jinou smluvní stranu odpovědnosti, která stihá ji samotnou nebo jinou smluvní stranu v důsledku porušení zmíněných v předchozím článku.

Čl.52

Postup při vyšetřování tvrzeného porušení úmluvy

Na žádost některé strany v konfliktu se zavede vyšetřování způsobem, jenž bude stanoven mezi zúčastněnými stranami, o každém tvrzeném porušení této úmluvy.

Nedosáhne-li se dohody o způsobu vyšetřování, shodnou se strany na volbě rozhodčího, který stanoví, jakým způsobem postupovat.

Jakmile bude zjištěno porušení, učiní mu strany v konfliktu konec a odstraní je jak možná nejrychleji.

Čl.53

Zneužívání znaku nebo názvu Červeného kříže

Užívání znaku nebo názvu "červený kříž" nebo "ženevský kříž" anebo jiného znaku nebo názvu je napodobujícího soukromými osobami nebo obchodními společnostmi či firmami, ať veřejnými nebo soukromými, jinými než těmi, kdož na to mají právo podle této úmluvy, je zakázáno v každé době, ať má toto užívání jakýkoli účel a bez ohledu na dobu, kdy s tímto užíváním bylo započato.

Vzhledem k počtě prokázané Švýcarsku přijetím spolkových převrácených barev a k možnosti záměny švýcarského státního znaku a rozeznávacího odznaku podle této úmluvy, je zakázáno v každé době soukromým osobám, obchodním společnostem neb firmám užívat státního znaku Švýcarské konfederace, jakož i každého znaku jej napodobujícího, ať již jako tovární nebo obchodní známky nebo jako součásti těchto známek aneb za účelem odporujícím obchodní poctivosti anebo konečně za okolností, které by mohly urazit švýcarský národní cit.

Vysoké smluvní strany, které nebyly stranami Ženevské úmluvy z 27. 7. 1929, mohou však povolit těm, kdož dříve používali odznaků, názvů nebo známek uvedených v prvním odst., lhůtu nejvýš tří let od okamžiku, kdy tato úmluva nabude účinnosti, aby přestali jich užívat, za předpokladu, že v této lhůtě jejich používání nemůže za války vzbudit domněnku, že má za účel poskytnout ochranu ve smyslu této úmluvy.

Zákaz vyslovený v prvním odstavci tohoto článku se týká rovněž znaků a názvů uvedených v druhém odstavci článku 38, aniž by tím byla dotčena práva nabytá dřívějším používáním.

Čl.54

Vydání zákonodárných opatření ke stíhání zneužití znaku nebo názvu Červeného kříže

Vysoké smluvní strany, jichž dosavadní zákonodárství by nebylo postačující, učiní potřebná opatření, aby byla zamezena a stíhána v každé době zneužití zmíněná v článku 53.

Kapitola X Závěrečná ustanovení

Čl.55

Autentická znění a oficiální překlady

Tato úmluva jest sepsána v jazyce anglickém a francouzském. Obě znění jsou stejně závazná.

Švýcarská spolková rada dá pořídit úřední překlady úmluvy do jazyka ruského a španělského.

Čl.56

Lhůta pro podepsání úmluvy

Tato úmluva, která bude mít dnešní datum, může být podepsána až do 12. února 1950 jménem mocností zastoupených na konferenci, která započala v Ženevě dne 21. dubna 1949, jakož i jménem mocností na této konferenci nezastoupených, které jsou však stranami Ženevských úmluv z r. 1864, z r. 1906 nebo z r. 1929 o zlepšení osudu raněných a nemocných v armádách v poli.

Čl.57

Ratifikace

Tato úmluva bude ratifikována co možná nejdříve a ratifikační listiny budou uloženy v Bernu.

O uložení každé ratifikační listiny bude pořízen zápis, jehož jeden ověřený opis bude zaslán Švýcarskou spolkovou radou všem mocnostem, jejichž jménem byla podepsána nebo jejichž jménem byl oznámen přístup.

Čl.58

Nabytí účinnosti

Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy byly uloženy nejméně dvě ratifikační listiny.

Později nabude účinnosti pro každou z Vysokých smluvních stran šest měsíců po uložení její ratifikační listiny.

Čl.59

Vztah k dřívějším úmluvám

Tato úmluva nahrazuje úmluvy z 22. srpna 1864, z 6. července 1906 a z 27. července 1929 ve vztazích mezi Vysokými smluvními stranami.

Čl.60

Přístup k úmluvě

Ode dne nabytí účinnosti zůstane tato úmluva otevřena pro přístup každé mocnosti, jejímž jménem nebyla podepsána.

Čl.61
Oznamování přístupů

Přístupy budou oznámeny písemně Švýcarské spolkové radě a nabudou účinnosti šest měsíců poté, kdy jí došly.

Švýcarská spolková rada oznámí přístupy všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána anebo jejichž jménem jí byl oznámen přístup.

Čl.62
Zvláštní případy, kdy ratifikace nebo přístupy nabývají okamžitě účinnosti

Za situace vylíčené v člancích 2 a 3 nabudou uložené ratifikace a přístupy oznámené stranami v konfliktu před zahájením nepřátelství neb okupace anebo po něm okamžitě účinnosti. Oznámení o ratifikacích nebo o přístupech došlých od stran v konfliktu učiní Švýcarská spolková rada nejrychlejším způsobem.

Čl.63
Výpověď úmluvy

Každá z Vysokých smluvních stran bude mít možnost vypovědět tuto úmluvu.

Výpověď bude oznámena písemně Švýcarské spolkové radě. Tato uvědomí o tomto oznámení vlády všech Vysokých smluvních stran.

Výpověď nabude účinnosti jeden rok po jejím oznámení Švýcarské spolkové radě. Avšak výpověď oznámená v době, kdy vypovídající mocnost je zapletena do nepřátelství, nenabude účinnosti, pokud nebude uzavřen mír, a v žádném případě, pokud nebudou skončeny operace spojené s propuštěním a repatriací osob ochráněných touto úmluvou.

Výpověď bude platit jen pro vypovídající mocnost. Nebude mít vliv na závazky, které strany v konfliktu budou i nadále nuceny dodržovat ve smyslu zásad mezinárodního práva, jak vyplývají ze zvyklostí stávajících mezi civilisovanými národy, ze zákonů lidskosti a z požadavků veřejného svědomí.

Čl.64
Registrace v sekretariátu Organizace Spojených národů

Švýcarská spolková rada dá tuto úmluvu zaregistrovat v sekretariátu Organizace Spojených národů. Švýcarská spolková rada zpraví také sekretariát Organizace Spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, došlých k této úmluvě.

Na důkaz toho podepsaní, předloživše své plné moci, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v Ženevě dne 12. srpna 1949 v jazyce anglickém a francouzském; originál bude uložen v archivu Švýcarské konfederace. Švýcarská spolková rada zašle ověřený opis této úmluvy každému ze signatárních států, jakož i státům, které k úmluvě přistoupí.

Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři

ze dne 12. srpna 1949

Podepsaní zmocněnci vlád zastoupených na diplomatické konferenci, která se konala v Ženevě od 21. dubna do 12. srpna 1949 za účelem revise X. Haagské úmluvy z 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské dohody z r. 1906 na válku námořní, dohodli se na tomto:

Kapitola I

Všeobecná ustanovení

Čl.1

Zachovávání úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachovávání.

Čl.2

Provádění úmluvy

Nehledíc na ustanovení, která mají nabyt účinnosti již v míru, bude se tato úmluva vztahovat na všechny případy vyhlášené války nebo jakéhokoli jiného ozbrojeného konfliktu, vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.

Úmluva bude se rovněž vztahovat na všechny případy částečné nebo úplné okupace území některé Vysoké smluvní strany, i když se tato okupace neseťká s vojenským odporem.

Není-li některá z mocností účastnících se konfliktu smluvní stranou této úmluvy, zůstanou mocnosti, které jsou jejími stranami, přesto jí vázány ve svých vzájemných vztazích. Budou kromě toho vázány touto úmluvou vůči zmíněné mocnosti, přijme-li tato její ustanovení a bude-li se jimi řídit.

Čl.3

Konflikty povahy jiné než mezinárodní

V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran, bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními:

1. S osobami, které se přímo neúčastní nepřátelství, včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně, a osob, které byly vyřazeny z boje nemocí, zraněním, zadržením nebo jakoukoli jinou příčinou, bude se za všech okolností zacházet lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na rase, barvě, náboženství či víře, pohlaví, rodu či majetku nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku.

Proto jsou a zůstávají zakázány v každé době a na každém místě, pokud jde o osoby nahoře zmíněné:

- a) útoky na život a zdraví, zejména vražda ve všech formách, zmrzačení, kruté nakládání, trýznění a mučení,
- b) braní rukojmí,
- c) útoky proti osobní důstojnosti, zejména ponižující a pokořující zacházení,
- d) odsouzení a vykonání poprav bez předchozího rozsudku vynesenoho řádně ustaveným soudem, poskytujícím soudní záruky uznané civilisovanými národy za nezbytné.

2. Ranění, nemocní a trosečníci budou sebráni a ošetřeni.

Nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnout své služby stranám v konfliktu.

Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.

Použití předchozích ustanovení nebude mít vlivu na právní postavení stran v konfliktu.

Čl.4 Dosah úmluvy

V případě válečných operací mezi pozemními a námořními silami stran v konfliktu bude použito ustanovení této úmluvy jen na síly na lodích.

Na vyloděné síly budou se ihned vztahovat ustanovení Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Čl.5 Provádění úmluvy neutrálními mocnostmi

Neutrální mocnosti použijí analogicky ustanovení této úmluvy na raněné, nemocné a trosečníky, členy zdravotnického a duchovního personálu, příslušející k ozbrojeným silám stran v konfliktu, kteří budou přijati nebo internováni na jejich území, jakož i na nalezené mrtvé.

Čl.6 Zvláštní dohody

Kromě dohod výslovně uvedených v člancích 10, 18, 31, 38, 39, 40, 43 a 53 mohou Vysoké smluvní strany uzavřít jiné zvláštní dohody o všech otázkách, jež budou považovat za vhodné upravit zvláště. Žádná zvláštní dohoda nesmí být na újmu postavení raněných, nemocných a trosečníků, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, jak je upraveno touto úmluvou, ani omezovat práva zajištěná jim touto úmluvou.

Ranění, nemocní a trosečníci, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, budou požívat výhod těchto dohod tak dlouho, dokud se bude tato úmluva na ně vztahovat, ledaže by zmíněné dohody nebo dohody pozdější obsahovaly výslovná ustanovení opačná a vyjma příznivější opatření učiněná v jejich prospěch jednou neb druhou ze stran v konfliktu.

Čl.7 Nezcizitelná povaha práv

Ranění, nemocní a trosečníci, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, nemohou se v žádném případě zříci zčásti nebo zcela práv, která jim zajišťuje tato úmluva, po případě zvláštní dohody zmíněné v předchozím článku.

Čl.8 Ochranné mocnosti

Tato úmluva bude se provádět za pomoci a pod dohledem ochranných mocností pověřených hájením zájmů stran v konfliktu. Za tím účelem mohou ochranné mocnosti jmenovat vedle svého diplomatického a konsulárního personálu delegáty ze svých příslušníků nebo z příslušníků jiných neutrálních mocností. Jmenování těchto delegátů podléhá schválení mocnosti, u které budou vykonávat své poslání.

Strany v konfliktu usnadní v největší možné míře úkol zástupců nebo delegátů ochranných mocností.

Zástupci neb delegáti ochranných mocností nesmějí v žádném případě překročit meze svého poslání, jak je dáno touto úmluvou; budou zejména brát zřetel na naléhavé potřeby bezpečnosti státu, u něhož

vykonávají svou funkci. Jediné naléhavé vojenské nutnosti mohou být výjimečně a na přechodnou dobu důvodem pro omezení jejich činnosti.

Čl.9

Činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže

Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu raněných, nemocných a třešněnků, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.

Čl.10

Organisace nahrazující ochranné mocnosti

Vysoké smluvní strany se mohou kdykoli dohodnout, že svěří úkoly, připadající podle této úmluvy ochranným mocnostem organizaci poskytující veškeré záruky nestrannosti a účinnosti.

Jestliže ranění, nemocní a třešněníci nebo členové zdravotnického a duchovního personálu z jakéhokoli důvodu nepožívají nebo přestanou požívat výhod činnosti ochranné mocnosti nebo organizace určené podle prvního odstavce, musí mocnost, v jejíž moci jsou, požádat buď některý neutrální stát nebo takovou organizaci, aby převzaly funkce, příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem jmenovaným stranami v konfliktu.

Nelze-li takto zajistit ochranu, musí požádat mocnost, u níž jsou ranění, nemocní a třešněníci drženi, lidumilnou organizaci, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, aby převzala lidumilné úkoly příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem, anebo musí přijmout, s výhradami ustanovení tohoto článku, nabídku služeb učiněnou takovou organizací.

Každá neutrální mocnost nebo každá organizace, která bude vyzvána zúčastněnou mocností nebo která se sama nabídne k cílům shora zmíněným, musí si být vědoma při své činnosti odpovědnosti vůči straně v konfliktu, k níž patří osoby chráněné touto úmluvou, a musí dávat dostatečné záruky, že je s to převzít zmíněné funkce a nestranně je plnit.

Předchozí ustanovení nelze změnit zvláštní dohodou mezi mocnostmi, z nichž jedna by byla, byť i jen přechodně, omezena ve své volnosti jednání s jinou mocností nebo s jejími spojenci následkem vojenských událostí, zejména v případě okupace celého nebo podstatné části svého území.

Kdykoli je v této úmluvě zmínka o ochranné mocnosti, vztahuje se tato zmínka také na organizace, které ji ve smyslu tohoto článku nahrazují.

Čl.11

Řešení sporů

Ve všech případech, kdy to budou ochranné mocnosti považovat za prospěšné v zájmu chráněných osob, zejména v případě neshody mezi stranami v konfliktu o použití nebo o výkladu ustanovení této úmluvy, poskytnou ochranné mocnosti své dobré služby k urovnání sporu.

Za tím účelem může každá z ochranných mocností navrhnout z podnětu některé strany nebo z vlastní vůle stranám v konfliktu schůzku jejich zástupců, zejména úřadů majících péči o raněné, nemocné a třešněníky, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, po případě na vhodně zvoleném neutrálním území. Strany v konfliktu jsou povinny vyhovět návrhům, které jim byly v tomto směru učiněny. Ochranné mocnosti mohou eventuálně navrhnout stranám v konfliktu ke schválení osobnost příslušející k některé neutrální mocnosti nebo osobnost vyslanou Mezinárodním komitétem Červeného kříže, která bude pozvána k účasti na této schůzce.

Kapitola II Ranění, nemocní a trosečníci

Čl.12

Ochrana a ošetřování raněných, nemocných a trosečníků a zacházení s nimi

Příslušníci ozbrojených sil a ostatní osoby zmíněné v následujícím článku, kteří jsou na moři a jsou zraněni, onemocní nebo ztroskotají, musí být za všech okolností respektováni, při čemž výraz ztroskotání se vztahuje na každé ztroskotání, ať k němu dojde za jakýchkoliv okolností, včetně nuceného přistání letadla na moři nebo pádu do moře.

Strana v konfliktu, která je bude mít v moci, bude s nimi zacházet a o ně pečovat lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na pohlaví, rase, národnosti, náboženství, politickém přesvědčení nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku. Přísně je zakázán jakýkoli útok na jejich život nebo na jejich osobu; zejména nesmějí být dobiti nebo vyhlazeni, podrobeni mučen, nesmějí být na nich konány biologické pokusy, nesmějí být ponecháni záměrně bez lékařské pomoci a ošetření ani vystaveni nebezpečí nákazy neb infekce k tomu cíli vytvořenému.

Jedině důvody lékařské naléhavosti ospravedlňují ošetření v přednostním pořadí.

Se ženami se bude zacházet se všemi zvláštními ohledy příslušejícími jejich pohlaví.

Čl.13

Osoby chráněné

Tato úmluva se týká trosečníků, raněných a nemocných na moři, patřících do těchto kategorií:

1. příslušníci ozbrojených sil některé strany v konfliktu, jakož i příslušníci milic a dobrovolnických sborů, které jsou součástí ozbrojených sil;
2. příslušníci jiných milic a příslušníci jiných dobrovolnických sborů, včetně organisovaných hnutí odporu, kteří přináležejí k některé straně v konfliktu a jsou činni na svém vlastním území nebo mimo ně, i když toto území je obsazeno, pokud tyto milice nebo dobrovolnické sbory, včetně organisovaných hnutí odporu, odpovídají těmto podmínkám:
 - a) mají-li v čele osobu odpovědnou za své podřízené,
 - b) mají-li pevný rozeznávací znak viditelný na dálku,
 - c) nosí-li otevřeně zbraně,
 - d) šetří-li při svých úkonech zákonů a obyčejů válečných;
3. příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě neb k moci, které neuznává mocnost, v jejíž moci jsou;
4. osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí, jako civilní členové posádek vojenských letounů, váleční dopisovatelé, dodavatelé, příslušníci pracovních jednotek a služeb, majících na starosti péči o blaho vojenských osob, pokud k tomu dostali povolení od ozbrojených sil, které doprovázejí;
5. členové lodních posádek, včetně velitelů, lodivodů a učňů obchodních lodí a posádky civilního letectva stran v konfliktu, kteří nepožívají příznivějšího zacházení podle jiných ustanovení mezinárodního práva;
6. obyvatelé neobsazeného území, kteří se při příchodu nepřítele z vlastního popudu chopí zbraně, aby bojovali proti pronikajícímu vojsku, aniž by měli čas se ustavit v pravidelné ozbrojené síly, nosí-li otevřeně zbraně a zachovávají-li zákony a obyčeje válečné.

Čl.14

Odevzdání raněných, nemocných a trosečnicků válečným lodím stran v konfliktu

Každá válečná loď některé ze stran v konfliktu může požadovat, aby jí byli odevzdáni ranění, nemocní neb trosečníci, kteří jsou na vojenských nemocničních lodích, na nemocničních lodích patřících pomocným společnostem nebo soukromníkům, jakož i na obchodních lodích, jachtách a plavidlech jakékoli národnosti, pokud zdravotní stav raněných a nemocných dovoluje jejich přemístění a za předpokladu, že válečná loď je opatřena zařízením, které jim zajistí dostačující ošetření.

Čl.15

Ranění, nemocní a trosečníci převzatí na neutrální loď nebo neutrální letadlo

Jsou-li ranění, nemocní a trosečníci převzatí na neutrální válečnou loď nebo na neutrální vojenské letadlo, budiž učiněno opatření, žádá-li tak mezinárodní právo, aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů.

Čl.16

Ranění, nemocní a trosečníci, kteří upadli do moci nepřítele

S výhradou ustanovení článku 12 stanou se ranění, nemocní a trosečníci některé válečné strany, kteří upadnou do moci nepřítele, válečnými zajatci a budou se na ně vztahovat pravidla mezinárodního práva týkající se válečných zajatců. Jest na kaptorovi, aby rozhodl podle okolností, zda je účelné je podržet či odeslat do přístavu jeho vlastní země nebo do neutrálního přístavu nebo snad do přístavu na nepřátelském území. V tomto posledním případě nebudou moci zajatci takto navrácení do své vlastní země sloužit po dobu války.

Čl.17

Ranění, nemocní a trosečníci vylodění v neutrálním přístavě

Ranění, nemocní nebo trosečníci, kteří budou vyloděni v neutrálním přístavě se souhlasem místních úřadů, budou, pokud nebylo jinak ujednáno mezi neutrální mocností a válčícími mocnostmi, zadrženi neutrální mocností, když toho vyžaduje mezinárodní právo, tak aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů.

Náklady na nemocniční ošetřování a na internování nese mocnost, k níž ranění, nemocní a trosečníci náležejí.

Čl.18

Vyhledání a sebrání raněných, nemocných a trosečnicků

Po každé bitvě učiní strany v konfliktu neprodleně všechna možná opatření, aby vyhledaly a sebraly trosečnický, raněné a nemocné, chránily je proti plenění a špatnému nakládání a aby jim zajistily nutné ošetření, jakož i aby vyhledaly mrtvé a zamezily jejich oloupení.

Kdykoli to okolnosti dovolí, uzavřou strany v konfliktu místní ujednání za účelem evakuace raněných a nemocných po moři z obléhaného nebo obklíčeného území a za účelem průvozu zdravotnického a duchovního personálu a zdravotnického materiálu dopravovaného do tohoto území.

Čl.19
Pořízení a zaslání zpráv o raněných, nemocných a trosečnicích
Vystavení a zaslání úmrtních listů a seznamů zemřelých
Závěti a osobní majetek zemřelých

Strany v konfliktu pořídí v nejkratší možné lhůtě soupis všech údajů potřebných k zjištění totožnosti trosečníků, raněných, nemocných a mrtvých nepřátelské strany, kteří se dostali do jejich moci. Tyto údaje budou podle možnosti obsahovat:

- a) označení mocnosti, k níž náležejí,
- b) vojenský útvar nebo matriční číslo,
- c) příjmení,
- d) křestní jméno nebo jména,
- e) datum narození,
- f) jiné údaje z průkazu nebo štítku totožnosti,
- g) datum a místo zajmutí nebo úmrtí,
- h) údaje o zraněných, nemoci nebo o příčině smrti.

Údaje shora uvedené budou sděleny v nejkratší možné lhůtě informační kanceláři zmíněné v článku 122 Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci, která je zašle mocnosti, k níž zajatci náležejí, prostřednictvím ochranné mocnosti a Ústřední kanceláře pro válečné zajatce.

Strany v konfliktu vystaví a navzájem si zašlou cestou udanou v předchozím odstavci úmrtní listy nebo seznamy zemřelých, řádně ověřené. Seberou a navzájem si rovněž zašlou prostřednictvím téže kanceláře polovinu dvojitého štítku totožnosti nebo štítek sám, jde-li o jednoduchý štítek, závěti nebo jiné dokumenty důležité pro rodinu zemřelého, peněžní částky a vůbec všechny předměty mající nějakou vlastní cenu nebo hodnotu citovou, které budou nalezeny u mrtvých. Tyto předměty, jakož i věci, jichž majitel nebyl zjištěn, se odešlou v zapečetěných balících, spolu s prohlášením o všech podrobnostech potřebných k zjištění zemřelého majitele, jakož i s úplným inventářem balíku.

Čl.20
Pohřbení zemřelých

Strany v konfliktu budou dbát toho, aby před pohřbem zemřelých do moře, konaným jednotlivě, bylo, pokud jen to okolnosti dovolí, provedeno pečlivě a pokud možno i lékařské ohledání mrtvých za tím účelem, aby byla zjištěna smrt i totožnost a aby bylo umožněno podat o tom zprávu. Používá-li se dvojitých štítků totožnosti, zůstane jedna jeho polovina u mrtvého.

Budou-li mrtví vyloděni, použije se na ně ustanovení Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Čl.21
Dovolání se charitativní péče velitelů neutrálních lodí

Strany v konfliktu mohou se dovolávat charitativní péče velitelů neutrálních obchodních lodí, jacht a plavidel, aby vzali na loď a ošetřili raněné, nemocné a trosečníky, jakož i aby sebrali mrtvé.

Lodi všech druhů, které vyhoví této žádosti, a ty, které samy od sebe seberou raněné, nemocné a trosečníky, budou používat zvláštní ochrany a úlev k provedení jejich pomocného posláním.

Tento druh dopravy nemůže být v žádném případě důvodem pro uplatnění kořistního práva, avšak, nebyl-li jim dán opačný slib, podléhají i nadále kořistnímu právu pro porušení neutrality, jehož by se byly dopustily.

Kapitola III Nemocniční lodi

Čl.22

Ochrana vojenských nemocničních lodí Jejich notifikace stranám v konfliktu

Vojenské nemocniční lodi, to jest lodi, které mocnosti postavily nebo přizpůsobily jedině a výlučně k tomu, aby pomáhaly raněným, nemocným a trosečnickům, je ošetřovaly a dopravovaly, nesmějí být za žádných okolností napadeny nebo ukořistěny, nýbrž budou vždy respektovány a chráněny za předpokladu, že jejich jména a popis byly sděleny stranám v konfliktu deset dní před jejich použitím.

Popis, který musí být udán ve sdělení, necht' obsahuje bruto registrovanou tonáž, délku od zádi k přídi a počet stěžňů a komínů.

Čl.23

Ochrana pobřežních zařízení

Pobřežní zařízení, která mají nárok na ochranu Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, nesmějí být z moře ani napadena ani bombardována.

Čl.24

Nemocniční lodě používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými společnostmi i jednotlivci příslušejícími ke stranám v konfliktu

Nemocniční lodi používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými pomocnými společnostmi i jednotlivci, budou požívat téže ochrany jako vojenské nemocniční lodi a nebudou podléhat ukořistění, jestliže je strana v konfliktu, k níž náležejí, pověřila oficiálním posláním a pokud budou zachována ustanovení článku 22 o notifikaci.

Tyto lodi musí mít průkaz, jímž příslušný úřad prohlašuje, že byly podrobeny jeho kontrole při svém vstrojení a odjezdu.

Čl.25

Nemocniční lodě používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými společnostmi a jednotlivci v neutrálních zemích

Nemocniční lodi používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými pomocnými společnostmi a jednotlivci v neutrálních zemích, budou požívat téže ochrany jako vojenské nemocniční lodi a nebudou podléhat ukořistění za předpokladu, že se podřídily jedné ze stran v konfliktu s předchozím souhlasem své vlády a se schválením zmíněné strany, a pokud budou zachována ustanovení článku 22 o notifikaci.

Čl.26

Tonáž nemocničních lodí

Ochrana zmíněná v člancích 22, 24 a 25 se vztahuje na nemocniční lodi všech tonáží a na jejich záchranné čluny, ať působí kdekoliv. Nicméně, aby byla zajištěna nejvyšší míra pohodlí a bezpečnosti, vynasnaží se strany v konfliktu, aby k dopravě raněných, nemocných a trosečnicků používaly na větší vzdálenosti a na volném moři jen nemocničních lodí přes 2000 bruto registrovaných tun.

Čl.27 Plavidla pro pobřežní záchranné práce

Za těchto podmínek, jako jsou uvedeny v článcích 22 a 24, budou rovněž respektována a chráněna, pokud tak dovolí potřeby operací, plavidla užívaná státem nebo oficiálně uznanými pomocnými společnostmi pro pobřežní záchranné práce.

Bude tomu v rámci možnosti stejně, pokud jde o pevná pobřežní zařízení používaná výlučně těmito plavidly k jejich lidumilné činnosti.

Čl.28 Ochrana lodních lazaretů

Dojde-li k boji na válečné lodi, budou respektovány a ušetřeny lazarety, pokud jen to bude možné. Tyto lazarety a jejich výstroj zůstanou podrobeny válečným zákonům, nemohou však být odřaty svému účelu, pokud jich ranění a nemocní potřebují. Nicméně velitel, v jehož moci jsou, může jimi volně naložit v případě naléhavé vojenské nutnosti, zajistí-li předem osud raněných a nemocných, kteří jsou v nich ošetřováni.

Čl.29 Postavení nemocniční lodi v obsazeném přístavu

Každá nemocniční loď nacházející se v přístavu, který upadne do moci nepřítel, je oprávněna z něho vyplout.

Čl.30 Použití nemocničních lodí a plavidel

Lodi a plavidla zmíněná v článcích 22, 24, 25 a 27 poskytnou pomoc a podporu raněným, nemocným a trosečnickům bez ohledu na jejich státní příslušnost.

Vysoké smluvní strany se zavazují, že těchto lodí a plavidel nepoužijí k nějakému vojenskému účelu.

Tyto lodi a plavidla nesmějí v žádném směru překážeti pohybům bojujících.

Za boje a po něm jednájí na své vlastní nebezpečí.

Čl.31 Právo na kontrolu a prohlídku nemocničních lodí a plavidel

Strany v konfliktu mají právo kontroly a prohlídky lodí a plavidel zmíněných v článcích 22, 24, 25 a 27. Mohou odmítnout pomoc těchto lodí a plavidel, nařídít jim, aby se vzdálily, nebo uložit jim určitý kurs, upravit použití jejich bezdrátových zařízení a jiných dorozumivacích prostředků a dokonce zadržet je po dobu nejvýše sedmi dnů ode dne zastavení, vyžadují-li to závažné okolnosti.

Mohou dosadit dočasně na loď komisaře, jehož jediným úkolem bude zajistit splnění rozkazů vydaných podle ustanovení předchozího odstavce.

Pokud možno, zapíše strany v konfliktu do lodního deníku nemocniční lodi rozkazy, které vydaly v jazyku srozumitelném veliteli nemocniční lodi.

Strany v konfliktu mohou dosadit, buď jednostranně nebo podle zvláštní dohody, na své nemocniční lodi neutrální pozorovatele, kteří zjistí přesné zachování ustanovení této úmluvy.

Čl.32
Pobyt v neutrálním přístavu

Lodi a plavidla uvedená v člancích 22, 24, 25 a 27 nejsou postavena na roveň válečným lodím, pokud jde o jejich pobyt v neutrálním přístavu.

Čl.33
Obchodní lodě přeměněné na lodi nemocniční

Obchodních lodí přeměněných na lodi nemocniční nemůže být používáno k jinému účelu po celou dobu nepřátelství.

Čl.34
Zánik ochrany

Ochrana příslušející nemocničním lodím a lodním lazaretům zanikne toliko tenkrát, je-li jich použito, vedle jich lidumilného úkolu, k spáchání činů škodících nepříteli. Ochrana může však přestat teprve po výzvě, která stanoví ve všech případech, kde je to vhodné, přiměřenou lhůtu, která pak uplyne bezvýsledně.

Nemocniční lodi nesmějí zejména mít ani používat tajného klíče při bezdrátovém vysílání nebo při jiném dorozumívacím prostředku.

Čl.35
Okolnosti, které nejsou důvodem pro zbavení ochrany.

Okolnosti níže uvedené nebudou se považovat za důvod, aby nemocniční lodi nebo lodní lazarety byly zbaveny ochrany jim příslušející:

1. je-li personál těchto lodí nebo lazaretů ozbrojen a užívá-li svých zbraní k udržení pořádku, na svou vlastní obranu nebo na obranu svých nemocných a raněných,
2. jsou-li na lodi přístroje výlučně určené k usnadnění plavby nebo k přenosu zpráv,
3. jsou-li na nemocniční lodi nebo v lodním lazaretu přenosné zbraně a střelivo, odebrané raněným, nemocným a trosečníkům, které dosud nebyly odevzdány příslušným službám,
4. je-li lidumilná činnost nemocničních lodí a lodních lazaretů a jejich personálu rozšířena na civilní raněné, nemocné nebo trosečníky,
5. dopravují-li nemocniční lodi materiál a personál, výlučně určený pro zdravotní službu, kromě toho, kterého samy obvykle potřebují.

Kapitola IV
Personál

Čl.36
Ochrana zaručená personálu nemocničních lodí

Duchovní, lékařský a nemocniční personál nemocničních lodí a jejich posádky budtež respektovány a chráněny; nemohou být zajaty, pokud jsou ve službách těchto lodí, ať už jsou na nich ranění a nemocní nebo ne.

Čl.37

Ochrana zaručená zdravotnickému a duchovnímu personálu lodí ostatních

Duchovní, lékařský a nemocniční personál, určený pro zdravotní a duchovní péči osob zmíněných v člancích 12 a 13, který se dostane do rukou nepřítele, bude respektován a chráněn; může pokračovat ve své činnosti, pokud toho bude vyžadovat péče o raněné a nemocné. Bude pak poslán zpět, jakmile to bude považováno za možné vrchní velitel, v jehož je moci. Při opuštění lodi může vzít s sebou věci, které jsou jeho osobním majetkem.

Kdyby se však ukázalo nutným zadržet část tohoto personálu vzhledem k zdravotním a duchovním potřebám válečných zajatců, učiní se všechna opatření, aby tento personál byl vyloděn, jak nejdříve možno.

Při svém vylodění bude zadržovaný personál podléhat ustanovením Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Kapitola V Zdravotnické transporty

Čl.38

Lodě najaté k dopravě zdravotnického materiálu

Lodě najaté k tomu účelu jsou oprávněny dopravovat materiál určený výlučně k ošetření raněných a nemocných ozbrojených sil nebo k zabránění nemocem pod podmínkou, že podrobnosti jejich cesty byly oznámeny nepřátelské mocnosti a jí přijaty. Nepřátelská mocnost má i potom právo je zastavit, ne však je ukořistit ani zabavit dopravovaný materiál.

Dohodou mezi stranami v konfliktu lze dosadit neutrální pozorovatele na palubu těchto lodí, aby kontrolovali dopravovaný materiál. Tento materiál má proto být snadno přístupný.

Čl.39

Sanitní letadla

Sanitní letadla, tj. letadla výlučně užívaná k odvozu raněných, nemocných a třešněčků, jakož i pro dopravu sanitního personálu, nesmějí být napadena, nýbrž budou respektována stranami v konfliktu, pokud poletí ve výškách, v dobách a ve směrech výslovně dohodnutých mezi všemi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Budou zřetelně opatřena, vedle národních barev, rozeznávacím znakem uvedeným v článku 41 na svých spodních, horních i bočních plochách. Budou vybavena jakýmkoli jiným označením nebo poznávacím prostředkem stanoveným dohodou mezi stranami v konfliktu buď na počátku nebo v průběhu nepřátelství.

Není-li opačné dohody, je zakázán přelet nepřátelského nebo nepřítelem obsazeného území.

Sanitní letadla musí uposlechnout každé výzvy k přistání na pevnině nebo na moři. Přistane-li letadlo podle takového rozkazu, může pokračovat v letu se svým osazenstvem po eventuální prohlídce.

Přistane-li letadlo nouzově na pevnině nebo na vodě, na území nepřátelském nebo nepřítelem obsazeném, jsou ranění, nemocní a třešněčci, jakož i posádka letadla válečnými zajatci. Se zdravotnickým personálem bude nakládáno podle článků 36 a 37.

Čl.40
Přelétávání neutrálních zemí
Vysazení nemocných, raněných a trosečníků na neutrálním území

Sanitní letadla stran v konfliktu mohou s výhradou druhého odstavce přelétat území neutrálních mocností a tam přistávat na pevnině nebo na vodě v případě nutnosti nebo aby tam učinila zastávku. Musí předem oznámit neutrálním mocnostem přelet nad jejich územím a poslechnout každé výzvy k přistání na zemi nebo na vodě. Budou ochráněna před útokem, jen poletí-li ve výškách, v dobách a ve směrech výslovně dohodnutých mezi dotýčnými stranami v konfliktu a neutrálními mocnostmi.

Neutrální mocnosti mohou však stanovit podmínky nebo omezení, pokud jde o přelet jejich území sanitními letadly nebo o jejich přistání. Tyto eventuální podmínky nebo omezení budou se vztahovat stejným způsobem na všechny strany v konfliktu.

Ranění, nemocní nebo trosečníci vysazení se souhlasem místního úřadu ze sanitního letadla na neutrálním území budou, pokud nebylo jinak ujednáno mezi neutrálními mocnostmi a stranami v konfliktu, zadrženi neutrálním státem, když toho vyžaduje mezinárodní právo, tak aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů. Náklady na nemocniční ošetřování a na internování nese mocnost, k níž ranění, nemocní nebo trosečníci náležejí.

Kapitola VI
Rozeznávací znak

Čl.41
Odznak a rozeznávací znak zdravotnické služby

Odznak červeného kříže na bílém poli bude pod dohledem příslušného vojenského úřadu umístěn na praporech, na náramenních páskách a na veškerém materiálu náležejícím zdravotnické službě.

Nicméně pro státy, které již užívají jako rozeznávacího znaku místo červeného kříže červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém poli, budou tyto odznaky rovněž připuštěny ve smyslu této dohody.

Čl.42
Označení zdravotnického a duchovního personálu a jeho průkaz totožnosti

Personál zmíněný v člancích 36 a 37 nosí na levé paži pásku odolávající vlhku s rozeznávacím znakem, vydanou příslušným vojenským úřadem a opatřenou jeho razítkem.

Tento personál bude mít také vedle štítku totožnosti uvedeného v článku 19 zvláštní průkaz totožnosti opatřený rozeznávacím znakem. Tento průkaz musí odolávat vlhku a mít takové rozměry, aby se vešel do kapsy. Bude vystaven v jazyce domovského státu a bude obsahovat alespoň příjmení, křestní jména, datum narození, hodnost a matriční číslo majitele. Bude v něm uvedeno, z jakého důvodu má právo na ochranu podle této úmluvy. Průkaz bude opatřen fotografií majitele a vedle toho buď jeho podpisem nebo otiskem prstů nebo obojím zároveň. Bude na něm razítko vojenského úřadu.

Průkaz totožnosti bude jednotný v každé armádě a pokud možno stejného typu v armádách Vysokých smluvních stran. Strany v konfliktu mohou se řídit vzorem připojeným jako příklad k této úmluvě. Na počátku nepřátelství si zašlou vzor, kterého budou používat. Každý průkaz totožnosti bude vydán podle možnosti alespoň ve dvou exemplářích, z nichž jeden si podrží země původu.

V žádném případě nesmí být personál výše uvedený zbaven svých odznaků nebo svého průkazu totožnosti ani práva nosit náramenní pásku. V případě ztráty má nárok na duplikát průkazu a na to, aby mu byly vydány odznaky nové.

Čl.43

Označení nemocničních lodí a plavidel

Lodi a plavidla zmíněná v článcích 22, 24, 25 a 27 budtež zřetelně označena takto:

- a) všechny vnější plochy budou bílé,
- b) jeden nebo několik tmavočervených křížů, co možná největších, bude namalováno na každé straně lodního trupu a též na vodorovných plochách, aby byly co nejlépe viditelné ze vzduchu i z moře.

Všechny nemocniční lodi vztyčí, aby byly poznatelný, svou národní vlajku a vedle toho, náleží-li neutrálnímu státu, vlajku strany v konfliktu, jejíž správě se podřídily. Na hlavním stěžni, co možná nejvýše, bude vztyčena bílá vlajka s červeným křížem.

Záchrané čluny nemocničních lodí, pobřežní záchrané čluny a všechna malá plavidla používaná zdravotnickou službou, budou bíle natřena, s temně červenými kříži jasně viditelnými, a budou se vůbec řídit identifikačními předpisy výše stanovenými pro nemocniční lodi.

Lodi a plavidla nahoře zmíněná, která si chtějí zajistit v noci a za snížené viditelnosti ochranu, na niž mají právo, učiní se souhlasem strany v konfliktu, v jejíž moci jsou, potřebná opatření, aby jejich nátěr a jejich rozeznávací odznaky byly dostatečně viditelné.

Nemocniční lodi, které podle článku 31 jsou přechodně zadrženy nepřítelem, sejmou vlajku strany v konfliktu, v jejichž službách jsou neb jejímž vedení se podřídily.

Pobřežní záchrané čluny, operují-li dále se souhlasem okupační mocnosti z obsazené základny, mohou být zmocněny, aby i nadále pluly pod vlastními národními barvami a současně pod vlajkou s červeným křížem, když budou vzdáleny od své základny, s výhradou, že to předem oznámí všem zúčastněným stranám v konfliktu.

Všechna ustanovení tohoto článku týkající se odznaku červeného kříže týkají se rovněž ostatních odznaků uvedených v článku 41.

Strany v konfliktu se v každé době vynasnaží, aby uzavřely dohody o užití nejmodernějších, po ruce jsoucích metod, za tím účelem, aby bylo usnadněno zjištění totožnosti lodí a plavidel zmíněných v tomto článku.

Čl.44

Omezení týkající se užívání rozeznávacího znaku

Rozeznávacích znaků zmíněných v článku 43 lze užívat jak v době míru tak i za války toliko k označení a ochraně lodí tam uvedených, s výhradou případů, které by byly předvídaný v jiné mezinárodní úmluvě nebo v dohodě sjednané mezi všemi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Čl.45

Vydání zákonodárných opatření ke stíhání zneužití rozeznávacích znaků

Vysoké smluvní strany, jichž zákonodárství by nebylo dosud postačitelné, učiní potřebná opatření, aby zamezily a potlačily v každé době zneužití rozeznávacích znaků zmíněných v článku 43.

Kapitola VII Provádění úmluvy

Čl.46

Podrobné provedení článků úmluvy a řešení případů, jež nejsou předvídaný

Každá strana v konfliktu postará se prostřednictvím svých vrchních velitelů o podrobné provedení

předchozích článků a o to, aby případy, na něž není pamatováno, byly řešeny podle obecných zásad této úmluvy.

Čl.47 Zákaz represalií

Jsou zakázány represalie proti raněným, nemocným, trosečnickům, personálu, lodím a materiálu chráněným touto úmluvou.

Čl.48 Rozšíření textu úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že rozšíří co možná nejvíce, jak v míru tak za války, text této úmluvy ve svých zemích a že zejména zařadí její studium do vojenských, a možno-li, i civilních studijních programů, tak aby její zásady byly uvedeny ve známost veškerého obyvatelstva, zejména pak bojujících ozbrojených sil, zdravotnického personálu a vojenských duchovních.

Čl.49 Zaslání oficiálních překladů a všech zákonů i nařízení vydaných k provedení úmluvy

Vysoké smluvní strany si zašlou prostřednictvím Švýcarské spolkové rady, a za nepřítelství prostřednictvím ochranných mocností, oficiální překlady této úmluvy a zákonů i nařízení, která by vydaly, aby zajistily její používání.

Kapitola VIII Stíhání zneužití a porušení

Čl.50 Trestní sankce: I. Všeobecná ustanovení

Vysoké smluvní strany se zavazují, že učiní všechna potřebná zákonodárná opatření, aby stanovily přiměřené trestní sankce postihující osoby, které se dopustí toho či onoho vážného porušení této úmluvy vymezeného v následujícím článku nebo dají k takovému porušení rozkaz.

Každá smluvní strana je povinna vypátrat osoby obviněné z toho, že se dopustily některého z těchto vážných porušení anebo daly k němu rozkaz, a musí je postavit před svůj soud, ať jsou jakékoli státní příslušnosti. Může také, dá-li tomu přednost, odevzdat je v souladu s podmínkami stanovenými svým vlastním zákonodárstvím k soudnímu stíhání některé jiné smluvní straně mající zájem na potrestání, pokud tato smluvní strana má dostatečná obvinění proti těmto osobám.

Každá smluvní strana učiní potřebná opatření, aby odstranila všechny činy odporující ustanovením této úmluvy, jiné než jsou vážná porušení uvedená v následujícím článku.

Obvinění budou za všech okolností požívat záruk soudního řízení a svobodné obhajoby, které nebudou méně příznivé než záruky zmíněné v článku 105 a následujících Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

Čl.51

Trestní sankce:

II. Vážná porušení úmluvy

Vážnými porušeními, zmíněnými v předchozím článku, jsou některé z níže uvedených činů spáchaných na osobách nebo na majetku, chráněných touto úmluvou: úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, čítajíc v to biologické pokusy, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné zranění a ohrožení zdraví, zničení a přisvojení si majetku neodůvodněné vojenskou nutností a provedené ve velkém měřítku nezákonným a svévolným způsobem.

Čl.52

Trestní sankce:

III. Odpovědnost smluvních stran

Žádná smluvní strana se nemůže sama zprostit ani zprostit jinou smluvní stranu odpovědnosti, která stihá ji samotnou nebo jinou smluvní stranu v důsledku porušení zmíněných v předchozím článku.

Čl.53

Postup při vyšetřování tvrzeného porušení úmluvy

Na žádost některé strany v konfliktu se zavede vyšetřování způsobem, jenž bude stanoven mezi zúčastněnými stranami, o každém tvrzeném porušení úmluvy.

Nedosáhne-li se dohody o způsobu vyšetřování, dohodnou se strany o volbě rozhodčího, který stanoví, jakým způsobem postupovat.

Jakmile bude zjištěno porušení, učiní mu strany v konfliktu konec a odstraní je, jak možná nejrychleji.

Kapitola IX. Závěrečná ustanovení

Čl.54

Autentická znění a oficiální překlady úmluvy

Tato úmluva jest sepsána v jazyce anglickém a francouzském. Obě znění jsou stejně závazná.

Švýcarská spolková rada dá poříditi úřední překlady úmluvy do jazyka ruského a španělského.

Čl.55

Lhůta pro podepsání úmluvy

Tato úmluva, která bude mít dnešní datum, může být podepsána až do 12. února 1950 jménem mocností zastoupených na konferenci, která započala v Ženevě dne 21. dubna 1949, jakož i jménem mocností na této konferenci nezastoupených, které jsou však stranami X. Haagské úmluvy ze dne 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské dohody z r. 1906 na válku námořní nebo Ženevských úmluv z r. 1864, z r. 1906 nebo z r. 1929 o zlepšení osudu raněných a nemocných v armádách v poli.

Čl.56

Ratifikace

Tato úmluva bude ratifikována co možná nejdříve a ratifikační listiny budou uloženy v Bernu.

O uložení každé ratifikační listiny bude pořízen zápis, jehož jeden ověřený opis zašle Švýcarská

spolková rada všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána nebo jejichž jménem byl oznámen přístup.

Čl.57 Nabytí účinnosti

Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy byly uloženy nejméně dvě ratifikační listiny.

Později nabude účinnosti pro každou z Vysokých smluvních stran šest měsíců po uložení její ratifikační listiny.

Čl.58 Vztah k Haagské úmluvě z r. 1907 o přizpůsobení Ženevské úmluvy z r. 1906 na válku námořní

Tato úmluva nahradí X. Haagskou úmluvu ze dne 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské úmluvy z r. 1906 na válku námořní ve vztazích mezi Vysokými smluvními stranami.

Čl.59 Přístup k úmluvě

Ode dne nabytí účinnosti zůstane tato úmluva otevřena pro přístup každé mocnosti, jejímž jménem nebyla podepsána.

Čl.60 Oznamování přístupů

Přístupy budou oznámeny písemně Švýcarské spolkové radě a nabudou účinnosti šest měsíců poté, kdy jí došly.

Švýcarská spolková rada oznámí přístupy všem mocnostem, jejichž jménem úmluva byla podepsána aneb jejichž přístup jí byl oznámen.

Čl.61 Zvláštní případy, kdy ratifikace a přístupy nabývají okamžitě účinnosti

Za situace vylíčené v člancích 2 a 3 nabudou uložené ratifikace a přístupy, oznámené stranami v konfliktu před zahájením nepřátelství neb okupace nebo po něm, okamžitě účinnosti. Oznámení o ratifikaci nebo přístupech, došlá od stran v konfliktu, učiní Švýcarská spolková rada nejrychlejším způsobem.

Čl.62 Výpověď úmluvy

Každá z Vysokých smluvních stran bude mít možnost vypovědět tuto úmluvu. Výpověď bude oznámena písemně Švýcarské spolkové radě. Tato uvědomí o tomto oznámení vlády všech Vysokých smluvních stran.

Výpověď nabude účinnosti jeden rok po jejím oznámení Švýcarské spolkové radě. Avšak výpověď oznámená v době, kdy vypovídající mocnost je zapletena do nepřátelství, nenabude účinnosti, pokud nebude uzavřen mír, a v žádném případě, pokud nebudou skončeny operace spojené s propuštěním a repatriací osob chráněných touto úmluvou.

Výpověď bude platit jen pro vypovídající mocnost. Nebude mít vliv na závazky, které budou strany v

konfliktu i nadále nuceny dodržovat ve smyslu zásad mezinárodního práva, jak plynou ze zvyklostí, stávajících mezi civilisovanými národy, ze zákonů lidskosti a požadavků veřejného svědomí.

Čl.63

Registrace úmluvy u sekretariátu Organizace Spojených národů

Švýcarská spolková rada dá tuto úmluvu zaregistrovat v sekretariátu Organizace Spojených národů. Švýcarská spolková rada zpraví také sekretariát Organizace Spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, došlých k této úmluvě.

Na důkaz toho podepsaní, předloživše své plné moci, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v Ženevě dne 12. srpna 1949 v jazyce anglickém a francouzském; originál bude uložen v archivu Švýcarské konfederace. Švýcarská spolková rada zašle ověřený opis úmluvy každému ze signatárních států, jakož i státům, které k ní přistoupí.

Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci

ze dne 12. srpna 1949

Podepsaní zmocněnci vlád zastoupených na diplomatické konferenci, která se konala od 21. dubna do 12. srpna 1949 za účelem revise úmluvy, sjednané v Ženevě dne 27. července 1929 a týkající se válečných zajatců, dohodli se na tomto:

Část I

Všeobecná ustanovení

Čl.1

Zachovávání úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachovávání.

Čl.2

Provádění úmluvy

Vedle ustanovení, která mají nabýt účinnosti již v míru, bude se tato úmluva vztahovat na všechny případy vyhlášené války nebo jakéhokoli jiného ozbrojeného konfliktu, vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.

Úmluva se bude rovněž vztahovat na všechny případy částečné nebo úplné okupace území některé Vysoké smluvní strany, i když se tato okupace nesetká s vojenským odporem.

Není-li některá ze stran účastnicích se konfliktu smluvní stranou této úmluvy, zůstanou mocnosti, které jsou jejími stranami, přesto jí vázány ve svých vzájemných vztazích. Budou kromě toho vázány touto úmluvou vůči zmíněné mocnosti, přijme-li tato její ustanovení a bude-li se jimi řídit.

Čl.3

Konflikty povahy jiné než mezinárodní

V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran, bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními:

1. S osobami, které se přímo nezúčastní nepřátelství včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně, a osob, které byly vyřazeny z boje nemocí, zraněním, zadržením nebo jakoukoli jinou příčinou, bude za všech okolností zacházeno lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na rase, barvě, náboženství či víře, pohlaví, rodu či majetku nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku.

Proto jsou a zůstávají zakázány v každé době a na každém místě, pokud jde o osoby shora zmíněné:

- a) útoky na život a zdraví, zejména vražda ve všech formách, zmrzačení, kruté nakládání, trýznění a mučení,
- b) braní rukojmí,
- c) útoky proti osobní důstojnosti, zejména pokořující a ponižující zacházení,
- d) odsouzení a vykonání poprav bez předchozího rozsudku vyneseného řádně ustaveným soudem, poskytujícím soudní záruky uznané civilizovanými národy za nezbytné.

2. Ranění a nemocní budou sebráni a ošetřeni.

Nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnout své

služby stranám v konfliktu.

Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.

Použití předchozích ustanovení nebude mít vlivu na právní postavení stran v konfliktu.

Čl.4 Váleční zajatci

A. Válečnými zajatci ve smyslu této úmluvy jsou osoby spadající do některé z následujících kategorií, které upadly do moci nepřítele:

1. příslušníci ozbrojených sil některé ze stran v konfliktu, jakož i příslušníci milic nebo příslušníci dobrovolnických sborů, jež jsou součástí těchto ozbrojených sil;

2. příslušníci jiných milic a jiných dobrovolnických sborů, včetně členů organisovaných hnutí odporu, kteří příslušejí k jedné straně v konfliktu a jsou činni na vlastním území nebo mimo ně, i když toto území je obsazeno, pokud tyto milice nebo dobrovolnické sbory, včetně organisovaných hnutí odporu, vyhovují těmto podmínkám:

- a) mají-li v čele osobu, odpovědnou za své podřízení,
- b) mají-li pevný rozeznávací znak viditelný na dálku,
- c) nosí-li otevřeně zbraně,
- d) šetří-li při svých úkonech zákonů a obyčejů válečných;

3. příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě nebo k moci, kterou neuznává mocnost, která drží zajatce;

4. osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí, jako civilní členové posádek vojenských letounů, váleční dopisovatelé, dodavatelé, příslušníci pracovních jednotek a služeb, majících na starosti péči o blaho ozbrojených sil, pod podmínkou, že k tomu dostali povolení od ozbrojených sil, které doprovázejí; tyto jsou povinny jim vydat k tomu účelu průkaz totožnosti podobný připojenému vzoru;

5. členové lodních posádek, včetně velitelů, lodivodů a učňů obchodních lodí a posádky civilního letectva stran v konfliktu, kteří nepožívají výhod příznivějšího zacházení podle jiných ustanovení mezinárodního práva;

6. obyvatelé neobsazeného území, kteří se při příchodu nepřítele z vlastního popudu chopí zbraně, aby bojovali proti pronikajícímu vojsku, aniž by měli čas ustavit se v pravidelné ozbrojené síly, nosí-li otevřeně zbraně a zachovávají-li zákony a obyčeje válečné.

B. Výhod zacházení vyhrazeného touto úmluvou válečným zajatcům budou používat rovněž:

1. osoby, které příslušejí nebo příslušely k ozbrojeným silám obsazené země, považuje-li okupační mocnost vzhledem k této jejich příslušnosti za potřebné je internovat, i když je původně, pokud válečné události se odehrávaly mimo okupované území, propustila na svobodu, zejména když se tyto osoby bez úspěchu pokoušely dostihnout ozbrojených sil bojujících v poli, k nimž příslušejí, nebo když tyto osoby neuposlechnou výzvy, která k nim byla učiněna za účelem internování;

2. osoby, které spadají do některé z kategorií uvedených v tomto článku, které neutrální nebo neválčící mocnosti přijaly na svém území a které jsou podle mezinárodního práva povinny internovat, s výhradou příznivějšího nakládání, které by tyto mocnosti byly ochotny jim poskytnout, a s výjimkou ustanovení článků 8, 10, 15, 30, pátý odstavec, 58 až 67 včetně, 92, 126, jakož i s výjimkou ustanovení týkajících se ochranné mocnosti, existují-li diplomatické styky mezi stranami v konfliktu, a dotčenou neutrální nebo neválčící mocností. Když takové diplomatické styky existují, mají strany v konfliktu, k nimž tyto osoby přináležejí, právo vykonávat vůči nim funkci náležející ochranným mocnostem podle této úmluvy bez újmy funkce, kterou tyto strany normálně vykonávají na základě diplomatických a konsulárních zvyklostí a smluv.

C. Tento článek se nijak netýká právního postavení lékařského a duchovního personálu, jak je upraveno v článku 33 této úmluvy.

Čl.5

Počátek a konec používání úmluvy

Tato úmluva se vztahuje na osoby uvedené v článku 4 od doby, kdy upadly do moci nepřítele, až do jejich konečného propuštění a repatriace.

Jsou-li pochybnosti o příslušnosti osob, které se dopustily válečného činu a upadly do rukou nepřítele, k některé z kategorií, vypočtených v článku 4, budou tyto osoby požívat ochrany této úmluvy, pokud jejich postavení nebude určeno příslušným soudem.

Čl.6

Zvláštní dohody

Kromě dohod výslovně uvedených v člancích 10, 23, 28, 33, 60, 65, 66, 67, 72, 73, 75, 109, 110, 118, 119, 122 a 132 mohou Vysoké smluvní strany uzavřít jiné zvláštní dohody o všech otázkách jež budou považovat za vhodné upravit zvláště. Žádná zvláštní dohoda nesmí být na újmu postavení zajatců, jak je upraveno touto úmluvou, ani omezovat práva zajištěná jim touto úmluvou.

Váleční zajatci budou požívat výhod těchto dohod tak dlouho, dokud se bude tato úmluva na ně vztahovat, ledaže by zmíněné dohody nebo dohody pozdější obsahovaly výslovná ustanovení opačná a vyjma příznivější opatření učiněná v jejich prospěch jednou nebo druhou ze stran v konfliktu.

Čl.7

Nezcizitelná povaha práv

Váleční zajatci nemohou se v žádném případě zříci zčásti nebo zcela práv, která jim zajišťuje tato úmluva, po případě zvláštní dohody zmíněné v předchozím článku.

Čl.8

Ochranné mocnosti

Tato úmluva se bude provádět za pomoci a pod dohledem ochranných mocností pověřených hájením zájmů stran v konfliktu. Za tím účelem mohou ochranné mocnosti jmenovat vedle svého diplomatického a konsulárního personálu delegáty ze svých příslušníků nebo z příslušníků jiných neutrálních mocností. Jmenování těchto delegátů podléhá schválení mocnosti, u které budou vykonávat své poslání.

Strany v konfliktu usnadní v největší možné míře úkol zástupců nebo delegátů ochranných mocností.

Zástupci nebo delegáti ochranných mocností nesmějí v žádném případě překročit meze svého poslání, jak je dáno touto úmluvou; budou zejména brát zřetel na naléhavé potřeby bezpečnosti státu, u něhož vykonávají svou funkci.

Čl.9

Činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže

Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu válečných zajatců a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.

Čl.10

Organisace nahrazující ochranné mocnosti

Vysoké smluvní strany se mohou kdykoli dohodnout, že svěří úkoly příslušející z této úmluvy ochranným mocnostem organizaci poskytující veškeré záruky nestrannosti a účinnosti.

Jestliže váleční zajatci z jakéhokoli důvodu nepožívají nebo přestanou požívat výhod činnosti ochranné mocnosti nebo organizace určené podle prvního odstavce, musí mocnost, v jejíž moci jsou, požádat buď některý neutrální stát nebo takovou organizaci, aby převzaly funkce příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem jmenovaným stranami v konfliktu.

Nelze-li takto zajistit ochranu, musí požádat mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, některou lidumilnou organizaci jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, aby převzala lidumilné úkoly příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem, anebo musí přijmout, s výhradou ustanovení tohoto článku, nabídku služeb učiněnou takovou organizací.

Každá neutrální mocnost nebo každá organizace, která bude vyzvána zúčastněnou mocností nebo se sama nabídne k cílům shora zmíněným, musí si být vědoma při své činnosti odpovědnosti vůči straně v konfliktu, k níž patří osoby chráněné touto úmluvou, a musí dávat dostatečné záruky, že je s to převzít zmíněné funkce a nestranně je plnit.

Předchozí ustanovení nelze změnit zvláštní dohodou mezi mocnostmi, z nichž jedna by byla, byť i jen přechodně, omezena ve své volnosti jednání s jinou mocností nebo s jejími spojenci následkem vojenských událostí, zejména v případě okupace celého nebo podstatné části svého území.

Kdykoli je v této úmluvě zmínka o ochranné mocnosti, vztahuje se tato zmínka také na organizace, které jí ve smyslu tohoto článku nahrazují.

Čl.11

Řešení sporů

Ve všech případech, kdy to budou ochranné mocnosti považovat za prospěšné v zájmu chráněných osob, zejména v případě neshody mezi stranami v konfliktu o použití nebo o výkladu ustanovení této úmluvy, nabídnou tyto mocnosti své dobré služby k urovnání sporu.

Za tím účelem může každá z ochranných mocností navrhnout z podnětu některé strany neb z vlastní vůle stranám v konfliktu schůzku jejich zástupců, zejména úřadů majících odpovědnost za válečné zajatce, po případě na vhodně voleném neutrálním území. Strany v konfliktu jsou povinny vyhovět návrhům, které jim byly v tomto směru učiněny. Ochranné mocnosti mohou eventuálně navrhnout stranám v konfliktu k schválení osobnost příslušející k některé neutrální mocnosti nebo osobnost vyslanou Mezinárodním komitétem Červeného kříže, která bude pozvána k účasti na této schůzce.

Část II

Všeobecná ochrana válečných zajatců

Čl.12

Odpovědnost za zacházení s válečnými zajatci

Váleční zajatci jsou v moci nepřátelské mocnosti, nikoli však v moci jednotlivců neb vojenských oddílů, které je zajaly. Nehledíc k eventuální individuální odpovědnosti, je mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, odpovědná za zacházení s nimi.

Mocnost, která drží válečné zajatce, může je přesunout toliko k mocnosti, která je stranou této úmluvy, a jen tehdy, přesvědčí-li se dotčená mocnost, že mocnost v úvahu přicházející je ochotna a způsobilá tuto úmluvu zachovávat. Jsou-li zajatci takto přesunuti, padá odpovědnost za zachovávání této úmluvy na mocnost, která je přijala, po tu dobu, pokud jí budou svěřeni.

Kdyby však tato mocnost nedostála své povinnosti plnit ustanovení úmluvy v některém důležitém

bodě, je mocnost, která válečné zajatce přesunula, povinna učinit na základě notifikace ochranné mocnosti účinná opatření za účelem zjednání nápravy nebo požádat, aby váleční zajatci jí byli vráceni. Takové žádosti musí být vyhověno.

Čl.13

Lidské zacházení s válečnými zajatci Zákaz represálií

S válečnými zajatci se musí vždy nakládat lidsky. Každý nezákonný čin nebo opomenutí se strany mocnosti, v jejíž moci jsou, které by měly za následek smrt nebo které by vážně ohrozily zdraví válečného zajatce, který je v její moci, jsou zakázány a považují se za vážné porušení této úmluvy. Zejména nesmí žádný zajatec být podroben tělesnému zmrzačení nebo lékařskému či vědeckému pokusu jakéhokoli druhu, který není odůvodněn lékařským ošetřováním dotčeného zajatce a který není v jeho prospěch.

Váleční zajatci musí rovněž být vždy chráněni zejména před každým násilným činem nebo zastrašováním, před urážkami a před zvědavostí obecnosti.

Represalie proti nim jsou zakázány.

Čl.14

Respektování osobnosti válečných zajatců

Váleční zajatci mají právo, aby bylo za všech okolností šetřeno jejich osobnosti a jejich cti.

S ženami budiž nakládáno se všemi ohledy příslušejícími jejich pohlaví a budiž s nimi v každém případě zacházeno stejně příznivě jako s muži.

Váleční zajatci si uchovávají svou plnou občanskou způsobilost, jak ji měli v okamžiku, kdy byli zajati. Mocnost, v jejíž moci jsou, nesmí omezovat její výkon ani na svém území ani mimo ně, leč v míře, již vyžaduje zajetí.

Čl.15

Zaopatření a ošetřování válečných zajatců

Mocnost, v jejíž moci jsou váleční zajatci, je povinna postarat se zdarma o jejich zaopatření a poskytnout jim zdarma lékařské ošetření, kterého vyžaduje jejich zdravotní stav.

Čl.16

Zásada rovného zacházení

S přihlédnutím k ustanovením této úmluvy o hodnosti a pohlaví a s výhradou příznivějšího nakládání, jehož by se dostalo válečným zajatcům s ohledem na jejich zdravotní stav, věk a jejich odborné schopnosti, musí mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, se všemi zacházet stejným způsobem, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování z důvodů rasy, národnosti, náboženství, politického přesvědčení nebo jiného důvodu, založeného na podobném znaku.

Část III Zajetí

Oddíl I Počátek zajetí

Čl.17

Výslech válečného zajatce

Každý válečný zajatec je povinen udat při výslechu toliko své příjmení, křestní jména a hodnost, datum narození a matriční číslo, nebo, nemá-li ho, jemu odpovídající údaj.

Kdyby úmyslně toto pravidlo porušil, vydával by se v nebezpečí, že mu budou omezeny výhody poskytované zajatcům jeho hodnosti nebo stavu.

Každá strana v konfliktu je povinna vydat každé osobě podléhající její pravomoci, která by mohla upadnout do zajetí, průkaz totožnosti, udávající její příjmení, křestní jména, hodnost, matriční číslo neb podobný údaj a datum narození. Tento průkaz totožnosti může vedle toho obsahovat podpis nebo otisk prstů nebo obojí, jakož i všechny jiné údaje, které by si strany v konfliktu přály připojit a které se týkají osob příslušejících k jejich ozbrojeným silám. Pokud možno, bude tento průkaz rozměrů 6,5 x 10 cm a bude vyhotoven ve dvou exemplářích. Válečný zajatec se musí na požádání vykázat tímto průkazem, avšak tento průkaz mu nesmí být v žádném případě odebrán.

Na válečných zajatcích se nesmí vykonávat žádné tělesné ani duševní trýznění, aby se na nich vynutily jakékoliv informace. Zajatcům, kteří odmítnou vypovídat, nesmí být vyhrožováno, nesmějí být uráženi ani vystaveni nepříjemnostem nebo nevýhodám jakéhokoli druhu.

Váleční zajatci, kteří následkem svého tělesného nebo duševního stavu nejsou schopni udat svou totožnost, budou odevzdáni zdravotnické službě. Totožnost těchto zajatců bude zjištěna všemi možnými prostředky, s výhradou ustanovení předešlého odstavce.

Výslech zajatců se bude konat v jazyce, kterému rozumějí.

Čl.18

Majetek válečného zajatce

Všechny svršky a předměty pro osobní potřebu - vyjma zbraně, koně, vojenskou výzbroj a vojenské dokumenty - zůstanou v držení válečných zajatců, rovněž i kovové přilby, plynové masky a všechny ostatní předměty, které jim byly vydány pro jejich osobní ochranu. Rovněž tak zůstanou v jejich držení svršky a předměty, sloužící k jejich ošacení a k jejich výživě, i když tyto svršky patří k jejich oficiální vojenské výstroji.

Váleční zajatci nesmějí být nikdy bez průkazu totožnosti. Mocnost, v jejíž moci jsou, vydá průkaz těm, kteří ho nemají.

Odznaky hodnosti a národnosti, vyznamenání a předměty, mající zejména osobní nebo citovou hodnotu, nesmějí se válečným zajatcům odebrat.

Peněžní částky, které mají váleční zajatci u sebe, nesmějí se jim odebrat, leč na rozkaz důstojníka a až bude zapsána do zvláštního rejstříku výše částek a osobní popis majitele, a až se tomuto vydá podrobná potvrzenka, na níž je uvedeno čitelně jméno, hodnost a útvar osoby, která vydá dotýčnou stvrzenku. Částky, které jsou v měně mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, nebo které jsou na žádost zajatcovu směněny na tuto měnu, se připsají k dobru účtu zajatce ve smyslu článku 64.

Mocnost, v jejíž moci jsou váleční zajatci, může jim odebrat cenné předměty pouze z důvodů bezpečnostních. V tomto případě se užije téhož postupu jako při odebrání peněžních částek.

Tyto odebrané předměty a obnosy, které jsou v jiné měně, než měna mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, a jichž směnu vlastník nežadá, podrží mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, a vydá je zajatci v původní formě na konci zajetí.

Čl.19

Odsun (evakuace) válečných zajatců

Váleční zajatci buďtež odsunuti v nejkratší lhůtě po zajetí do táborů dosti vzdálených od bojového pásma, aby byli mimo nebezpečí.

V nebezpečném pásmu mohou být přechodně drženi jen váleční zajatci, kteří pro své zranění nebo pro svou nemoc by byli ve větším nebezpečí při provádění odsunu, než když zůstanou na místě.

Váleční zajatci nesmějí být vystavováni zbytečně nebezpečí, zatímco čekají na odsun z bojového pásma.

Čl.20

Podmínky provedení odsunu

Odsun válečného zajatce jest vždy provést lidsky a za podobných podmínek, za nichž jsou přemísťována vojska mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci.

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, poskytne přepravovaným válečným zajatcům pitnou vodu, dostatečnou stravu a potřebné šatstvo i lékařské ošetření; učiní náležitá opatření, aby zajistila jejich bezpečnost za odsunu a sestaví jak nejdříve možno seznam odsunutých zajatců.

Musí-li váleční zajatci procházet během odsunu transitními tábory, budiž jejich pobyt v těchto táborech co nejkratší.

Oddíl II

Internování válečných zajatců

Kapitola I

Všeobecná pravidla

Čl.21

Omezení volnosti pohybu

Mocnost, v jejíž moci jsou váleční zajatci, může je internovat. Může jim uložit závazek, aby se nevzdálili za určitou hranici tábora, v němž jsou internováni nebo, je-li tento tábor ohrazen, aby nepřekračovali jeho obvod. S výhradou ustanovení této úmluvy, týkající se trestních a disciplinárních sankcí, nemohou být tito váleční zajatci zavřeni nebo podrobeni zákazu vycházet než tehdy, ukáže-li se toto opatření nutným k ochraně jejich zdraví; tento stav však nesmí trvat v žádném případě déle, než toho okolnosti vyžadují.

Válečné zajatce je možno propustit částečně neb zcela na svobodu na slovo nebo na slib, dovolují-li to zákony mocnosti, k níž příslušejí.

Toto opatření se učiní zejména v případech, kdy to může přispět k zlepšení zdravotního stavu zajatců. Žádný zajatec nebude nucen, aby přijal propuštění na slovo nebo na slib.

Hned po zahájení nepřátelství sdělí každá strana v konfliktu nepřátelské straně zákony a nařízení, které dovolují nebo zakazují jejím příslušníkům přijmout propuštění na svobodu na čestné slovo neb na slib. Zajatci propuštění na čestné slovo nebo na slib podle zákonů a nařízení takto oznámených jsou povinni na svou osobní čest svědomitě plnit, jak vůči mocnosti, jíž příslušejí, tak vůči mocnosti, která je

zajala, závazky, které na sebe vzali. V těchto případech nebude mocnost, k níž přísluší, požadovat ani nepřijme od nich službu odporující danému slovu anebo závazku.

Čl.22

Místo a podmínky internování

Váleční zajatci mohou být internováni pouze v budovách postavených na pevné zemi a poskytujících všechny záruky hygieny a zdraví; vyjma zvláštní případy, odůvodněné zájmem samých zajatců, nebudou tito umístěni v trestnicích.

Váleční zajatci internováni v nezdravých krajinách nebo v takových, jejichž podnebí je jim škodlivé, budou odvezeni co možná nejdříve do krajů s příznivějším podnebí.

Mocnost, v jejíž moci jsou váleční zajatci, shromáždí je v táborech nebo v odděleních táborů, berouc zřetel na jejich národnost, jejich jazyk, jejich zvyky, s tou výhradou, že tito zajatci nebudou odděleni od zajatců příslušejících k ozbrojeným silám, v nichž konali službu v okamžiku, kdy byli zajati, ledaže by s tím souhlasili.

Čl.23

Bezpečnost válečných zajatců

Žádný válečný zajatec nesmí být v žádné době poslán nebo držen v kraji, kde by byl vystaven palbě bitevního pásma, ani ho nesmí být použito k tomu, aby některá místa nebo některé kraje byly jeho přítomností chráněny od vojenských operací.

Váleční zajatci musí mít k dispozici kryty proti leteckému bombardování a jiným válečným nebezpečím ve stejném rozsahu jako místní civilní obyvatelstvo; s výjimkou zajatců, kteří by byli činní při ochraně svých obydlí proti těmto nebezpečím, mohou se uchýlit do krytů co nejrychleji, jakmile zazní poplach. Bude se na ně vztahovat každé jiné ochranné opatření, které je určeno pro obyvatelstvo.

Mocnosti, v jejichž moci jsou zajatci, si oznámí navzájem prostřednictvím ochranných mocností všechny potřebné údaje o zeměpisné poloze zajateckých táborů.

Kdykoli to dovolí ohledy vojenského rázu, budou tábory válečných zajatců označeny ve dne písmeny PG nebo PW, umístěnými tak, aby byly zřetelně viditelné shora ze vzduchu; zúčastněné mocnosti mohou se však dohodnout na jiném způsobu označení. Pouze zajatecké tábory mohou být označeny tímto způsobem.

Čl.24

Transitní a třídící tábory trvalého rázu

Transitní a třídící tábory trvalého rázu budou zařízeny podobným způsobem, jak je uvedeno v tomto oddílu, a s válečnými zajatci bude v nich nakládáno stejným způsobem, jako v ostatních táborech.

Kapitola II

Ubytování, stravování a ošacení válečných zajatců

Čl.25

Ubytování

Ubytovací podmínky válečných zajatců budou stejně příznivé jako u vojenských oddílů mocnosti, u níž jsou zajatci, umístěných v témže kraji. Tyto podmínky budou přihlížet k mravům a obyčejům zajatců a nesmějí v žádném případě být škodlivé jejich zdraví.

Předchozí ustanovení budou se vztahovat zejména na ložnice válečných zajatců, jak co do celkové

plochy a minimální vzduchové kubatury, tak co se týče jejich vybavení, ložního zařízení, včetně příkrývek.

Místnosti určené k tomu, aby jich používali váleční zajatci, jak jednotlivě, tak hromadně, musí být zcela chráněny před vlhkem, dostatečně vytápěny a osvětlovány, zejména v době od soumraku do večerky. Budtež učiněna všechna opatření proti nebezpečí požáru.

Ve všech táborech, v nichž jsou ubytovány současně zajaté ženy, budou jim vyhrazeny oddělené ložnice.

Čl.26 Stravování

Základní denní dávka potravin budiž postačující co do množství, jakosti a rozmanitosti, tak aby zajatci byli udrženi ve zdraví a zabráněno ztrátám na váze a poruchám z podvýživy. Budiž rovněž brán ohled na způsob výživy, na nějž jsou zajatci zvyklí.

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, poskytne zajatcům, kteří pracují, přídavky potravin, potřebné k výkonu práce, k níž je jich užíváno.

Válečným zajatcům budiž poskytnuta pitná voda v dostatečném množství, užívání tabáku budiž dovoleno.

Váleční zajatci budtež přibráni, pokud je to jen možno, k přípravě svých jídel; k tomu cíli jest možno zaměstnávat je v kuchyních. Vedle toho jim buď umožněno, aby si sami připravili doplňky k potravě, které mají.

Budtež opatřeny vhodné místnosti jako jídelny a společné stravovny.

Hromadná disciplinární opatření dotýkající se stravy jsou zakázána.

Čl.27 Ošacení

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, poskytne jim v dostatečné míře oděv, prádlo a obuv a bude přitom dbát podnebí kraje, kde jsou zajatci. Uniformem nepřátelské armády ukořistěných mocností, v jejíž moci jsou zajatci, budiž použito k ošacení zajatců, vyhovujících-li podnebí země.

Pravidelné obnovování a opravy těchto svršků budou zajištěny mocností, která má zajatce v moci. Mimo to dostanou váleční zajatci vhodný oděv všude tam, kde toho povaha práce vyžaduje.

Čl.28 Kantiny

Ve všech táborech budte zřízeny kantiny, kde si váleční zajatci mohou opatřit potraviny, předměty běžné potřeby, mýdlo a tabák; prodejní ceny tohoto zboží nepřekročí v žádném případě ceny obvyklé v místním obchodě.

Zisku z kantin se užije ve prospěch válečných zajatců; za tím účelem bude zřízen zvláštní fond. Důvěrník zajatců má právo zúčastnit se správy kantiny a tohoto fondu.

Při rozpuštění tábora bude aktivní přebytek onoho zvláštního fondu vydán mezinárodní lidumilné organizaci a bude ho použito ve prospěch válečných zajatců téže národnosti, jako byli zajatci, kteří přispěli k vytvoření tohoto fondu. V případě všeobecné repatriace podrží tento přebytek mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, není-li opačné dohody mezi zúčastněnými mocnostmi.

Kapitola III Hygiena a lékařské ošetření

Čl.29 Hygiena

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, je povinna učinit všechna zdravotní opatření k zajištění čistoty a hygieny táborů a k zabránění epidemiím.

Váleční zajatci budou mít ve dne i v noci k použití zařízení odpovídající pravidlům hygieny a udržovaná neustále v čistotě. V táborech, kde jsou zajaté ženy, budou jim vyhrazena oddělená zařízení.

Kromě toho, nehledě k lázním a sprchám, jimiž budou opatřeny tábory, bude poskytnuta válečným zajatcům voda a mýdlo v dostatečném množství k denní péči o tělesnou čistotu a k praní jejich prádla; k tomu účelu jim budou poskytnuta potřebná zařízení, úlevy a volno.

Čl.30 Lékařské ošetření

Každý tábor bude mít vhodnou nemocnici, v níž se zajatcům dostane potřebného ošetření a přiměřené diety. V případě potřeby budou vyhrazeny oddělené místnosti pro nemocné postižené nakažlivými nebo duševními chorobami.

Váleční zajatci stížení vážnou nemocí nebo jejichž stav vyžaduje zvláštního léčení, chirurgického zásahu nebo nemocničního ošetření, musí být přijati do každého vojenského nebo civilního útvaru způsobilého je léčit, i když se připravuje v brzké době jejich repatriace. Zvláštní výhody budou poskytnuty pro péči o invalidy, zejména o slepce, a pro jejich přeškolení do té doby, než budou repatriováni.

Váleční zajatci budou ošetřováni nejraději lékařským personálem mocnosti, k níž přísluší, a pokud možno jejich národnosti.

Nesmí se bránit válečným zajatcům, aby se hlásili lékařům k prohlídce. Úřady, v jejichž moci jsou, vydají na žádost každému ošetřovanému zajatci úřední osvědčení s údajem druhu jeho zranění nebo nemoci, doby léčení a poskytnutého ošetření. Duplikát tohoto osvědčení se zašle Ústřední kanceláři válečných zajatců.

Náklady léčení, včetně výloh za jakýkoli přístroj, potřebný k udržení válečných zajatců v dobrém zdravotním stavu, zejména zubních a jiných protéz a brýlí, hradí mocnost, v jejíž moci zajatí jsou.

Čl.31 Lékařské prohlídky

Nejméně jednou za měsíc budou se konat lékařské prohlídky válečných zajatců. Budou zahrnovat kontrolu váhy každého válečného zajatce a pořízení záznamu o ní. Jejich účelem bude kontrola zejména všeobecného zdravotního stavu a výživy, stavu čistoty, jakož i pátrání po nakažlivých chorobách, zejména po tuberkulóze, malarii a pohlavních nemocech. Za tím účelem bude použito nejúčinnějších metod, které jsou po ruce, např. periodické hromadné radiografie na mikrofilmu k zjištění počátečního stadia tuberkulózy.

Čl.32 Váleční zajatci vykonávající lékařské funkce

Válečných zajatců, kteří jsou lékaři, zubními techniky, ošetřovateli nebo ošetřovatelkami, i když nepřísluší k zdravotnické službě svých ozbrojených sil, může mocnost, u níž jsou v zajetí, použít k provádění léčebné činnosti v zájmu válečných zajatců příslušejících k stejné mocnosti jako oni sami. V

tomto případě zůstanou i nadále válečnými zajatci, ale bude s nimi nakládáno stejným způsobem jako s podobným lékařským personálem zadrženým mocností, u niž jsou v zajetí. Budou osvobozeni od každé jiné práce, která by jim mohla být uložena podle článku 49.

Kapitola IV **Lékařský a duchovní personál zadržený pro pomoc válečným zajatcům**

Čl.33

Práva a výsady zadržených členů zdravotnického a duchovního personálu

Členové zdravotnického a duchovního personálu zadržení mocností, v jejichž moci jsou váleční zajatci, za tím účelem, aby jim pomáhali, nebudou pokládáni za válečné zajatce. Budou však nicméně požívat při nejmenším všech výhod a ochrany podle ustanovení této úmluvy, jakož i všech potřebných úlev, aby mohli poskytnout léčebnou péči a duchovní pomoc válečným zajatcům.

Budou nadále vykonávat v rámci vojenských zákonů a předpisů mocnosti, v jejichž moci jsou, pod dohledem jejich příslušných služeb a podle svědomí svého povolání, svou léčebnou neb duchovní funkci ve prospěch válečných zajatců příslušejících především ke stejným ozbrojeným silám, k nimž sami patří. K výkonu svého léčebného nebo duchovního poslání budou nadto požívat těchto výhod:

a) budou mít právo periodicky navštěvovat válečné zajatce, kteří jsou v pracovních oddílech nebo v nemocnicích mimo tábor. Moc, která je drží, jim poskytne k tomu účelu potřebné dopravní prostředky,

b) v každém táboře bude nejstarší vojenský lékař nejvyšší hodnosti odpovědný vojenským úřadům tábora za odbornou činnost zadrženého zdravotnického personálu. Za tím účelem se dohodnou strany v konfliktu hned na počátku nepřátelství o vzájemně si odpovídajících hodnostech svého zdravotnického personálu, včetně personálu společností uvedených v článku 26 Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli ze dne 12. srpna 1949. Tento lékař, jakož i vojenští duchovní, budou mít přímý přístup k odpovědným úřadům táborovým ve všech otázkách týkajících se jejich poslání. Tyto úřady jim poskytnou všechny výhody nutné pro písemný styk v těchto otázkách,

c) i když zadržený personál podléhá vnitřní kázní tábora, v němž je držen, nesmí být nucen k žádné práci nesouvisící s jeho léčebnými nebo duchovními povinnostmi.

Během nepřátelství se strany v konfliktu dohodnou o eventuálním vystřídání zadrženého personálu a stanoví jeho provedení.

Žádné z předchozích ustanovení nezprošťuje mocnost, v jejíž moci jsou tyto osoby, závazků, které má ve věci zdravotní a duchovní péče o válečné zajatce.

Kapitola V **Náboženství, duševní a tělesná činnost**

Čl.34

Výkon náboženství

Válečným zajatcům bude ponechána veškerá volnost co do výkonu jejich náboženství, čítajíc v to účast při obřadech jejich vyznání, s tou podmínkou, že budou dbát běžných disciplinárních opatření vydaných vojenskými úřady.

Bohoslužbám se vyhradí vhodné místnosti.

Čl.35 Zadržení vojenští duchovní

Vojenští duchovní, kteří upadnou do moci nepřátelského státu a kteří zůstanou nebo budou zadrženi, aby pomáhali válečným zajatcům, budou oprávněni poskytnout jim svou duchovní pomoc a svobodně vykonávat své poslání mezi svými souvěrci v souhlase se svým náboženským svědomím. Budou rozděleni po jednotlivých táborech a pracovních oddílech, v nichž jsou váleční zajatci příslušející ke stejným ozbrojeným silám, kteří mluví stejným jazykem nebo patří k témuž náboženství. Budou jim poskytnuty nutné výhody, zvláště dopravní prostředky zmíněné v článku 33, aby mohli navštěvovat válečné zajatce mimo svůj tábor. Budou moci volně si dopisovat, s výhradou censury, v náboženských věcech svého úřadu s církevními úřady země, kde jsou drženi, a s mezinárodními náboženskými organizacemi. Dopisy a lístky, které odešlou za tím účelem, připočtou se ke kvotě, stanovené v článku 71.

Čl.36 Váleční zajatci-kněží některého vyznání

Váleční zajatci, kteří jsou kněžími některého vyznání, ale nejsou vojenskými duchovními ve vlastní armádě, budou oprávněni, ať je jejich vyznání jakékoliv, vykonávat duchovní službu mezi svými souvěrci. Za tím účelem bude s nimi nakládáno jako s vojenskými duchovními zadržnými mocností, u níž jsou zajatci v zajetí. Nebudou nuceni k žádné jiné práci.

Čl.37 Určení duchovního pro válečné zajatce, kteří nemají vojenského duchovního

Když váleční zajatci nemají možnosti používat pomoci vojenského duchovního nebo zajatého duchovního svého vyznání, budiž určen na žádost zúčastněných zajatců duchovní, příslušející buď k jejich víře nebo k víře podobné, anebo není-li takového, kvalifikovaná osoba světská, je-li to z hlediska konfesního možné, aby plnila tento úkol. Toto jmenování podléhá schválení mocností, v jejíž moci jsou zajatci, se stane ve shodě s obcí zúčastněných zajatců a, kde je toho třeba, se souhlasem místních náboženských orgánů téhož vyznání. Osoba takto označená musí zachovávat všechna nařízení vydaná v zájmu disciplíny a vojenské bezpečnosti mocností, u níž jsou zajatci v zajetí.

Čl.38 Duševní, rekreační a sportovní činnost

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, bude podporovat činnost duševní, výchovnou, rekreační a sportovní válečných zajatců, dbajíc při tom zároveň osobních sklonů každého zajatce; učiní potřebná opatření, aby zajistila jejich výkon, a poskytne jim vhodné místnosti a potřebné vybavení.

Váleční zajatci musí mít možnost věnovat se tělesným cvičením, včetně sportů a her, a užívat čerstvého vzduchu. Dostatečná volná prostranství budtež ve všech táborech vyhrazena k tomuto účelu.

Kapitola VI Disciplína

Čl.39 Správa táborů Zdravení

Každý tábor bude postaven pod přímou pravomoc odpovědného důstojníka, patřícího k pravidelným ozbrojeným silám mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci. Tento důstojník bude mít text této úmluvy, bude dbát toho, aby personál jemu podřízený znal její ustanovení a bude odpověden pod dohledem své vlády za její provádění.

Váleční zajatci, s výjimkou důstojníků, jsou povinni zdravit všechny důstojníky mocnosti, v jejíž moci jsou, a prokazovat jim vnější projevy úcty stanovené předpisy platnými v jejich vlastní armádě.

Zajatí důstojníci jsou povinni zdravit pouze důstojníky vyšší hodnosti této mocnosti; jsou však povinni zdravit velitele tábora, ať je jeho hodnost jakákoliv.

Čl.40

Nošení odznaků a vyznamenání

Nosit odznaky hodnosti a státní příslušnosti, jakož i vyznamenání je dovoleno.

Čl.41

Vyvěšení textu úmluvy a zvláštních dohod v táboře Vyvěšování nařízení, rozkazů, upozornění a vyhlášek

V každém táboře budiž vyvěšen text této úmluvy, jejích příloh a obsah všech dohod, které má na zřeteli článek 6., v jazyce válečných zajatců na místech, kde si je všichni mohou přečíst. Zajatcům, kteří nemají možnost obeznámit se s vyvěšeným textem, bude tento na jejich žádost sdělen.

Nařízení, rozkazy, upozornění a vyhlášky všeho druhu týkající se chování válečných zajatců, budou jim sdělovány v jazyce, jemuž rozumějí; budou vyvěšeny za podmínek vylíčených shora a jejich výtisky budou odevzdány důvěrníku. Všechny rozkazy a povely, vydávané jednotlivě válečným zajatcům, budte rovněž vydávány v jazyce, kterému rozumějí.

Čl.42

Užití zbraně proti válečným zajatcům

Užití zbraně proti válečným zajatcům, zejména proti těm, kteří jsou na útěku nebo se snaží uprchnout, budiž pouze krajním prostředkem, kterému musí vždy předcházet výzvy přizpůsobené okolnostem.

Kapitola VII Hodnosti válečných zajatců

Čl.43

Vzájemné sdělování titulů a hodností

Hned po zahájení nepřátelství si strany v konfliktu navzájem sdělí tituly a hodnosti všech osob zmíněných v článku 4 této úmluvy, aby bylo zajištěno stejné nakládání se zajatci stejné hodnosti; budou-li tituly a hodnosti zavedeny později, budou předmětem obdobného sdělení.

Mocnost, u níž jsou zajatci drženi, uzná povýšení v hodnosti, jehož by se válečným zajatcům dostalo a které jí bude řádně oznámeno mocností, k níž příslušejí.

Čl.44

Zacházení s důstojníky Správa stravování

Se zajatými důstojníky a s osobami jim na roveň postavenými bude nakládáno s náležitými ohledy na jejich hodnost a jejich věk.

Aby byla zajištěna obsluha v důstojnických táborech, budou tam přiděleni zajatí vojáci těchže ozbrojených sil, mluvící pokud možno týmž jazykem, v dostatečném počtu, s přihlédnutím k hodnosti

důstojníků a osob jim na roveň postavených; nesmějí být povoláni k žádné jiné práci.

Správa stravování důstojníky samotnými má být vším způsobem podporována.

Čl.45

Zacházení s ostatními válečnými zajatci

S válečnými zajatci, kteří nejsou důstojníky a osobami jim na roveň postavenými, bude nakládáno s ohledy příslušejícími jejich hodnotě a jejich věku.

Správa stravování zajatci samotnými má být vším způsobem podporována.

Kapitola VIII

Přesun válečných zajatců po jejich příchodu do tábora

Čl.46

Podmínky přesunu válečných zajatců

Rozhodne-li se mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, přesunout je jinam, musí dbát zájmů zajatců samotných, zejména aby nezvýšila obtíže jejich repatriace.

Přesun válečných zajatců se bude vždy dít lidsky a za podmínek, které nesmějí být méně příznivé než ty, za nichž jsou přemísťována vojska mocnosti, která zajatce drží. Budiž vždy dbáno klimatických podmínek, na něž jsou váleční zajatci zvyklí, a podmínky přesunu nesmějí v žádném případě být na úkor jejich zdraví.

Za přesunu poskytne zajatcům mocnost, v jejíž moci jsou, dostatečné množství pitné vody a stravy, aby si zachovali zdraví, jakož i potřebné šatstvo, ubytování a lékařské ošetření. Učiní všechna potřebná opatření, zejména při přepravě námořní nebo letecké, aby zajistila jejich bezpečnost během dopravy a vystaví úplný seznam přepravovaných zajatců před jejich odjezdem.

Čl.47

Okolnosti vylučující přesun

Nemocní nebo ranění váleční zajatci nebudou přesunováni, pokud by jejich uzdravení mohlo být ohroženo cestou, ledaže by toho vyžadovala naprosto nezbytně jejich bezpečnost.

Blíží-li se fronta některému táboru, mohou být váleční zajatci z tohoto tábora přesunuti pouze tehdy, může-li se jejich přesun vykonat za podmínek dostatečné bezpečnosti, anebo jestliže jim hrozí větší nebezpečí, zůstanou-li na místě než při přesunu.

Čl.48

Způsob provedení přesunu

V případě přesunu budou váleční zajatci úředně zpraveni o odjezdu a o své nové poštovní adrese; toto upozornění jim budiž dáno včas, aby si mohli připravit svá zavazadla a zpravit své rodiny.

Jsou oprávněni odvézt své osobní věci, svou korespondenci a zásilky došlé na jejich adresu; váha těchto věcí může být omezena, vyžadují-li toho okolnosti přepravy, na tolik, kolik může zajatec rozumně unést, v žádném případě však přípustná váha nebude přesahovat dvacet pět kilogramů.

Korespondence a balíky zaslané do jejich starého tábora budou bez prodlení poslány za nimi. Velitel tábora učiní v dohodě s důvěrníkem potřebná opatření, aby byla zajištěna přeprava společného majetku válečných zajatců a zavazadel, která by zajatci nemohli odnést s sebou vzhledem k omezení učiněnému ve smyslu druhého odstavce tohoto článku.

Výlohy vzniklé přesunem nese mocnost, v jejíž moci jsou váleční zajatci.

Oddíl III Práce válečných zajatců

Čl.49

Všeobecná ustanovení

Mocnost, u níž jsou zajatci v zajetí, může tělesně způsobilých zajatců užívat k práci, přihlížejíc k jejich stáří, pohlaví a hodnosti, jakož i k jejich tělesným schopnostem, zejména aby byli udrženi v dobrém zdravotním stavu tělesném i duševním.

Zajatí poddůstojníci mohou být přidrženi pouze k dozorčím pracem. Ti, jichž k tomu nebude použito, mohou žádat o jinou vhodnou práci, která jim bude podle možnosti opatřena.

Žádají-li důstojníci a osoby jim na roveň postavené o vhodnou práci, bude jim taková podle možnosti opatřena. V žádném případě nemohou být k práci nuceni.

Čl.50

Dovolená Zaměstnání

Vedle prací souvisejících se správou, zařízením nebo udržováním jejich tábora, mohou být zajatci přinuceni pouze k pracem, spadajícím do některé z těchto kategorií:

- a) zemědělství;
- b) průmysl související s výrobou nebo těžbou surovin, továrenský průmysl s výjimkou průmyslu kovodělného, strojního a chemického, veřejných staveb a stavebních prací, které mají vojenskou povahu nebo určení;
- c) doprava a práce ve skladištích, nemají-li vojenskou povahu nebo určení;
- d) obchodní a umělecká činnost;
- e) služba v domácnosti;
- f) veřejné služby, nemají-li vojenskou povahu nebo určení.

Dojde-li k porušení shora zmíněných předpisů, jsou váleční zajatci oprávněni uplatnit své právo stížnosti podle článku 78.

Čl.51

Zajištění vhodných pracovních podmínek

Válečným zajatcům musí být zajištěny vhodné pracovní podmínky, zejména pokud jde o ubytování, stravu, ošacení a výstroj; tyto podmínky nesmějí být horší těch, jichž požívají příslušníci mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, konající podobné práce; rovněž budiž přihlíženo k podmínkám podnebí.

Mocnost, která má zajatce, jichž používá k práci, zajistí, aby v oblastech, kde tyto zajatci pracují, platily pro ně státní zákony o ochraně práce a zejména nařízení o úrazové zábraně.

Váleční zajatci musí být k práci vycvičeni a vybaveni ochrannými prostředky přiměřenými práci, kterou mají vykonávat, podobnými těm, které jsou předepsány pro příslušníky mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci. S výhradou ustanovení článku 52 mohou být zajatci vystaveni normálnímu pracovnímu nebezpečí jako civilní pracující.

V žádném případě nesmějí být pracovní podmínky zhoršeny disciplinárními opatřeními.

Čl.52
Práce nebezpečné a ponižující

Žádného válečného zajatce nesmí být použito k pracím nezdravým a nebezpečným, ledaže by se k nim dobrovolně přihlásil.

Žádnému válečnému zajatci nebude přidělena práce, kterou lze považovat za ponižující pro příslušníka ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci.

Odstraňování min nebo jiných podobných zbraní se považuje za nebezpečnou práci.

Čl.53
Pracovní doba

Denní pracovní doba válečných zajatců, včetně cesty do práce a zpět, nebude nadměrná a nesmí v žádném případě přesahovat pracovní dobu přípustnou pro civilní dělníky, kteří přísluší k mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, a vykonávají tutéž práci v témže kraji.

Válečným zajatcům bude poskytnut povinně uprostřed denní práce aspoň hodinový oddech; tento oddech bude stejný jako u dělníků mocnosti, u níž jsou zajatci v zajetí, je-li u nich delší. Bude jim rovněž dopřán každý týden pracovní klid dvacet čtyř po sobě jdoucích hodin, podle možnosti v neděli nebo v den klidu v zemi, z níž pocházejí. Nadto každému zajatci, který pracoval celý rok, jest poskytnout odpočinek po osm po sobě jdoucích dnů, při čemž mu bude placena odměna za práci.

Používá-li se pracovních method jako je práce úkolová, nesmí tím být nadměrně prodloužena pracovní doba.

Čl.54
Odměna za práci
Pracovní úrazy a nemoci získané během práce nebo následkem ní

Odměna, která přísluší za práci zajatcům, bude stanovena podle ustanovení článku 62 této úmluvy.

Válečným zajatcům, kteří byli postiženi pracovním úrazem, nebo si přivodí nemoc během práce nebo následkem ní, dostane se veškeré péče, již vyžaduje jejich stav. Vedle toho jim vydá mocnost, v jejíž moci jsou, lékařské vysvědčení, které jim umožní uplatňovat nároky u jejich vlastního státu; duplikát vysvědčení se zašle Ústřední kanceláři válečných zajatců zmíněné v článku 123.

Čl.55
Lékařská kontrola pracovní schopnosti válečných zajatců

Pracovní schopnost válečných zajatců bude pravidelně kontrolována lékařskými prohlídkami, alespoň jednou za měsíc. Při těchto prohlídkách jest zvlášť přihlížet k povaze práce, která jest válečným zajatcům přikázána.

Považuje-li se válečný zajatec za neschopna k práci, je oprávněn hlásit se k lékařské prohlídce v táboře; lékaři mohou doporučit, aby zajatci, kteří podle jejich soudu nejsou schopni práce, byli z ní vyňati.

Čl.56
Pracovní oddíly

Organisace a správa pracovních oddílů budou podobné jako v táborech válečných zajatců.

Každý pracovní oddíl zůstane pod dohledem tábora válečných zajatců a bude k němu patřit administrativně. Vojské úřady a velitel tohoto tábora jsou pod dohledem své vlády odpovědny za

zachovávání předpisů této úmluvy v pracovním oddíle.

Velitel tábora povede denní seznam pracovních oddílů, které patří k jeho táboru a předloží jej delegátům ochranné mocnosti, Mezinárodního komitétu Červeného kříže nebo jiných organizací pečujících o válečné zajatce, kteří navštíví tábor.

Čl.57

Váleční zajatci pracující pro soukromníky

Zacházení s válečnými zajatci, kteří pracují pro soukromníky, i když tito sami odpovídají za jejich střežení a ochranu, musí být při nejmenším stejné, jak je stanoveno touto úmluvou; mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, vojenské úřady a velitel tábora, k němuž patří tito zajatci, mají plnou odpovědnost za vydržování, péči, zacházení a výplatu odměny těchto válečných zajatců.

Tito váleční zajatci mají právo zůstat ve styku s důvěrníky táborů, k nimž patří.

Oddíl IV

Peněžní příjmy válečných zajatců

Čl.58

Obnosy v hotovosti

Hned po zahájení nepřátelství může mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, dokud se o tom nedohodne s ochrannou mocností, stanovit nejvyšší obnos v hotových penězích nebo v podobné formě, který smějí mít u sebe váleční zajatci. Obnos převyšující tuto výši, který byl oprávněně v jejich držení a který jim byl odebrán nebo zadržen, bude jim připsán k dobru, stejně tak jako každý peníz jimi složený, a nesmí být bez jejich svolení směněn na jinou měnu.

Jsou-li váleční zajatci oprávněni obstarávat si nákupy nebo získávat služby proti placení hotovými mimo tábor, provedou tyto platy sami zajatci nebo správa tábora, která jimi zatíží účet příslušných zajatců. Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, vydá předpisy k tomu potřebné.

Čl.59

Peněžité částky odebrané válečným zajatcům

Peněžité částky, odebrané v okamžiku jejich zajetí válečným zajatcům ve smyslu článku 18 v měně mocnosti, v jejíž moci jsou, připsají se k dobru na účtu každého z nich podle ustanovení článku 64 tohoto oddílu.

Rovněž se připsají k dobru na tomto účtu peněžité částky v měně mocnosti, držící zajatce, které vznikly směněním peněz v jiných měnách, odebraných válečným zajatcům v téže době.

Čl.60

Vyplácení záloh měsíčního platu válečným zajatcům

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, vyplatí každému z nich zálohu měsíčního platu, jehož výše bude stanovena přepočtením těchto částek na měnu zmíněné mocnosti:

Skupina I: váleční zajatci hodnosti nižší než rotmistr: osm švýcarských franků,

skupina II: rotmistři a jiní poddůstojníci nebo zajatci stejné hodnosti: dvanáct švýcarských franků,

skupina III: důstojníci až do hodnosti kapitána nebo zajatci stejné hodnosti: padesát švýcarských franků,

skupina IV: majoři, podplukovníci, plukovníci nebo zajatci stejné hodnosti: šedesát švýcarských franků,

skupina V: generálové nebo zajatci stejné hodnosti: sedmdesát pět švýcarských franků.

Zúčastněné strany v konfliktu mohou však zvláštními dohodami změnit výši záloh na plat příslušející válečným zajatcům různých skupin shora vyjmenovaných.

Kromě toho, kdyby obnosy, uvedené shora v prvním odstavci byly příliš vysoké ve srovnání s platem vypláceným členům ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, nebo kdyby z jakéhokoli jiného důvodu působily vážné potíže této mocnosti, pak bude tato, pokud nebude uzavřena zvláštní dohoda s mocností, k níž zajatci přísluší za účelem změny těchto částek:

a) nadále přepisovat k dobru účtům válečných zajatců částky uvedené v prvním odstavci,

b) může přechodně omezit na rozumnou výši obnos poskytovaný z těchto záloh na plat válečným zajatcům pro jejich potřebu, obnos však pro zajatce I. skupiny nebude nikdy nižší než ten, který mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, vyplácí příslušníkům svých vlastních ozbrojených sil.

Důvody tohoto omezení budou bezodkladně sděleny ochranné mocnosti.

Čl.61 Doplněk platu

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, bude přijímat poukazy peněz, které bude válečným zajatcům posílat mocnost, jejímiž jsou příslušníky, jako doplněk platu za podmínky, že tyto budou stejné pro každého válečného zajatce téže skupiny, že budou vypláceny všem zajatcům této skupiny, kteří patří k této mocnosti a že budou co nejdříve připsány k dobru účtu jednotlivých zajatců podle ustanovení článku 64. Tyto doplňky k platu nezavazují mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, žádných závazků, které jí přísluší ve smyslu této úmluvy.

Čl.62 Odměna za práci

Váleční zajatci budou dostávat přímo od úřadů, v jejichž moci jsou, spravedlivou pracovní odměnu, jejíž výše bude stanovena těmito úřady, která však nikdy nesmí být nižší než jedna čtvrtina švýcarského franku za celý pracovní den. Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, sdělí jim, jakož i mocnosti, jíž přísluší, prostřednictvím ochranné mocnosti denní výši pracovní odměny, kterou stanoví.

Úřady, v jejichž moci jsou zajatci, budou rovněž vyplácet pracovní odměnu zajatcům trvale přiděleným k činnosti nebo k řemeslným pracím spojeným se správou, vnitřním zařízením nebo udržováním táborů, jakož i zajatcům určeným k výkonu lékařských nebo duchovních služeb ve prospěch jejich druhů.

Pracovní odměna důvěrníkova, jeho pomocníka a případně jeho poradců bude hrazena z fondu udržovaného z výtěžku kantiny; její výše bude stanovena důvěrníkem a schválena velitelem tábora. Není-li takového fondu, budou úřady, v jejichž moci jsou zajatci, vyplácet těmto zajatcům spravedlivou pracovní odměnu.

Čl.63 Transfer peněžních částek

Váleční zajatci jsou oprávněni přijímat peněžní zásilky, které jsou jim zaslány individuálně nebo hromadně.

Každý válečný zajatec může volně nakládat s přebytky svého účtu, jak je uvedeno v předešlém článku, v mezích, stanovených mocností, v jejíž moci jsou zajatci a která provede žádané výplaty. S výhradou finančních a měnových omezení, která tato mocnost považuje za nezbytné, jsou váleční zajatci oprávněni poukazovat platy do ciziny. V tomto případě umožní mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, zvláště platy, které zajatci posílají osobám, o které jsou povinni se starat.

V každém případě mohou váleční zajatci se souhlasem mocnosti, ke které patří, provádět platy do své vlastní země tímto způsobem: mocnost, v jejíž moci jsou, zašle zmíněné mocnosti prostřednictvím ochranné mocnosti sdělení obsahující všechny potřebné údaje o odesílateli i příjemci platu, o výši obnosu, který má být vyplacen, vyjádřené v měně mocnosti, u níž jsou zajatci drženi; toto sdělení podepíše dotyčný zajatec a rovněž velitel tábora. Mocnost, která má zajatce v zajetí, zatíží účet zajatcův tímto penízem; částky takto poukázané připiše pak k dobru mocnosti, jíž přísluší zajatci.

K provedení předchozích opatření může mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, vhodně použít vzorného řádu připojeného v příloze V k této úmluvě.

Čl.64

Účet válečného zajatce

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, povede pro každého válečného zajatce účet, který bude obsahovat při nejmenším tyto údaje:

1. částky patřící zajatci nebo jím přijaté jako zálohy na plat, jako pracovní odměna neb z kteréhokoli jiného důvodu; obnosy v měně mocnosti, u níž jsou zajatci v zajetí, které mu byly odebrány; obnosy odebrané zajatci a směřené k jeho žádosti na měnu řečené mocnosti,

2. částky vyplacené zajatci hotově nebo podobnou formou, výplaty učiněné na jeho účet a na jeho žádost, částky poukázané podle třetího odstavce předešlého článku.

Čl.65

Způsob vedení účtu Nahlížení do něho

Každá položka zapsaná v účtě válečného zajatce bude podepsána nebo parafována jím nebo důvěrníkem jednajícím jeho jménem.

Válečným zajatcům bude vždy rozumně umožněno nahlédnout do jejich účtů a dostat jejich opis; účet může být také prozkoumán zástupci ochranné mocnosti při návštěvě tábora.

Při přesunu válečných zajatců z jednoho tábora do druhého bude jejich účet poslán za nimi. V případě přesunu od jedné mocnosti, v jejímž zajetí jsou, ke druhé, budou poslány za nimi ty částky jim patřící, které nejsou vyjádřeny v měně mocnosti, v jejíž moci jsou. Na všechny ostatní částky, které by zůstaly k dobru jejich účtu, se jim vydá potvrzení.

Zúčastněné válčící mocnosti se mohou dohodnout, že si navzájem sdělí prostřednictvím ochranné mocnosti ve stanovených lhůtách výpisy z účtů válečných zajatců.

Čl.66

Likvidace účtu

Skončí-li se zajetí propuštěním nebo repatriací zajatce, vydá mu mocnost, u níž byl dosud v zajetí, potvrzení, podepsané příslušným důstojníkem, v němž je potvrzen aktivní přebytek, který mu přísluší ke konci zajetí. Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, zašle také mocnosti, jíž váleční zajatci přináleží, prostřednictvím ochranné mocnosti seznamy obsahující všechny údaje o zajatcích, jichž zajetí se skončilo repatriací, propuštěním, útekem, úmrtím, nebo nějakým jiným způsobem, a uvede zejména aktivní přebytky jejich účtů. Každý list těchto seznamů bude potvrzen zmocněným zástupcem mocnosti,

u níž byli zajatci v zajetí.

Zúčastněné mocnosti mohou zvláštní dohodou změnit úplně nebo zčásti shora uvedená ustanovení.

Mocnost, již válečný zajatec přísluší, bude odpovědna za to, že vyrovná s ním aktivní přebytek, který mu byla dlužna na konci jeho zajetí mocnost, u níž byl v zajetí.

Čl.67

Projednání záloh na plat

Zálohy na platy vyplacené válečným zajatcům podle článku 60, budou se považovat za učiněné jménem mocnosti, jíž zajatci přísluší; tyto zálohy na plat a všechny platy, učiněné touto mocností ve smyslu článku 63, třetí odstavec, a článku 68, budou předmětem jednání mezi zúčastněnými mocnostmi při skončení nepřátelství.

Čl.68

Žádosti o odškodné

O každé žádosti o odškodné, podané válečným zajatcem v důsledku úrazu nebo jiné neschopnosti vzniklé z práce, bude zpravena mocnost, jíž patří zajatec, prostřednictvím ochranné mocnosti. V souhlase s ustanovením článku 54 vydá mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, v každém případě válečnému zajatci osvědčení potvrzující druh zranění nebo pracovní nezpůsobilosti, okolnosti, za nichž k nim došlo, a údaje o lékařském nebo nemocničním ošetření, jehož se mu dostalo. Toto osvědčení bude podepsáno odpovědným důstojníkem mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, a správnost údajů lékařského rázu bude potvrzena lékařem zdravotní služby.

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, odevzdá rovněž mocnosti, jíž zajatci patří, každou žádost o náhradu škody, předloženou zajatcem ohledně osobních věcí, peněz nebo cenných předmětů, které mu byly odebrány podle článku 18 a které mu nebyly vráceny při jeho repatriaci, stejně jako každou žádost za náhradu škody, týkající se ztráty, kterou zajatec klade za vinu mocnosti, v jejíž moci jest, nebo některému z jejich zaměstnanců. S druhé strany zase obnoví mocnost, která drží zajatce, svým nákladem takové osobní svršky, jichž zajatec potřebuje po dobu svého zajetí. V každém případě vydá mocnost, u níž je v zajetí, osvědčení podepsané odpovědným důstojníkem, které obsahuje informace o důvodech, proč mu nebyly vráceny tyto věci, peníze neb cenné předměty. Stejnopis tohoto osvědčení bude zaslán mocnosti, k níž patří zajatec, prostřednictvím Ústřední kanceláře válečných zajatců uvedené v článku 123.

Oddíl V

Styky válečných zajatců s vnějším světem

Čl.69

Oznamování učiněných opatření

Ihned poté, co váleční zajatci upadli do zajetí, oznámí mocnost, v jejíž moci jsou, těmto zajatcům, jakož i mocnosti, které přísluší prostřednictvím ochranné mocnosti opatření učiněná k provedení ustanovení tohoto oddílu úmluvy; sdělí jim rovněž každou změnu těchto opatření.

Čl.70

Odeslání lístku o zajetí

Každému válečnému zajatci bude umožněno, jakmile bude zajat, nebo nejpozději do týdne po příchodu do tábora, i když jde o transitní tábor, a rovněž při onemocnění nebo přesunu do lazaretu nebo do jiného tábora, aby mohl zaslat jednak přímo své rodině, jednak Ústřední informační kanceláři válečných zajatců zmíněné v článku 123, lístek, pokud možno podle vzoru připojeného k této úmluvě,

zpravující je o jeho zajetí, adrese a jeho zdravotním stavu. Tyto lístky se odešlou s největším urychlením a nesmějí být žádným způsobem zdrženy.

Čl.71

Korespondence válečných zajatců

Váleční zajatci jsou oprávněni odesílat i přijímat dopisy a lístky. Má-li mocnost, v jejíž moci jsou, za potřebné omezit tuto korespondenci, musí povolit alespoň odesílání měsíčně dvou dopisů a čtyř lístků, odpovídajících podle možnosti vzorům připojeným k této úmluvě (nečítajíc v to lístky, zmíněné v článku 70). Jiná omezení mohou být uložena, jen má-li ochranná mocnost náležitý důvod k přesvědčení, že jsou v zájmu samých zajatců vzhledem k potížím, které má mocnost, u níž jsou zajatci v zajetí, při opatřování dostatečného počtu způsobilých překladatelů, kteří by prováděli potřebnou cenzuru. Má-li být omezena korespondence odesílaná válečným zajatcům, může toto rozhodnutí pouze učinit mocnost, jíž zajatci přísluší, eventuálně k žádosti mocnosti, v jejíž moci zajatci jsou. Tyto dopisy a lístky musí být dopravovány nejrychlejšími prostředky, jež má mocnost, u níž jsou zajatci drženi; nesmějí být doručeny opožděně ani zadrženy z důvodů disciplinárních.

Váleční zajatci, kteří jsou již dlouho bez zpráv od svých rodin nebo kteří je nemohou dostávat nebo jim je odesílat obvyklou cestou, stejně jako ti, kteří jsou velice vzdáleni od domova, jsou oprávněni posílat telegramy, při čemž poplatky za ně budou připsány k tíži na jejich účtu u mocnosti, v jejíž moci jsou, nebo zaplacený z peněz, jež mají k dispozici. Zajatci mohou tohoto opatření také užít v případech naléhavé nutnosti.

Korespondence válečných zajatců bude zpravidla psána v jejich mateřském jazyku. Strany v konfliktu mohou povolit dopisování v jiných jazycích.

Pytle s poštou válečných zajatců se pečlivě zapečetí, opatří nápisem označujícím zřetelně jejich obsah a zašlou poštovnímu úřadu místa určení.

Čl.72

Pomocné zásilky:

I. Všeobecné zásady

Váleční zajatci jsou oprávněni dostávat poštou neb jiným způsobem jednotlivé nebo společné zásilky obsahující zejména potraviny, šatstvo, léky a předměty, sloužící jejich potřebám náboženským, studijním a zábavním, včetně knih, předmětů náboženských, vědeckého materiálu, spisů sloužících ke zkouškám, hudebních nástrojů, sportovních potřeb a předmětů sloužících zajatcům k pokračování ve studiích nebo k výkonu umělecké činnosti.

Tyto zásilky nemohou nijak zbavit mocnost, která má zajatce v zajetí, povinností, které jí připadají ve smyslu této úmluvy.

Jedině jsou přípustná ta omezení těchto zásilek, která navrhne ochranná mocnost v zájmu samých zajatců, nebo Mezinárodní komitét Červeného kříže či jiná organizace pomáhající válečným zajatcům, pouze pokud jde o jejich vlastní zásilky, s ohledem na nezvyklé přetížení dopravních prostředků a spojů.

Podmínky zasílání jednotlivých neb hromadných zásilek budou v případě potřeby předmětem zvláštních dohod mezi zúčastněnými mocnostmi, které v žádném případě nesmějí způsobit odklad v rozdělení pomocných zásilek válečným zajatcům. Zásilky potravin neb šatstva nebudou obsahovat knihy; léčebné potřeby budou zpravidla dopravovány v hromadných zásilkách.

Čl.73
Pomocné zásilky:
II. Hromadné zásilky

Pokud není zvláštních dohod mezi zúčastněnými mocnostmi o podmínkách přijímání a rozdělování hromadných pomocných zásilek, bude použito řádu o hromadné pomoci válečným zajatcům, připojeného k této úmluvě.

Zvláštní dohody výše zmíněné nesmějí v žádném případě omezit právo důvěrníků převzít hromadné pomocné zásilky určené válečným zajatcům, rozdělit je nebo s nimi disponovat v zájmu zajatců.

Tyto dohody nesmějí také omezit právo zástupců ochranné mocnosti, Mezinárodního komitétu Červeného kříže nebo jiné organizace pro pomoc zajatcům, kteří budou pověřeni odevzdat tyto hromadné zásilky a dohlížet na jejich rozdělení adresátům.

Čl.74
Pomocné zásilky:
III. Osvobození od cla a od dopravného

Všechny pomocné zásilky určené válečným zajatcům budou osvobozeny od všech dovozních, celních a jiných poplatků.

Korespondence, pomocné zásilky a povolené poukazy peněz, určené válečným zajatcům neb jimi odeslané poštou buď přímo nebo prostřednictvím informačních kanceláří zmíněných v článku 122 a přes Ústřední kancelář pro válečné zajatce uvedenou v článku 123, budou osvobozeny ode všech poštovních poplatků jak v zemi původu a v zemi určení tak i v zemích průjezdních.

Dopravní výlohy za pomocné zásilky určené válečným zajatcům, které nemohou být pro svou váhu neb z jiného důvodu přepravovány poštou, hradí mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, na všech územích, která jsou pod její kontrolou. Ostatní mocnosti, které jsou stranami této úmluvy, hradí dopravní náklady na svých územích.

Není-li zvláštních dohod mezi zúčastněnými státy, půjdou výlohy za dopravu těchto zásilek k tíži odesilatele, pokud nepožívají osvobození, nahoře zmíněného.

Vysoké smluvní strany se přičiní, aby byly sníženy, pokud to bude možno, telegrafní poplatky za telegramy odesílané válečnými zajatci nebo jim adresované.

Čl.75
Zvláštní způsoby přepravy

Zabrání-li válečné operace zúčastněným mocnostem splnit jejich závazky zajistit dopravu zásilek zmíněných v člancích 70, 71, 72 a 77, mohou zúčastněné ochranné mocnosti, Mezinárodní komitét Červeného kříže neb kterákoliv jiná organizace řádně schválená stranami v konfliktu postarat se o zajištění dopravy těchto zásilek vhodnými prostředky (vagony, nákladními automobily, loďmi, letadly atd.). K tomu účelu se vynasnaží Vysoké smluvní strany opatřit jim tyto dopravní prostředky a povolit jejich jízdy, zejména vydáním potřebných ochranných listů.

Těchto dopravních prostředků lze též použít k přepravě:

- a) korespondence, seznamů a zpráv, vyměňovaných mezi Ústřední informační kanceláří, uvedenou v článku 123, a vnitrostátními kancelářemi, o nichž je řeč v článku 122,
- b) korespondence a zpráv o válečných zajatcích, které si vyměňují ochranné mocnosti, Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo kterákoli jiná organizace poskytující pomoc válečným zajatcům buď se svými delegáty nebo se stranami v konfliktu.

Tato ustanovení neomezují nikterak právo každé strany v konfliktu, aby organizovala, dá-li tomu přednost, jinou přepravu a vydávala ochranné listy za podmínky, které byly vzájemně dojednány.

Není-li zvláštních dohod, uhradí náklady vzniklé z použití těchto dopravních prostředků poměrně strany v konfliktu, jejichž příslušníci požívají výhod těchto služeb.

Čl.76

Censura korespondence a kontrola zásilek

Censura korespondence zasílané válečným zajatcům nebo jimi odesílané budiž provedena v nejkratší možné lhůtě. Může být provedena jen státem odesílajícím neb přijímajícím a pouze jednou každým z nich.

Prohlídka zásilek určených válečným zajatcům nesmí se provádět tak, aby zboží, které obsahují, bylo vydáno zkáze, a bude se konat v přítomnosti adresáta nebo jeho řádně zplnomocněného druhá, ledaže by šlo o písemnost nebo tiskopisy. Odevzdání jednotlivých nebo hromadných zásilek válečným zajatcům nesmí být odkládáno pod záminkou censurních obtíží.

Každý zákaz korespondence vydaný stranami v konfliktu z důvodů vojenských neb politických, musí být jen dočasný a trvání jak je možno nejkratšího.

Čl.77

Požizování a zaslání právních listin

Mocnosti, v jejichž moci jsou zajatci, zajistí všechny úlevy pro přepravu listin, spisů a dokumentů určených válečným zajatcům nebo jimi odesílaných, zejména plných mocí a závětí, prováděnou prostřednictvím ochranné mocnosti nebo Ústřední kanceláře pro válečné zajatce, o níž je řeč v článku 123.

Ve všech případech umožní jim mocnosti, u nichž jsou v zajetí, vystavení těchto listin, dovolí jim zejména poradit se s právníkem a učiní potřebná opatření k tomu, aby mohlo být provedeno ověření jejich podpisů.

Oddíl VI

Styk válečných zajatců s úřady

Kapitola I

Stížnosti válečných zajatců na zajatecký režim

Čl.78

Stížnosti a žádosti válečných zajatců Zprávy důvěrníků o situaci v táborech zasílané zástupcům ochranných mocností

Váleční zajatci jsou oprávněni předložit vojenským úřadům, v jejichž moci jsou, žádosti, týkající se zajateckého režimu, jemuž jsou podrobeni.

Mají rovněž neomezené právo obrátit se buď přes důvěrníka nebo, považují-li to za nutné, přímo na zástupce ochranných mocností, aby je upozornili na okolnosti zajateckého režimu, na které mají stížnosti.

Tyto žádosti a stížnosti nesmějí být omezeny ani považovány za část kvoty dopisů, uvedené v článku 71. Musí být dopravovány s urychlením. Nesmějí mít za následek trest, ani když byly uznány za neodůvodněné.

Důvěrníci mohou posílat zástupcům ochranných mocností občasné zprávy o situaci v táborech a o potřebách válečných zajatců.

Kapitola II Zástupci válečných zajatců

Čl.79

Důvěrníci válečných zajatců

Na všech místech, kde jsou váleční zajatci, s výjimkou těch, kde jsou důstojníci, zvolí si zajatci svobodně, tajným hlasováním, každého půl roku, a rovněž tak v případě, když se místo uprázdní, důvěrníky, kteří jsou pověřeni zastupovat je před vojenskými úřady, u ochranných mocností, u Mezinárodního komitétu Červeného kříže a u všech jiných organizací, které se o ně starají. Tito důvěrníci mohou být znovu voleni.

V táborech důstojníků a osob jim na roveň postavených nebo v táborech smíšených, bude uznán za důvěrníka nejstarší zajatý důstojník nejvyšší hodnosti. V důstojnických táborech bude mít k ruce jednoho nebo více poradců, volených důstojníky; v táborech smíšených budou pomocníci vybráni z válečných zajatců, kteří nejsou důstojníky, a jimi zvoleni.

V zajateckých pracovních táborech budou dosazeni k plnění správních úkolů v táboře, které přísluší válečným zajatcům, zajatí důstojníci téže národnosti. Kromě toho mohou tito důstojníci být voleni na místa důvěrníků podle ustanovení prvního odstavce tohoto článku. V tom případě budou pomocníci důvěrníka vybráni z válečných zajatců, kteří nejsou důstojníky.

Každý zvolený důvěrník musí být schválen mocností, v jejíž moci jsou zajatci, dříve než se ujme své funkce. Odmítne-li mocnost držící zajatce uznat válečného zajatce, zvoleného jejich druhy v zajetí, musí udat ochranné mocnosti důvody odmítnutí.

V každém případě musí důvěrník být téže národnosti, téhož jazyka a obyčejů jako váleční zajatci, které zastupuje. Takto budou mít váleční zajatci rozdělení do různých oddělení tábora podle své národnosti, jazyka nebo obyčejů, v každém úseku svého vlastního důvěrníka podle ustanovení předešlých odstavců.

Čl.80

Funkce důvěrníků

Důvěrníci jsou povinni přispívat k tělesnému, morálnímu i duševnímu blahu válečných zajatců.

Zejména kdyby se váleční zajatci rozhodli zorganizovat mezi sebou soustavu vzájemné pomoci, spadala by tato organizace do příslušnosti důvěrníků, neodvisle od zvláštních úkolů, které jsou jim svěřeny jinými ustanoveními této úmluvy.

Důvěrníci nesmějí být činěni odpovědnými, jen z důvodu své funkce, za trestné činy, jichž se dopustí váleční zajatci.

Čl.81

Výsady důvěrníků

Důvěrníci nebudou nuceni k žádné práci, jestliže by tím bylo plnění jejich úkolu znesnadněno.

Důvěrníci si mohou vybrat mezi zajatci pomocníky, jichž potřebují. Budou jim poskytnuty veškeré hmotné výhody a zejména určitá volnost pohybu potřebná k plnění jejich úkolů (návštěvy pracovních oddílů, přijímání pomocných zásilek atd.).

Důvěrníci mají právo navštívit místnosti, v nichž jsou drženi váleční zajatci, a tito jsou oprávněni radit se se svými důvěrníky.

Důvěrníkům buďtež poskytnuty rovněž všechny úlevy pro písemný a telegrafický styk s úřady, v

jejichž moci jsou zajatci, s ochrannými mocnostmi, s Mezinárodním komitétem Červeného kříže a jeho delegáty, se smíšenými lékařskými komisemi, jakož i s organizacemi pomáhajícími válečným zajatcům. Důvěrníci pracovních oddílů budou požívat týchž úlev pro svou korespondenci s důvěrníkem hlavního tábora. Tato korespondence nebude omezována ani pokládána za součást kvoty zmíněné v článku 71.

Žádný důvěrník nesmí být přemístěn, aniž by mu byla poskytnuta přiměřeně dlouhá doba k tomu, aby mohl obeznámit svého nástupce s běžnými záležitostmi.

V případě sesazení budou důvody tohoto rozhodnutí sděleny ochranné mocnosti.

Kapitola III Trestní a disciplinární opatření

I. Všeobecná ustanovení

Čl.82

Všeobecná ustanovení Zákonodárství, jehož jest použití

Váleční zajatci budou podrobeni zákonům, nařízením a všeobecným řádům, platným v ozbrojených silách mocnosti, v jejíž moci jsou. Tato je oprávněna učinit soudní nebo disciplinární opatření oproti každému válečnému zajatci, který přestoupí tyto zákony, nařízení nebo všeobecné řády. Není však přípustné žádné stíhání nebo trest, odporující ustanovením této kapitoly.

Prohlašují-li zákony, nařízení, nebo všeobecné řády mocnosti, u níž jsou zajatci drženi, za trestné některé činy, byly-li spáchány válečným zajatcem, nikoli však, dopustí-li se jich příslušník ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, budou moci být stíhány pouze tresty disciplinárními.

Čl.83

Posuzování otázky, zda přestupek má být stíhán soudně nebo disciplinárně

Jde-li o to stanovit, zda provinění válečného zajatce má být trestáno disciplinárně nebo soudně, bude mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, dbát, aby příslušný úřad postupoval s největší shovívavostí při posuzování otázky a použil spíše opatření disciplinárních než soudního stíhání vždy, kdy to bude možno.

Čl.84

Soudy příslušné soudit válečné zajatce

Válečné zajatce mohou soudit jen soudy vojenské, ledaže zákonodárství mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, výslovně opravňuje občanské soudy soudit člena ozbrojených sil této mocnosti za totéž provinění jako je to, pro které je stíhán válečný zajatec.

V žádném případě nebude válečný zajatec postaven před jakýkoli soud, který by neposkytoval všeobecně uznávané základní záruky nezávislosti a nestrannosti, a zvláště takový, jehož řízení by mu nezaručovalo práva a prostředky obhajoby uvedené v článku 105.

Čl.85

Trestné činy spáchané před zajetím

Váleční zajatci stíhání podle zákonodárství mocnosti, v jejíž moci jsou, za činy, jichž se dopustili dříve než byli zajati, budou požívat ochrany této úmluvy, i když budou odsouzeni.

Čl.86

Zásada "Trestný čin může být trestán jen jednou"

Válečný zajatec může být trestán pouze jednou za tentýž čin nebo z téhož žalobního důvodu.

Čl.87

Stanovení trestu

Váleční zajatci mohou být odsouzeni vojenskými úřady a soudy mocnosti, v jejíž moci jsou, jen k takovým trestům, které jsou stanoveny za tytéž činy pro členy ozbrojených sil téže mocnosti.

Při stanovení trestu vezmou soudy nebo úřady mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, v úvahu v největší možné míře skutečnost, že obviněný, nejspíše příslušníkem této mocnosti, není k ní poután žádným závazkem věrnosti a že je v její moci následkem okolností nezávislých na jeho vůli. Budou mít možnost volně snížit trest stanovený pro trestný čin, pro který je zajatec obžalován, a nebudou proto povinny dodržet nejnižší výměru předepsaného trestu.

Zakázány jsou všechny hromadné tresty pro individuální činy, všechny tresty tělesné, každé uvěznění v místnostech, kam denní světlo nemá přístup, a vůbec jakékoli týrání nebo krutost.

Mimo to žádný válečný zajatec nesmí být zbaven své hodnosti mocností, u níž je v zajetí, ani mu nesmí být zabráněno, aby nosil označení této hodnosti.

Čl.88

Výkon trestů

Zajatí důstojníci, poddůstojníci a vojáci, odpykávající si disciplinární nebo soudní trest, nesmějí být podrobeni přísnějšímu nakládání, než je stanoveno pro tentýž trest pro členy ozbrojených sil mocnosti, u níž jsou zajatci v zajetí.

Zajaté ženy nesmějí být odsouzeny k přísnějšímu trestu, ani nesmí s nimi být přísněji nakládáno, když si odpykávají trest, než se ženami, patřícími k ozbrojeným silám mocnosti držící zajatce, které jsou trestány pro podobný trestný čin.

V žádném případě nesmějí být odsouzeny zajaté ženy k těžšímu trestu, ani nesmí s nimi být přísněji nakládáno, když si odpykávají trest, než s mužskými příslušníky ozbrojených sil mocnosti zajatce držící, kteří jsou trestáni pro podobný trestný čin.

S válečnými zajatci, když si odpykali disciplinární nebo soudní tresty jim uložené, nesmí se nakládat jinak než s ostatními zajatci.

II. Disciplinární tresty

Čl.89

Všeobecná ustanovení; druhy trestů; povaha trestů

Disciplinární tresty použitelné pro zajatce jsou:

1. pokuta až do výše 50 procent zálohy na plat a odměny za práci stanovené ve člancích 60 a 62, a to po dobu ne více než třiceti dní,
2. odnětí výhod poskytovaných nad rámec režimu stanoveného touto úmlouvou,
3. pracovní povinnost nejvýše dvě hodiny denně,

4. uzamčení.

Trest uvedený pod číslem 3 nelze však uložit důstojníkům.

V žádném případě nesmějí být disciplinární tresty nelidské, surové nebo ohrožovat zdraví válečných zajatců.

Čl.90 Trvání trestů

Trvání téhož trestu nepřekročí nikdy třicet dní. Jde-li o disciplinární provinění, odpočítá se doba zajišťovací vazby před přelíčením nebo před vynesením trestu od stanoveného trestu.

Nejvyšší výměra třiceti dní nahoře uvedená nesmí být překročena, ani když se válečný zajatec disciplinárně odpovídá z několika činů v okamžiku, kdy je vyšetřován, ať tyto činy spolu souvisí nebo ne.

Doba mezi vynesením disciplinárního trestu a jeho výkonem nesmí přesahovat jeden měsíc.

V případě, že válečný zajatec je potrestán novým disciplinárním trestem, musí být výkon každého trestu oddělen lhůtou alespoň třídní, jakmile některý z trestů je v trvání deseti dnů nebo více.

Čl.91 Útěk válečného zajatce: *I. Útěk zdařilý*

Útěk válečného zajatce se považuje za zdařilý, jakmile:

1. dostihne ozbrojených sil mocnosti, k níž přísluší, nebo některé mocnosti spojenecké,
2. opustí území podléhající moci mocnosti, u níž je v zajetí, nebo moci jejího spojence,
3. vstoupí na loď plující pod vlajkou mocnosti, k níž přísluší, nebo mocnosti spojenecké, která je v pobřežních vodách mocnosti, u níž je v zajetí, není-li tato loď pod kontrolou této mocnosti.

Váleční zajatci, jímž se podařilo prchnout ve smyslu tohoto článku a kteří jsou znovu zajati, nepodléhají žádnému trestu za svůj dřívější útěk.

Čl.92 Útěk válečného zajatce: *II. Nepodařený pokus o útěk*

Válečný zajatec, který se pokouší o útěk a je dopaden, dřív než se mu útěk podaří ve smyslu článku 91, může být za tento čin potrestán jen disciplinárně, a to i v případě pokusu opakovaného.

Válečný zajatec dopadený na útěku bude odevzdán co nejdříve příslušným vojenským úřadům.

Odchylkou od ustanovení článku 88, čtvrtý odstavec, mohou být váleční zajatci, potrestaní za nepodařený pokus o útěk, podrobeni režimu zvláštního dohledu. Tento režim však nesmí být na úkor jejich zdraví, musí být podstoupen v zajateckém táboře a nesmí znamenat odstranění žádné ze záruk poskytovaných zajatcům touto úmlouvou.

Čl.93
93. Útěk válečného zajatce:
III. Trestné činy souvislé

Útěk nebo pokus o útěk, i když je opakován, nesmí být považován za přitěžující okolnost v případě, je-li válečný zajatec postaven před soud pro trestný čin, jehož se dopustil při útěku nebo při pokusu o útěk.

Ve shodě s ustanovením článku 83 budou potrestána pouze disciplinárně provinění, jichž se váleční zajatci dopustí jedině za tím účelem, aby si útěk usnadnili, neobsahují-li násilí proti osobám, ať už jde o trestné činy proti veřejnému majetku, o krádeže bez úmyslu obohacení, o vystavení a použití falešných dokladů a o nošení civilních šatů.

Váleční zajatci, kteří budou nápomocni při útěku nebo při pokusu o útěk, mohou být za to trestáni jen disciplinárně.

Čl.94
Útěk válečného zajatce:
IV. Oznámení o dopadení válečného zajatce

Je-li prchající válečný zajatec dopaden, bude to oznámeno způsobem uvedeným v článku 122 mocnosti, k níž přísluší, pokud byl oznámen jeho útěk.

Čl.95
Řízení:
I. Zajišťovací vazba

Váleční zajatci obvinění z disciplinárních provinění nesmějí být drženi v zajišťovací vazbě než dojde k rozhodnutí, ledaže by se takového opatření používalo i pro příslušníky ozbrojených sil mocnosti, u níž jsou zajatci drženi, při obdobných trestných činech nebo že by toho vyžadovaly vyšší zájmy udržení pořádku a disciplíny v táboře.

Zajišťovací vazba v případech disciplinárních přestupků budiž pro všechny válečné zajatce omezena na nejnižší míru a nesmí překročit čtrnáct dní.

Ustanovení článků 97 a 98 této kapitoly se užije na válečné zajatce, kteří jsou v zajišťovací vazbě pro disciplinární provinění.

Čl.96
Řízení:
*II. Příslušnost soudů a úřadů
Právo hájit se
Rejstřík disciplinárních trestů*

Činy zakládající disciplinární provinění, buďtež vyšetřovány bezodkladně.

Bez újmy pro příslušnost soudů a vyšších vojenských úřadů, mohou být disciplinární tresty vyneseny jen důstojníkem, který je vybaven disciplinární pravomocí jakožto velitel tábora, nebo odpovědným důstojníkem, který ho zastupuje nebo na něhož přenesl svou disciplinární pravomoc.

V žádném případě tato pravomoc nesmí být svěřena válečnému zajatci ani vykonávána válečným zajatcem.

Před vynesením každého disciplinárního trestu budiž obviněný válečný zajatec přesně zpraven o činech, kladených mu za vinu. Budiž mu umožněno vysvětlit své chování a hájit se. Je oprávněn dát předvolat svědky a v případě potřeby použít služeb kvalifikovaného tlumočnicka. Rozhodnutí se oznámí válečnému zajatci a důvěrníku.

Velitel tábora je povinen vést rejstřík vynesných disciplinárních trestů; zástupci ochranné mocnosti mohou si tento rejstřík prohlédnout.

Čl.97
Výkon trestů:
I. Místnosti

V žádném případě nebudou váleční zajatci převezeni do vězeňských ústavů (vězení, trestnic, káznic atd.), aby si tam odpykali disciplinární tresty.

Všechny místnosti, v nichž budou odpykávány disciplinární tresty, musí odpovídat požadavkům hygieny stanoveným v článku 25. Trestaným válečným zajatcům budiž podle ustanovení článku 29 umožněno udržovat se v čistotě.

Důstojníci a osoby jim na roveň postavené nebudtež drženi v týchž místnostech jako poddůstojníci nebo prostí vojíni.

Zajaté ženy odpykávající si disciplinární trest buďte drženy v místnostech oddělených od mužů a bezprostřední dozor nad nimi musí vykonávat ženy.

Čl.98
Výkon trestů:
II. Základní záruky

Váleční zajatci uvěznění následkem disciplinárního trestu budou i nadále požívat výhod stanovených touto úmlouvou v té míře, pokud nejsou nepoužitelní právě vzhledem k jejich stavu uvěznění. Výhod stanovených v článcích 78 a 126 nesmějí však být zbaveni v žádném případě.

Váleční zajatci potrestaní disciplinárně nesmějí být zbaveni výhod spojených s jejich hodností.

Váleční zajatci potrestaní disciplinárně budou mít možnost konat tělesná cvičení a být na čerstvém vzduchu každý den aspoň dvě hodiny.

K jejich žádosti jim budiž povoleno dostavit se k denní lékařské prohlídce; dostane se jim ošetření, kterého vyžaduje jejich stav, a v případě potřeby budou přemístěni do lazaretu v táboře, nebo do nemocnice.

Bude jim dovoleno číst a psát, jakož i odesílat a přijímat dopisy. Za to však vydání poštovních zásilek a poukazů peněz může být odloženo až do skončení trestu; zatím budou tyto zásilky svěřeny důvěrníku, který odevzdá lazaretu zboží nacházející se v zásilkách a podléhající zkáze.

III. Stíhání soudní

Čl.99
Základní pravidla:
I. Všeobecné zásady

Žádný zajatec nesmí být stíhán nebo odsouzen za čin, který není výslovně stíhán zákonodárstvím mocnosti, v jejíž moci je zajatec, nebo mezinárodním právem, které jsou v účinnosti v den, kdy čin byl spáchán.

Na válečného zajatce se nesmí vykonávat žádný duševní nebo tělesný nátlak za tím účelem, aby byl donucen přiznat se k činu, který se mu klade za vinu.

Žádný válečný zajatec nesmí být odsouzen, aniž by měl možnost se hájit a aniž by mu byl nápomocen

kvalifikovaný obhájce.

Čl.100
Základní pravidla:
II. Trest smrti

Váleční zajatci a ochranné mocnosti budtež co nejdříve zpraveni o trestných činech, na něž je stanoven trest smrti podle zákonodárství mocnosti, u níž je zajatec v zajetí.

Poté nesmí být na žádný trestný čin stanoven trest smrti bez dohody s mocností, k níž přísluší zajatci.

Trest smrti nesmí být vynesena proti zajatci dříve než byl soud výslovně upozorněn ve smyslu článku 87, druhého odstavce, na to, že obviněný, nejsa příslušníkem mocnosti, u níž je v zajetí, není k ní poután žádným závazkem věrnosti a že je v její moci následkem okolností nezávislých na jeho vlastní vůli.

Čl.101
Základní pravidla:
III. Šestiměsíční lhůta pro výkon trestu smrti

Byl-li vysloven nad válečným zajatcem trest smrti, nebudiž rozsudek vykonán před uplynutím aspoň šestiměsíční lhůty od okamžiku, kdy dojde ochranné mocnosti na udanou adresu podrobná zpráva uvedená v článku 107.

Čl.102
Řízení:
I. Podmínky platnosti rozsudků vynesených proti válečným zajatcům

Proti válečnému zajatci může být vynesena právoplatně rozsudek jen týmiž soudy a se zachováním téhož řízení jako u osob příslušejících k ozbrojeným silám mocnosti, která zajatce drží v zajetí, a byla-li kromě toho zachována ustanovení této kapitoly.

Čl.103
Řízení:
II. Zajišťovací vazba; její započtení do trestu

Každé soudní vyšetřování proti válečnému zajatci bude prováděno tak rychle, jak to dovolují okolnosti a takovým způsobem, aby přelíčení se konalo co nejdříve. Žádný válečný zajatec nebud' držen v zajišťovací vazbě, ledaže by pro podobné trestné činy mohla být uvalena zajišťovací vazba i na příslušníky ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, nebo že by toho vyžadoval zájem státní bezpečnosti. Tato zajišťovací vazba nesmí trvat v žádném případě déle než tři měsíce.

Doba zajišťovací vazby válečného zajatce budiž započtena do trestu na svobodě, k němuž bude odsouzen, a budiž k ní přihlíženo při stanovení trestu.

Za zajišťovací vazby požívají váleční zajatci výhod článků 97 a 98 této kapitoly.

Čl.104
Řízení:
III. Oznámení o zahájení soudního stíhání proti válečnému zajatci

V každém případě, kdy mocnost, která drží zajatce v zajetí, rozhodne zahájit soudní stíhání proti válečnému zajatci, zpraví o tom ochrannou mocnost co nejdříve, ale nejméně tři týdny před zahájením hlavního líčení. Tato lhůta běží teprve od okamžiku, kdy uvedené oznámení dojde ochranné mocnosti na

adresu, kterou byla předtím sdělila mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci.

Toto oznámení bude obsahovat tyto údaje:

1. příjmení a jména válečného zajatce, jeho hodnost, jeho matriční číslo, datum jeho narození, případně jeho povolání,
2. místo, kde je internován nebo uvězněn,
3. popis žalobního důvodu nebo žalobních důvodů s uvedením použitelných zákonných ustanovení,
4. označení soudu, který se bude případem zabývat, datum a místo stanovené pro zahájení hlavního líčení.

Totéž sdělí mocnost, u níž jsou zajatci v zajetí, důvěrníku onoho zajatce.

Není-li prokázáno při zahájení hlavního líčení, že ochranná mocnost, válečný zajatec a dotčený důvěrník dostali shora uvedené oznámení aspoň tři týdny před zahájením přelíčení, nemůže se toto konat a musí být odročeno.

Čl.105

Řízení:

IV. Právo na obhajobu

Doručení žaloby

Přítomnost zástupců ochranné mocnosti

Válečný zajatec má právo aby mu byl nápomocen některý ze zajatých druhů, aby byl obhajován kvalifikovaným advokátem, kterého si zvolí, aby si dal předvolat svědky, a považuje-li to za potřebné, aby použil služeb kvalifikovaného tlumočnicka. O těchto právech budiž včas před přelíčením zpraven mocností, v jejíž moci jest.

Jestliže si válečný zajatec nezvolil obhájce, opatří mu ho ochranná mocnost; bude k tomu mít při nejmenším týden času. Na žádost ochranné mocnosti odevzdá jí mocnost, která drží zajatce, seznam osob způsobilých k obhajobě. Nezvolí-li ani válečný zajatec ani ochranná mocnost obhájce, ustanoví z moci úřední mocnost, v jejíž je moci, kvalifikovaného advokáta, aby obviněného hájil.

Obhájce bude mít lhůtu aspoň dvou týdnů před zahájením přelíčení a potřebné úlevy, aby si připravil obhajobu obviněného; může zejména volně navštěvovat obviněného a mluvit s ním beze svědků. Může také mluvit se svědky vedenými obhajobou, včetně válečných zajatců. Těchto úlev bude požívat do uplynutí odvolací lhůty.

Včas před přelíčením bude obviněnému válečnému zajatci doručena v jazyce, jemuž rozumí, žaloba a spisy, které jsou zpravidla doručovány obviněnému podle zákonů platných v armádě mocnosti, u níž je v zajetí. Totéž bude doručeno za stejných podmínek jeho obhájce.

Zástupci ochranné mocnosti mají právo být přítomni přelíčení, ledaže by se toto výjimečně konalo s vyloučením veřejnosti v zájmu státní bezpečnosti; v takovém případě zpraví o tom mocnost držící zajatce ochrannou mocnost.

Čl.106

Řízení:

V. Opravné prostředky

Každý válečný zajatec má právo podat proti každému rozsudku nad ním vynesnému odvolání, zmateční stížnost nebo žádat o obnovu řízení za stejných podmínek jako příslušníci ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci je. Bude plně informován o svém právu na opravné prostředky a o lhůtách, pro jeho uplatnění.

Čl.107

Řízení:

VI. Oznamování rozsudků ochranné mocnosti

Každý rozsudek vyneseny nad válečným zajatcem budiž ihned oznámen ochranné mocnosti ve stručném sdělení, které bude také obsahovat údaj, zda zajatec má právo odvolat, podat zmateční stížnost nebo žádat o obnovu řízení. Toto sdělení se zašle také příslušnému důvěrníku. Bude zasláno také válečnému zajatci v jazyce, jemuž rozumí, nebyl-li rozsudek vyneseny v jeho přítomnosti. Mimo to oznámí ihned mocnost, v jejíž moci je zajatec, ochranné mocnosti rozhodnutí zajatcovo, zda užije svého práva podat opravný prostředek či nikoli.

Kromě toho, nabyli-li rozsudek moci práva nebo vyslovil-li soud v první stolici trest smrti, zašle mocnost, v jejíž moci je zajatec, co nejdříve ochranné mocnosti podrobnou zprávu obsahující:

1. přesné znění rozsudku,
2. stručný přehled vyšetřování a hlavního přelíčení, obsahující zejména podstatu žaloby i obhajoby,
3. po případě označení ústavu, v němž bude trest odpykán.

Sdělení uvedená v předchozích odstavcích budou zaslána ochranné mocnosti na adresu, kterou tato předtím oznámila mocnosti, u níž je zajatec držen v zajetí.

Čl.108

Řízení:

VII. Výkon trestů

Režim při odpykávání trestu

Tresty vyneseny proti válečným zajatcům na základě rozsudků, které se staly vykonatelnými, odpykají tito v týchž ústavech a za stejných podmínek jako příslušníci ozbrojených sil mocnosti, v jejíž moci jsou. Tyto podmínky budou v každém případě odpovídat požadavkům hygieny a lidskosti.

Zajatá žena, proti níž byl takový rozsudek vyneseny, budiž umístěna v oddělených místnostech a pod dozorem žen.

V každém případě budou váleční zajatci odsouzení k trestu na svobodě i nadále požívat dobrodiní článků 78 a 126 této úmluvy. Budou mimo to oprávněni dostávat i odesílat korespondenci, dostávat alespoň jeden pomocný balík za měsíc a pohybovat se pravidelně na čerstvém vzduchu; dostane se jim lékařského ošetření, jehož vyžaduje jejich zdravotní stav, a duchovní pomoci, kdyby si jí přáli. Tresty, které by je měly stihnout, necht' odpovídají ustanovením článku 87, třetího odstavce.

Část IV

Konec zajetí

Oddíl I

Přímá repatriace a nemocniční ošetření v neutrálních zemích

Čl.109

Všeobecná ustanovení

Strany v konfliktu jsou povinny s výhradou třetího odstavce tohoto článku, poslat zpět do vlasti válečné zajatce vážně nemocné a těžce zraněné podle prvního odstavce následujícího článku, bez ohledu na jejich počet a hodnotu, když se předtím postaraly o to, aby byli schopni přepravy.

Po dobu nepřátelství se vynasnaží strany v konfliktu, aby s pomocí zúčastněných neutrálních mocností zařídily v neutrální zemi nemocniční ošetření raněných neb nemocných válečných zajatců

zmíněných v druhém odstavci následujícího článku; mohou také uzavřít dohody o přímé repatriaci nebo o internování v neutrální zemi zajatců, kteří jsou tělesně zdatní a mají za sebou dlouhé zajetí.

Žádný válečný zajatec raněný nebo nemocný, o jehož repatriaci ve smyslu prvního odstavce tohoto článku jde, nesmí být repatriován po dobu nepřátelství proti své vůli.

Čl.110

Kategorie osob, které mají být repatriovány nebo ošetřeny v nemocnici v neutrální zemi

Přímo budou repatriováni:

1. nevyлéčitelně zranění a nemocní, jejichž duševní nebo tělesné schopnosti se zdají být značně sníženy,

2. ranění a nemocní, kteří podle odhadu lékařů se nemohou uzdravit během jednoho roku, jejichž stav vyžaduje ošetřování a jejichž duševní nebo tělesné schopnosti se zdají být značně sníženy,

3. ranění a nemocní, kteří se uzdravili, ale jejichž duševní nebo tělesné schopnosti nasvědčují tomu, že byly značně a trvale sníženy.

V neutrální zemi mohou být ošetřováni v nemocnicích:

1. ranění a nemocní, jejichž uzdravení lze očekávat do roka po jejich zranění nebo onemocnění, jestliže ošetřování v neutrální zemi dává naději na jistější a rychlejší uzdravení,

2. váleční zajatci, jejichž duševní neb tělesné zdraví je podle úsudku lékařů vážně ohroženo držením v zajetí, jež by však nemocniční ošetření v neutrální zemi mohlo zachránit.

Zúčastněné mocnosti určí vzájemnou dohodou podmínky, jimž musí vyhovět váleční zajatci ošetřováni v nemocnicích v neutrální zemi, aby mohli být repatriováni, jakož i jejich postavení. Zpravidla budou repatriováni váleční zajatci, ošetřováni v neutrální zemi, pokud patří do těchto skupin:

1. zajatci, jejich zdravotní stav se tak zhoršil, že vyhovují podmínkám stanoveným pro přímou repatriaci,

2. zajatci, jejich duševní neb tělesné schopnosti zůstávají po léčení značně sníženy.

Nebyly-li mezi zúčastněnými stranami v konfliktu uzavřeny zvláštní dohody za účelem, aby byly určeny případy invalidity nebo nemoci, které vyžadují přímé repatriace neb ošetření v neutrální zemi, budou tyto případy řešeny podle zásad obsažených ve vzoru dohody o přímé repatriaci raněných a nemocných zajatců a o jejich nemocničním ošetření v neutrální zemi, jakož i v řádu o smíšených lékařských komisích, které jsou připojeny k této úmluvě.

Čl.111

Internování válečných zajatců na území neutrální mocnosti

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, mocnost, již příslušejí váleční zajatci a neutrální země přizvaná těmito dvěma mocnostmi, se vynasnaží o uzavření dohod, které umožní internování válečných zajatců na území této neutrální mocnosti až do skončení nepřátelství.

Čl.112

Smíšené lékařské komise

Hned po vypuknutí konfliktu budou ustaveny smíšené lékařské komise, aby prohlížely nemocné a raněné zajatce a aby učinily všechna potřebná rozhodnutí o nich. Jmenování, úkoly a činnost těchto komisí budou se řídit ustanoveními řádu, připojeného k této úmluvě.

Zajatci, kteří podle názoru lékařských orgánů mocnosti, v jejíž moci jsou, jsou zřejmě těžce ranění a těžce nemocní, mohou však být repatriováni, aniž by museli být prohlédnuti smíšenou lékařskou komisí.

Čl.113

Kategorie osob oprávněných dostavit se k prohlídce smíšených lékařských komisí

Vedle těch, kteří budou vybráni lékařskými úřady mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, budou oprávněni dostavit se k prohlídce smíšených lékařských komisí podle předchozího článku ranění nebo nemocní zajatci, patřící do skupin níže vyjmenovaných:

1. ranění a nemocní navrženi lékařem, konajícím službu v táboře, který je stejné národnosti jako oni nebo příslušníkem strany v konfliktu, jež je spojencem mocnosti, k níž sami příslušejí,

2. ranění a nemocní navrženi svým důvěrníkem,

3. ranění a nemocní navrženi mocností, k níž příslušejí nebo organizací pečující o zajatce a uznanou touto mocností.

Váleční zajatci, kteří nepatří do žádné z těchto skupin, mohou se přesto dostavit k prohlídce u smíšené lékařské komise, ale budou prohlédnuti až po těch, kteří spadají do uvedených skupin.

Lékař-krajan válečných zajatců podrobených prohlídce u smíšené lékařské komise a jejich důvěrník, jsou oprávněni účastnit se této prohlídky.

Čl.114

Váleční zajatci, kteří utrpěli úraz

Váleční zajatci, kteří utrpěli úraz, vyjma ty, kteří se sami dobrovolně zranili, budou požívat, pokud jde o repatriaci nebo eventuální ošetření v neutrální zemi, dobrodiní této úmluvy.

Čl.115

Repatriace a nemocniční ošetření válečných zajatců odpykávajících si trest

Žádný válečný zajatec disciplinárně trestaný, u něhož jsou splněny podmínky pro repatriaci nebo ošetření v neutrální zemi, nesmí být zadržen proto, že si dosud neodpykal trest.

Váleční zajatci, kteří jsou v soudním vyšetřování nebo již odsouzeni a kteří by měli být repatriováni nebo ošetřováni v neutrální zemi, mohou být účastni těchto výhod před skončením řízení a před odpykáním trestu, dá-li k tomu souhlas mocnost, v jejíž moci jsou.

Strany v konfliktu si navzájem sdělí jména těch, kdož budou zadrženi až do konce řízení nebo do odpykání trestu.

Čl.116

Náklady na repatriaci

Náklady na repatriaci válečných zajatců nebo jejich přepravu do neutrální země jsou, počínajíc od hranic země mocnosti, která je má v zajetí, na vrub mocnosti, k níž příslušejí.

Čl.117

Zákaz použití repatriovaných k aktivní vojenské službě

Nikoho z repatriovaných nesmí být použito k aktivní vojenské službě.

Oddíl II **Propuštění a repatriace válečných zajatců po skončení nepřátelství**

Čl. 118

Propuštění válečných zajatců na svobodu a jejich repatriace

Váleční zajatci budou propuštěni a repatriováni neprodleně po skončení aktivního nepřátelství.

Není-li ustanovení k tomu cíli v nějaké úmluvě uzavřené mezi stranami v konfliktu za účelem skončení nepřátelství nebo nebyla-li taková dohoda uzavřena, každá z mocností, v jejíž moci jsou zajatci, nechť vypracuje sama a neprodleně provede repatriční plán odpovídající zásadě vyslovené v předchozím odstavci.

V obou případech bude oznámeno válečným zajatcům, jaká opatření byla učiněna.

Náklady na repatriaci válečných zajatců budtež v každém případě rozvrženy spravedlivým způsobem mezi mocnost, která drží zajatce v zajetí, a mocnost, které přísluší. Toto rozvržení bude provedeno podle těchto zásad:

a) Sousedí-li obě mocnosti, bude hradit mocnost, jíž patří zajatci, náklady na jejich repatriaci od hranic mocnosti, u níž jsou v zajetí.

b) Nesousedí-li tyto dvě mocnosti, hradí mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, náklady na přepravu válečných zajatců na svém území až ke své hranici nebo do svého naložovacího přístavu ležícího nejbliže k mocnosti, k níž náležejí. Pokud jde o zbytek nákladů spojených s repatriací, dohodnou se zúčastněné strany na jejich spravedlivém rozvržení mezi sebe. Uzavření takové dohody nemůže v žádném případě ospravedlnit jakýkoli odklad repatriace válečných zajatců.

Čl. 119

Způsob provedení repatriace

Repatriace se provede za obdobných podmínek, jak je stanoveno v člancích 46 až 48 této úmluvy pro přesun válečných zajatců a při zachování ustanovení článku 118 a následujících.

Při repatriaci budou vráceny válečnému zajatci cenné předměty odebrané podle ustanovení článku 18 a peněžní částky v cizích měnách, které nebyly směněny na valutu mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci. Cenné předměty a obnosy peněz v cizí měně, které by z jakékoli příčiny nebyly vráceny válečným zajatcům při jejich repatriaci, budou zaslány informační kanceláři zmíněné v článku 122.

Váleční zajatci jsou oprávněni vzít s sebou své osobní svršky, korespondenci a zásilky, došlé na jejich adresu; váha těchto věcí může být omezena, vyžadují-li to okolnosti repatriace, na tolik, kolik může zajatec rozumně unést; v každém případě bude každý zajatec oprávněn odnést si aspoň dvacet pět kilogramů.

Ostatní osobní věci repatriovaného zajatce zůstanou u mocnosti, u níž byl v zajetí; tato mu je zašle, jakmile uzavře s mocností, k níž zajatec přísluší, dohodu o způsobu dopravy těchto věcí a o úhradě výloh takto vzniklých.

Váleční zajatci, kteří by byli ve vyšetřování pro zločin nebo přečin trestního práva, mohou být zadrženi až do skončení řízení, po případě i do odpykání trestu. Podobně tomu bude u těch, kteří již byli odsouzeni pro zločin nebo přečin trestního práva.

Strany v konfliktu si sdělí jména válečných zajatců zadržovaných až do konce soudního řízení nebo odpykání trestu.

Strany v konfliktu se dohodnou o zřízení komisí za tím účelem, aby pátraly po roztroušených zajatcích a provedly jejich repatriaci v nejkratší lhůtě.

Oddíl III **Úmrtí válečných zajatců**

Čl.120

Závěti; úmrtní listy; pohřbení a zpopelnění Seznamy hrobů

Závěti válečných zajatců budou sepsány tak, aby vyhovovaly podmínkám platnosti předepsaným zákonodárstvím země jejich původu, která se postará, aby tyto podmínky byly oznámeny mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci. Na žádost válečného zajatce a v každém případě po jeho smrti bude závěť neprodleně zaslána ochranné mocnosti a její ověřený opis Ústřední informační kanceláři.

Úmrtní listy, odpovídající vzoru připojenému k této úmluvě, nebo seznamy všech válečných zajatců zemřelých v zajetí, potvrzené odpovědným důstojníkem, budte zaslány v nejkratší lhůtě informační kanceláři pro válečné zajatce, zřízené ve smyslu článku 122. Údaje totožnosti, jichž výpočet je uveden v třetím odstavci článku 17, místo a datum úmrtí, příčina smrti, místo a datum pohřbu, jakož i všechny údaje potřebné k zjištění hrobů musí být obsaženy v těchto úmrtních listech nebo seznamech.

Pohřbení nebo zpopelnění musí předcházet lékařská prohlídka mrtvoly, aby byla zjištěna smrt, umožněno pořídit úmrtní zápis a v případě potřeby zjistit totožnost zemřelého.

Úřady, v jejichž moci jsou zajatci, budou dbát toho, aby zajatci zemřelí v zajetí byli s úctou pohřbeni, možno-li podle obřadů náboženství, k němuž patřili, aby jejich hroby byly chráněny, vhodně udržovány a označeny tak, aby je bylo možno vždy nalézt. Kdykoli to bude možno, budou zemřelí váleční zajatci příslušející k téže mocnosti pochováni na tomtéž místě.

Zemřelí váleční zajatci budou pohřbíváni jednotlivě, vyjma případy vyšší moci, které by si vynutily pohřbení společné. Mrtvoly mohou být zpopelněny, jen vyžadují-li toho naléhavé zájmy zdravotní nebo náboženství zemřelého anebo přál-li si to zemřelý. V případě zpopelnění bude to poznamenáno na úmrtním listě s uvedením důvodu.

Aby bylo lze hroby kdykoli nalézt, budte všechny údaje týkající se pohřbení a hrobů zaznamenány správou válečných hrobů, zřízenou mocností, v jejíž moci jsou zajatci. Seznamy hrobů a údaje týkající se válečných zajatců, pohřbených na hřbitovech neb jinde, budou odevzdány mocnosti, k níž zajatci příslušeli. Bude úkolem mocnosti, pod jejíž kontrolou je toto území, je-li smluvní stranou této úmluvy, aby pečovala o tyto hroby a zaznamenávala každé pozdější přemístění zemřelých. Tato ustanovení se vztahují také na popel, který bude uchován správou válečných hrobů až do té doby, kdy země původu oznámí konečné rozhodnutí v této věci.

Čl.121

Zranění nebo usmrcení válečného zajatce za zvláštních okolností

Každé úmrtí nebo každé vážné zranění válečného zajatce, způsobené stráží, jiným zajatcem nebo jinou osobou, nebo je-li podezření, že bylo takto způsobeno, jakož i každé úmrtí, jehož příčina není známa, budou ihned předmětem úředního vyšetřování mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci.

Sdělení o tom bude ihned zasláno ochranné mocnosti. Budou sepsány výpovědi svědků, zejména válečných zajatců; zpráva obsahující tyto výpovědi bude zaslána ochranné mocnosti.

Zjistí-li se vyšetřováním vina jedné nebo více osob, učiní mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, všechna opatření k soudnímu stíhání vinníka nebo vinníků.

Část V **Informační kancelář a pomocné společnosti pro válečné zajatce**

Čl.122

Vnitrostátní informační kanceláře pro válečné zajatce

Jakmile vypukne konflikt a ve všech případech okupace zřídí každá ze stran v konfliktu oficiální informační kancelář pro válečné zajatce, kteří jsou v její moci; neutrální a neválčící mocnosti, které přijmou na své území osoby patřící do některé skupiny zmíněné v článku 4, učiní totéž pro tyto osoby. Zúčastněná mocnost bude dbát nad tím, aby informační kancelář měla k dispozici potřebné místnosti, zařízení a personál, tak aby mohla řádně plnit svůj úkol. Bude jí ponecháno na vůli použití k tomu cíli válečných zajatců, pokud bude šetřit podmínek stanovených v oddíle této úmluvy, jednajícím o práci válečných zajatců.

Každá ze stran v konfliktu poskytne v nejkratší možné lhůtě své informační kanceláři informace, o nichž je řeč ve čtvrtém, pátém a šestém odstavci tohoto článku, o každé nepřátelské osobě patřící do některé ze skupin vyjmenovaných v článku 4, která se dostala do její moci. Neutrální a neválčící mocnosti budou postupovat stejně, pokud jde o osoby uvedených kategorií, které přijaly na svém území.

Tato kancelář ihned zašle nejrychlejší cestou tyto informace zúčastněným mocnostem prostřednictvím jednak ochranných mocností, jednak Ústřední kanceláře zmíněné v článku 123.

Tyto informace mají sloužit k tomu, aby umožnily zpravit rychle zúčastněné rodiny. Tyto informace nechť obsahují u každého válečného zajatce, s výhradou ustanovení článku 17, příjmení, jména, hodnost, matriční číslo, místo a úplné datum narození, označení mocnosti, k níž přísluší, křestní jméno otce, příjmení matky, jméno a adresu osoby, která má být zpravena, jakož i adresu, na kterou se může zajatci posílat korespondence, pokud informační kancelář tyto údaje zná.

Informační kancelář bude dostávat od různých úřadů k tomu příslušných údaje o změnách, propuštění, repatriaci, útěku, převezení do nemocnice, úmrtí válečných zajatců a předá je dále způsobem uvedeným v třetím odstavci shora.

Rovněž i zprávy o zdravotním stavu vážně nemocných nebo těžce zraněných zajatců budou podávány pravidelně, podle možnosti každý týden.

Informační kancelář bude také povinna odpovídat na všechny jí došlé dotazy stran válečných zajatců, včetně těch, kdož zemřeli v zajetí; provede potřebná šetření, aby si opatřila žádané informace, kdyby jich neměla.

Všechna písemná sdělení vyšlá z Kanceláře, buďte ověřena podpisem nebo razítkem.

Informační kancelář bude vedle toho pověřena, aby shromažďovala a odesílala zúčastněným mocnostem všechny osobní věci, včetně peněz v jiné měně, než je měna mocnosti, u níž jsou zajatci, a listin, které mohou mít důležitost pro blízké příbuzné, které váleční zajatci zanechali při repatriaci, propuštění, útěku nebo úmrtí. Tyto věci zašle Kancelář v zapečetěných balících; k balíkům budou přiložena prohlášení udávající přesně totožnost osob, jimž předměty patřily, a také úplný seznam obsahu balíku. Ostatní osobní svršky dotýčných zajatců budou odeslány podle dohod uzavřených mezi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Čl.123

Ústřední informační kancelář pro válečné zajatce

V neutrální zemi se zřídí Ústřední informační kancelář pro válečné zajatce. Mezinárodní komitét Červeného kříže navrhne, bude-li to považovat za potřebné, zúčastněným mocnostem organizaci takové kanceláře.

Tato kancelář bude mít za úkol soustřeďovat všechny zprávy týkající se válečných zajatců, které

bude moci opatřit úřední nebo soukromou cestou; zašle je jak možno nejrychleji zemi, z níž zajatci pocházejí nebo mocnosti, k níž patří. Strany v konfliktu jí poskytnou všechny úlevy pro rozesílání zpráv.

Vysoké smluvní strany, zvláště ty, jichž příslušníci užívají služeb ústřední kanceláře, se vybízejí, aby jí poskytly finanční podporu, již by potřebovala.

Tato ustanovení nesmějí se vykládat v tom smyslu, jakoby omezovala lidumilnou činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže nebo pomocných společností zmíněných v článku 125.

Čl.124

Osvobození od poštovního, jakož i od dovozních, celních a jiných dávek Osvobození od telegrafních poplatků

Informační kanceláře jednotlivých zemí a ústřední informační kancelář požívají osvobození od poštovního, jakož i všech výhod zmíněných v článku 74, a, jak je to jen možno, osvobození od telegrafních poplatků nebo aspoň značně snížených sazeb.

Čl.125

Pomocné společnosti a jiné organizace pro pomoc válečným zajatcům

Mocnosti držící zajatce v zajetí vyjdou co nejvíce vstříc, s výhradou opatření, která by považovaly za nevyhnutelná, aby byla zaručena jejich bezpečnost a aby bylo vyhověno každé jiné rozumné nutnosti, náboženským a pomocným společnostem a všem jiným organizacím poskytujícím pomoc válečným zajatcům. Poskytnou jim, jakož i jejich delegátům řádně pověřeným, všechny potřebné výhody, aby mohli navštěvovat válečné zajatce, rozdílet jim pomocné zásilky a potřeby jakéhokoli původu k účelům náboženským, výchovným, rekreačním, nebo aby jim byli nápomocni při pořádání zábav v táborech. Zmíněné společnosti nebo organizace mohou být ustaveny buď na území mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, buď v jiné zemi anebo mohou být mezinárodní povahy.

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, může omezit počet společností a organizací, jichž delegáti budou oprávněni vykonávat svou činnost na jejím území a pod jejím dohledem, avšak za podmínky, že takové omezení neznemožní poskytnutí účinné a dostatečné pomoci všem válečným zajatcům.

Zvláštní postavení Mezinárodního komitétu Červeného kříže na tomto poli bude vždy uznáváno a respektováno.

Jakmile budou válečným zajatcům poskytnuty pomoc a potřeby k účelům nahoře uvedeným anebo velmi brzy na to budte zaslány pomocným společnostem nebo organizacím, které je odeslaly, potvrzenky, podepsané důvěrníkem těchto zajatců a týkající se každé zásilky. Současně vystaví potvrzenky na tyto zásilky správní úřady, které střeží zajatce.

Část VI **Provádění úmluvy**

Oddíl I **Všeobecná ustanovení**

Čl.126

Kontrola vykonávaná ochrannými mocnostmi

Zástupci nebo delegáti ochranných mocností jsou oprávněni navštívit všechna místa, kde jsou váleční zajatci, zejména místa, kde jsou internováni, drženi nebo kde pracují; mají přístup do všech místností používaných zajatci. Mají rovněž právo odebrat se na místa, odkud přepravování zajatci odjíždějí, kterými projíždějí a na která přijíždějí. Mohou hovořit bez svědků se zajatci a zejména s jejich důvěrníky, je-li

třeba, prostřednictvím tlumočnicků.

Zástupcům a delegátům ochranných mocností bude ponechána plná svoboda, co do volby míst, která chtějí navštívit; nebude omezována ani délka ani časté opakování těchto návštěv. Mohou být zakázány pouze z důvodů naléhavých vojenských nutností a pouze výjimečně a na přechodnou dobu.

Mocnost, v jejíž moci jsou zajatci, u nichž má být vykonána návštěva, a mocnost, k níž přísluší, mohou se po případě dohodnout o tom, že se těchto návštěv smějí účastnit i krajané těchto zajatců.

Delegáti Mezinárodního komitétu Červeného kříže budou požívat týchž výsad. Jmenování těchto delegátů bude podléhat schválení mocnosti, v jejíž moci jsou zajatci, kteří mají být navštíveni.

Čl.127

Uvedení textu úmluvy ve známost obyvatelstva

Vysoké smluvní strany se zavazují, že rozšíří co možná nejvíce, jak v míru tak za války, text této úmluvy ve svých zemích a že zejména zařadí její studium do vojenských a, možno-li, i civilních studijních programů, tak aby její zásady byly uvedeny ve známost veškerých jejich ozbrojených sil i obyvatelstva.

Vojenské neb jiné úřady, které za války převezmou odpovědnost za válečné zajatce, musí mít text této úmluvy a být zvláště poučeni o jejích ustanoveních.

Čl.128

Zaslání oficiálních překladů a všech zákonů i nařízení vydaných k provedení úmluvy

Vysoké smluvní strany si zašlou prostřednictvím Švýcarské spolkové rady, a za nepřátelství prostřednictvím ochranných mocností, oficiální překlady této úmluvy a zákony i nařízení, které by vydaly, aby zajistily její provádění.

Čl.129

Trestní sankce:

I. Všeobecná ustanovení

Vysoké smluvní strany se zavazují, že učiní všechna potřebná zákonodárná opatření, aby stanovily přiměřené trestní sankce postihující osoby, které se dopustí toho či onoho vážného porušení této úmluvy vymezeného v následujícím článku anebo dají k takovému porušení rozkaz.

Každá smluvní strana je povinna zjistit osoby obviněné z toho, že se dopustily některého z těchto vážných porušení anebo daly k němu rozkaz, a musí je postavit před svůj soud, ať jsou jakékoli státní příslušnosti. Může také, dá-li tomu přednost, v souladu s podmínkami stanovenými svým vlastním zákonodárstvím, odevzdat je k soudnímu stíhání některé jiné smluvní straně mající zájem na potrestání, pokud tato smluvní strana má dostatečná obvinění proti těmto osobám.

Každá smluvní strana učiní potřebná opatření, aby odstranila všechny činy odporující ustanovením této úmluvy, jiné než jsou vážná porušení uvedená v následujícím článku.

Obvinění budou za všech okolností požívat záruk soudního řízení a svobodné obhajoby, které nebudou méně příznivé než záruky zmíněné v článku 105 a následujících této úmluvy.

Čl.130

Trestní sankce:

II. Vážná porušení úmluvy

Vážnými porušeními, zmíněnými v předchozím článku, jsou některé z níže uvedených činů jsou-li

spáchány na osobách nebo na majetku, chráněných touto úmluvou: úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, čítajíc v to biologické pokusy, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné zranění a ohrožení zdraví, donucování, aby válečný zajatec sloužil v ozbrojených silách nepřátelské mocnosti nebo zbavení ho práva na to, aby byl řádně a nestranně souzen podle předpisů této úmluvy.

Čl.131

Trestní sankce:

III. Odpovědnost smluvních stran

Žádná smluvní strana se nemůže sama zprostit ani zprostit jinou smluvní stranu odpovědnosti, která stíhá ji samotnou nebo jinou smluvní stranu v důsledku porušení zmíněných v předchozím článku.

Čl.132

Postup při vyšetřování tvrzeného porušení úmluvy

Na žádost některé strany v konfliktu se zavede vyšetřování způsobem, jenž bude stanoven mezi zúčastněnými stranami, o každém doloženém porušení úmluvy.

Nedosáhne-li se dohody o způsobu vyšetřování, dohodnou se strany na jmenování rozhodce, který stanoví, jakým způsobem postupovat.

Jakmile bude zjištěno porušení, učiní mu strany v konfliktu konec a odstraní je, co možná nejrychleji.

Oddíl II

Závěrečná ustanovení

Čl.133

Autentická znění a oficiální překlady

Tato úmluva je sepsána v jazyce anglickém a francouzském. Obě znění jsou stejně závazná.

Švýcarská spolková rada dá pořídit úřední překlady úmluvy do jazyka ruského a španělského.

Čl.134

Vztah k úmluvě z roku 1929

Tato úmluva nahrazuje ve vztazích mezi Vysokými smluvními stranami úmluvu ze dne 27. července 1929.

Čl.135

Vztah k Haagským úmluvám z r. 1899 a 1907

Ve vztazích mezi mocnostmi, které jsou vázány Haagskou úmluvou o zákonech a obyčejích pozemní války, ať již jde o úmluvu z 29. července 1899 nebo o úmluvu z 18. října 1907, a které jsou stranami této úmluvy, doplní tato úmluva kapitolu II. Řádu připojeného ke zmíněným Haagským úmluvám.

Čl.136

Lhůta pro podepsání úmluvy

Tato úmluva, která bude mít dnešní datum, může být podepsána až do 12. února 1950 jménem mocností zastoupených na konferenci, která započala v Ženevě dne 21. dubna 1949, jakož jménem

mocností na této konferenci nezastoupených, které jsou však stranami úmluvy z 27. července 1929.

Čl.137 Ratifikace

Tato úmluva bude ratifikována co nejdříve a ratifikační listiny budou uloženy v Bernu.

O uložení každé ratifikační listiny bude pořízen zápis, jehož jeden ověřený opis bude zaslán Švýcarskou spolkovou radou všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána nebo jejichž jménem jí byl oznámen přístup.

Čl.138 Nabytí účinnosti

Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy byly složeny nejméně dvě ratifikační listiny.

Později nabude účinnosti pro každou z Vysokých smluvních stran šest měsíců po uložení její ratifikační listiny.

Čl.139 Přístup k úmluvě

Počínajíc dnem nabytí účinnosti zůstane tato úmluva otevřena pro přístup každé mocnosti, jejímž jménem nebyla podepsána.

Čl.140 Oznamování přístupů

Přístupy budou oznámeny písemně Švýcarské spolkové radě a nabudou účinnosti šest měsíců poté, kdy jí došly.

Švýcarská spolková rada oznámí přístupy všem mocnostem, jejichž jménem úmluva byla podepsána anebo jí byl oznámen přístup.

Čl.141 Zvláštní případy, kdy ratifikace nebo přístupy nabývají okamžitě účinnosti

Za situace vylíčené v člancích 2 a 3, nabude uložení ratifikací a přístupů oznámené stranami v konfliktu před zahájením nepřátelství či okupace nebo po něm, okamžitě účinnosti. Oznámení o ratifikacích nebo přístupech došlých od stran v konfliktu učiní Švýcarská spolková rada nejrychlejším způsobem.

Čl.142 Výpověď úmluvy

Každá z Vysokých smluvních stran bude mít možnost vypovědět tuto úmluvu.

Výpověď bude oznámena písemně Švýcarské spolkové radě. Tato uvědomí o tomto oznámení vlády všech Vysokých smluvních stran.

Výpověď nabude účinnosti jeden rok po jejím oznámení Švýcarské spolkové radě. Avšak výpověď oznámená v době, kdy vypovídající mocnost je zapletena do nepřátelství, nenabude účinnosti, pokud nebude uzavřen mír, a v žádném případě, pokud nebudou skončeny operace spojené s propuštěním a

repatriací osob chráněných touto úmluvou.

Výpověď bude platit jen pro vypovídající mocnost. Nebude mít vliv na závazky, které strany v konfliktu budou i nadále nuceny dodržovat ve smyslu zásad mezinárodního práva, jak plynou ze zvyklostí stávajících mezi civilizovanými národy, ze zákonů lidskosti a z požadavků veřejného svědomí.

Čl. 143

Registrace v sekretariátu Organizace Spojených národů

Švýcarská spolková rada dá tuto úmluvu zaregistrovat v sekretariátě Organizace Spojených národů. Švýcarská spolková rada zpraví také sekretariát Organizace Spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, došlých k této úmluvě.

Na důkaz toho podepsaní, předloživše své plné moci, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v Ženevě dne 12. srpna 1949 v jazyce anglickém a francouzském; originál bude uložen v archivu Švýcarské konfederace. Švýcarská spolková rada zašle ověřený opis této úmluvy každému ze signatárních států, jakož i státům, které k úmluvě přistoupí.

Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války ze dne 12. srpna 1949

Podepsaní zmocněnci vlád zastoupených na diplomatické konferenci, která se konala v Ženevě od 21. dubna do 12. srpna 1949, aby vypracovala úmluvu o ochraně civilních osob za války, dohodli se na tomto:

Část I Všeobecná ustanovení

Čl.1

Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachovávání.

Čl.2

Vedle ustanovení, která mají nabýt účinnosti již v míru, bude se tato úmluva vztahovat na všechny případy vyhlášení války nebo jakéhokoli jiného ozbrojeného konfliktu, vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.

Úmluva bude se rovněž vztahovat na všechny případy částečné nebo úplné okupace území některé smluvní strany, i když se tato okupace neseťká s vojenským odporem.

Není-li některá ze stran účastnících se konfliktu smluvní stranou této úmluvy, zůstanou mocnosti, které jsou jejími stranami, přesto jí vázány ve svých vzájemných vztazích. Budou kromě toho vázány touto úmluvou vůči zmíněné mocnosti, přijme-li tato její ustanovení a bude-li se jimi řídit.

Čl.3

V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran, bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními:

1. S osobami, které se přímo neúčastní nepřátelství, včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně, a osob, které byly vyřazeny z boje nemocí, zraněním, zadržením nebo jakoukoli jinou příčinou, bude se za všech okolností zacházet lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na rase, barvě, náboženství či víře, pohlaví, rodu či majetku, nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku.

Proto jsou a zůstávají zakázány v každé době a na každém místě, pokud jde o osoby shora zmíněné:

- a) útoky na život a zdraví, zejména vražda ve všech formách zmrzačení, kruté nakládání, trýznění a mučení,
- b) braní rukojmí,
- c) útoky proti osobní důstojnosti, zejména ponižující a pokořující zacházení,
- d) odsouzení a vykonání popravky bez předchozího rozsudku vynesenoho řádně ustaveným soudem, poskytujícím soudní záruky, uznané civilizovanými národy za nezbytné.

2. Ranění a nemocní budou sebráni a ošetřeni.

Nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnout své služby stranám v konfliktu.

Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.

Použití předchozích ustanovení nebude mít vlivu na právní postavení stran v konfliktu.

Čl.4

Tato úmluva chrání osoby, které jsou v jakékoli době a jakýmkoli způsobem, za konfliktu nebo za okupace, v moci některé strany v konfliktu nebo okupační mocnosti a nejsou přitom jejími příslušníky.

Příslušníci státu, který není vázán touto úmluvou, nejsou jí chráněni. Příslušníci neutrálního státu, kteří jsou na území válčícího státu, a příslušníci jiného válčícího státu, se nepovažují za osoby chráněné, dokud stát, jehož jsou příslušníky, má normální diplomatické zastoupení ve státě, v jehož jsou moci.

Ustanovení části II mají však širší dosah stanovený v článku 13.

Osoby chráněné Ženevskou úmluvou z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli nebo Ženevskou úmluvou z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři nebo Ženevskou úmluvou z 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci nepovažují se za osoby chráněné ve smyslu této úmluvy.

Čl.5

Má-li strana v konfliktu na svém území vážné důvody k oprávněnému podezření, že osoba, chráněná touto úmluvou, vyvíjí činnost škodlivou pro bezpečnost státu, nebo je-li zjištěno, že skutečně takovou činnost vyvíjí, nemůže se taková osoba dovolávat práv a výsad poskytovaných touto úmluvou, které by mohly být na újmu bezpečnosti státu, kdyby jich bylo užito v její prospěch.

Je-li osoba chráněná touto úmluvou zadržena v okupovaném území jako vyzvědač nebo jako sabotér nebo z toho důvodu, že je v jejím případě důvodné podezření, že vyvíjí činnost škodlivou pro bezpečnost okupační mocnosti, může být zbavena práv na písemný styk, zajištěných touto úmluvou, vyžaduje-li toho nezbytně vojenská bezpečnost.

V každém z těchto případů bude se však s osobami zmíněnými v předchozích odstavcích zacházet lidsky a budou-li souzeny, nebude jim upírán nárok na spravedlivý a pravidelný soud, jak jej předvídá tato úmluva. Dostane se jim opět všech práv a výsad osoby chráněné ve smyslu této úmluvy co možná nejdříve, jakmile to dovolí ohled na bezpečnost státu, po případě okupační mocnosti.

Čl.6

Této úmluvy bude se používat již od počátku každého konfliktu nebo okupace, zmíněných v článku 2.

Úmluvy přestane se používat na území stran v konfliktu všeobecným skončením vojenských operací.

Na území okupovaném skončí účinnost úmluvy rok po všeobecném skončení vojenských operací; okupační mocnost bude však vázána po dobu trvání okupace ustanoveními následujících článků této úmluvy: 1 až 12, 27, 29 až 34, 47, 49, 51, 52, 53, 59, 61 až 77 a 143, pokud tato mocnost vykonává vládní funkce na dotyčném území.

Chráněné osoby, k jejich propuštění, repatriaci nebo usazení dojde po této lhůtě, budou do té doby pod ochranou této úmluvy.

Čl.7

Kromě dohod výslovně uvedených v člancích 11, 14, 15, 17, 36, 108, 109, 132, 133 a 149 mohou Vysoké smluvní strany uzavřít jiné zvláštní dohody o všech otázkách, jež budou považovat za vhodné upravit zvláště. Žádná zvláštní dohoda nesmí být na újmu postavení chráněných osob, jak je upraveno touto úmluvou, ani omezovat práva zajištěná jim touto úmluvou.

Chráněné osoby budou požívat výhod těchto dohod tak dlouho, dokud se bude tato úmluva na ně vztahovat, ledaže by zmíněné dohody nebo dohody pozdější obsahovaly výslovná ustanovení opačná a vyjma příznivější opatření učiněná v jejich prospěch jednou nebo druhou stranou v konfliktu.

Čl.8

Chráněné osoby se nemohou v žádném případě zříci částečně nebo zcela práv, která jim zajišťuje tato úmluva, po případě zvláštní dohody zmíněné v předchozím článku.

Čl.9

Tato úmluva bude se provádět za pomoci a pod dohledem ochranných mocností pověřených hájením zájmů stran v konfliktu. Za tím účelem budou moci ochranné mocnosti jmenovat vedle svého diplomatického a konzulárního personálu delegáty ze svých příslušníků nebo z příslušníků jiných neutrálních mocností. Jmenování těchto delegátů podléhá schválení mocnosti, u které budou vykonávat své poslání.

Strany v konfliktu usnadní v největší možné míře úkol zástupců nebo delegátů ochranných mocností.

Zástupci neb delegáti ochranných mocností nesmějí v žádném případě překročit meze svého poslání, jak je dáno touto úmluvou; budou zejména brát zřetel na naléhavé potřeby bezpečnosti státu, u něhož vykonávají svou funkci.

Čl.10

Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by rozvinul se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu civilních osob a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.

Čl.11

Vysoké smluvní strany se mohou kdykoli dohodnout, že svěří úkoly vyplývající z této úmluvy pro ochranné mocnosti organizaci poskytující veškeré záruky nestrannosti a účinnosti.

Jestliže chráněné osoby z jakéhokoli důvodu nepožívají nebo přestanou požívat výhod činnosti ochranné mocnosti nebo organizace určené podle prvního odstavce, musí mocnost, v jejíž moci jsou, požádat buď neutrální stát neb takovou organizaci, aby převzaly funkce příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem jmenovaným stranami, které se účastní konfliktu.

Nelze-li takto zajistit ochranu, musí požádat mocnost, která drží tyto osoby, lidumilnou organizaci, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, aby převzala lidumilnou úlohu příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem, anebo musí přijmout, s výhradou ustanovení tohoto článku, nabídku služeb učiněnou takovou organizací.

Každá neutrální mocnost nebo každá organizace, která bude vyzvána zúčastněnou mocností nebo která se sama nabídne k cílům shora zmíněným, musí si být vědoma při své činnosti odpovědnosti vůči straně v konfliktu, k níž patří osoby chráněné touto úmluvou a musí dávat dostatečné záruky, že je s to převzít zmíněné funkce a nestranně je plnit.

Předchozí ustanovení nelze změnit zvláštní dohodou mezi mocnostmi, z nichž jedna by byla, byť i jen přechodně, omezena ve své volnosti jednání s jinou mocností nebo s jejími spojenci následkem vojenských událostí, zejména v případě okupace celého nebo podstatné části svého území.

Kdykoli je v této úmluvě zmínka o ochranné mocnosti, vztahuje se tato zmínka také na organizace, které jí ve smyslu tohoto článku nahrazují.

Ustanovení tohoto článku budou se vztahovat a budou přizpůsobena také na případy příslušníků neutrálních států, kteří by byli na obsazeném území nebo na území válčícího státu, u něhož stát, jehož jsou příslušníky, nemá normální diplomatické zastoupení.

Čl.12

Ve všech případech, kdy to budou ochranné mocnosti považovat za prospěšné v zájmu chráněných osob, zejména v případě neshody mezi stranami v konfliktu o použití nebo výkladu ustanovení této úmluvy, poskytnou ochranné mocnosti své dobré služby k urovnání sporu.

Za tím účelem může každá z ochranných mocností navrhnout z podnětu některé strany nebo z vlastní vůle stranám v konfliktu schůzku jejich zástupců, zejména úřadů majících péči o chráněné osoby, po případě na vhodně zvoleném neutrálním území. Strany v konfliktu jsou povinny vyhovět návrhům, které jim budou v tomto směru učiněny. Ochranné mocnosti mohou eventuálně navrhnout stranám v konfliktu ke schválení osobnost příslušející k některé neutrální mocnosti anebo osobnost vybranou Mezinárodním komitétem Červeného kříže, která bude pozvána k účasti na této schůzce.

Část II **Všeobecná ochrana obyvatelstva proti některým účinkům války**

Čl.13

Ustanovení této části se týkají všeho obyvatelstva zemí v konfliktu, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování zejména z důvodů rasových, národnostních, náboženských nebo pro politické přesvědčení, a směřují ke zmírnění utrpení vyvolaného válkou.

Čl.14

Vysoké smluvní strany mohou už v míru, a strany v konfliktu, jakmile vypukne nepřátelství, zřídit na svém vlastním území a v případě potřeby na území okupovaném, nemocniční a bezpečnostní oblasti a místa zařízená tak, aby na nich našli ochranu před účinky války ranění, nemocní, neduživí a staré osoby, děti pod patnáct let, těhotné ženy a matky s dětmi pod sedm let.

Hned od počátku konfliktu i v jeho průběhu mohou zúčastněné mocnosti uzavřít mezi sebou dohody o uznání oblastí a míst, které zřídily. Mohou za tím účelem uvést ve skutek ustanovení uvedená v návrhu dohody připojeném k této úmluvě s případnými úpravami, které by považovaly za potřebné.

Ochranné mocnosti a Mezinárodní komitét Červeného kříže se vybízejí, aby byly nápomocny při zřízení a uznání těchto nemocničních a bezpečnostních oblastí a míst.

Čl.15

Každá strana v konfliktu může navrhnout nepřátelské straně buď přímo nebo prostřednictvím neutrálního státu neb lidumilné organizace, aby v krajích, kde se odehrávají boje, byly zřízeny neutralizované oblasti za tím účelem, aby na nich našli ochranu před nebezpečím bojů tyto osoby bez jakéhokoli rozlišování:

- a) ranění a nemocní, ať komatanti nebo nekomatanti,
- b) civilní osoby, které se neúčastní nepřátelství a které nekonají žádnou práci vojenského rázu za pobytu v těchto oblastech.

Jakmile se strany v konfliktu dohodnou o zeměpisné poloze, správě a zásobování těchto neutralizovaných oblastí a o dohledu nad nimi, bude o tom vyhotovena písemná dohoda, podepsaná zástupci stran v konfliktu. V této dohodě bude stanoven počátek a trvání neutralizace této oblasti.

Čl.16

Ranění, nemocní, jakož i osoby neduživé a těhotné ženy budou předmětem zvláštní ochrany a zvláštních ohledů.

Pokud to dovolí vojenské požadavky, bude každá strana v konfliktu podporovat opatření učiněná k vyhledání padlých a raněných, k poskytnutí pomoci trosečnickům a jiným osobám vystaveným vážnému nebezpečí a k jejich ochraně proti oloupení a zlému nakládání.

Čl.17

Strany v konfliktu se vynasnaží uzavřít místní dohody o evakuaci raněných, nemocných, neduživých, starců, dětí a rodiček z obléhaného nebo obklíčeného pásma a o to, aby byl do nich umožněn průchod duchovním všech vyznání, zdravotnickému personálu a průvoz zdravotnického materiálu.

Čl.18

Civilní nemocnice, způsobilé k ošetření raněných, nemocných, neduživých a rodiček, nesmějí být za žádných okolností napadeny; strany v konfliktu musí je v každé době respektovat a chránit.

Státy, které se účastní konfliktu, vydají všem civilním nemocnicím osvědčení potvrzující, že jsou civilní nemocnice a že budovy, v nichž jsou umístěny, nejsou používány k účelům, které by je podle článku 19 zbavovaly ochrany.

Civilní nemocnice budou označeny, dá-li k tomu stát souhlas, znakem stanoveným v článku 38 Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Strany v konfliktu učiní, pokud to dovolí vojenské požadavky, všechna nutná opatření, aby učinily rozeznávací odznaky, označující civilní nemocnice, jasně viditelnými nepřátelským pozemním, leteckým i námořním silám, aby tak byla vyloučena možnost jakéhokoli útoku na ně.

Vzhledem k nebezpečí, kterým může být pro nemocnice blízkost vojenských objektů, bude třeba dbát toho, aby byly co možná nejvíce vzdáleny od takových objektů.

Čl.19

Ochrana, která přísluší civilním nemocnicím, nezanikne než tenkrát, je-li jich použito vedle jejich lidumilného úkolu k páčání činů škodících nepříteli. Ochrana může však přestat teprve po výzvě, která stanoví ve všech případech, kde je to vhodné, přiměřenou lhůtu, která uplyne bezvýsledně.

Za čin škodící nepříteli se nepovažuje okolnost, že jsou v těchto nemocnicích ošetřováni ranění neb nemocní vojáci nebo že jsou v nich přenosné zbraně a náboje, které byly odebrány těmto vojákům a nemohly být ještě odvedeny příslušným službám.

Čl.20

Personál řádně a výhradně určený k provozu nebo k správě civilních nemocnic, včetně onoho, který je pověřen vyhledáváním, sbíráním, dopravou a ošetřováním raněných a nemocných civilních osob, neduživých a rodiček, budiž respektován a chráněn.

Na obsazeném území a v oblastech vojenských operací bude tento personál vybaven průkazem totožnosti osvědčujícím postavení majitele průkazu a opatřeným jeho fotografií a razítkem odpovědného úřadu; když koná službu, bude rovněž mít na levé paži náramenní pásku opatřenou razítkem a odolávající vlhku. Tuto pásku vydá stát a bude na ní odznak zmíněný v článku 38 Ženevské úmluvy z

12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Všechn ostatní personál určený k provozu nebo k správě civilních nemocnic budiž respektován a chráněn a bude oprávněn, jak je výše uvedeno, nosit při výkonu svých funkcí náramenní pásku za podmínek stanovených tímto článkem. V jeho průkaze totožnosti budou uvedeny úkoly, které mu příslušejí.

Ředitelství každé civilní nemocnice bude mít vždy k dispozici pro příslušné úřady, domácí nebo okupační, seznam svého personálu pravidelně ze dne na den doplňovaný.

Čl.21

Transporty civilních raněných a nemocných, neduživých a rodiček prováděné na zemi za pomoci doprovázených vozidel a nemocničních vlaků nebo po moři loďmi zařízenými pro takovou dopravu, budtež respektovány a chráněny ze stejného důvodu jako nemocnice uvedené v článku 18; upozorní na sebe tím, že vyvěsí se souhlasem státu rozeznávací odznak uvedený v článku 38 Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Čl.22

Letadla, jichž se užívá výhradně k dopravě civilních raněných a nemocných, neduživých a rodiček nebo k dopravě zdravotnického personálu a materiálu, nesmějí být napadena, nýbrž musí být respektována, když poletí ve výškách, dobách a směry zvláště dohodnutými mezi všemi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Mohou být označena rozeznávacím odznakem stanoveným v článku 38 Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Není-li opačné dohody, jest zakázán přelet nepřátelského nebo nepřitelem obsazeného území.

Tato letadla musí uposlechnout každého rozkazu k přistání. Přistane-li takto letadlo podle rozkazu, může pak se svým osazenstvem pokračovat v letu po eventuální prohlídce.

Čl.23

Každá Vysoká smluvní strana povolí volný průjezd pro všechny zásilky léčiv a zdravotnického materiálu, jakož i věcí potřebných k bohoslužbám, určené jedině civilnímu obyvatelstvu jiné smluvní strany, byť i nepřátelskému. Povolí rovněž volný průjezd pro všechny zásilky nevyhnutelně potřebných potravin, šatstva a posilujících prostředků, určených dětem pod patnáct let, těhotným ženám a rodičkám.

Smluvní strana je zavázána povolit volný průjezd zásilek zmíněných v předchozím odstavci toliko za podmínky, že je přesvědčena, že nemá vážného důvodu se obávat:

- a) že by zásilky mohly být zašantročeny jinam než jsou určeny nebo
- b) že by kontrola mohla být neúčinná nebo
- c) že by nepřítel mohl z nich získat zřejmou výhodu pro svoje vojenské úsilí nebo pro svoje hospodářství tím, že by těchto zásilek použil místo zboží, které by jinak musil dodat nebo vyrobit, anebo že by tak uvolnil materiál, výrobky nebo služby, kterých by jinak musil použít pro výrobu tohoto zboží.

Mocnost, která dovolí průjezd zásilek zmíněných v prvním odstavci tohoto článku, může položit jako podmínku svého souhlasu, aby rozdílení zásilek osobám, jimž jsou určeny, bylo prováděno na místě pod dohledem ochranných mocností.

Tyto zásilky se musí dopravovat co možná nejrychleji a stát, který povolí jejich volný průjezd, má právo stanovit technické podmínky, za kterých bude povolen.

Čl.24

Strany v konfliktu učiní potřebná opatření, aby děti pod patnáct let, které osiřely nebo byly odděleny od svých rodin následkem války, nebyly ponechány samy sobě a aby za všech okolností byla usnadněna jejich výživa, výkon jejich náboženství a jejich výchova. Jejich výchova bude podle možnosti svěřena osobám téže kulturní tradice.

Strany v konfliktu budou podporovat se souhlasem ochranné mocnosti, existuje-li taková, umístění těchto dětí v neutrální zemi po dobu války mají-li záruky, že zásady stanovené v prvním odstavci budou zachovávány.

Bude dále jejich snahou učinit potřebná opatření, aby mohlo být zajištěno zjištění totožnosti všech dětí pod dvanáct let tím, že budou nosit štítky totožnosti, nebo jakýmkoli jiným způsobem.

Čl.25

Každá osoba, která je na území strany v konfliktu nebo na území jí obsazeném, může podávat zprávy rázu výlučně rodinného příslušníkům svých rodin, ať jsou kdekoliv, a takové zprávy dostávat. Tato korespondence se bude dopravovat rychle a bez neodůvodněného odkladu.

Jestliže se výměna rodinné korespondence obyčejnou poštou stane vlivem okolností obtížnou nebo nemožnou, obrátí se zúčastněné strany v konfliktu na neutrálního prostředníka jako je ústřední kancelář zmíněná v článku 140, aby s ním dohodly způsob, jak zajistit splnění svých závazků za nejlepších podmínek, zejména s pomocí národních společností Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce).

Považují-li strany v konfliktu za nutné omezit rodinnou korespondenci, mohou nejvýš nařídít užívání standardních formulí, obsahujících dvacet pět volně vybraných slov, a omezit jich odesílání na jednu za měsíc.

Čl.26

Každá strana v konfliktu umožní pátrání podniknuté členy rodin roztržených válkou, aby mohly navázat navzájem styk a, možno-li zase se sloučit. Bude podporovat zejména činnost organizací, které se věnují těmto snahám s podmínkou, že je uznala a že se podřídí bezpečnostním opatřením, která učinila.

Část III

Postavení chráněných osob a zacházení s nimi

Oddíl I

Ustanovení společná pro území stran v konfliktu a pro území obsazená

Čl.27

Chráněné osoby mají za všech okolností právo na to, aby byla respektována jejich osoba, jejich čest, jejich rodinná práva, jejich náboženské přesvědčení a úkony, jejich způsoby a zvyky. Budiž s nimi nakládáno vždy lidsky a buďtež chráněny zejména před každým aktem násilí nebo zavražďování, před urážkami a zvědavostí obecnosti.

Ženy buďtež zvlášť chráněny proti každému útoku na jejich čest, zejména pak proti znásilnění, proti nucení k prostituci a proti každému nemravnému jednání.

S přihlédnutím k ustanovením týkajícím se zdravotního stavu, věku a pohlaví, bude strana v konfliktu,

v jejíž moci jsou chráněné osoby, zacházet se všemi s týmiž ohledy bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování zejména z důvodů rasy, náboženství neb politického přesvědčení.

Strany v konfliktu mohou však učinit ohledně chráněných osob kontrolní nebo bezpečnostní opatření nutná v důsledku války.

Čl.28

Žádné chráněné osoby se nesmí použít k tomu, aby svou přítomností uchránila před vojenskými operacemi některé body nebo některé oblasti.

Čl.29

Strana v konfliktu, v jejíž moci jsou chráněné osoby, je odpovědná za to, jak s nimi nakládají její orgány, bez újmy eventuálně vzniklé osobní odpovědnosti.

Čl.30

Chráněným osobám bude všemožně usnadněno, aby se mohly obrátit na ochranné mocnosti, na Mezinárodní komitét Červeného kříže, na národní společnost Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) země, v níž jsou, a na všechny organizace, které by jim mohly přispět ku pomoci.

Těmto všem organizacím se dostane za tím účelem všech výhod od úřadů v rámci daném požadavky vojenské nutnosti a bezpečnosti.

Vedle návštěv delegátů ochranných mocností a Mezinárodního komitétu Červeného kříže, které jsou předvídaný v článku 143, usnadní, pokud možno, mocnosti, které drží chráněné osoby nebo okupační mocnosti návštěvy, jež by chtěli učinit u chráněných osob zástupci jiných organizací, jichž úkolem je pomáhat těmto osobám v ohledu duchovním nebo hmotném.

Čl.31

Na chráněné osoby nesmí se vykonávat žádný nátlak tělesného nebo duševního rázu, zejména ne za tím účelem, aby se vynutily na nich nebo třetích osobách informace.

Čl.32

Vysoké smluvní strany si výslovně zakazují jakákoli opatření, která jsou s to způsobit chráněným osobám, které jsou v jejich moci, buď tělesné útrapy nebo smrt. Tento zákaz se týká nejen vraždy, trýznění, tělesných trestů, zmrzačení a lékařských neb vědeckých pokusů, které nejsou podmíněny léčením chráněné osoby, nýbrž i všech jiných násilností ať už by se jich dopustily civilní nebo vojenské orgány.

Čl.33

Žádná chráněná osoba se nesmí trestat za trestný čin, jehož se osobně nedopustila. Jsou zakázány hromadné tresty, stejně tak jako zstrašující nebo terorizující opatření.

Je zakázáno plenění.

Jsou také zakázány represalie proti chráněným osobám i proti jejich majetku.

Čl.34

Je zakázáno brát rukojmí.

Oddíl II **Cizinci na území strany v konfliktu**

Čl.35

Každá chráněná osoba, která by chtěla opustit území na počátku nebo během konfliktu, má právo tak učinit, ledaže by její odjezd odporoval zájmům státu. Žádosti o povolení opustit území budou vyřizovány v pravidelném řízení a rozhodnutí o nich učiněno co nejdříve. Osoba, které bude povoleno opustit území, může si vzít na cestu potřebné peníze a přiměřené množství věcí a předmětů osobní potřeby.

Osoby, jimž se odmítne povolení opustit území, mají nárok na to, aby toto odmítnutí přezkoumal v nejkratší lhůtě soud nebo správní komise, kterou k tomu účelu zřídí mocnost, v jejíž moci jsou chráněné osoby.

Zástupcům ochranných mocností může být na jejich žádost sděleno, proč bylo osobám, které o to žádaly, odmítnuto povolení opustit území a co možná nejdříve také jména všech osob, které jsou ve stejné situaci, ledaže by to bylo proti zájmům bezpečnosti nebo že by zúčastněné osoby proti tomu vznesly námitky.

Čl.36

Odjezdy povolené ve smyslu předešlého článku budou provedeny za uspokojivých podmínek bezpečnosti, hygieny, čistoty i výživy. Všechny vzniklé výlohy, počínajíc od výjezdu z hranic území mocnosti, která drží tyto osoby, půjdou k tíži země určení, nebo, jde-li o pobyt v neutrální zemi, k tíži státu, jehož jsou odjíždějící osoby příslušníky. Praktické podrobnosti této přepravy sjednají mezi sebou v případě potřeby zúčastněné mocnosti zvláštními dohodami.

Předchozí ustanovení nejsou na újmu zvláštním dohodám, které by snad byly uzavřeny mezi stranami v konfliktu ve věci výměny a repatriace jejich příslušníků, kteří upadli do moci nepřítelů.

Čl.37

S chráněnými osobami, které jsou ve vyšetřovací vazbě, nebo které si odpykávají trest na svobodě, bude zacházeno lidsky během vazby.

Jakmile budou propuštěny, mohou požádat o povolení opustit území podle předchozích článků.

Čl.38

S výjimkou zvláštních opatření, která by byla učiněna podle této úmluvy, zejména článků 27 a 41, zůstane postavení chráněných osob v zásadě upraveno ustanoveními týkajícími se zacházení s cizinci v míru. V každém případě dostane se jim těchto práv:

1. Mohou dostávat jednotlivě nebo hromadně podporu, která jim bude posílána.
2. Vyžaduje-li to jejich zdravotní stav, dostane se jim lékařské péče a ošetření v nemocnici ve stejné míře jako příslušníkům zúčastněného státu.
3. Mohou se účastnit pobožností a dostávat duchovní útěchu od svých kněží.

4. Jsou-li v kraji zvlášť vystaveném válečnému nebezpečí, je jim dovoleno přestěhovat se stejně jako příslušníkům zúčastněného státu.

5. Dětem pod patnáct let, těhotným ženám a matkám dětí pod sedm let dostane se ve stejné míře jako příslušníkům zúčastněného státu přednostního zacházení.

Čl.39

Chráněným osobám, které by ztratily následkem konfliktu své výdělečné zaměstnání, bude umožněno nalézt placenou práci a budou požívat v tom směru, s výhradou ohledů bezpečnostních a ustanovení článku 40, týchž výhod, jako příslušníci mocnosti, na jejímž území se nacházejí.

Podrobí-li strana v konfliktu chráněnou osobu kontrolním opatřením, která jí znemožňují pečovat o svou výživu, zejména nemůže-li tato osoba z důvodů bezpečnostních nalézt placenou práci za přiměřených podmínek, musí tato strana v konfliktu se postarat o její výživu a o výživu osob, které má na starosti.

Chráněné osoby mohou ve všech případech dostávat podpory ze své země původu, od chráněné mocnosti nebo od dobročinných společností zmíněných v článku 30.

Čl.40

Chráněné osoby mohou být přidrženy k práci pouze v takovém rozsahu jako příslušníci strany v konfliktu, na jejímž jsou území.

Jsou-li chráněné osoby nepřátelské státní příslušnosti, mohou být přidrženy pouze k pracím, které jsou normálně potřebné k zajištění výživy, ubytování, ošacení, dopravy a zdraví lidských bytostí, které však nejsou v přímé souvislosti s vedením vojenských operací.

V případech zmíněných v předchozích odstavcích budou osoby přidřené k práci požívat týchž pracovních podmínek a týchž ochranných opatření jako domácí pracovníci, zejména pokud jde o mzdu, délku pracovní doby, výstroj, předběžnou průpravu a náhradu za pracovní úrazy a nemoci z povolání.

V případě porušení shora uvedených předpisů mají chráněné osoby právo stížnosti podle článku 30.

Čl.41

Nepokládá-li mocnost, v jejíž moci jsou chráněné osoby, kontrolní opatření uvedená v této úmluvě, za postačující, bude nucené místo pobytu nebo internování podle ustanovení článků 42 a 43 představovat nejpřísnější kontrolní opatření, k němuž může sáhnout.

Při provádění ustanovení druhého odstavce článku 39 v případech osob, které jsou nuceny opustit svůj obvyklý pobyt na základě rozhodnutí, které je nutí k pobytu na vyhrazeném místě, bude se mocnost, která drží tyto osoby, řídit pokud možno nej přesněji předpisy o zacházení s internovanými (oddíl IV, část III této úmluvy).

Čl.42

Internování nebo vykázání nuceného pobytu chráněným osobám lze nařídit jen tehdy, vyžaduje-li toho nezbytně bezpečnost mocnosti, v jejíž moci jsou tyto osoby.

Požádá-li některá osoba prostřednictvím zástupců ochranné mocnosti o své dobrovolné internování a činí-li to její vlastní situace nezbytným, mocnost, v jejíž moci osoba je, internování provede.

Čl.43

Každá chráněná osoba, která je internována nebo které je vykázáno místo nuceného pobytu, má nárok na to, aby soud nebo příslušná správní komise, kterou k tomu účelu zřídí mocnost ji držící, v nejkratší možné lhůtě přezkoumaly rozhodnutí jí se týkající. Je-li internování nebo vykázáno místo nuceného pobytu potvrzeno, přezkouší zmíněný soud nebo správní komise občas, nejméně však dvakrát do roka, případ oné osoby, aby změnil v její prospěch původní rozhodnutí, jestliže to dovolí okolnosti.

Mocnost, která drží chráněné osoby, oznámí co možná nejdříve ochranné mocnosti jména osob, které byly internovány neb jimž bylo vykázáno místo nuceného pobytu a jména těch, které byly propuštěny z internování nebo z nuceného místa pobytu, ledaže by se tomu zúčastněné osoby vzepřely. Se stejnou výhradou budou rovněž oznámena co možná nejrychleji ochranné mocnosti rozhodnutí soudů neb komisí, zmíněná v prvním odstavci tohoto článku.

Čl.44

Mocnost, která drží chráněné osoby, nebude při kontrolních opatřeních, předvídaných touto úmluvou, zacházet s uprchlíky, kteří ve skutečnosti nepožívají ochrany žádné vlády, výlučně jen na základě jejich právní příslušnosti k nepřátelskému státu, jako s nepřátelskými cizinci.

Čl.45

Chráněné osoby nemohou být přesunuty k mocnosti, která není smluvní stranou této úmluvy.

Toto ustanovení však nesmí být na překážku repatriaci chráněných osob nebo jejich návratu do země bydliště po skončení nepřátelství.

Mocnost, která drží chráněné osoby, může je přesunout k mocnosti vázané touto úmluvou teprve, když se ochranná mocnost přesvědčí, že dotyčná mocnost má v úmyslu a je s to zachovávat tuto úmluvu. Jsou-li pak chráněné osoby takto přesunuty, spadá odpovědnost za zachovávání této úmluvy na mocnost, která souhlasila s jejich převzetím, po dobu, po kterou jí budou svěřeny. Kdyby však tato mocnost nezachovávala ustanovení této úmluvy v některém důležitém bodě, je povinna mocnost, která tam chráněné osoby přesunula, učinit na základě oznámení ochranné mocnosti účinná opatření k nápravě nebo požádat, aby chráněné osoby jí byly navráceny. Této žádosti musí být vyhověno.

Chráněná osoba nesmí v žádném případě být přesunuta do země, kde by se musela obávat pronásledování pro své politické nebo náboženské přesvědčení.

Ustanovení tohoto článku nejsou na překážku tomu, aby chráněné osoby obviněné ze zločinů obecného práva byly vydány podle extradičních smluv uzavřených před počátkem nepřátelství.

Čl.46

Omezující opatření učiněná vůči chráněným osobám budou zrušena jak nejdříve jen možno po skončení nepřátelství, pokud už nebyla odvolána dříve.

Omezující opatření učiněná vůči jejich majetku budou zrušena jak nejdříve jen možno po skončení nepřátelství v souladu se zákonodárstvím mocnosti, v jejíž moci jsou tyto osoby.

Oddíl III Obsazená území

Čl.47

Chráněné osoby, které jsou na obsazeném území, nesmějí být zbaveny v žádném případě a žádným způsobem ochrany této úmluvy, ať následkem nějaké změny nastavší v důsledku okupace v institucích a ve vládě dotyčného území nebo podle dohody uzavřené mezi úřady obsazeného území a okupační mocností anebo konečně v důsledku anexe celého obsazeného území nebo jeho části touto mocností.

Čl.48

Chráněné osoby, které nejsou příslušníky mocnosti, jejíž území je obsazeno, mohou uplatnit právo opustit toto území za podmínek stanovených v článku 35 a rozhodnutí o tom se stane v řízení, které okupační mocnost zavede podle zmíněného článku.

Čl.49

Hromadné nebo jednotlivé nucené přesuny, jakož i deportace chráněných osob z obsazeného území na území okupační mocnosti nebo na území jiného státu, ať obsazeného nebo ne, jsou zakázána, ať je jejich důvod jakýkoliv.

Okupační mocnost může však přistoupit k úplné nebo částečné evakuaci určité obsazené oblasti, vyžadují-li toho bezpečnost obyvatelstva nebo naléhavé vojenské důvody. Evakuace může však znamenat pouze přemístění chráněných osob do vnitra okupovaného území, vyjma případy materiální nemožnosti. Obyvatelstvo takto evakuované bude navraceno do svých domovů, jakmile skončí nepřátelství v tomto úseku.

Okupační mocnost musí při provádění těchto přesunů a evakuací postupovat v mezích možností tak, aby pro chráněné osoby bylo připraveno vhodné ubytování, aby přeprava se konala za podmínek vyhovujících požadavkům hygieny, zdraví, bezpečnosti a výživy a aby členové téže rodiny nebyli od sebe odděleni.

Ochranná mocnost budiž o přesunech a evakuaci zpravěna, jakmile k nim dojde.

Okupační mocnost nemůže zadržet chráněné osoby v kraji zvláště vystaveném nebezpečím války, ledaže by toho vyžadovaly bezpečnost obyvatelstva nebo naléhavé důvody vojenské.

Okupační mocnost nemůže deportovat nebo přesunout část svého vlastního obyvatelstva do území jí obsazeného.

Čl.50

Okupační mocnost musí usnadnit za pomoci státních a místních úřadů řádný provoz zařízení určených pro péči a výchovu dětí.

Učiní všechna potřebná opatření, aby usnadnila zjištění totožnosti dětí a zaregistrování jejich rodinného původu. V žádném případě nesmí změnit jejich osobní status ani je odvádět do útvarů nebo organizací jí podléhajících.

Nestačí-li na to místní instituce, musí okupační mocnost učinit opatření, aby zajistila výživu a výchovu dětí osiřelých nebo odloučených následkem války od jejich rodičů, možno-li osobami jejich národnosti, jazyka i náboženství, není-li blízkého příbuzného nebo přítele, který by se o to postaral.

Zvláštní oddělení kanceláře zřízené podle ustanovení článku 136 bude pečovat o to, aby bylo vše

podniknuto k zajištění totožnosti dětí, u nichž je totožnost nejistá. Údaje o jejich otci, o matce nebo o jiných blízkých příbuzných buďte vždy zaznamenány, pokud jsou k dispozici.

Okupační mocnost nesmí klást překážky použití přednostních opatření, která byla činěna před okupací ve prospěch dětí pod patnáct let, těhotných žen, matek dětí pod sedm let, pokud jde o výživu, o lékařské ošetření a o ochranu proti následkům války.

Čl.51

Okupační mocnost nesmí přidržet chráněné osoby k službě ve svých ozbrojených nebo pomocných silách. Každý nátlak nebo propagace směřující k náboru dobrovolníků jsou zakázány.

Může přidržet k práci chráněné osoby, jen jsou-li starší než osmnáct let a to jen k pracem nutným pro potřeby okupační armády nebo pro služby obecně prospěšné, zásobování, ubytování, ošacení, dopravu nebo pro zdravotní péči o obyvatelstvo obsazené země. Chráněné osoby nesmějí být přidrženy k práci, která by je nutila k účasti na vojenských operacích. Okupační mocnost nemůže přinutit chráněné osoby, aby použitím síly zajistily bezpečnost zařízení, v nichž vykonávají vnucenou práci.

Práce mohou být vykonávány pouze uvnitř obsazeného území, na němž jsou osoby, o něž se jedná. Každá taková osoba bude, pokud je to možno, ponechána na svém obvyklém pracovním místě. Pracujícím se vyplatí spravedlivá mzda a práce bude úměrná tělesné nebo duševní schopnosti pracujících. Zákonodárství platné v obsazené zemi pro pracovní podmínky a ochranná opatření, zejména pokud jde o mzdu, pracovní dobu, výstroj, předběžnou průpravu, odškodné za pracovní úrazy a nemoci z povolání, bude se vztahovat i na chráněné osoby, které jsou přidrženy k práci, o nichž je řeč v tomto článku.

V žádném případě nesmí rekvizice pracovních sil vést k mobilizaci pracujících postavených pod vojenský nebo polovojenský režim.

Čl.52

Žádná smlouva, dohoda či předpis nesmí být na újmu právu, které má každý pracující, dobrovolný či nedobrovolný, ať je kdekoliv, obrátit se na zástupce ochranné mocnosti a žádat o její intervenci.

Je zakázáno každé opatření, které směřuje k vyvolání nezaměstnanosti nebo omezení pracovních možností pracujících obsazené země za tím účelem, aby byli přinuceni pracovat pro okupační mocnost.

Čl.53

Okupační mocnosti je zakázáno ničit movitý neb nemovitý majetek, patřící jednotlivě nebo společně soukromým osobám, státu neb veřejným úřadům, sociálním nebo družstevním organizacím, s výjimkou případů, kdy by vojenské operace činily takové zničení naprosto nezbytným.

Čl.54

Okupační mocnosti je zakázáno měnit status veřejných zaměstnanců nebo soudců v obsazeném území nebo je trestat aneb činit donucovací anebo diskriminační opatření proti nim za to, že se zdržují výkonu svých funkcí, protože jim tak káže jejich svědomí.

Tento posléze uvedený zákaz však není na překážku použití druhého odstavce článku 51. Ponechává okupační mocnosti právo zbavit veřejné zaměstnance jejich míst.

Čl.55

Okupační mocnost je povinna zajistit všemi po ruce jsoucími prostředky zásobování obyvatelstva potravinami a léky; je zejména povinna dovážet potraviny, léčebné prostředky a jiné potřebné zboží, nestačí-li zdroje obsazeného území.

Okupační mocnost může rekvirovat potraviny, zboží nebo léčebné prostředky, které jsou na obsazeném území, jedině pro okupační síly a okupační správu; musí dbát potřeb civilního obyvatelstva. S výhradou ustanovení jiných mezinárodních úmluv musí okupační mocnost učinit potřebná opatření, aby každá rekvizice byla podle své správné hodnoty nahrazena.

Ochranné mocnosti mohou kdykoli bez překážek přezkoumat stav zásob potravin a léčiv na obsazeném území s výhradou přechodných omezení, která by byla uložena naléhavými vojenskými nutnostmi.

Čl.56

Okupační mocnost je povinna všemi po ruce jsoucími prostředky zajistit a udržovat s pomocí celostátních i místních úřadů lékařské a nemocniční ústavy a služby, jakož i veřejné zdravotnictví a hygienu na obsazeném území, zejména tím, že nařídí a provádí ochranná a preventivní opatření nutná k potírání nakažlivých nemocí a epidemií. Léčebný personál všech kategorií je oprávněn vykonávat své poslání.

Jsou-li zřízeny nové nemocnice na obsazeném území a nevykonávají-li tam již svou pravomoc příslušné orgány obsazeného státu, provedou okupační úřady v případě nutnosti uznání zmíněná v článku 18. Za obdobných okolností budou okupační úřady rovněž povinny udělit uznání ve smyslu článků 20 a 21 nemocničnímu personálu a dopravním vozidlům.

Okupační mocnost bude dbát mravních a etických požadavků obyvatelstva obsazeného území při nařizování a provádění zdravotních a hygienických opatření.

Čl.57

Okupační mocnost může rekvirovat civilní nemocnice jen na přechodnou dobu a pouze v případech naléhavé potřeby, aby mohla ošetřit raněné a nemocné příslušníky armády a za podmínky, že budou včas učiněna vhodná opatření k tomu cíli, aby se dostalo péče a ošetření osobám v nemocnicích a aby se vyhovělo potřebám civilního obyvatelstva.

Materiál a sklady civilních nemocnic nesmějí být rekvirovány, pokud je jich třeba pro civilní obyvatelstvo.

Čl.58

Okupační mocnost dovolí kněžím, aby poskytli svým souvěrcům duchovní útěchu.

Bude také přijímat zásilky knih a předmětů pro náboženskou potřebu a usnadní jich rozdělení na obsazeném území.

Čl.59

Je-li obyvatelstvo obsazeného území nebo jeho část nedostatečně zásobováno, připustí okupační mocnost pomocné akce podnikané ve prospěch tohoto obyvatelstva a umožní je všemi po ruce jsoucími prostředky.

Tyto akce mohou být podniknuty buď státy nebo nestrannou lidumilnou organizací jako Mezinárodním

komitétem Červeného kříže a budou sestávat hlavně ze zásilek potravin, léčebných zásilek a šatstva.

Všechny smluvní státy jsou povinny povolit volný průjezd těchto zásilek a zaručit jim ochranu.

Mocnost, která povolí volný průjezd zásilek určených do území obsazeného nepřátelskou stranou, bude však mít právo prozkoumat zásilky, upravit jejich průjezd v předepsaných dobách a na předepsaných tratích a právo, aby se jí dostalo od ochranné mocnosti postačujících záruk, že tyto zásilky jsou určeny jako pomoc obyvatelstvu v tísni a že jich nebude užito ve prospěch okupační mocnosti.

Čl.60

Pomocné zásilky nezbavují nikterak okupační mocnost závazků, které jí ukládají články 55, 56 a 59. Nesmí žádným způsobem odnímt pomocné zásilky určené, které jim bylo stanoveno, vyjma případy naléhavé potřeby v zájmu obyvatelstva obsazeného území a se souhlasem ochranné mocnosti.

Čl.61

Rozdělení pomocných zásilek zmíněných v předchozích člancích bude se provádět za pomoci a pod dohledem ochranné mocnosti. Tato úloha může také být svěřena dohodou mezi okupační mocností a mocností ochrannou neutrálnímu státu, Mezinárodnímu komitétu Červeného kříže nebo kterékoli jiné nestranné lidumilné organizaci.

Z těchto pomocných zásilek se nebudou vybírat na obsazeném území žádné poplatky, cla nebo taxy, ledaže by toho bylo třeba v zájmu hospodářství toho území. Okupační mocnost umožní rychlé rozdělení těchto zásilek.

Všechny smluvní strany se vynasnaží povolit bezplatný průjezd a bezplatnou dopravu těchto pomocných zásilek určených pro obsazené území.

Čl.62

S výhradou naléhavých bezpečnostních důvodů mohou chráněné osoby, které jsou na obsazeném území, dostávat individuální pomocné zásilky, které by jim byly zaslány.

Čl.63

S výhradou přechodných opatření, která by si výjimečně vynutily naléhavé bezpečnostní zřetele, okupační mocnosti:

a) mohou uznané národní společnosti Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) pokračovat ve své činnosti odpovídající zásadám Červeného kříže, jak byly stanoveny na mezinárodních konferencích Červeného kříže. Jiné pomocné společnosti mohou pokračovat ve své lidumilné činnosti za stejných podmínek;

b) okupační mocnost nesmí požadovat, aby v personálu a zřízení těchto společností byly provedeny změny, které by byly na závadu činnosti nahoře zmíněné.

Tytéž zásady platí pro činnost a personál zvláštních organizací nevojenské povahy, které již existují nebo které budou uvedeny v život, aby zajistily životní podmínky civilního obyvatelstva udržení důležitých, obecně prospěšných služeb, rozdělením pomoci a záchrannými akcemi.

Čl.64

Trestní zákonodárství zůstává na obsazeném území v platnosti, vyjma případy, kdy je může okupační mocnost zrušit nebo suspendovat, ohrožuje-li toto zákonodárství bezpečnost této mocnosti anebo je-li na překážku zachování této úmluvy. S výhradou posledně uvedeného zřetele a nutnosti, aby byl zajištěn účinný výkon spravedlnosti, budou soudy obsazeného území dále v činnosti pro všechny trestné

činy spadající pod toto zákonodárství.

Okupační mocnost může však podrobit obyvatelstvo okupovaného území ustanovením, která jsou nezbytná, aby mohla plnit závazky plynoucí z této úmluvy, zajistit pravidelnou správu území a bezpečnost, jak svou vlastní, tak i členů a majetku okupačních sil i okupační správy, jakož i zařízení a dopravních spojů, kterých užívá.

Čl.65

Trestní ustanovení vydaná okupační mocností, nabudou účinnosti teprve když byla uveřejněna a uvedena ve známost obyvatelstva v jeho jazyce. Nemohou mít zpětnou účinnost.

Čl.66

Okupační mocnost může v případě porušení trestních ustanovení, které vyhlásila v souhlase s druhým odstavcem článku 64, odevzdat obviněné svým vojenským, nepolitickým a řádně ustaveným soudům za podmínky, že jejich sídlo je na obsazeném území. Jest dáti přednost tomu, aby odvolací soudy měly sídlo na obsazeném území.

Čl.67

Soudy mohou použít pouze zákonných ustanovení vydaných před spácháním trestného činu a která jsou v souhlase s obecnými zásadami právními, zejména pokud jde o zásadu úměrnosti trestů. Musí brát zřetel na to, že obviněný není příslušníkem okupační mocnosti.

Čl.68

Dopustí-li se chráněná osoba trestného činu jen v úmyslu poškodit okupační mocnost, ale není-li tento trestný čin útokem na život neb na zdraví členů okupačních sil nebo úřadů, nevytváří-li vážné hromadné nebezpečí a nepoškozuje-li vážně majetek okupačních sil a úřadů nebo zařízení jimi užívaných, bude taková osoba potrestána internováním nebo jednoduchým vězením, při čemž doba tohoto internování nebo vězení bude úměrná trestnému činu, jehož se osoba dopustila. Internování a vězení budou ostatně pro takové trestné činy jediné tresty na svobodě, kterých lze užívat proti chráněným osobám. Soudy uvedené v článku 66 této úmluvy mohou libovolně změnit trest vězení na trest internování téže délky.

Trestní nařízení vyhlášená okupační mocností podle článků 64 a 65 mohou stanovit trest smrti pro chráněné osoby jen v případech, dopustí-li se tyto vyzvědačství, vážných sabotážních činů na vojenských zařízeních okupační mocnosti nebo úmyslných trestných činů, které způsobily smrt jedné nebo několika osob a za podmínky, že zákonodárství obsazeného území, které bylo v účinnosti před začátkem okupace, stanovilo na takové případy trest smrti.

Trest smrti může být vynesen proti chráněné osobě jen tehdy, byl-li soud zvlášť upozorněn na to, že obviněný, nejso příslušníkem okupační mocnosti, není k ní poután žádným závazkem věrnosti.

V žádném případě nelze vyslovit trest smrti proti chráněné osobě, která nedosáhla osmnácti let v době spáchání trestného činu.

Čl.69

Doba trvání zajišťovací vazby bude v každém případě započtena do trestu vězení, k němuž bude obviněná chráněná osoba odsouzena.

Čl.70

Chráněné osoby nesmějí být zatčeny, stíhány nebo odsouzeny okupační mocností za činy, jichž se dopustily, nebo za smýšlení, které projevovaly před obsazením nebo za přechodného přerušení okupace, s výhradou provinění proti zákonům a obyčejům válečným.

Příslušníci okupační mocnosti, kteří by se před počátkem konfliktu uchýlili na obsazené území, smějí být zatčeni, stíháni nebo deportováni z okupačního území jen za trestné činy, jichž se dopustili po začátku nepřátelství nebo za trestné činy proti obecnému právu, jichž se dopustili před počátkem nepřátelství a které by v době míru opravňovaly k extradici podle práva státu, jehož území je obsazeno.

Čl.71

Příslušné soudy okupační mocnosti nesmějí vyslovit žádné odsouzení, jemuž by nepředcházelo pravidelné soudní řízení.

Každému obviněnému stíhanému okupační mocností, budou bezodkladu sděleny písemně v jazyce, jemuž rozumí, podrobnosti žalobních důvodů proti němu uplatněných a jeho případ bude projednán co nejrychleji. Ochrannou mocnost nutno zpravit o každém řízení zahájeném okupační mocností proti chráněným osobám, kdykoli žalobní důvody mohou mít za následek odsouzení k smrti nebo trest vězení dvou let nebo více; ochranná mocnost má právo také se kdykoli dotázat na stav soudního řízení. Vedle toho má právo na to, aby se jí dostalo na její žádost jakékoli informace ve věci trestního řízení anebo jiného stíhání zahájeného okupační mocností proti chráněným osobám.

Toto oznámení učiněné ochranné mocnosti, jak je předvídáno v druhém odstavci tohoto článku, musí být provedeno bez odkladu a být doručeno v každém případě ochranné mocnosti nejméně tři týdny před prvním přelíčením. Není-li před zahájením líčení předložen průkaz, že ustanovení tohoto článku bylo v plném rozsahu dodrženo, nesmí se přelíčení konat. Oznámení musí obsahovat zejména tyto údaje:

- a) totožnost obviněného,
- b) místo pobytu nebo vazby,
- c) specifikace žalobního důvodu nebo žalobních důvodů (s uvedením trestních ustanovení, na nichž se žaloba zakládá),
- d) označení soudu, který bude případ projednávat,
- e) místo a datum prvního přelíčení.

Čl.72

Každý obviněný má právo uplatňovat průkazní prostředky potřebné k jeho obhajobě a může se zejména dovolávat svědků. Má nárok, aby mu byl přidělen kvalifikovaný obhájce podle jeho volby, který ho může volně navštěvovat a kterému budou dány všechny potřebné možnosti, aby si připravil obhajobu.

Nezvolil-li si obviněný obhájce, opatří mu ho ochranná mocnost. Má-li se obviněný odpovídat z těžké obžaloby a, neexistuje-li ochranná mocnost, je povinností okupační mocnosti opatřit mu obhájce s výhradou jeho souhlasu.

Každému obžalovanému bude přidělen tlumočnick, ledaže by se ho dobrovolně zřekl, a to jak při vyšetřování, tak při soudním přelíčení. Může kdykoliv odmítnout tlumočnicka a žádat, aby byl nahrazen jiným.

Čl.73

Každý odsouzený má právo užít opravných prostředků stanovených zákonodárstvím, jímž se soud řídí. Budiž podrobně zpraven o svém právu na opravné prostředky a o lhůtách potřebných k jeho uplatnění.

Trestní řízení zmíněné v této části úmluvy, bude analogicky platit pro opravné prostředky. Nepřipouští-

li zákonodárství, jímž se soud řídí, možnost odvolání, bude mít odsouzený právo podat námitky proti rozsudku a odsouzení u příslušného úřadu okupační mocnosti.

Čl.74

Zástupci ochranné mocnosti mají právo být přítomni při přelíčení před každým soudem soudícím chráněnou osobu, ledaže by se přelíčení výjimečně konalo s vyloučením veřejnosti v zájmu bezpečnosti okupační mocnosti; v tom případě by tato o tom zpravila ochrannou mocnost. Oznámení obsahující údaj místa a data počátku přelíčení jest zaslati ochranné mocnosti.

Všechny rozsudky stanovící trest smrti nebo trest vězení v trvání dvou roků nebo více budou sděleny jak nejrychleji možno ochranné mocnosti s udáním důvodů; oznámení bude obsahovat zmínku o sdělení učiněném podle článku 71 a, jde-li o rozsudek stanovící trest na svobodě, údaj místa, kde bude trest odpykán. Ostatní rozsudky budou zapsány v soudních protokolech a mohou být přezkoumány zástupci ochranné mocnosti. V případech odsouzení k trestu smrti nebo k trestu na svobodě v trvání dvou roků nebo více počnou lhůty opravňující k podání opravného prostředku běžet teprve od okamžiku, kdy dostane ochranná mocnost oznámení rozsudku.

Čl.75

Osoby odsouzené k smrti nebudou v žádném případě zbaveny práva žádat o milost nebo o odklad trestu.

Rozsudek smrti nebude nikdy vykonán dříve, než uplyne alespoň šest měsíců od okamžiku, kdy ochranná mocnost dostala sdělení o konečném rozsudku, potvrzujícím toto odsouzení k smrti nebo o rozhodnutí zamítajícím žádost o milost.

Tato lhůta šesti měsíců může v určitých případech být zkrácena, vyplývá-li z vážných a kritických okolností, že bezpečnost okupační mocnosti nebo jejích ozbrojených sil je vystavena organisovanému ohrožení; ochranná mocnost bude vždy zpravena o takovém zkrácení lhůty a musí vždy mít možnost zaslat v přiměřené lhůtě příslušným okupačním úřadům námitky proti těmto odsouzením k smrti.

Čl.76

Obviněné chráněné osoby budou drženy v obsazené zemi, a, jsou-li odsouzeny, musí si tam odpykat trest. Budou pokud možno odděleny od ostatních vězňů a podrobeny stravovacímu a hygienickému režimu postačujícímu k tomu, aby byly udrženy v dobrém zdravotním stavu a odpovídajícímu režimu v trestnicích obsazené země.

Těmto osobám se dostane lékařského ošetření, jehož vyžaduje jejich zdravotní stav.

Mají také právo na duchovní pomoc, požádají-li o ni.

Ženy budtež umístěny v oddělených místnostech pod přímým dozorem žen.

Nezletilí budtež podrobeni zvláštnímu režimu pro ně předepsanému.

Uvězněné chráněné osoby jsou oprávněny přijímat návštěvy zástupců ochranné mocnosti a Mezinárodního komitétu Červeného kříže podle ustanovení článku 143.

Kromě toho mají právo dostávat alespoň jednu pomocnou zásilku za měsíc.

Čl.77

Chráněné osoby, obžalované nebo odsouzené soudy v obsazeném území, budou při skončení okupace odevzdány se spisy jich se týkajícími úřadům osvobozeného území.

Čl.78

Považuje-li okupační mocnost za nutné z naléhavých bezpečnostních důvodů učinit bezpečnostní opatření vůči chráněným osobám, může jim nanejvýš vykázat místo nuceného pobytu nebo je internovat.

Rozhodnutí o nuceném pobytu neb o internování bude učiněno v pravidelném řízení, které stanoví okupační mocnost ve shodě s ustanoveními této úmluvy. Toto řízení musí připouštět právo odvolání na dotčené osoby. O tomto odvolání bude rozhodnuto v nejkratší možné lhůtě. Zůstane-li rozhodnutí nezměněno, podrobí je příslušný orgán ustanovený touto mocností občasnému přezkoušení, podle možnosti každých šest měsíců.

Chráněné osoby podrobené nucenému pobytu, které následkem toho musí opustit své bydliště, budou požívat výhod ustanovení článku 39 této úmluvy bez jakéhokoliv omezení.

Oddíl IV **Pravidla pro nakládání s internovanými**

Kapitola I **Všeobecná ustanovení**

Čl.79

Strany v konfliktu mohou internovat chráněné osoby jen podle ustanovení článků 41, 42, 43, 68 a 78.

Čl.80

Internovaní podrží svou plnou občansko-právní způsobilost a mohou vykonávat práva z ní plynoucí v míře slučitelné s jejich postavením internovaných.

Čl.81

Strany v konfliktu, které budou internovat chráněné osoby, jsou povinny pečovat zdarma o jejich výživu a poskytnout jim rovněž lékařské ošetření, jehož vyžaduje jejich zdravotní stav.

K úhradě těchto výloh nesmějí se provádět žádné srážky z příspěvků, mezd nebo pohledávek náležejících internovaným.

Mocnost, která je drží, musí se postarat o výživu osob závislých na internovaných, nemají-li dostatečných prostředků nebo nejsou-li schopny samy se uživit.

Čl.82

Mocnost, která drží internované, seskupí je, pokud je to možno, podle jejich národnosti, jejich jazyka a zvyků. Internovaní příslušníci téže země nebudou odděleni jen proto, že nejsou stejného jazyka.

Po celou dobu internování budou členové téže rodiny, zejména rodiče a jejich děti, internováni spolu na jednom místě s výjimkou případů, kdy pracovní potřeby, zdravotní důvody nebo použití ustanovení

zmíněných v kapitole IX tohoto oddílu by vyžadovaly přechodného rozdělení. Internovaní mohou požadovat, aby jejich děti, které byly ponechány na svobodě bez dozoru rodičů, byly internovány s nimi.

Pokud to jen bude možno, budou internovaní členové téže rodiny umístěni v týchž místnostech a ubytování odděleně od ostatních internovaných; buďtež jim také poskytnuta nutná ulehčení, aby mohli vést rodinný život.

Kapitola II Internační místa

Čl.83

Mocnost, která drží internované, nesmí zřídit internační místa v krajích, které jsou zvláště vystaveny nebezpečí války.

Tato mocnost sdělí prostřednictvím ochranných mocností nepřátelským mocnostem všechny potřebné údaje o zeměpisné poloze internačních míst.

Kdykoli to dovolí vojenské ohledy, budou internační tábory označeny písmeny IC umístěnými tak, aby byla jasně viditelná ve dne ze vzduchu; dotčené mocnosti se však mohou dohodnout i o jiném způsobu označení. Žádné jiné místo než internační tábor nesmí být označeno tímto způsobem.

Čl.84

Internovaní musí být ubytováni a spravováni odděleně od válečných zajatců a od osob zbavených svobody z jiných důvodů.

Čl.85

Mocnost, která drží internované, je povinna učinit všechna potřebná a možná opatření, aby chráněné osoby byly hned od počátku internování ubytovány ve staveních neb ubikacích poskytujících všechny záruky hygieny a zdraví a zajišťujících účinnou ochranu proti drsnosti podnebí a proti účinkům války. V žádném případě nesmějí stálá internační místa být zřízena v nezdravých krajinách nebo v takových, jejichž podnebí by bylo zhojbné pro internované. Ve všech případech, kdy by chráněné osoby byly přechodně internovány v nezdravém kraji nebo v takovém, jehož podnebí by bylo na škodu jejich zdraví, musí být přemístěny, jakmile to okolnosti dovolí, na místa, kde toho nebezpečí nebude.

Místnosti musí být zcela chráněny před vlhkem, dostatečně vytápěny a osvětlovány, zejména mezi soumrakem a počátkem nočního klidu. Místnosti sloužící jako ložnice musí být dosti prostranné a dobře větrané a internovaní budou mít k dispozici vhodné zařízení pro spaní a přikrývky v dostatečném množství, při čemž bude brán zřetel na podnebí a na stáří, pohlaví a zdravotní stav internovaných.

Internovaní budou mít ve dne i v noci k dispozici zdravotnická zařízení odpovídající požadavkům hygieny a udržovaná stále v čistotě. Bude jim poskytnuto množství vody a mýdla, potřebné pro jejich každodenní péči o tělesnou čistotu a na praní prádla; k tomu účelu jim budou povolena potřebná zařízení a úlevy. Budou také mít k použití sprchy nebo lázně. Bude jim poskytnut potřebný čas pro péči o hygienu a čistotu.

Kdykoli bude třeba umístit výjimečně a na přechodnou dobu internované ženy, které nepatří do jedné rodinné skupiny, na tomtéž místě jako muže, buďtež jim obligatorně vyhrazeny oddělené místnosti pro spaní a oddělená zdravotnická zařízení.

Čl.86

Mocnost, která drží internované, poskytne jim vhodné místnosti k výkonu jejich bohoslužeb, ať jsou jakéhokoli vyznání.

Čl.87

Nemohou-li internovaní používat jiných podobných zařízení, budte zřízeny ve všech internačních místech kantiny, aby si mohli opatřit za ceny, které v žádném případě nesmějí překročit ceny místního obchodu, potravin a věci denní potřeby, včetně mýdla a tabáku, které jsou s to zvýšit jejich osobní blaho a pohodlí.

Výtěžek kantiny bude odveden zvláštnímu pomocnému fondu, který bude zřízen v každém internačním místě a spravován ve prospěch internovaných v dotčeném místě. Výbor internovaných zmíněný v článku 102 bude mít dohled nad správou kantiny a nad hospodařením s tímto fondem.

Při rozpuštění internačního místa bude převeden aktivní přebytek pomocného fondu pomocnému fondu jiného internačního místa pro internované téže národnosti nebo, není-li takového místa, ústřednímu pomocnému fondu, který bude spravován ve prospěch všech internovaných, kteří zůstávají ještě v rukou mocnosti je držící. V případě všeobecného propuštění internovaných případně výtěžek mocnosti, která držela internované, není-li opačné dohody, uzavřené mezi zúčastněnými mocnostmi.

Čl.88

Ve všech internačních místech, která jsou vystavena leteckému bombardování a jiným válečným nebezpečím, budou zřízeny vhodné kryty v dostatečném množství, aby poskytly potřebnou ochranu. V případě poplachu mohou se tam internovaní co nejrychleji uchýlit, s výjimkou těch, kteří by se účastnili ochrany svých ubikací proti těmto nebezpečím. Každé ochranné opatření, které by bylo provedeno ve prospěch obyvatelstva, bude se vztahovat rovněž i na ně.

V internačních místech budte učiněna dostatečná opatření proti nebezpečí požáru.

Kapitola III Stravování a ošacení

Čl.89

Denní dávka potravin internovaných budiž postačující co do množství, jakosti i rozmanitosti, aby je udržela v normální zdravotní rovnováze a zabránila poruchám z podvýživy; budiž rovněž brán ohled na způsob výživy, na nějž jsou internovaní zvyklí.

Internovaným budiž vedle toho umožněno, aby si mohli sami připravit doplňky k potravě, které mají.

Pitná voda budiž jim poskytnuta v dostatečném množství. Užívání tabáku budiž dovoleno.

Pracující dostanou přídavky potravin, úměrné druhu práce, kterou vykonávají.

Těhotné ženy, kojící matky a děti pod patnáct let dostanou přídavky potravin, úměrné jejich fyziologickým potřebám.

Čl.90

Internovaným budiž v okamžiku jejich zajištění všemožně usnadněno, aby se mohli vybavit šatstvem, obuví a náhradním prádlem a aby si je mohli v případě potřeby později opatřit. Nemají-li

internovaní šatstvo postačující pro podnebí a nemohou-li si je opatřit, dodá jim je mocnost, v jejíž moci jsou, zdarma.

Šatstvo, které dodá internovaným mocnost, v jejíž moci jsou, a zevnější označení, kterým by toto šatstvo opatřila, nesmějí mít potupný ráz ani působit směšně.

Pracující dostanou pracovní úbor, včetně vhodného ochranného oděvu, všude, kde toho vyžaduje způsob práce.

Kapitola IV Hygiena a lékařské ošetření

Čl.91

Každé internační místo bude mít vhodnou ošetrovnu řízenou schopným lékařem, v níž se internovaným dostane potřebného ošetření a přiměřené diety. Oddělené místnosti budou vyhrazeny nemocným postiženým nakažlivými nebo duševními chorobami.

Rodičky a internovaní stížení vážnou chorobou nebo ti, jichž stav vyžaduje zvláštního léčení, chirurgického zákroku nebo nemocničního ošetření, musí být přijati do každého ústavu vhodného pro jejich léčení a dostane se jim ošetření, které nesmí být horší toho, které je určeno pro veškeré obyvatelstvo.

Internovaní buďtež nejraději ošetřováni lékařským personálem jejich národnosti.

Internovaným se nesmí bránit, aby se hlásili k lékařské prohlídce. Lékařské úřady mocnosti, v jejíž moci jsou, vydají každému ošetřovanému internovanému na jeho žádost úřední osvědčení udávající druh jeho nemoci nebo zranění, dobu léčení a poskytnuté ošetření. Duplikát tohoto osvědčení se zašle Ústřední kanceláři zmíněné v článku 140.

Internovaným dostane se zdarma ošetření a každé pomůcky potřebné k udržení internovaných v dobrém zdravotním stavu, zejména zubních neb jiných protéz a brýlí.

Čl.92

Nejméně jednou za měsíc budou se konat lékařské prohlídky internovaných. Jejich účelem bude zejména kontrola všeobecného zdravotního stavu a výživy, stavu čistoty jakož i pátrání po nakažlivých chorobách, zejména po tuberkulose, pohlavních nemocech a malarii. Budou zahrnovat zejména kontrolu váhy každého internovaného a nejméně jednou za rok radioskopickou zkoušku.

Kapitola V Náboženství, činnost duševní a tělesná

Čl.93

Internovaným bude ponechána úplná volnost co do výkonu jejich náboženství, čítajíc v to účast při obřadech jejich vyznání s tou podmínkou, že se podrobí běžným disciplinárním opatřením předepsaným úřady, které je mají v moci.

Internovaní, kteří jsou kněžími některého vyznání, budou oprávněni volně vykonávat duchovní činnost mezi svými souvěrci. Mocnost, která je má v moci, bude proto dbát, aby byli rozděleni spravedlivě po různých internačních místech, kde jsou internovány osoby, mluvící stejným jazykem a patřící k témuž náboženství. Není-li jich dostatečný počet, poskytne jim nutné výhody, mezi jiným také dopravní prostředky, aby se mohli odebrat s jednoho internačního místa na druhé; budou oprávněni navštěvovat

internované, kteří jsou v nemocnicích. Kněží každého vyznání budou mít pro záležitosti svého úřadu volnost písemného styku s náboženskými úřady země, v jejíž moci jsou, a pokud to bude možno, s mezinárodními náboženskými organizacemi svého vyznání. Tato korespondence se nebude počítat do kvoty zmíněné v článku 107, bude však podrobena ustanovení článku 112.

Nemají-li internovaní možnost používat pomoci duchovních svého vyznání nebo je-li těchto nedostatek, může místní náboženská správa téhož vyznání určit se souhlasem mocnosti, v jejíž moci internovaní jsou, duchovního téže víry jako jsou internovaní anebo, je-li to s hlediska konfesního možné, duchovního podobné víry nebo kvalifikovanou osobu světskou. Tato bude požívat výhod spojených s funkcí, kterou zastává. Takto označené osoby musí zachovávat všechna nařízení vydaná v zájmu disciplíny a bezpečnosti mocnosti, v jejíž moci jsou internované osoby.

Čl.94

Mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, bude podporovat duševní, výchovnou, rekreační a sportovní činnost internovaných, ponechávajíc jim však na vůli, chtějí-li se jí účastnit nebo ne. Učiní všechna možná opatření, aby zajistila její výkon, a poskytne k tomu zejména vhodné místnosti.

Internovaným budou také poskytnuty všechny možné úlevy, aby mohli pokračovat ve svých studiích nebo započít nová. Budiž zajištěno vyučování dětí a mladistvých; mohou navštěvovat školy buď v internačních místech nebo mimo ně.

Internovaným bude dána možnost věnovat se tělesným cvičením, účastnit se sportu a her na volném vzduchu. Dostatečná volná prostranství buďtež ve všech internačních místech vyhrazena k tomuto účelu. Zvláštní místa budou vyhrazena dětem a mladistvým.

Čl.95

Mocnost, v jejíž moci jsou internované osoby, může jich používat k práci, jen přejí-li si to. V každém případě jsou zakázána zaměstnání, která, kdyby byla uložena chráněné osobě neinternované, by znamenala porušení článku 40 nebo 51 této úmluvy, jakož i použití k pracím ponižujícím nebo pokořujícím.

Po uplynutí šestitýdenní pracovní doby mohou se internovaní kdykoli zřici práce, dají-li výpověď týden napřed.

Tato ustanovení nejsou na překážku právu mocnosti, která je drží, aby přiměla lékaře, zubní techniky nebo jiné členy zdravotnického personálu k výkonu jejich zaměstnání ve prospěch jejich spoluinternovaných druhů, aby užívala internovaných ke správním a udržovacím pracím v internačním táboře, aby uložila těmto osobám kuchyňské i jiné domácí práce a aby konečně jich použila k pracím sloužícím k ochraně internovaných proti leteckému bombardování nebo proti jiným válečným nebezpečím. Žádný internovaný nesmí však být nucen k práci, jestliže lékař tábora jej prohlásí za tělesně nezpůsobilého.

Mocnost, v jejíž moci jsou internované osoby, běře na sebe plnou odpovědnost za všechny pracovní podmínky, za lékařskou péči, za placení mezd a za odškodnění pracovních úrazů a nemocí z povolání. Pracovní podmínky, jakož i odškodnění za pracovní úrazy a nemoci z povolání budou odpovídat zákonodárství země a praxi; nebudou v žádném případě horší než podmínky platné pro práci téhož druhu v tomže kraji. Mzdy za vykonanou práci budou stanoveny spravedlivým způsobem dohodou mezi mocností, v jejíž moci jsou internované osoby, internovanými a po případě zaměstnavateli jinými než je příslušná mocnost sama, při čemž se přihlédne k tomu, že tato mocnost je povinna postarat se zdarma o výživu internovaného a rovněž mu poskytnout lékařské ošetření, jehož vyžaduje jeho zdravotní stav. Internovaní, jichž se používá trvalým způsobem k pracím uvedeným v třetím odstavci, dostanou od mocnosti, v jejíž moci jsou internované osoby, spravedlivou mzdu; pracovní podmínky a odškodnění za pracovní úrazy a nemoci z povolání nebudou horší než podmínky platné pro práci stejného druhu v téže krajině.

Čl.96

Každý pracovní oddíl bude podléhat určitému internačnímu místu. Příslušné úřady mocnosti, která drží internované, a velitel tohoto internačního místa jsou odpovědní za zachování předpisů této úmluvy v pracovních oddílech. Velitel povede pravidelně den ze dne seznam pracovních oddílů patřících k jeho táboru a předloží jej delegátům ochranné mocnosti, Mezinárodního komitétu Červeného kříže nebo jiných lidumilných organizací, kteří navštíví internační místa.

Kapitola VI Osobní vlastnictví a finanční zdroje

Čl.97

Internovaní jsou oprávněni podržet své předměty a svršky osobní potřeby. Peněžní hotovosti, šeky, cenné papíry atd., jakož i cenné předměty, které mají u sebe, jim nesmějí být odebrány, leč podle předepsaného řízení. Bude jim na ně vydáno podrobné potvrzení.

Peněžní částky musí být zapsány k dobru na účtu každého internovaného, jak je stanoveno v článku 98; nesmějí se směnit na jinou měnu, leda že by to předepisovalo zákonodárství území, na kterém je vlastník internován, anebo že by s tím internovaný souhlasil.

Předměty, které mají obzvláště osobní nebo citovou hodnotu, nesmějí se odejmout.

Internovaná žena může být prohledána jen ženou.

Při propuštění nebo repatriaci obdrží internovaní v hotovosti aktivní zbytek účtu vedeného ve smyslu článku 98 stejně jako všechny věci, peněžní částky, šeky, cenné papíry atd., které jim byly za internování odebrány, s výjimkou předmětů nebo cenností, které by mocnost, která je drží, byla oprávněna podržet podle svého platného zákonodárství. V případě, kdy nějaký předmět nebo obnos, patřící internovanému, bude na podkladě tohoto zákonodárství zadržen, vydá se majiteli podrobná stvrženka.

Rodinné listiny a osobní průkazy, které mají internovaní, mohou se jim odebrat jen na potvrzenku. Internovaní nesmějí být nikdy bez průkazu totožnosti. Nemají-li ho, dostanou zvláštní průkazy, vydané mocností, která je drží, jež jim budou náhradou za průkazy totožnosti až do konce internování.

Internovaní mohou mít u sebe určitý obnos v hotovosti nebo ve formě nákupních bonů, aby si mohli nakupovat.

Čl.98

Všichni internovaní budou dostávat pravidelně peněžitě příspěvky, aby si mohli nakupovat zboží a věci jako tabák, toaletní potřeby, atd. Tyto příspěvky se mohou vyplácet ve formě úvěru nebo ve formě nákupních bonů.

Vedle toho mohou internovaní dostávat podpory od mocnosti, k níž přísluší, od ochranných mocností, od všech organizací, které jim poskytují pomoc, nebo od svých rodin, jakož i důchody ze svého majetku ve shodě se zákonodárstvím mocnosti, která je drží. Výše podpor přiznaných mocností, k níž přísluší, musí být stejná pro každou skupinu internovaných (churavých, nemocných, těhotných žen atd.) a podpory nesmějí být stanoveny touto mocností ani rozděleny mocností, v jejíž moci jsou, na základě diskriminačních hledisek zakázaných článkem 27 této úmluvy.

Mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, povede pro každého z nich řádný účet, k jehož dobru budou připisovány příspěvky zmíněné v tomto článku, mzda vydělaná internovaným, jakož i peněžní zásluhy, které mu dojdou. Rovněž k jeho dobru budou připsány částky, které mu byly odebrány a kterými smí volně nakládat podle zákonů platných na území, kde jest. Budou mu poskytnuty všeliké úlevy, slučitelné se zákony platnými na dotčeném území, aby mohl posílat podpory své rodině a osobám hmotně od něho závislým. Z tohoto účtu smí vybírat částky potřebné pro své osobní výdaje v mezích, které stanoví

mocnost, která jej drží. Budou mu vždy přiznány přiměřené úlevy, aby mohl nahlédnout do svého účtu a pořádku si z něho výpisy. Opis tohoto účtu bude poslán ochranné mocnosti na její žádost a bude zaslán za internovaným v případě jeho přemístění.

Kapitola VII Správa a kázeň

Čl.99

Každé internační místo bude postaveno pod pravomoc odpovědného důstojníka nebo úředníka, který bude vybrán z pravidelných ozbrojených sil nebo z pravidelné civilní správy mocnosti, v jejíž moci jsou internovaní. Důstojník nebo úředník velící internačnímu místu bude mít text této úmluvy v oficiálním jazyku nebo v jednom z oficiálních jazyků své země a bude odpověden za její provádění. Dozorčí personál bude poučen o ustanoveních této úmluvy a o nařízeních vydaných k jejímu provádění.

Texty této úmluvy a texty zvláštních dohod uzavřených ve smyslu této úmluvy budou vyvěšeny uvnitř internačního místa v jazyce srozumitelném internovaným nebo je bude mít výbor internovaných.

Nařízení, rozkazy, upozornění a vyhlášky všeho druhu budou internovaným sděleny a vyvěšeny uvnitř internačních míst v jazyce, kterému rozumějí.

Všechny rozkazy a povely vydávané jednotlivě internovaným, budou rovněž vydávány v jazyce, kterému rozumějí.

Čl.100

Kázeňský režim v internačních místech musí být slučitelný se zásadami lidskosti a nesmí nikdy zahrnovat ustanovení ukládající internovaným tělesnou námahu ohrožující jejich zdraví anebo obsahující tělesné či duševní šikany. Je zakázáno tetování nebo označování totožnosti značkami provedenými na těle internovaných.

Jsou zejména zakázány dlouhotrvající přehlídky, při nichž musí internovaní stát, tělesná cvičení z trestu, polní vojenská cvičení a omezení stravy.

Čl.101

Internovaní jsou oprávněni předložit úřadům, v jejich moci jsou, žádosti týkající se režimu, jemuž jsou podrobeni.

Mají rovněž neomezené právo obrátit se, buď přes výbor internovaných, nebo, považují-li to za nutné, přímo na zástupce ochranné mocnosti, aby je upozornili na podmínky internačního režimu, na které mají stížnosti.

Tyto žádosti a stížnosti musí být beze změn s urychlením předávány. Nesmějí mít za následek trest, ani když byly uznány za neodůvodněné.

Výbory internovaných mohou posílat zástupcům ochranné mocnosti periodické zprávy o situaci v internačních místech a o potřebách internovaných.

Čl.102

V každém internačním místě zvolí si internovaní svobodně každého půl roku tajným hlasováním členy výboru, který je pověřen je zastupovat před úřady mocnosti, která je drží, u ochranných mocností, u Mezinárodního komitétu Červeného kříže a u každé jiné organizace, která by jim pomáhala. Členové

výboru mohou být znovu voleni.

Zvolení internovaní ujmou se svých funkcí, jakmile mocnost, která je drží, schválí volbu. Důvody odmítnutí nebo případného sesazení budou sděleny zúčastněným ochranným mocnostem.

Čl.103

Výbory internovaných jsou povinny přispívat k tělesnému, morálnímu i duševnímu blahu internovaných.

Zejména kdyby se internovaní rozhodli zorganizovat mezi sebou soustavu vzájemné pomoci, spadala by tato organizace do příslušnosti těchto výborů, neodvisle od zvláštních úkolů, které jsou jim svěřeny jinými ustanoveními této úmluvy.

Čl.104

Členové výborů internovaných nesmějí být přidrženi k žádné jiné práci, kdyby jim měl tím být ztížen výkon jejich funkcí.

Členové výborů si mohou vybrat mezi internovanými pomocníky, jichž potřebují. Budou jim poskytnuty veškeré úlevy, zejména určitá volnost pohybu, potřebná k plnění jejich úkolu (návštěvy pracovních oddílů, přijímání zboží atd.).

Členům výborů budou také poskytnuty všechny úlevy pro jejich poštovní a telegrafický styk s úřady, v jejichž moci internovaní jsou, s ochrannými mocnostmi, s Mezinárodním komitétem Červeného kříže a jeho delegáty, jakož i s organizacemi pomáhajícími internovaným. Členové výboru, kteří jsou s pracovními oddíly, budou požívat týchž úlev pro svojí korespondenci s výborem hlavního internačního místa. Tato korespondence nebude omezována ani pokládána za součást kvoty zmíněné v článku 107.

Žádný člen výboru nesmí být přemístěn, aniž by mu byla poskytnuta rozumně dlouhá doba k tomu, aby mohl obeznámit svého nástupce s věcmi, které jsou v běhu.

Kapitola VIII Styky s vnějším světem

Čl.105

Ohledně toho, co internovaly chráněné osoby, oznámí mocnosti, v jejichž moci jsou, těmto osobám, jakož i mocnosti, které příslušejí, a jejich ochranné mocnosti, opatření učiněná k provedení ustanovení této kapitoly; sdělí jim rovněž každou změnu těchto opatření.

Čl.106

Každému internovanému bude umožněno, jakmile bude internován nebo nejpozději do týdne po jeho příchodu do internačního místa a rovněž v případě onemocnění nebo přesunutí do jiného internačního místa neb do nemocnice, aby mohl zaslat jednak přímo své rodině, jednak Ústřední informační kanceláři zmíněné v článku 140 internační lístek, pokud možno podle vzoru připojeného k této úmluvě, zpravující je o jeho internování, adrese a jeho zdravotním stavu. Tyto lístky se odešlou s největším urychlením a nesmějí být žádným způsobem zadrženy.

Čl.107

Internovaní jsou oprávněni odesílat a přijímat dopisy a lístky. Má-li mocnost, v jejíž moci jsou, za potřebné omezit počet dopisů a listů, odesílaných každým z internovaných, nesmí být tento počet nižší než dva dopisy a čtyři lístky měsíčně, odpovídající podle možnosti vzorům připojeným k této úmluvě. Má-li být omezena korespondence odesílaná internovaným, může toto rozhodnutí učinit pouze mocnost, jíž internovaní přísluší, eventuálně k žádosti mocnosti, v jejíž moci internovaní jsou. Tyto dopisy a lístky musí být přepraveny v přiměřené lhůtě; nesmějí být doručeny opožděně ani zadrženy z důvodů disciplinárních.

Internovaní, kteří jsou již dlouho bez zpráv od svých rodin, nebo kteří je nemohou dostávat neb jim odesílat obyčejnou cestou, stejně jako ti, kteří jsou velice vzdáleni od domova, jsou oprávněni posílat telegramy za úhradu telegrafních poplatků v měně, kterou mají. Tohoto opatření mohou také užívat v případech uznané naléhavosti.

Korespondence internovaných bude zpravidla psána v jejich mateřském jazyku. Strany v konfliktu mohou povolit dopisování v jiných jazycích.

Čl.108

Internovaní jsou oprávněni dostávat poštou nebo jiným způsobem jednotlivé neb společné zásilky, obsahující zejména potraviny, šatstvo, léky, jakož i knihy a předměty sloužící jejich potřebám náboženským, studijním a zábavním. Tyto zásilky nemohou nijak zbavit mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, povinností, které jí připadají podle této úmluvy.

V případě, že by bylo nutno z důvodů vojenského rázu omezit množství těchto zásilek, musí být o tom řádně zpravena ochranná mocnost, Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo každá jiná organizace podporující internované, jejichž úkolem by bylo zprostředkovat tyto zásilky.

Podmínky zasílání jednotlivých nebo hromadných zásilek budou podle potřeby předmětem zvláštních dohod mezi zúčastněnými mocnostmi, které nesmějí v žádném případě způsobit odklad doručení pomocných zásilek internovaným. Zásilky potravin a šatstva nebudou obsahovat knihy; léčebné potřeby budou zpravidla dopravovány v hromadných zásilkách.

Čl.109

Pokud není zvláštních dohod mezi stranami v konfliktu o podmínkách přijímání a rozdělování hromadných pomocných zásilek, bude použito řádu o hromadných zásilkách připojeného k této úmluvě.

Zvláštní dohody o výše zmíněném nesmějí v žádném případě omezit právo výborů internovaných osob převzít hromadné pomocné zásilky určené internovaným, rozdělit je a disponovat s nimi v zájmu adresátů.

Nemohou také omezit právo zástupců ochranné mocnosti, Mezinárodního komitétu Červeného kříže nebo jakékoli jiné organizace pomáhající internovaným, kteří by byli pověřeni odevzdat tyto hromadné zásilky, aby dohlíželi na jejich rozdělení adresátům.

Čl.110

Všechny pomocné zásilky určené internovaným budou osvobozeny od všech dovozních celních a jiných dávek.

Všechny zásilky, včetně pomocných poštovních balíků, jakož i zásilky peněz z jiných zemí, zaslané internovaným nebo jimi odesílané poštou, buď přímo anebo skrze informační kanceláře uvedené v článku 136 a skrze Ústřední informační kancelář zmíněnou v článku 140, budou osvobozeny od všech poštovních poplatků jak v zemi původu a v zemi určení, tak i v zemích průjezdních. Za tím účelem budou zejména osvobozeny stanovená ve světové poštovní úmluvě z r. 1947 a v ujednáních Světové poštovní

unie ve prospěch civilních osob nepřátelské státní příslušnosti zadržovaných v táborech nebo civilních vězeních, rozšířena i na ostatní chránění osoby internované podle ustanovení této úmluvy. Země, které nejsou účastny na těchto ujednáních, jsou povinny poskytnout zmíněné osvobození za stejných podmínek.

Přepravní výlohy za pomocné zásilky určené internovaným, které nemohou být pro svou váhu nebo z jiného důvodu přepraveny poštou, hradí mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, na všech územích, která jsou pod její kontrolou. Ostatní mocnosti, které jsou stranami této úmluvy, hradí dopravní výlohy na svých územích.

Výlohy za dopravu těchto zásilek, které by nebyly kryty podle ustanovení předchozích odstavců, půjdou k tíži odesilatele.

Vysoké smluvní strany se přičiní, aby byly sníženy, pokud to bude možno, telegrafní poplatky za telegramy odesílané internovanými nebo jim adresované.

Čl.111

Zabrání-li válečné operace zúčastněným mocnostem splnit jejich závazek zajistit dopravu zásilek zmíněných v člancích 106, 107, 108 a 113, mohou zúčastněné ochranné mocnosti, Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo kterákoli jiná organizace, řádně schválená stranami v konfliktu, postarat se o zajištění dopravy těchto zásilek vhodnými prostředky (vagony, nákladními automobily, lodmi, letadly atd.). K tomu účelu se vynasnaží Vysoké smluvní strany opatřit jim tyto dopravní prostředky a povolit jejich jízdy, zejména vydáním potřebných ochranných listů.

Těchto dopravních prostředků lze také užít k zaslání:

- a) korespondence, seznamů a zpráv, vyměňovaných mezi Ústřední informační kanceláří uvedenou v článku 140 a vnitrostátními kancelářemi, o nichž je řeč v článku 136,
- b) korespondence a zprávy o internovaných, které si vyměňují ochranné mocnosti, Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jiné organizace poskytující pomoc internovaným, buď se svými vlastními delegáty nebo se stranami v konfliktu.

Tato ustanovení neomezují nikterak právo každé strany v konfliktu, aby organizovala, dá-li tomu přednost, jinou přepravu a vydávala ochranné listy za podmínek, které by byly vzájemně dojednány.

Náklady vzniklé z použití těchto dopravních prostředků uhradí v poměru množství těchto zásilek strany v konfliktu, jejichž příslušníci požívají výhod těchto služeb.

Čl.112

Censura korespondence zasílané internovaným nebo jimi odesílané budiž provedena v nejkratší možné lhůtě.

Prohlídka zásilek určených internovaným nesmí se provádět tak, aby zboží, které obsahují, bylo vydáno zkáze, a bude se konat v přítomnosti adresáta nebo druha jím zmocněného. Odevzdání jednotlivých nebo hromadných zásilek internovaným nesmí být odkládáno pod záminkou censurních obtíží.

Jakýkoli zákaz korespondence vydaný stranami v konfliktu z důvodů vojenských nebo politických, může být jen dočasný a jeho trvání co možná nejkratší.

Čl.113

Mocnosti, v jejichž moci jsou internovaní, zajistí všechny přiměřené úlevy pro to, aby závěti, plné moci nebo jiné listiny určené internovaným nebo od nich pocházející byly předány prostřednictvím ochranné mocnosti nebo Ústřední kanceláře zmíněné v článku 140 nebo jiným žádoucím způsobem.

Mocnosti, v jejichž moci internovaní jsou, usnadní ve všech případech vystavení a řádné ověření těchto listin; zejména dovolí internovaným poradit se s právníkem.

Čl.114

Mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, povolí jim všechny úlevy, které lze srovnat se stavem internování a platným zákonodárstvím, aby mohli spravovat svůj majetek. Může jim za tím účelem povolit opustit internační místo v nutných případech, dovolují-li to okolnosti.

Čl.115

Ve všech případech, kdy internovaný je stranou v rozepři před jakýmkoliv soudem, mocnost, v jejíž moci je, je povinna na jeho žádost zpravit soud o tom, že je internován, a je povinna bdít v zákonných mezích nad tím, aby byla učiněna všechna nutná opatření, aby neutrpěl škodu tím, že je internován, pokud jde o přípravu a vedení sporu anebo o výkon rozsudku vydaného soudem.

Čl.116

Každý internovaný je oprávněn přijímat v pravidelných přestávkách a tak často, jak jen možno, návštěvy, v první řadě svých blízkých příbuzných.

V případě nutnosti bude internovanému povoleno, pokud to bude možno, navštívit jeho rodinu, zejména v případech úmrtí nebo vážné nemoci příbuzného.

Kapitola IX Trestní a disciplinární opatření

Čl.117

S výhradou ustanovení této kapitoly bude se zákonodárství platné na území, kde jsou internovaní, i nadále vztahovat na ně, dopustí-li se trestných činů za internace.

Prohlašují-li zákony, nařízení nebo všeobecné řády za trestné některé činy, byly-li spáchány internovanými, nikoli však, dopustí-li se jich osoby neinternované, budou moci tyto činy být stíhány pouze tresty disciplinárními.

Internovaný může být trestán za tentýž čin nebo z téhož žalobního důvodu pouze jednou.

Čl.118

Při stanovení trestu vezmou soudy neb úřady v úvahu v největší možné míře skutečnost, že obviněný není příslušníkem mocnosti, v jejíž je moci. Budou mít možnost snížit trest stanovený pro trestný čin kladený internovanému za vinu a nebudou proto povinny dodržet nejnižší výměru trestu.

Je zakázáno uvěznění v místnostech, kam nemá přístup denní světlo a vůbec jakákoliv krutost.

S potrestanými internovanými, když si odpykali disciplinární nebo soudní tresty jim uložené, nesmí se nakládat jinak než s ostatními internovanými.

Doba, po kterou byl internovaný v zajišťovací vazbě, bude započtena do každého trestu na svobodě, k němuž bude odsouzen ať v řízení disciplinárním nebo trestním.

Výbory internovaných budou zpraveny o všech soudních řízeních vedených proti internovaným, jež zastupují, jakož i o jejich výsledku.

Čl.119

Disciplinární tresty, jichž lze užít proti internovaným, jsou:

1. pokuta až do výše 50 procent mzdy uvedené v článku 95, a to po dobu ne více než třiceti dní,
2. odnětí výhod poskytovaných nad rámec režimu stanoveného touto úmluvou,
3. pracovní povinnost nejvýše dvě hodiny denně na udržování internačního místa,
4. uvěznění.

V žádném případě nesmějí být disciplinární tresty nelidské, hrubé nebo ohrožovat zdraví internovaných. Musí brát ohled na jejich věk, pohlaví a zdravotní stav.

Délka téhož trestu nepřekročí nikdy třicet po sobě jdoucích dní, ani když se internovaný disciplinárně odpovídá z několika činů v okamžiku, kdy je vyšetřován, ať tyto činy spolu souvisí nebo ne.

Čl.120

Internovaní, kteří uprchli nebo se pokoušeli o útěk a byli dopadeni, mohou být za tento čin potrestáni jen disciplinárním trestem, a to i v případě pokusu opakovaného.

Odchytkou od ustanovení třetího odstavce článku 118 internovaní potrestaní za útěk nebo za pokus o útěk mohou být podrobeni režimu zvláštního dohledu. Tento režim nesmí však být na úkor jejich zdraví, musí být podstoupen v některém internačním místě a nesmí znamenat odstranění žádné ze záruk poskytovaných internovaným touto úmluvou.

Internovaní, kteří pomáhali při útěku nebo při pokusu o útěk, mohou být za to trestáni jen disciplinárně.

Čl.121

Útěk nebo pokus o útěk, i když je opakován, nesmí být považován za přitěžující okolnost v případě, je-li internovaný postaven před soud pro trestné činy, jichž se dopustil při útěku.

Strany v konfliktu budou dbát toho, aby příslušné úřady postupovaly shovívavě při posuzování otázky, zda trestný čin, jehož se internovaný dopustil, má být trestán disciplinárně nebo soudně, zejména pokud jde o činy související s útěkem nebo s pokusem o útěk.

Čl.122

Činy zakládající disciplinární provinění budtež vyšetřovány bezodkladně. Bude tomu tak zejména při útěku nebo při pokusu o útěk a dopadený internovaný bude co nejdříve odevzdán příslušným úřadům.

Zajišťovací vazba v případě disciplinárního přestupku budiž pro všechny internované omezena na nejmenší míru a nesmí překročit čtrnáct dní; v každém případě bude započtena do trestu na svobodě, bude-li uložen.

Ustanovení článků 124 a 125 se užije na internované držené v zajišťovací vazbě pro disciplinární provinění.

Čl.123

Bez újmy pro příslušnost soudů a vyšších úřadů mohou být disciplinární tresty vyneseny jen velitelem internačního místa nebo důstojníkem neb odpovědným úředníkem, na něhož velitel přenesl svou disciplinární pravomoc.

Před vyslovením disciplinárního trestu budiž obviněný internovaný zpraven přesně o činech kladených mu za vinu. Je oprávněn ospravedlnit své chování, hájit se, dát předvolat svědky a v případě potřeby použít služeb kvalifikovaného tlumočnicka. Rozhodnutí budiž vysloveno za přítomnosti obviněného a člena výboru internovaných.

Doba mezi vynesením disciplinárního trestu a jeho výkonem nesmí přesahovat jeden měsíc.

V případě, že internovaný je potrestán novým disciplinárním trestem, musí být výkon každého trestu oddělen lhůtou alespoň třídenní, jakmile některý z trestů je v trvání deseti dnů nebo více.

Velitel internačního místa je povinen vést rejstřík uložených disciplinárních trestů, který bude předložen zástupcům ochranné mocnosti.

Čl.124

V žádném případě nebudou internovaní převezeni do vězeňských ústavů (vězení, trestnice, káznice atd.), aby si tam odpykali disciplinární tresty.

Místnosti, v nichž budou odpykány disciplinární tresty, musí odpovídat požadavkům hygieny a být zejména opatřeny dostatečným ložním zařízením, trestaným internovaným budiž umožněno udržovat se v čistotě.

Internované ženy odpykávající si disciplinární trest budou drženy v místnostech oddělených od místností pro muže a budou pod bezprostředním dozorem žen.

Čl.125

Internovaní trestaní disciplinárně budou mít možnost každý den konat tělesná cvičení a pobýt na čerstvém vzduchu aspoň dvě hodiny.

K jejich žádosti budiž jim povoleno dostavit se k denní lékařské prohlídce; dostane se jim ošetření, kterého vyžaduje jejich zdravotní stav, a v případě potřeby budou přemístěni do lazaretu internačního místa anebo do nemocnice.

Bude jim dovoleno číst a psát, jakož i odesílat a přijímat dopisy. Za to však vydání poštovních zásilek a poukazů peněz může být odloženo až do skončení trestu; zatím budou tyto zásilky svěřeny výboru internovaných, který odevzdá lazaretu zboží podléhající zkáze a nacházející se v zásilkách.

Žádný internovaný disciplinárně trestaný nesmí být zbaven výhod ustanovení článků 107 a 143.

Čl.126

Články 71 až 76 včetně budou platit analogicky pro řízení vedená proti internovaným, kteří jsou na státním území mocnosti, která je drží.

Kapitola X Přesun internovaných

Čl.127

Přesun internovaných se bude vždy dít lidsky. Bude se zpravidla konat po železnici nebo jiným dopravním prostředkem za podmínek, které se při nejmenším rovnají těm, za nichž jsou přemísťována vojska mocnosti, která drží internované. Mají-li se přesuny výjimečně konat pěšky, může se tak stát, jen dovoluje-li to tělesný stav internovaných, a nesmějí jim v žádném případě způsobit nadměrnou únavu.

Za přesunu poskytne internovaným mocnost, v jejíž moci jsou, pitnou vodu a stravu v dostatečném množství, jakosti a rozmanitosti, aby si zachovali zdraví, jakož i potřebné šatstvo, vhodné přístřeší a nutné lékařské ošetření. Učiní všechna potřebná opatření, aby zajistila jejich bezpečnost během přesunu, a vystaví úplný seznam přepravovaných internovaných před jejich odjezdem.

Nemocní, ranění nebo neduživí internovaní, jakož i rodičky nebudou přesunováni, pokud by jejich zdraví mohlo být ohroženo cestou, ledaže by toho vyžadovala naprosto nezbytně jejich bezpečnost.

Blíží-li se fronta k některému internačnímu místu, budou internovaní přesunuti s toho místa pouze tehdy, může-li se jejich přesun vykonat za podmínek dostatečné bezpečnosti, anebo jestliže jim hrozí větší nebezpečí, zůstanou-li na místě, než při přesunu.

Při rozhodování o přesunu internovaných musí mocnost, v jejíž jsou moci, mít na zřeteli jejich zájmy, aby se zejména nezvýšily potíže spojené s jejich repatriací nebo s návratem do jejich vlastního bydliště.

Čl.128

V případě přesunu budou internovaní úředně zpraveni o odjezdu a své nové poštovní adrese; toto upozornění jim budiž dáno včas, aby si mohli připravit svá zavazadla a zpravit své rodiny.

Jsou oprávněni vzít s sebou své osobní věci, svou korespondenci a zásilky došlé na jejich adresu; váha těchto zavazadel může být omezena, vyžadují-li toho okolnosti přesunu, ale v žádném případě nebude činit méně než dvacet pět kilogramů na každého internovaného.

Korespondence a zásilky zaslané do jejich dřívějšího internačního místa budou bez prodlení poslány za nimi.

Velitel internačního místa učiní v dohodě s výborem internovaných potřebná opatření, aby provedl přepravu společného majetku internovaných a zavazadel, která by internovaní nemohli odnést s sebou vzhledem k omezení uloženému podle druhého odstavce tohoto článku.

Kapitola XI Úmrtí

Čl.129

Internovaní mohou odevzdat své závěti odpovědným úřadům, které zajistí jejich opatrování. V případě úmrtí internovaných odešlou se tyto závěti co nejrychleji osobám, které internovaný označil.

Úmrtí každého internovaného bude zjištěno lékařem a bude vystaveno osvědčení udávající příčiny smrti a okolnosti, za nichž k ní došlo.

Úřední úmrtní list, řádně zapsaný, bude pořízen v souhlase s předpisy platnými na území, kde je internační místo, a ověřený jeho opis rychle odeslán ochranné mocnosti a Ústřední informační kanceláři zmíněné v článku 140.

Čl.130

Úřady, v jejichž moci jsou internovaní, budou dbát toho, aby internovaní zemřelí v zajetí, byli s úctou pohřbeni, možno-li podle obřadu náboženství, k němuž patřili, a aby jejich hroby byly chráněny, vhodně udržovány a označeny tak, aby je bylo možno vždy nalézt.

Zemřelí internovaní budou pohřbíváni jednotlivě, vyjma případy vyšší moci, které by si vynutily pohřbení ve společném hrobě. Mrtvoly mohou být zpopelněny, jen vyžadují-li toho vyšší zájmy zdravotní nebo s ohledem na náboženství zemřelého anebo přál-li si to zemřelý. V případě zpopelnění bude to poznamenáno na úmrtním listě internovaného s uvedením důvodu. Úřady mající v moci internované, uloží pečlivě popel a odevzdají jej co nejdříve blízkým příbuzným, požádají-li o to.

Jakmile to okolnosti dovolí, a nejpozději po skončení nepřátelství, odevzdá mocnost, která má v moci internované, prostřednictvím informační kanceláře uvedené v článku 136 mocnostem, jichž příslušníky byli zemřelí internovaní, seznamy jejich hrobů. V těchto seznamech budou uvedeny všechny podrobnosti potřebné k zjištění totožnosti zemřelých internovaných a k přesnému určení místa pohřbení.

Čl.131

Každé úmrtí nebo každé vážné zranění internovaného, způsobené stráží, jiným internovaným nebo jinou osobou, nebo je-li podezření, že bylo takto způsobeno, jakož i každé úmrtí, jehož příčina je neznáma, budou ihned předmětem úředního vyšetřování mocností, v jejichž moci jsou internovaní.

Sdělení o tom bude ihned zasláno ochranné mocnosti. Budou sepsány výpovědi svědků a zpráva, obsahující tyto výpovědi, bude vyhotovena a zaslána zmíněné ochranné mocnosti.

Zjistí-li se vyšetřováním vina jedné nebo několika osob, učiní mocnost, v jejíž moci jsou internovaní, všechna opatření k soudnímu stíhání vinníka nebo vinníků.

Kapitola XII Propuštění, repatriace a nemocniční ošetřování v neutrálním státě

Čl.132

Každá internovaná osoba bude propuštěna mocností, v jejíž moci jest, jakmile pominou důvody, pro které byla internována.

Strany v konfliktu se kromě toho vynasnaží uzavřít během nepřátelství dohody o propuštění, repatriaci a návratu domů nebo o nemocničním ošetřování v neutrální zemi jistých kategorií internovaných, zejména dětí, těhotných žen, matek s kojenci a s malými dětmi, raněných, nemocných nebo internovaných, které mají za sebou dlouhé zajetí.

Čl.133

Internování se skončí co možná nejdříve po ukončení nepřátelství.

Avšak internovaní, kteří jsou na území strany v konfliktu a kteří jsou v trestním vyšetřování pro činy, které nepodléhají výhradně jen trestům disciplinárním, mohou být zadrženi až do skončení řízení, po případě až do odpykání trestu. Podobně tomu bude u těch, kteří byli již dříve odsouzeni k trestům na svobodě.

Dohodou mezi mocnostmi, v jejichž moci jsou internovaní, a zúčastněnými mocnostmi budou po skončení nepřátelství nebo okupace zřízeny komise, aby vyhledaly roztroušené internované.

Čl.134

Vysoké smluvní strany se vynasnaží, aby zajistily po skončení nepřátelství nebo okupace návrat všech internovaných do místa jejich posledního pobytu nebo aby usnadnily jejich repatriaci.

Čl.135

Mocnost, v jejíž moci jsou internováni, nese náklad spojený s návratem propuštěných do míst, kde měli pobyt v době internování, anebo, jestliže je zadržela na jejich cestě nebo na volném moři, náklad potřebný k tomu, aby mohli dokončit svou cestu nebo se vrátit do výchozího místa.

Odmítne-li mocnost, v jejíž moci jsou internováni, povolit propuštěnému internovanému, aby zůstal na jejím území, kde měl předtím své stálé bydliště, musí hradit výlohy jeho repatriace. Jestliže však internovaný se raději vrátí do své země na vlastní odpovědnost nebo aby poslechl své vlády, k níž je poután závazkem věrnosti, není mocnost, v jejíž jest moci, povinna hradit tyto náklady dále než na hranice svého území. Mocnost, v jejíž moci jsou internováni, není povinna hradit repatriční náklady za internovaného, který byl internován na svou vlastní žádost.

Jsou-li internováni přemísťováni podle článku 45, dohodne se mocnost, která je odesílá, a mocnost, která je přijímá, o části výloh, kterou bude hradit každá z nich.

Tato ustanovení se nesmějí dotýkat zvláštních dohod, které snad uzavřely strany v konfliktu o výměně a repatriaci svých příslušníků, kteří jsou v nepřátelské moci.

Oddíl V Informační kanceláře a Ústřední informační kancelář

Čl.136

Hned od počátku nepřátelství a ve všech případech okupace zřídí každá strana v konfliktu oficiální informační kancelář, která bude mít za úkol přijímat a dále zprostředkovat informace o chráněných osobách, které jsou v její moci.

V nejkratší možné lhůtě zašle každá strana v konfliktu této informační kanceláři zprávy o opatřeních, která učinila proti každé chráněné osobě zadržené před více než dvěma týdny, již byl vykázán nucený pobyt nebo která byla internována. Uloží mimo to jednotlivým zúčastněným úřadům, aby urychleně zaslaly shora uvedené kanceláři údaje o změnách stavu těchto chráněných osob, jako jsou přesuny, propuštění na svobodu, repatriace, útěk, umístění v nemocnici, narození a úmrtí.

Čl.137

Každá vnitrostátní informační kancelář zašle ihned, nejrychlejší cestou a prostřednictvím jednak ochranných mocností jednak Ústřední kanceláře zmíněné v článku 140 informace o chráněných osobách mocnosti, jejímiž příslušníky jsou shora uvedené osoby, nebo mocnosti, na jejímž území měly svůj pobyt. Kanceláře odpoví také na všechny jí došlé dotazy stran chráněných osob.

Informační kanceláře odešlou informace týkající se chráněné osoby, vyjma v případech, kdy by jejich odesílání mohlo být na újmu dotyčné osobě nebo její rodině. Ale ani v těchto případech nemohou tyto informace být odmítnuty Ústřední informační kanceláři, která pak, zpravena o těchto okolnostech, učiní vhodná opatření uvedená v článku 140.

Všechna písemná sdělení vyšlá z informační kanceláře, buďte ověřena podpisem nebo razítkem.

Čl.138

Informace, které obdrží národní informační kancelář a které potom dále pošle, musí být takového druhu, aby umožnily zjistit přesně totožnost chráněné osoby a zpravit její rodinu. Budou obsahovat u každé jednotlivé osoby při nejmenším příjmení, křestní jméno, místo a plné datum narození, státní příslušnost, místo posledního pobytu, zvláštní znamení, křestní jméno otce a příjmení matky, datum a druh opatření, jež bylo vůči této osobě učiněno, jakož i místo, kde byla zadržena, adresu, na kterou jí lze posílat dopisy, a konečně jméno a adresu osoby, která má být zpravena.

Rovněž zprávy o zdravotním stavu vážně nemocných nebo těžce raněných internovaných budou se odesílat pravidelně, možno-li každý týden.

Čl.139

Vnitrostátní informační kancelář bude vedle toho povolána, aby shromáždila všechny cenné osobní předměty, které zanechaly chráněné osoby zmíněné v článku 136, zejména při repatriaci, propuštění na svobodu, útěku nebo úmrtí, a zaslala je zúčastněným osobám přímo anebo, je-li to třeba, prostřednictvím Ústřední kanceláře. Tyto věci se zašlou v balících zapečetěných Kanceláří; k balíkům budou přiložena prohlášení udávající přesně totožnost osob, jimž předměty patřily, a také úplný seznam obsahu balíku. Příjem i odeslání všech cenných předmětů tohoto druhu se zapíše podrobně do rejstříků.

Čl.140

V neutrální zemi se zřídí Ústřední informační kancelář pro chráněné osoby, zejména pro internované. Mezinárodní komitét Červeného kříže navrhne, bude-li to považovat za potřebné, zúčastněným mocnostem organizaci takové kanceláře, která může být totožná s kanceláří uvedenou v článku 123 Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

Tato kancelář bude mít za úkol soustřeďovat všechny informace povahy zmíněné v článku 136, které bude moci opatřit úřední nebo soukromou cestou; zašle je pak nejrychleji zemi původu nebo zemi pobytu dotčených osob, vyjma případy, kdy by jejich zaslání mohlo uškodit osobám, jichž se tyto informace týkají, nebo jejich rodinám. Strany v konfliktu jí poskytnou všechny přiměřené úlevy pro zasílání zpráv.

Vysoké smluvní strany, zejména ty, jejichž příslušníci užívají služeb Ústřední kanceláře, se vybízejí, aby jí poskytly finanční podporu, jíž by potřebovala.

Tato předchozí ustanovení se nesmějí vykládat tak, jakoby omezovala lidumilnou činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže a pomocných společností uvedených v článku 142.

Čl.141

Národní informační kanceláře a Ústřední informační kancelář požívají osvobození od všech druhů poštovního, jakož i výhod stanovených v článku 110, a je-li to možno, osvobození od telegrafních poplatků nebo aspoň značně snížených sazeb.

Část IV Provádění úmluvy

Oddíl I Všeobecná ustanovení

Čl.142

S výhradou opatření, která by považovaly za nezbytná, aby zaručily svou bezpečnost a čelily všem jiným přiměřeným požadavkům, vyjdou mocnosti, v jejichž moci jsou chráněné osoby, co nejvíce vstříc náboženským organizacím, pomocným společnostem a všem jiným organizacím, které pomáhají chráněným osobám. Poskytnou jim a jejich řádně pověřeným delegátům všechny možné úlevy, aby mohli navštěvovat chráněné osoby, rozdílet jim pomocné zásilky a předměty jakéhokoli původu, určené k výchovným, rekreačním nebo náboženským účelům, nebo aby jim byli nápomocni při vyplnění volného času v internačních místech. Společnosti neb organizace shora uvedené mohou být ustaveny na území této mocnosti nebo v jiné zemi anebo mohou být i mezinárodní povahy.

Mocnost, v jejíž moci jsou chráněné osoby, může omezit počet společností a organizací, jejichž delegáti budou oprávněni vykonávat činnost na jejím území a pod jejím dohledem, avšak za podmínky, že takové omezení nezabraňuje tomu, aby všem chráněným osobám byla poskytnuta účinná a dostatečná pomoc.

Zvláštní postavení Mezinárodního komitétu Červeného kříže v tom ohledu bude vždy uznáváno a respektováno.

Čl.143

Zástupci a delegáti ochranných mocností jsou oprávněni navštívit všechna místa, kde jsou chráněné osoby, zejména místa, kde jsou internováni, vězněni nebo kde pracují.

Mají přístup do všech místností používaných chráněnými osobami a mohou s nimi hovořit beze svědků, za pomoci tlumočnicka, je-li třeba.

Tyto návštěvy nelze zakázat, leda z naléhavých důvodů vojenské mocnosti a pouze výjimečně a na přechodnou dobu. Jejich počet a trvání nesmějí být omezovány.

Zástupcům a delegátům ochranných mocností bude ponechána úplná svoboda co do výběru míst, která chtějí navštívit. Mocnost, v jejíž moci jsou chráněné osoby, nebo okupační mocnost, ochranná mocnost a po případě domovská mocnost osob, které mají být navštíveny, se mohou dohodnout na tom, aby se těchto návštěv mohli účastnit i krajané internovaných osob.

Delegáti Mezinárodního komitétu Červeného kříže budou požívat týchž práv. Jmenování těchto delegátů bude předloženo k schválení mocnosti, v jejíž moci jsou území, na nichž mají vykonávat svou činnost.

Čl.144

Vysoké smluvní strany se zavazují, že rozšíří co možná nejvíce, jak v míru tak za války, text této úmluvy ve svých zemích a že zejména zařadí její studium do vojenských, a, možno-li, i civilních studijních programů, tak aby její zásady byly uvedeny ve známost všemu obyvatelstvu.

Civilní, vojenské, policejní nebo jiné úřady, které by za války převzaly odpovědnost za chráněné osoby, musí mít text této úmluvy a být zvlášť poučeny o jejích ustanoveních.

Čl.145

Vysoké smluvní strany si zašlou prostřednictvím Švýcarské spolkové rady, a za války prostřednictvím ochranných mocností, oficiální překlady této úmluvy a zákony i nařízení, které by vydaly, aby zajistily její používání.

Čl.146

Vysoké smluvní strany se zavazují, že učiní všechna potřebná opatření zákonodárná, aby stanovily přiměřené trestní sankce postihující osoby, které se dopustí toho či onoho vážného porušení této úmluvy, vymezeného v následujícím článku, nebo dají k takovému porušení rozkaz.

Každá smluvní strana je povinna vypátrat osoby obviněné z toho, že se dopustily některého z těchto vážných porušení anebo daly k němu rozkaz, a musí je postavit před svoje vlastní soudy, ať je jakákoli jejich státní příslušnost. Může také, dá-li tomu přednost, odevzdat je v souladu s podmínkami stanovenými svým vlastním zákonodárstvím, k soudnímu stíhání některé jiné smluvní straně mající zájem na potrestání, pokud tato smluvní strana má dostatečná obvinění proti těmto osobám.

Každá smluvní strana učiní potřebná opatření, aby potlačila činy odporující ustanovením této úmluvy, jiné než jsou vážná porušení uvedená v následujícím článku.

Obvinění budou za všech okolností požívat záruk soudního řízení a svobodné obhajoby, které nebudou méně příznivé než záruky, zmíněné v článku 105 a následujících Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

Čl.147

Vážnými porušeními zmíněnými v předchozím článku mohou být některé z níže uvedených činů, jsou-li spáchány na osobách nebo na majetku, chráněných touto úmluvou: úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, čítajíc v to i biologické pokusy, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné zranění a ohrožení zdraví, nezákonná deportace nebo nezákonný přesun, protiprávní uvěznění, přinucení chráněné osoby, aby sloužila v ozbrojených silách nepřátelské mocnosti, zbavení chráněné osoby práva být souzena pravidelným a nestranným způsobem podle předpisů této úmluvy, braní rukojmí, zničení a přisvojení si majetku neodůvodněné vojenskou nutností a provedené ve velkém měřítku nezákonným a svévolným způsobem.

Čl.148

Žádná vysoká smluvní strana se nemůže sama zprostit ani zprostit jinou smluvní stranu odpovědnosti, která stíhá ji samotnou nebo jinou smluvní stranu v důsledku porušení, zmíněných v předchozím článku.

Čl.149

Na žádost některé strany v konfliktu se zavede vyšetřování způsobem, jenž bude stanoven mezi zúčastněnými stranami, o každém tvrzeném porušení úmluvy.

Nedosáhne-li se dohody o způsobu vyšetřování, dohodnou se strany o volbě rozhodčího, který stanoví, jakým způsobem postupovat.

Jakmile bude zjištěno porušení, učiní mu strany v konfliktu konec a odstraní je jak možná nejrychleji.

Oddíl II **Závěrečná ustanovení**

Čl.150

Tato úmluva jest sepsána v jazyce anglickém a francouzském. Obě znění jsou stejně závazná.

Švýcarská spolková rada dá poříditi úřední překlady úmluvy do jazyka ruského a španělského.

Čl.151

Tato úmluva, která bude mít dnešní datum, může být podepsána až do 12. února 1950 jménem mocností zastoupených na konferenci, která započala v Ženevě dne 21. dubna 1949.

Čl.152

Tato úmluva bude ratifikována co možná nejdříve a ratifikační listiny budou uloženy v Bernu.

O uložení každé ratifikační listiny bude pořízen zápis, jehož jeden ověřený opis zašle Švýcarská spolková rada všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána nebo jejichž jménem byl oznámen přístup.

Čl.153

Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy byly uloženy nejméně dvě ratifikační listiny.

Později nabude účinnosti pro každou z Vysokých smluvních stran šest měsíců po uložení její ratifikační listiny.

Čl.154

Ve vztazích mezi mocnostmi, které jsou vázány Haagskou úmluvou o zákonech a obyčejích pozemní války, ať již jde o úmluvu z 29. července 1899 nebo o úmluvu z 18. října 1907, a které jsou stranami této úmluvy, doplní tato úmluva oddíl II. a III. Řádu připojeného ke zmíněným Haagským úmluvám.

Čl.155

Ode dne nabytí účinnosti zůstane tato úmluva otevřena pro přístup každé mocnosti, jejímž jménem nebyla podepsána.

Čl.156

Přístupy budou oznámeny písemně Švýcarské spolkové radě a nabudou účinnosti šest měsíců poté, kdy jí došly.

Švýcarská spolková rada oznámí přístupy všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána nebo jejichž přístup jí byl oznámen.

Čl.157

Za situace vylíčené v člancích 2 a 3 nabudou uložené ratifikace a přístupy, oznámené stranami v konfliktu před zahájením nepřátelství nebo okupace, anebo po něm, okamžitě účinnosti. Oznámení o ratifikacích nebo přístupech, došlých od stran v konfliktu, učiní Švýcarská spolková rada nejrychlejším způsobem.

Čl.158

Každá z Vysokých smluvních stran bude mít možnost vypovědět tuto úmluvu.

Výpověď bude oznámena písemně Švýcarské spolkové radě. Tato uvědomí o tomto oznámení vlády všech Vysokých smluvních stran.

Výpověď nabude účinnosti jeden rok po jejím oznámení Švýcarské spolkové radě. Avšak výpověď oznámená v době, kdy vypovídající mocnost je zapletena do nepřátelství, nenabude účinnosti, dokud nebude uzavřen mír a v žádném případě, pokud nebudou skončeny operace spojené s propuštěním, repatriací a usazením osob chráněných touto úmluvou.

Výpověď bude platit jen pro vypovídající mocnost. Nebude mít vliv na závazky, které budou strany v konfliktu i nadále nuceny dodržet ve smyslu zásad mezinárodního práva, jak plynou ze zvyklostí stávajících mezi civilizovanými národy, ze zákonů lidskosti a z požadavků veřejného svědomí.

Čl.159

Švýcarská spolková rada dá tuto úmluvu zaregistrovat v sekretariátu Organizace Spojených národů. Švýcarská spolková rada zpraví také sekretariát Organizace Spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, došlých k této úmluvě.

Na důkaz toho podepsaní, předloživše své plné moci, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v Ženevě dne 12. srpna 1949 v jazyce anglickém a francouzském; originál bude uložen v archivu švýcarské konfederace. Švýcarská spolková rada zašle ověřený opis této úmluvy každému ze signatárních států, jakož i státům, které k ní přistoupí.

Dodatkový protokol
k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949
o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů
(Protokol I)

Vysoké smluvní strany,

prohlašující, že si naléhavě přejí, aby národy žily v míru,

připomínající, že každý stát má povinnost v souladu s Chartou Organizace spojených národů vystříhat se ve svých mezinárodních vztazích hrozby silou nebo použití síly jak proti svrchovanosti, územní celistvosti nebo politické nezávislosti jakéhokoli státu, tak i jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s cíli Organizace spojených národů,

považující nicméně za nutné znovu potvrdit a rozvinout ustanovení chránící oběti ozbrojených konfliktů a doplnit opatření, jež jsou určena k zajištění jejich účinnější aplikace,

vyjadřující své přesvědčení, že žádné ustanovení tohoto Protokolu nebo Ženevských úmluv z 12. srpna 1949 nebude vykládáno jako by ospravedlňovalo nebo umožňovalo jakýkoli čin agrese nebo jakékoli jiné použití síly neslučitelné s Chartou Organizace spojených národů,

potvrzující rovněž, se ustanovení Ženevských úmluv z 12. srpna 1949 a tohoto Protokolu musí být plně aplikována za všech okolností na všechny osoby, které jsou chráněny těmito dokumenty, bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu založeného na povaze nebo původu ozbrojeného konfliktů nebo na příčinách, jichž se dovolávají nebo které jim připisují strany v konfliktu,

dohodly se takto:

Část I
Všeobecná ustanovení

Čl.1

Všeobecné zásady a rozsah aplikace

1. Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tento Protokol a zajistí jeho zachování.

2. V případech, které neupravuje tento Protokol nebo jiné mezinárodní dohody, zůstávají civilní osoby a kombatanti pod ochranou a v rámci působnosti zásad mezinárodního práva vyplývajících z ustálených obyčejů, ze zásad lidskosti a z požadavků společenského svědomí.

3. Tento Protokol, který doplňuje Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o ochraně obětí války, bude aplikován na situace zmíněné ve společném článku 2 těchto Úmluv.

4. Situacemi uvedenými v předcházejícím odstavci se rozumějí ozbrojené konflikty, ve kterých národy bojují proti koloniální nadvládě a cizí okupaci a proti rasistickým režimům, aby uplatnily své právo na sebeurčení, jak je zakotveno v Chartě Organizace spojených národů a v Deklaraci zásad mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy v souladu s Chartou Organizace spojených národů.

Čl.2

Definice

Pro účely tohoto Protokolu:

- a) "První úmluva", "Druhá úmluva", "Třetí úmluva" a "Čtvrtá úmluva" jsou označením pro Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli ze dne 12. srpna 1949, Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři ze dne 12. srpna 1949, Ženevskou úmluvu o zacházení s válečnými zajatci ze dne 12. srpna 1949, Ženevskou úmluvu o ochraně civilních osob za války ze dne 12. srpna 1949; výraz "Úmluvy" označuje tyto čtyři Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o ochraně obětí války;
- b) "Normy mezinárodního práva aplikovatelné v ozbrojených konfliktech" jsou označením pro normy aplikovatelné v ozbrojených konfliktech, které jsou obsaženy v mezinárodních dohodách, jejichž stranami jsou strany v konfliktu, a všeobecně uznávané zásady a normy mezinárodního práva aplikovatelné v ozbrojených konfliktech;
- c) "Ochranná mocnost" je neutrální nebo jiný stát, který není stranou v konfliktu, který byl jednou stranou v konfliktu jmenován a druhou stranou v konfliktu přijat a který souhlasil s tím, že bude vykonávat funkce předepsané Úmluvami a tímto Protokolem pro ochrannou mocnost;
- d) "Substitut" je organizace jednající v zastoupení ochranné mocnosti v souladu s článkem 5.

Čl.3

Začátek a konec aplikace

Bez újmy ustanovením, jež se aplikují v jakoukoli dobu:

- a) Úmluvy a tento Protokol budou aplikovány od počátku kterékoli situace uvedené v článku 1 tohoto Protokolu;
- b) Aplikace Úmluv a tohoto Protokolu skončí na území stran v konfliktu při všeobecném ukončení vojenských operací a na okupovaných územích při ukončení okupace. Výjimku činí v obou případech ty osoby, k jejichž definitivnímu propuštění, repatriaci nebo znovuosídlení dojde později. Tyto osoby budou nadále požívat výhod příslušných ustanovení těchto Úmluv a tohoto Protokolu až do svého definitivního propuštění, repatriace nebo znovuosídlení.

Čl.4

Právní postavení stran v konfliktu

Aplikace Úmluv a tohoto Protokolu, jakož i uzavření dohod předvídaných těmito dokumenty, nebudou mít vliv na právní postavení stran v konfliktu. Okupace území ani aplikace Úmluv a tohoto Protokolu nebudou mít vliv na právní postavení tohoto území.

Čl.5

Jmenování ochranných mocností a jejich substitutů

1. Povinností stran v konfliktu od počátku konfliktu mezi nimi je zajistit kontrolu i aplikaci Úmluv a tohoto Protokolu použitím systému ochranných mocností, který zahrnuje zejména jmenování a přijetí těchto mocností v souladu s následujícími odstavci. Ochranné mocnosti budou mít povinnost hájit zájmy stran v konfliktu.

2. Od počátku situace uvedené v článku 1 každá strana v konfliktu jmenuje bez prodlení ochrannou mocnost za účelem aplikace Úmluv a tohoto Protokolu a rovněž bez prodlení a za stejným účelem dovolí činnost ochranné mocnosti, kterou schválila a s jejímž jmenováním souhlasila protějšší strana.

3. Jestliže ochranná mocnost nebyla jmenována nebo přijata od počátku situace uvedené v článku 1, Mezinárodní výbor Červeného kříže, aniž by tím bylo dotčeno právo kterékoli jiné nestranné humanitární

organizace postupovat podobně, nabídne své dobré služby stranám v konfliktu za účelem bezodkladného jmenování ochranné mocnosti, s níž by strany f konfliktu souhlasily. Za tím účelem bude moci mezi jiným požádat každou stranu, aby mu dodala seznam alespoň pěti států, které považuje za přijatelné, aby jejím jménem jednaly jako ochranná mocnost ve vztahu k protější straně, a požádat každou protější stranu, aby mu dodala seznam nejméně pěti států, které by přijala jako ochrannou mocnost druhé strany. Tyto seznamy musí být zaslány výboru do dvou týdnů od obdržení žádosti. Výbor seznamy porovná a vyžádá si souhlas každého státu, jehož jméno se na těchto seznamech vyskytuje.

4. Jestliže bez ohledu na výše uvedené nebude existovat ochranná mocnost, přijmou strany v konfliktu bez prodlení nabídku, kterou bude moci učinit Mezinárodní výbor Červeného kříže nebo kterákoli jiná organizace, která poskytuje veškeré záruky nestrannosti a schopnosti, jednat jako substitut, po náležitých konzultacích s uvedenými stranami a se zřetelem na výsledek těchto konzultací. Činnost takového substituta podléhá souhlasu stran v konfliktu; strany v konfliktu vynaloží veškeré úsilí, aby usnadňovaly činnost substituta při plnění jeho úkolů v souladu s Úmluvami a tímto Protokolem.

5. V souladu s článkem 4 nebude mít jmenování a přijetí ochranných mocností za účelem aplikace Úmluv a tohoto Protokolu vliv na právní postavení stran v konfliktu nebo kteréhokoli území, včetně území okupovaného.

6. Udržování diplomatických styků mezi stranami v konfliktu nebo pověření třetího státu ochranou zájmů některé strany a zájmů jejích příslušníků v souladu s normami mezinárodního práva o diplomatických stycích není překážkou jmenování ochranných mocností za účelem aplikace Úmluv a tohoto Protokolu.

7. Každá zmínka o ochranné mocnosti v tomto Protokolu označuje také substituta.

Čl.6

Kvalifikovaný personál

1. Vysoké smluvní strany budou usilovat i v době míru o to, aby za pomoci národních společností Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) byl připraven kvalifikovaný personál, který by napomáhal aplikaci Úmluv a tohoto Protokolu a zvláště činnosti ochranných mocností.

2. Nábor a příprava takového personálu jsou ve vnitrostátní pravomoci.

3. Mezinárodní výbor Červeného kříže bude mít pro Vysoké smluvní strany k dispozici seznamy takto připravených osob, které sestaví a jemu k tomu účelu předají Vysoké smluvní strany.

4. Podmínky upravující využívání těchto osob mimo státní území budou v každém případě upraveny ve zvláštních dohodách mezi příslušnými stranami.

Čl.7

Schůze

Depozitář tohoto Protokolu svolá na žádost jedné nebo několika Vysokých smluvních stran a po souhlasu většiny těchto stran schůzi těchto Vysokých smluvních stran za účelem projednání všeobecných problémů týkajících se aplikace Úmluv a tohoto Protokolu.

Část II Ranění, nemocní a trosečníci

Oddíl I Všeobecná ochrana

Čl.8 Definice pojmů

Pro účely tohoto Protokolu:

- a) "Ranění" a "nemocní" jsou vojenské nebo civilní osoby, které pro zranění, nemoc nebo jiné fyzické nebo duševní poruchy nebo neschopnost potřebují lékařskou pomoc nebo péči a které se zdržují jakékoliv nepřátelské činnosti. Tyto pojmy se také vztahují na rodičky, novorozeňata a jiné osoby, které by mohly potřebovat okamžitou lékařskou pomoc nebo péči, jako choré osoby nebo těhotné ženy, a které se zdržují jakékoliv nepřátelské činnosti;
- b) "Trosečníci" jsou vojenské nebo civilní osoby, které jsou v nebezpečné situaci na moři nebo v jiných vodách v důsledku neštěstí, které postihlo je nebo loď nebo letadlo, jimiž se přepravovaly, a které se zdržují jakékoliv nepřátelské činnosti. Tyto osoby, za podmínky, že se nadále zdržují jakékoliv nepřátelské činnosti, jsou nadále považovány po dobu záchranných akcí za trosečníky až do té doby, než podle úmluv nebo tohoto Protokolu nabudou jiný status;
- c) "Zdravotnický personál" jsou osoby, které jsou stranou v konfliktu určeny výhradně ke zdravotnickým účelům vyjmenovaným v odstavci e) nebo ke správě zdravotnických jednotek nebo k řízení nebo správě zdravotnických jednotek nebo k řízení nebo správě zdravotnických přepravních prostředků. Toto určení může být trvalé nebo dočasné. Tento termín zahrnuje:
 - i) zdravotnický personál strany v konfliktu, vojenský či civilní, včetně personálu, který je uveden v První a Druhé úmluvě a který je přidělen k organizacím civilní obrany;
 - ii) zdravotnický personál národních společností Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) a dalších národních dobrovolných organizací řádně uznaných a zmocněných stranou v konfliktu;
 - iii) zdravotnický personál zdravotnických jednotek nebo zdravotnických přepravních prostředků uvedených v článku 9 odstavec 2;
- d) "Duchovní personál" jsou vojenské nebo civilní osoby, jako jsou kněží, které se výhradně zabývají duchovní činností a jsou přiděleny:
 - i) k ozbrojeným silám strany v konfliktu; nebo
 - ii) ke zdravotnickým jednotkám nebo zdravotnickým přepravním prostředkům strany v konfliktu; nebo
 - iii) ke zdravotnickým jednotkám nebo zdravotnickým přepravním prostředkům uvedeným v článku 9, odstavec 2; nebo
 - iv) k organizacím civilní obrany strany v konfliktu.Duchovní personál může být přidělen trvale nebo dočasné a vztahují se na něj příslušná ustanovení uvedená v odstavci k);
- e) "Zdravotnické jednotky" jsou zařízení a jiné jednotky, vojenské nebo civilní, organizované k zdravotnickým účelům, a to k vyhledávání, sbírání, přepravě, stanovení diagnózy nebo léčení i k poskytování první pomoci raněným, nemocným a trosečnickům nebo k prevenci nemocí. Tento termín zahrnuje mimo jiné nemocnice a jiné podobné jednotky, transfúzní střediska, střediska a ústavy lékařské prevence, zdravotnická skladiště a zdravotnické a farmaceutické sklady takových jednotek. Zdravotnické jednotky mohou být nepohyblivé nebo pojízdné, trvalé nebo dočasné;
- f) "Zdravotnická přeprava" je přeprava raněných, nemocných, trosečnicků, zdravotnického personálu, duchovního personálu, zdravotnického zařízení a zdravotnických zásilek chráněných Úmluvami a tímto Protokolem po zemi, vodě nebo vzduchem;
- g) "Zdravotnické přepravní prostředky" jsou jakékoliv přepravní prostředky vojenské nebo civilní, trvalé nebo dočasné, určené výhradně pro zdravotnickou přepravu a kontrolované příslušným orgánem strany konfliktu;)
- h) "Zdravotnická vozidla" jsou pozemní prostředky zdravotnické přepravy;
- i) "Zdravotnické lodě a plavidla" jsou všechny prostředky zdravotnické přepravy po vodě;
- j) "Zdravotnická letadla" jsou všechny prostředky zdravotnické přepravy vzduchem;

- k) "Stálý zdravotnický personál", "stálé zdravotnické jednotky" a "stálé zdravotnické přepravní prostředky" jsou takové, které jsou určeny výhradně pro zdravotnické účely na nevymezené období. "Dočasný zdravotnický personál", "dočasné zdravotnické jednotky" a "dočasné zdravotnické přepravní prostředky" jsou takové, které jsou určeny výhradně k zdravotnickým účelům na omezené období a po celou dobu takových období. Pokud není stanoveno jinak, pojmy "zdravotnický personál", "zdravotnické jednotky" a "zdravotnické přepravní prostředky" zahrnují jak stálé, tak i dočasné kategorie;
- l) "Rozeznávací znak" je zvláštní označení červeného kříže, červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém pozadí, pokud se používá pro účely ochrany zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků nebo zdravotnického a duchovního personálu, zařízení nebo zásilek;
- m) "Rozeznávací signál" je jakýkoli signalizační prostředek určený k identifikaci výhradně zdravotnických jednotek nebo zdravotnických přepravních prostředků v souladu s kapitolou III přílohy I k tomuto Protokolu.

Čl.9 Rozsah aplikace

1. Tato část, jejíž ustanovení sledují cíl zlepšit osud raněných, nemocných a trosečníků, bude aplikována na všechny osoby, které se dostaly do situace zmíněné v článku 1, bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu založeného na rase, barvě, pohlaví, jazyku, náboženství nebo víře, politických nebo jiných názorech, národním nebo sociálním původu, majetku, rodovém původu nebo jiném stavu nebo na jiných podobných kritériích.

2. Příslušná ustanovení článku 27 a 32 První Úmluvy se budou vztahovat na stálé zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky (s výjimkou nemocničních lodí, na které se vztahuje článek 25 Druhé úmluvy) a jejich personál daný k dispozici straně v konfliktu k humanitárním účelům:

- a) neutrálním nebo jiným státem, který není stranou v konfliktu;
- b) uznanou a zmocněnou dobrovolnou organizací takového státu;
- c) nestrannou mezinárodní humanitární organizací.

Čl.10 Ochrana a péče

1. Všichni ranění, nemocní a trosečníci, ať náleží ke kterékoli straně, budou respektováni a chráněni.

2. Za všech okolností bude s nimi zacházeno lidsky a bude jim poskytnuta v co největší možné míře a co nejrychleji lékařská péče a ošetření, které vyžaduje jejich stav. Nebude mezi nimi činěn žádný rozdíl z jiných než zdravotních důvodů.

Čl.11 Ochrana osob

1. Zdraví a tělesná nebo duševní integrita osob, které se nacházejí v moci protějšší strany nebo které jsou internovány, uvězněny nebo jiným způsobem zbaveny svobody v důsledku situace zmíněné v článku 1, nebudou ohroženy žádným neopodstatněným jednáním nebo opomenutím. Je proto zakázáno podrobovat osoby uvedené v tomto článku lékařskému zákroku, který není zdůvodněn zdravotním stavem těchto osob a který je v rozporu s všeobecně přijatými lékařskými normami aplikovatelnými za podobných léčebných okolností u osob, které jsou příslušníky, nezbavenými svobody, strany, která takový zákrok provádí.

2. Zvláště je zakázáno tyto osoby, a to dokonce i s jejich souhlasem:

- a) tělesně mrzačit,
- b) používat k lékařským nebo vědeckým pokusům,
- c) odnímat jim tkáně nebo orgány za účelem transplantace, s výjimkou těch případů, které

jsou v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 1.

3. Výjimky ze zákazu podle odstavce 2c) mohou být učiněny pouze v případě darování krve k transfúzi nebo kůže k transplantaci za předpokladu, že darování je dobrovolné a je provedeno bez jakéhokoli donucování nebo nátlaku, a to pouze k léčebným účelům a za podmínek, které jsou v souladu s všeobecně uznávanými lékařskými normami, a pod dozorem sloužícím jak ve prospěch dárce, tak i příjemce.

4. Jakékoliv úmyslné jednání nebo opomenutí vážně ohrožující zdraví, tělesnou nebo duševní integritu osoby, která se nachází v moci jiné strany než té, k níž patří, a která buď poruší zákazy uvedené v odstavci 1 a 2, nebo nesplní požadavky odstavce 3, je vážným porušením tohoto Protokolu.

5. Osoby uvedené v odstavci 1 mají právo odmítnout jakýkoli chirurgický zákrok. V případě odmítnutí je třeba, aby zdravotnický personál získal příslušné písemné prohlášení podepsané nebo potvrzené pacientem.

6. Každá strana v konfliktu povede lékařské záznamy o každém darování krve k transfúzi nebo kůže k transplantaci osobami uvedenými v odstavci 1, jestliže je za provedení takového darování odpovědná. Kromě toho se každá strana v konfliktu vynasnaží vést záznamy o všech lékařských zákrocích provedených na osobách, které jsou internovány, vězněny nebo jiným způsobem zbaveny svobody v důsledku situace zmíněné v článku 1. Tyto záznamy budou kdykoli k dispozici ochranné mocnosti za účelem inspekce.

Čl.12

Ochrana zdravotnických jednotek

1. Zdravotnické jednotky budou vždy respektovány a chráněny a nestanou se předmětem útoku.

2. Odstavec 1 bude aplikován na civilní zdravotnické jednotky za předpokladu, že

- a) náležejí jedné ze stran v konfliktu;
- b) jsou uznány a zmocněny příslušným orgánem jedné ze stran v konfliktu, nebo
- c) jsou zmocněny v souladu s článkem 9, odstavec 2 tohoto Protokolu nebo s článkem 27 První úmluvy.

3. Strany v konfliktu se vyzývají, aby se vzájemně informovaly o umístění svých stálých zdravotnických jednotek. Neposkytnutí této informace nezabavuje žádnou stranu povinnosti dodržovat ustanovení odstavce 1.

4. Za žádných okolností nesmějí být zdravotnické jednotky použity k tomu, aby se pokusily chránit svou přítomností vojenské objekty před útoky. Pokud to bude možné, strany v konfliktu zajistí, aby zdravotnické jednotky byly umístěny tak, aby útoky na vojenské objekty neohrozily jejich bezpečnost.

Čl.13

Přerušování ochrany civilních zdravotnických jednotek

1. Ochrana, na kterou mají civilní zdravotnické jednotky právo, bude přerušena pouze v případě, budou-li použity mimo rámec jejich humanitárních funkcí k činům, které poškozují protivníka. Ochrana však může být přerušena teprve, když bude vydáno varování, které stanoví v příslušných případech rozumnou lhůtu, a pouze poté, když toto varování nebude uposlechnuto.

2. Za akty poškozující protivníka nebude považováno:

- a) jestliže personál jednotky bude vyzbrojen lehkými osobními zbraněmi k sebeobraně nebo obraně raněných a nemocných, kteří jsou v jejich péči;
- b) jestliže jednotka bude střežena strážní jednotkou, strážnými nebo ozbrojeným doprovodem;
- c) jestliže ruční zbraně a střelivo odebrané raněným a nemocným nebyly ještě předány příslušným službám a byly u jednotek nalezeny;
- d) jestliže se členové ozbrojených sil nebo ostatní kombatanti nacházejí v jednotce ze zdravotních

důvodů.

Čl.14

Omezení v zabavování civilních zdravotnických jednotek

1. Okupační mocnost má povinnost zajistit, aby byly nadále zabezpečovány zdravotnické potřeby civilního obyvatelstva na okupovaném území.

2. Okupační mocnost proto nemůže zabrat civilní zdravotnické jednotky, jejich zařízení, materiál nebo nutit jejich personál k jiné práci, dokud jich je třeba k poskytování odpovídajících zdravotnických služeb civilnímu obyvatelstvu a k zajištění další péče o raněné a nemocné, kteří se již léčí.

3. Za předpokladu, že obecné pravidlo uvedené v odstavci 2 je dodržováno, může okupační mocnost zabrat uvedené prostředky za těchto konkrétních podmínek:

- a) jestliže tyto prostředky jsou nutné pro okamžité a odpovídající lékařské ošetření raněných a nemocných členů ozbrojených sil okupační mocnosti nebo válečných zajatců;
- b) jestliže zábor trvá pouze po dobu, kdy taková nutnost existuje;
- a) c) jestliže se učiní okamžitá opatření k tomu, aby byly nadále zabezpečovány zdravotnické potřeby civilního obyvatelstva, jakož i raněných a nemocných, kteří se již léčí a kteří by byli zábořem postiženi.

Čl.15

Ochrana civilního zdravotnického a duchovního personálu

1. Civilní zdravotnický personál bude respektován a chráněn.

2. V oblasti, kde jsou narušeny civilní zdravotnické služby pro bojovou činnost, bude poskytována v případě potřeby civilnímu zdravotnickému personálu veškerá možná pomoc.

3. Okupační mocnost poskytne civilnímu zdravotnickému personálu na okupovaném území veškerou pomoc tak, aby mohl co možná nejlépe plnit své humanitární funkce. Okupační mocnost nemůže vyžadovat, aby tento personál při plnění svých funkcí dával přednost jakékoliv osobě z jiných než zdravotních důvodů. Tento personál nemůže být nucen, aby plnil úkoly, které jsou neslučitelné s jeho humanitárním posláním.

4. Civilní zdravotnický personál bude mít přístup všude tam, kde jsou jeho služby nutné, za podmínky, že bude dodržovat kontrolní a bezpečnostní opatření, která příslušná strana v konfliktu může považovat za nezbytná.

5. Civilní duchovní personál bude respektován a chráněn. Ustanovení Úmluv a tohoto Protokolu o ochraně a identifikaci zdravotnického personálu se vztahují i na tyto osoby.

Čl.16

Všeobecná ochrana osob, které vykonávají zdravotnickou činnost

1. Za žádných okolností nebude potrestána žádná osoba za provedení zdravotnických úkonů, které jsou v souladu s lékařskou etikou, bez ohledu na okolnosti a na osoby, jimž se taková služba poskytuje.

2. Osoby, které vykonávají zdravotnickou činnost, nebudou nuceny provádět úkony nebo vykonávat práce, které nejsou v souladu s pravidly lékařské etiky nebo jinými pravidly určenými ku prospěchu raněných a nemocných, nebo které nejsou v souladu s ustanoveními Úmluv nebo tohoto Protokolu, ani k tomu, aby neprováděly úkony, které tato pravidla a ustanovení vyžadují.

3. Žádná z osob, které vykonávají zdravotnickou činnost, nebude nucena poskytovat komukoliv z protější strany nebo ze své vlastní strany s výjimkou případů, kdy to vyžadují zákony této strany, jakoukoli informaci o raněných a nemocných, kteří jsou nebo byli v její péči, kdyby podle jejího názoru taková

informace mohla uškodit těmto pacientům nebo jejich rodinám. Budou však dodržovány předpisy o povinném hlášení infekčních nemocí.

Čl.17

Úloha civilního obyvatelstva a pomocných společností

1. Civilní obyvatelstvo bude respektovat raněné, nemocné a trosečníky, i když náležejí k protější straně, a nesmí proti nim používat násilí. Civilnímu obyvatelstvu a pomocným společnostem, jako je národní společnost Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce), bude dovoleno, aby i ze své iniciativy sbíraly raněné, nemocné a trosečníky, a to i v napadených nebo okupovaných oblastech, a pečovaly o ně. Nikdo nebude pronásledován, stíhán, odsouzen nebo potrestán za takovou humanitární činnost.

2. Strany v konfliktu mohou vyzývat civilní obyvatelstvo a pomocné společnosti uvedené v odstavci 1, aby sbíraly raněné, nemocné a trosečníky, pečovaly o ně, pátraly po mrtvých a podaly zprávu o tom, kde se nacházejí; těm, kteří na takovou výzvu odpovědí, poskytnou ochranu i nutné prostředky. Jestliže protější strana získá nebo obnoví kontrolu nad takovou oblastí, bude také poskytovat, dokud to bude třeba, stejnou ochranu a prostředky.

Čl.18

Identifikace

1. Každá strana v konfliktu se vynasnaží zajistit, aby zdravotnický a duchovní personál a zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky bylo možno identifikovat.

2. Každá strana v konfliktu bude též dbát o přijetí a aplikování metod a způsobů, umožňujících rozlišení zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků, které používají rozeznávacích znaků a rozeznávacích signálů.

3. Na okupovaných územích a v oblastech, kde dochází nebo může dojít k boji, je civilní zdravotnický personál a civilní duchovní personál obvykle poznatelný podle rozeznávacího znaku a průkazu totožnosti, potvrzujícího jejich status.

4. Zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky budou se souhlasem příslušného orgánu označeny rozeznávacím znakem. Lodi a plavidla zmíněná v článku 22 tohoto Protokolu budou označena v souladu s ustanoveními Druhé úmluvy.

5. Kromě rozeznávacích znaků může bojující strana v souladu s kapitolou III přílohy I k tomuto Protokolu dovolit používání rozeznávacích signálů pro identifikaci zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků. Výjimečně, ve zvláštních případech předvídaných ve zmíněné kapitole, mohou zdravotnické přepravní prostředky používat rozeznávací signály, aniž by používaly rozeznávací znaky.

6. Aplikace ustanovení odstavců 1 až 5 tohoto článku se řídí kapitolami I až III přílohy I k tomuto Protokolu. Signály stanovené v kapitole III přílohy a určené výhradně pro použití zdravotnickými jednotkami a zdravotnickými přepravními prostředky nesmějí být použity s výjimkou případů tam uvedených pro jiný účel, než je identifikace zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků, které jsou uvedeny v této kapitole.

7. Tento článek neopravňuje k širšímu použití rozeznávacího znaku v mírové době, než jak je stanoveno v článku 44 První úmluvy.

8. Ustanovení Úmluv a tohoto Protokolu týkající se kontroly používání rozeznávacího znaku, předcházení a postihu za jeho zneužití se vztahují rovněž na rozeznávací signály.

Čl.19

Neutrální a ostatní státy, které nejsou stranami v konfliktu

Neutrální a ostatní státy, které nejsou stranami v konfliktu, budou aplikovat příslušná ustanovení tohoto Protokolu na osoby chráněné touto částí, které jsou přijímány nebo internovány na jejich území, a na mrtvé osoby stran v konfliktu, které naleznou.

Čl.20

Zákaz represálií

Represálie proti osobám nebo předmětům chráněným touto částí jsou zakázány.

Oddíl II **Zdravotnická přeprava**

Čl.21

Zdravotnická vozidla

Zdravotnická vozidla budou respektována a chráněna stejným způsobem jako pojízdné zdravotnické jednotky podle Úmluv a tohoto Protokolu.

Čl.22

Nemocniční lodi a pobřežní záchranná plavidla

1. Ustanovení Úmluv, která se vztahují na:

- a) lodi uvedené v člancích 22, 24, 25 a 27 Druhé úmluvy,
- b) jejich záchranné čluny a malá plavidla,
- c) jejich personál a posádky a
- d) raněné, nemocné a trosečníky, kteří jsou na jejich palubě,

budou aplikována také v případě, kdy tyto lodi, čluny nebo plavidla dopravující civilní raněné, nemocné a trosečníky, kteří nepatří do žádné z kategorií uvedených v článku 13 Druhé úmluvy. Tyto civilní osoby však nemohou být vydány straně, která není jejich stranou, ani zajaty na moři. Jestliže se ocitnou v moci strany v konfliktu, která není jejich stranou, bude se na ně vztahovat Čtvrtá úmluva a tento Protokol.

2. Ochrana poskytovaná Úmluvami lodím uvedeným v článku 25 Druhé úmluvy se rozšiřuje na nemocniční lodi, které dá k dispozici straně v konfliktu k humanitárním účelům:

- a) neutrální nebo jiný stát, který není stranou v konfliktu, nebo
- b) nestranná mezinárodní humanitární organizace,

za předpokladu, že jsou v obou případech splněny požadavky obsažené ve zmíněném článku.

3. Malá plavidla uvedená v článku 27 Druhé úmluvy budou chráněna, i když nebude provedena notifikace předvídaná tímto článkem. Strany v konfliktu se přesto vyzývají, aby se vzájemně informovaly o podrobnostech týkajících se takových plavidel, jež by usnadnily jejich identifikaci a rozpoznání.

Čl.23

Ostatní zdravotnické lodi a plavidla

1. Zdravotnické lodi a plavidla, které nejsou totožné s těmi, o nichž se hovoří v článku 22 tohoto Protokolu a v článku 38 Druhé úmluvy - ať už se nacházejí na moři nebo v jiných vodách – budou respektována a chráněna stejným způsobem jako pojízdné zdravotnické jednotky v souladu s Úmluvami a tímto Protokolem. Jelikož tato ochrana může být účinná pouze v případě, že budou identifikována a

rozpoznána jako zdravotnické lodi nebo plavidla, musí být tyto lodi označeny rozeznávacím znakem a pokud možno dodržovat ustanovení článku 43 odstavec 2 Druhé úmluvy.

2. Lodi a plavidla uvedená v odstavci 1 nadále podléhají zákonům války. Kterákoli válečná loď plující po hladině, která je schopná přinutit je okamžitě ke splnění svého příkazu, může jim nařídít, aby se zastavily, opustily oblast nebo zaujala určitý kurs. Tyto lodi a plavidla musí každý takový příkaz uposlechnout. Nemohou však v žádném případě být odváděny od plnění svého zdravotnického poslání, dokud je to nezbytné pro raněné, nemocné a trusečníky, kteří jsou na jejich palubě.

3. Ochrana zakotvená v odstavci 2 přestane být poskytována pouze za podmínek stanovených v člancích 34 a 35 Druhé úmluvy. Zřejmé odmítnutí uposlechnout rozkaz daný v souladu s odstavcem 2 bude považováno za čin poškozující protivníka podle článku 34 Druhé úmluvy.

4. Strana v konfliktu může co možná nejdříve před vyplutím informovat protější stranu o jménu, technických údajích, očekávané době vyplutí, kursu a předpokládané rychlosti zdravotnické lodi nebo plavidla, především v případě lodí o hmotnosti více než 2 000 brutto tun, a může poskytnout jakékoli další informace, které by usnadnily identifikaci a rozpoznání. Protější strana potvrdí příjem takových informací.

5. Ustanovení článku 37 Druhé úmluvy se vztahují na zdravotnický a duchovní personál, který se nachází na takových lodích a plavidlech.

6. Ustanovení Druhé úmluvy se vztahují na raněné, nemocné a trusečníky uvedené v článku 13 Druhé úmluvy a v článku 44 tohoto Protokolu, kteří se nacházejí na palubě takových zdravotnických lodí a plavidel. Civilní ranění, nemocní a trusečníci, kteří nepatří do žádné z kategorií uvedených v článku 13 Druhé úmluvy, nebudou, pokud se nacházejí na moři, vydáni straně, která není jejich vlastní stranou, ani donuceni opustit tyto lodě nebo plavidla. Jestliže se však ocitnou v moci strany v konfliktu, která není jejich vlastní stranou, bude se na ně vztahovat Čtvrtá úmluva a tento Protokol.

Čl.24

Ochrana zdravotnických letadel

Zdravotnická letadla budou respektována a chráněna v souladu s ustanoveními této části.

Čl.25

Zdravotnická letadla v oblastech, které nejsou pod kontrolou protější strany

V pozemních oblastech a ve vzdušném prostoru nad nimi, které jsou fyzicky kontrolovány spřátelenými silami, nebo v mořských oblastech a ve vzdušném prostoru nad nimi, které nejsou fyzicky kontrolovány protější stranou, respektování a ochrana zdravotnických letadel strany v konfliktu není závislé na dohodě s protější stranou. Avšak strana v konfliktu, která používá svá zdravotnická letadla v takových oblastech, může pro větší bezpečnost informovat v souladu s článkem 29 protější stranu, zvláště když se tato letadla během letu dostávají do sféry dosahu systému zbraní "země-vzduch" protější strany.

Čl.26

Zdravotnická letadla v dotykových nebo podobných zónách

1. V těch částech dotykové zóny, která je fyzicky kontrolována spřátelenými silami, a nad těmito částmi a v těch oblastech, nad nimiž fyzická kontrola není přesně stanovena, a v příslušném vzdušném prostoru může být ochrana zdravotnických letadel plně účinná pouze na základě předchozí dohody mezi příslušnými vojenskými orgány stran v konfliktu, jak stanoví článek 29. I když nedojde k takové dohodě, budou zdravotnická letadla létající na vlastní nebezpečí respektována, pokud budou jako taková rozpoznána.

2. "Dotyková zóna" je každá oblast na zemi, kde přední jednotky proti sobě stojících stran jsou navzájem v dotyku, zvláště tam, kde jsou vystaveny přímé palbě ze země.

Čl.27

Zdravotnická letadla v oblastech kontrolovaných protější stranou

1. Zdravotnická letadla strany v konfliktu budou chráněna při letu nad pozemní nebo mořskou oblastí, která je fyzicky kontrolována protější stranou, za předpokladu, že byl získán předchozí souhlas příslušných orgánů protější strany s takovými lety.

2. Zdravotnické letadlo, které letí nad oblastí kontrolovanou fyzicky protější stranou, aniž k tomu má souhlas předvídaný v odstavci 1, nebo se odchýlilo od podmínek, na jejichž základě byl takový souhlas dán, v důsledku navigační chyby nebo v důsledku výjimečné okolnosti, která souvisí s bezpečností letu, se bude snažit o svou identifikaci a o to, aby informovalo protější stranu o takových okolnostech. Jakmile je zdravotnické letadlo protější stranou rozpoznáno, vynaloží tato strana veškeré přiměřené úsilí, aby dala příkaz k přistání na zem nebo na vodu, jak to předvídá článek 30 odstavec 1, nebo aby učinila jiná opatření na ochranu svých zájmů, a v každém případě poskytne letadlu čas ke splnění příkazu, dříve než se rozhodne na letadlo zaútočit.

Čl.28

Omezení používání zdravotnických letadel

1. Stranám v konfliktu se zakazuje, aby používaly svých zdravotnických letadel k dosažení jakékoli vojenské výhody nad protější stranou. Přítomnost zdravotnických letadel nesmí být využívána k ochraně vojenských objektů před útokem.

2. Zdravotnická letadla nesmějí být používána ke shromažďování nebo předávání zpráv vojenského charakteru a nesmějí mít na palubě zařízení určené k takovému účelu. Zakazuje se jim přepravovat osoby nebo náklady, jež nejsou zahrnuty v definici obsažené v článku 8 písmeno b). Přeprava osobních svršků osob, které jsou na palubě, nebo zařízení určeného pouze pro účely navigace, spojů nebo identifikace se nepovažuje za zakázanou.

3. Zdravotnická letadla nesmějí přepravovat zbraně s výjimkou ručních zbraní a střeliva, které byly odňaty raněným, nemocným a trosečníkům, kteří jsou na palubě, a které ještě nebyly předány příslušným službám, a lehkých osobních zbraní nezbytných k tomu, aby zdravotnický personál, který je na palubě, mohl bránit sebe a raněné, nemocné a trosečníky, kteří jsou v jeho péči.

4. Při letech uvedených v článcích 26 a 27 nesmějí být zdravotnická letadla používána k pátrání po raněných, nemocných a trosečnicích, pokud k tomu protější strana nedala předchozí souhlas.

Čl.29

Notifikace a dohody o zdravotnických letadlech

1. Notifikace podle článku 25 nebo žádosti o udělení předchozího souhlasu podle článků 26, 27, 28 odstavec 4 nebo 31 musí obsahovat údaje o předpokládaném počtu zdravotnických letadel, jejich letových plánech a prostředcích identifikace a musí obsahovat ujištění, že každý let bude proveden v souladu s článkem 28.

2. Strana, která obdrží notifikaci uvedenou v článku 25, okamžitě potvrdí její příjem.

3. Strana, která obdrží žádost o udělení předchozího souhlasu podle článků 26, 27, 28 odstavec 4 nebo 31, sdělí co možná nejrychleji žádající straně:

- a) že žádosti vyhovuje,
- b) že žádost zamítá, nebo
- c) přiměřené alternativní návrhy jako odpověď na žádost. Může také navrhnout zákaz nebo omezení ostatních letů v příslušné oblasti v odpovídající době. Jestliže žádající strana přijme alternativní návrhy, oznámí jejich přijetí druhé straně.

4. Strany učiní nutná opatření, aby notifikace a dohody byly provedeny co nejrychleji.

5. Strany učiní rovněž nutná opatření, aby co možná nejrychleji informovaly o podstatě takových notifikací a dohod příslušné vojenské jednotky a instruovaly je o prostředcích identifikace, které budou těmito zdravotnickými letadly použity.

Čl.30

Přistání a prohlídka zdravotnických letadel

1. Zdravotnickým letadlům letícím nad oblastmi fyzicky kontrolovanými protější stranou nebo nad oblastmi, jejichž fyzická kontrola není přesně vymezena, může být příkázáno, aby podle situace přistála na zemi nebo na vodě, aby mohla být podrobena prohlídce v souladu s následujícími odstavci. Zdravotnická letadla musí takový příkaz uposlechnout.

2. Jestliže takové letadlo přistane na zemi nebo na vodě na základě příkazu nebo z jiných důvodů, může být předmětem prohlídky pouze za tím účelem, aby se zjistilo, zda odpovídá podmínkám zmíněným v odstavcích 3 a 4. Taková prohlídka musí být zahájena bez prodlení a musí probíhat rychle. Strana, která provádí prohlídku, nebude požadovat, aby ranění a nemocní opustili letadlo, pokud to není nutné pro splnění účelu prohlídky. Tato strana v každém případě zajistí, aby stav raněných a nemocných nebyl nepříznivě ovlivněn prohlídkou nebo jejich odchodem z letadla.

3. Jestliže se při prohlídce ukáže, že letadlo:

- a) je zdravotnickým letadlem podle článku 8 písmeno j),
- b) neporušuje podmínky předepsané v článku 28 a
- c) neletělo bez předchozího souhlasu nebo v rozporu s tímto souhlasem v případech, kdy takový souhlas je vyžadován,

bude moci letadlo a osoby na jeho palubě náležitě protější straně nebo neutrálnímu nebo jinému státu, který není stranou v konfliktu, co nejdříve pokračovat v letu.

4. Jestliže se při prohlídce ukáže, že letadlo:

- a) není zdravotnickým letadlem podle článku 8 písmeno j),
- b) porušuje podmínky předepsané v článku 28, nebo
- a) c) letělo bez předchozího souhlasu nebo v rozporu s tímto souhlasem v případech, kdy takový souhlas je vyžadován,

může být letadlo zadrženo. S osobami na jeho palubě bude zacházeno podle příslušných ustanovení Úmluv a tohoto Protokolu. Zadržené letadlo, které bylo předtím označeno jako stálé zdravotnické letadlo, může být potom užíváno již jen jako zdravotnické letadlo.

Čl.31

Neutrální nebo jiné státy, které nejsou stranami v konfliktu

1. Zdravotnická letadla smějí létat nad územím neutrálního nebo jiného státu, který není stranou v konfliktu, a na takovém území přistávat jen na základě předchozí dohody. Pokud taková dohoda existuje, budou tato letadla respektována po celou dobu jejich letu i během případných zastávek na takovém území. Musejí však uposlechnout podle okolností případné příkazy k přistání na zemi nebo na vodě.

2. Jestliže zdravotnické letadlo letí nad územím neutrálního nebo jiného státu, který není stranou v konfliktu, bez předchozí dohody nebo se odchyluje od podmínek stanovených dohodou z důvodů navigační chyby nebo pro výjimečné okolnosti související s bezpečností letu, učiní vše pro to, aby podalo informaci o svém letu a své identifikaci. Jakmile je takové zdravotnické letadlo identifikováno, učiní tento stát přiměřené kroky, aby vydal příkaz k přistání na zemi nebo na vodě v souladu s článkem 30 odstavec 1, nebo jiné kroky k zajištění svých vlastních zájmů, v každém případě však poskytne letadlu čas ke splnění příkazu, dříve než proti němu zahájí útok.

3. Jestliže zdravotnické letadlo na základě dohody nebo za okolností uvedených v odstavci 2 přistane na zemi nebo na vodě na území neutrálního nebo jiného státu, který není stranou v konfliktu, a to podle příkazu nebo z jiných důvodů, bude podrobena prohlídce za účelem zjištění, zda jde skutečně o

zdravotnické letadlo. Prohlídka musí být zahájena bez prodlení a musí být provedena rychle. Strana, která provádí prohlídku, nebude požadovat, aby ranění a nemocní náležející straně, která letadlo vyslala, opustili letadlo, pokud to ovšem není pro prohlídku nutné. Strana, která provádí prohlídku v každém případě zajistí, aby stav raněných a nemocných nebyl nepříznivě ovlivněn prohlídkou nebo odchodem z letadla. Jestliže se při prohlídce ukáže, že letadlo je skutečně zdravotnickým letadlem, bude toto letadlo moci s osobami na palubě, s výjimkou těch, které musí být zadrženy v souladu s normami mezinárodního práva aplikovatelnými v ozbrojených konfliktech, pokračovat v letu a budou mu k tomu vytvořeny potřebné podmínky. Jestliže se během prohlídky ukáže, že takové letadlo není zdravotnickým letadlem, bude zadrženo a s osobami na jeho palubě bude zacházeno v souladu s odstavcem 4.

4. Ranění, nemocní a trusečníci s výjimkou těch, kteří museli dočasně opustit zdravotnické letadlo, budou se souhlasem místních orgánů na území neutrálního nebo jiného státu, který není stranou v konfliktu, pokud nebude dohodnuto jinak mezi tímto státem a stranami v konfliktu, zadrženi tímto státem, pokud to vyžadují normy mezinárodního práva aplikovatelné v ozbrojených konfliktech, a to tak, aby se nemohli znovu zúčastnit nepřátelských akcí. Náklady na nemocniční léčení a internaci budou hrazeny státem, ke kterému tyto osoby přísluší.

5. Neutrální nebo jiné státy, které nejsou stranami v konfliktu, budou aplikovat podmínky a případná omezení týkající se přeletů zdravotnických letadel nad svým územím nebo přistání zdravotnických letadel na svém území stejným způsobem pro všechny strany konfliktu.

Oddíl III **Nezvěstné a zemřelé osoby**

Čl.32 **Všeobecná zásada**

Při aplikaci tohoto oddílu bude činnost Vysokých smluvních stran, stran v konfliktu a mezinárodních humanitárních organizací uvedených v Úmluvách a v tomto Protokolu vycházet především z práva rodin mít informace o osudu svých příbuzných.

Čl.33 **Nezvěstné osoby**

1. Jakmile to okolnosti dovolí, nejpozději však po skončení nepřátelských akcí, každá strana v konfliktu bude pátrat po osobách, které byly prohlášeny za nezvěstné protější stranou. Tato protější strana předá veškeré nutné informace o takových osobách za účelem usnadnění pátrání po nich.

2. K tomu, aby bylo usnadněno shromažďování informací podle předcházejícího odstavce, každá strana v konfliktu bude, pokud jde o osoby, které nebudou požívat příznivějších podmínek podle Úmluv a tohoto Protokolu:

- a) zaznamenávat informace uvedené v článku 138 Čtvrté úmluvy o těch osobách, které byly zadrženy, uvězněny nebo jiným způsobem zbaveny svobody po více než dva týdny v důsledku nepřátelských akcí nebo okupace nebo které zemřely během zajetí;
- b) v co nejvyšší možné míře usnadňovat a, bude-li třeba, vyhledávat a zaznamenávat informace týkající se takových osob, jestliže tyto osoby zemřely za jiných okolností v důsledku nepřátelských akcí nebo okupace.

3. Informace o osobách prohlášených za nezvěstné podle odstavce 1 a žádosti o takové informace budou předány přímo nebo prostřednictvím ochranné mocnosti nebo Ústřední pátrací služby Mezinárodního výboru Červeného kříže nebo národních společností Černého kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce). Pokud informace nebudou předány prostřednictvím Mezinárodního výboru Červeného kříže a jeho ústřední pátrací služby, zajistí každá strana v konfliktu, aby takové informace byly také předány Ústřední pátrací službě.

4. Strany v konfliktu budou usilovat o dosažení dohody o ustavení skupin pro pátrání, identifikaci

a sbírání mrtvých z bojišť, včetně dohody, pokud to bude vhodné, o doprovodu těchto skupin personálem protější strany při provádění tohoto poslání v oblastech kontrolovaných protější stranou. Personál takových skupin bude respektován a chráněn výhradně při výkonu tohoto poslání.

Čl.34

Pozůstatky zemřelých osob

1. Tělesné pozůstatky osob, které zemřely v důsledku okupace nebo zadržení vyplývajícího z okupace nebo nepřátelských akcí, a těch osob, které nejsou občany země, ve které zemřely v důsledku nepřátelských akcí, budou šetrně uchovávány a hroby těchto osob budou udržovány a označeny podle ustanovení článku 130 Čtvrté úmluvy, pokud tyto pozůstatky nebo hroby nemají nárok na příznivější zacházení podle Úmluv a tohoto Protokolu.

2. Jakmile to okolnosti a vztahy mezi stranami v konfliktu dovolí, Vysoké smluvní strany, na jejichž území jsou umístěny hroby nebo také jiná místa, obsahující tělesné pozůstatky osob, které zemřely v důsledku nepřátelských akcí nebo během okupace nebo ve vazbě, uzavrou dohody za účelem:

- a) usnadnění přístupu příbuzných zemřelých osob a zástupců oficiálních služeb pro registraci hrobů k hrobům a stanovení praktických opatření k zajištění takového přístupu,
- b) stálé ochrany a udržování takových hrobů,
- c) usnadnění vrácení pozůstatků zemřelých a jejich osobních svršků do vlasti na žádost této země anebo, pokud tato země nemá námitky, na žádost nejbližších příbuzných zemřelých osob.

3. Jestliže neexistují dohody předvídané v odstavci 2 b) nebo c) a jestliže domovská země zemřelého není ochotna zajišťovat udržování těchto hrobů na vlastní náklady, Vysoká smluvní strana, na jejímž území jsou hroby umístěny, může navrhnout, že usnadní návrat tělesných pozůstatků těchto zemřelých do domovské země. Jestliže taková nabídka není přijata, Vysoká smluvní strana může po uplynutí pěti let od data takové nabídky a po příslušném oznámení domovské zemi přijmout opatření stanovené v jejích vlastních zákonech týkajících se hřbitovů a hrobů.

4. Vysoká smluvní strana, na jejímž území se nacházejí hroby zmíněné v tomto článku, bude moci exhumovat pozůstatky pouze:

- a) v souladu s odstavci 2 c) a 3, nebo
- b) je-li exhumace motivována vyšším veřejným zájmem, včetně případů zdravotní nezbytnosti nebo případů administrativního či soudního vyšetřování; v tomto případě však Vysoká smluvní strana bude vždy respektovat pozůstatky a bude informovat domovskou zemi o svém úmyslu exhumovat pozůstatky, jakož i o podrobnostech o zamýšleném místě jejich nového uložení.

Část III

Způsoby a prostředky vedení války Status kombatantů a válečných zajatců

Oddíl I

Způsoby a prostředky vedení války

Čl.35

Základní pravidla

1. V ozbrojeném konfliktu nemají strany v konfliktu neomezené právo volby způsobů a prostředků vedení války.

2. Je zakázáno používat zbraní, munice, materiálů a způsobů vedení války, které by svou povahou způsobovaly nadměrná zranění nebo zbytečné útrapy.

3. Je zakázáno používat způsobů nebo prostředků vedení války, jejichž cílem je způsobit, nebo u nichž se dá očekávat, že mohou způsobit rozsáhlé, dlouhodobé a vážné škody na životním prostředí.

Čl.36 Nové druhy zbraní

Při studiu, vývoji, získávání nebo zavádění nových druhů zbraní, prostředků nebo způsobů vedení války je Vysoká smluvní strana povinna určit, zda jejich použití není za některých nebo za všech okolností zakázáno tímto Protokolem nebo jinou normou mezinárodního práva aplikovatelnou na tuto Vysokou smluvní stranu.

Čl.37 Zákaz proradnosti

1. Je zakázáno zabít, zranit nebo zajmout protivníka použitím proradnosti. Za proradné se považují činy, které zneužívají dobré víry protivníka vyvolat u něj mylnou domněnku, že má právo na ochranu nebo že je povinen takovou ochranu poskytnout podle norem mezinárodního práva aplikovaných v ozbrojených konfliktech. Příklady proradnosti jsou tyto činy:

- a) předstírání úmyslu vyjednávat pod vlajkou parlamentářů nebo předstírání kapitulace,
- b) předstírání neschopnosti v důsledku zranění nebo nemoci,
- c) předstírání statusu civilní osoby nebo nekomatanta,
- d) předstírání statusu chráněné osoby použitím značek, označení nebo uniforem Organizace spojených národů nebo neutrálních nebo jiných států, které nejsou stranami v konfliktu.

2. Válečné lsti nejsou zakázány. Lsti se rozumějí takové činy, jejichž účelem je uvést protivníka v omyl nebo jej přimět k nerozváženému jednání, které však nepředstavují porušení norem mezinárodního práva aplikovatelných v ozbrojených konfliktech a které nejsou proradné, jelikož nezneužívají dobré víry protivníka, pokud jde o poskytnutí ochrany podle tohoto práva. Příklady takové válečné lsti jsou: použití kamufláže, léčky, předstírané operace a dezinformace.

Čl.38 Uznávané znaky

1. Je zakázáno zneužít rozlišovacích znaků červeného kříže, červeného půlměsíce, červeného lva a slunce nebo jiných znaků, značek nebo signálů stanovených Úmluvami nebo tímto Protokolem. Také je zakázáno úmyslně zneužívat v ozbrojeném konfliktu jiných mezinárodně uznávaných ochranných znaků, značek nebo signálů včetně vlajky parlamentářů a ochranného znaku kulturních hodnot.

2. Je zakázáno používat rozlišovacích označení Organizace spojených národů s výjimkou případů, které jsou touto organizací povoleny.

Čl.39 Státní znaky

1. Je zakázáno používat v ozbrojeném konfliktu vlajek nebo vojenských znaků, insignií nebo uniforem neutrálních nebo jiných států, které nejsou stranami v konfliktu.

2. Je zakázáno používat vlajek nebo vojenských znaků, insignií nebo uniforem protější strany v době útoku nebo za účelem zamaskování, podpory, ochrany nebo ztěžování vojenských operací.

3. Žádné ustanovení tohoto článku nebo článku 37 odstavec 1 d) nemá vliv na existující obecně uznávané normy mezinárodního práva aplikovatelné na špionáž nebo na používání vlajek při vedení ozbrojeného konfliktu na moři.

Čl.40 Milost

Je zakázáno vydat rozkaz, že nebude nikdo ušetřen, hrozit tím protivníkovi nebo vést nepřátelské akce na tomto základě.

Čl.41 Ochrana osob protějšší strany vyřazených z boje (hors de combat)

1. Osoba, která je uznána nebo za daných okolností by měla být uznána za osobu vyřazenou z boje, nemůže být předmětem útoku.

2. Osoba je osobou vyřazenou z boje, jestliže:

- a) je v moci protějšší strany,
- b) jasně vyslovila úmysl vzdát se, nebo
- c) upadla do bezvědomí nebo je jinak vyřazena z důvodů zranění nebo nemoci, a je tedy neschopna se bránit,

za předpokladu, že se ve všech těchto případech zdržuje jakýchkoliv nepřátelských činů a nepokouší se o útěk.

3. Jestliže se osoby mající právo na ochranu jako váleční zajatci, ocitnou v moci protějšší strany za neobvyklých podmínek boje, které znemožňují jejich evakuaci, jak stanoví část III oddíl I Třetí úmluvy, budou propuštěny a budou učiněna veškerá možná opatření k zajištění jejich bezpečnosti.

Čl.42 Osoby cestující v letadle

1. Osoba, která seskakuje padákem z letadla, jemuž hrozí zničení, se nesmí během seskoku stát předmětem útoku.

2. Po dosažení země na území kontrolovaném protějšší stranou, bude osobě, která seskočila padákem z letadla, jemuž hrozí zničení, dána možnost vzdát se dříve, než se stane předmětem útoku, pokud není zřejmé, že se dopouští nepřátelského činu.

3. Výsadkové jednotky tímto článkem nejsou chráněny.

Oddíl II Status kombatantů a válečných zajatců

Čl.43 Ozbrojené síly

1. Ozbrojené síly strany v konfliktu se skládají ze všech organizovaných ozbrojených sil, skupin a jednotek, které jsou pod velením osob odpovědných této straně za jednání svých podřízených, a to i v případech, kdy strana je zastupována vládou nebo orgánem, který protějšší strana neuznává. Tyto ozbrojené síly budou podléhat vnitřnímu disciplinárnímu systému, který mezi jiným bude prosazovat dodržování norem mezinárodního práva aplikovaných v ozbrojených konfliktech.

2. Příslušníci ozbrojených sil strany v konfliktu (s výjimkou zdravotnického a duchovního personálu, jak o tom hovoří článek 33 Třetí úmluvy) jsou kombatanty, tzn. že mají právo se přímo účastnit nepřátelských akcí.

3. Jestliže strana v konfliktu zahrne pomocnou vojenskou jednotku nebo ozbrojenou složku pověřenou ochranou veřejného pořádku do svých ozbrojených sil, uvedomí o tom druhé strany v konfliktu.

Čl.44 Kombatanti a váleční zajatci

1. Každý kombatant, jak je definován v článku č3, se stává válečným zajatcem, jestliže se ocitne v moci protějšší strany.

2. I když všichni kombatanti jsou povinni dodržovat normy mezinárodního práva aplikovatelné v ozbrojených konfliktech, nezabývá porušení těchto pravidel kombatanta jeho práva být považován za kombatanta, nebo jestliže se ocitne v moci protějšší strany, jeho práva být považován za válečného zajatce s výjimkou případů uvedených v odstavcích 3 a 4.

3. Za účelem posílení ochrany civilního obyvatelstva před následky nepřátelských akcí jsou kombatanti povinni se odlišit od civilního obyvatelstva v době útoku nebo vojenské operace sloužící přípravě útoku. Avšak s přihlédnutím k tomu, že jsou situace v ozbrojených konfliktech, kdy v důsledku povahy nepřátelských akcí se ozbrojený kombatant nemůže od civilního obyvatelstva odlišit, zachovává si status kombatanta za předpokladu, že v takových situacích nosí veřejně zbraň:

- a) během každého vojenského střetnutí,
- b) během doby, kdy může být spatřen protivníkem při zaujímání bojové sestavy před útokem, kterého se má účastnit.

Činy, které jsou v souladu s požadavky tohoto odstavce, nebudou pokládány za proradné ve smyslu článku 37 odstavec 1 c).

4. Kombatant, který se ocitne v moci protějšší strany v době, v níž nesplňuje požadavky stanovené v druhé větě odstavce 3, ztrácí právo být považován za válečného zajatce, ale přesto mu bude poskytnuta ochrana rovnající se ve všech směrech ochraně poskytované válečným zajatcům v souladu s Třetí úmluvou a tímto Protokolem. Tato ochrana zahrnuje ochranu, která se rovná ochraně poskytované válečným zajatcům v souladu s Třetí úmluvou v případě, kdy taková osoba je souzena a potrestána za jakékoli protiprávní jednání, jehož se dopustila.

5. Kombatant, který se ocitne v moci protějšší strany v době, kdy se neúčastní útoku nebo vojenské operace sloužící přípravě útoku, nepozbývá práva být považován za kombatanta a válečného zajatce v důsledku své předcházející činnosti.

6. Tento článek nezabývá žádnou osobu práva, aby byla považována za válečného zajatce podle článku 4 Třetí úmluvy.

7. Tento článek nemá za účel změnit všeobecně přijatou praxi států týkající se uniformy, kterou mají nosit kombatanti přidělení do pravidelných, uniformovaných ozbrojených jednotek strany v konfliktu.

8. Kromě kategorií osob uvedených v článku 13 První a Druhé úmluvy budou mít všichni příslušníci ozbrojených sil strany v konfliktu, jak jsou definováni v článku 43 tohoto Protokolu, právo na ochranu v souladu s těmito Úmluvami, jestliže jsou raněni nebo nemocni, nebo v případě Druhé úmluvy, jestliže ztroskotali na moři nebo v jiných vodách.

Čl.45 Ochrana osob, které se zúčastnily nepřátelských akcí

1. Osoba, která se zúčastní nepřátelských akcí a ocitne se v moci protějšší strany, bude pokládána za válečného zajatce, a bude tedy chráněna Třetí úmluvou, jestliže o status válečného zajatce bude žádat nebo jestliže se ukáže, že na takový status má právo, nebo jestliže strana, na které je závislá, požádá pro ni o takový status na základě notifikace adresované mocnosti, v jejíž moci se příslušná osoba nachází, nebo na základě notifikace adresované mocnosti. Dojde-li k pochybnosti o tom, zda taková osoba má právo na status válečného zajatce, bude tato osoba nadále takový status mít, a bude tedy chráněna Třetí úmluvou a tímto Protokolem až do doby, kdy její status bude určen příslušným soudem.

2. Jestliže osoba, která se ocitla v moci protějšší strany, není zadržena jako válečný zajatec a má být touto stranou souzena za protiprávní jednání související s nepřátelskými akcemi, bude tato osoba oprávněna domáhat se svého práva na status válečného zajatce před soudem a práva na vynesení

soudního rozhodnutí o této otázce. Nebude-li to v rozporu s aplikovaným řízením, bude toto rozhodnutí učiněno před vlastním soudním výrokem o uvedeném protiprávním jednání. Zástupci ochranné mocnosti budou mít právo zúčastnit se soudního řízení, na kterém bude rozhodnuto o této otázce, pokud ve výjimečných případech a v zájmu státní bezpečnosti toto řízení neprobíhá na neveřejném zasedání. V takovém případě mocnost, v jejíž moci se příslušná osoba nachází, oznámí tuto skutečnost náležitým způsobem ochranné mocnosti.

3. Osoba, která se zúčastnila nepřátelských akcí a která nemá právo na status válečného zajatce a ani právo na příznivější zacházení v souladu s Čtvrtou úmluvou, bude mít ve všech případech právo na ochranu podle článku 75 tohoto Protokolu. Na okupovaném území bude mít taková osoba, pokud není držena jako vyzvědač, bez ohledu na článek 5 Čtvrté úmluvy, také právo na spojení podle této úmluvy.

Čl.46 Vyzvědači

1. Bez ohledu na kterékoli jiné ustanovení Úmluv nebo tohoto Protokolu žádný příslušník ozbrojených sil strany v konfliktu, který se ocitne v moci protější strany v době, kdy se zabýval vyzvědačstvím, nebude mít právo na status válečného zajatce a lze s ním zacházet jako s vyzvědačem.

2. Příslušník ozbrojených sil strany v konfliktu, který pro tuto stranu na území kontrolovaném protější stranou shromažďuje nebo se pokouší shromažďovat informace, nebude považován za osobu, která se zabývá vyzvědačstvím, jestliže při této činnosti nosí uniformu svých ozbrojených sil.

3. Příslušník ozbrojených sil strany v konfliktu, který bydlí na území okupovaném protější stranou a který pro stranu, na které je závislý, shromažďuje nebo se pokouší shromažďovat informace vojenské povahy na tomto území, se nebude považovat za osobu, která se zabývá vyzvědačstvím, pokud tak nečiní podvodným způsobem nebo se úmyslně neuchyluje k tajným metodám. Kromě toho taková osoba neztrácí právo na status válečného zajatce a nemůže s ní být zacházeno jako s vyzvědačem, pokud není zajata při vyzvědačské činnosti.

4. Příslušník ozbrojených sil strany v konfliktu, který nebydlí na území okupovaném protější stranou a který se zabýval vyzvědačstvím na tomto území, neztrácí své právo na status válečného zajatce a nesmí s ním být zacházeno jako s vyzvědačem, pokud nebyl zajat dříve, než se připojil k ozbrojeným silám, ke kterým patří.

Čl.47 Žoldníci

1. Žoldník nemá právo na status komatanta nebo válečného zajatce.

2. Žoldník je osoba, která:

- a) je speciálně najata v místě nebo v zahraničí k tomu, aby bojovala v ozbrojeném konfliktu;
- b) skutečně se přímo účastní nepřátelských akcí;
- c) svoji účast v nepřátelských akcích motivuje hlavně osobním ziskem a stranou v konfliktu nebo jejím jménem je jí skutečně slíbena materiální odměna podstatně převyšující odměnu slíbenou nebo placenou komatantům podobných hodností a funkcí v ozbrojených silách této strany;
- d) není občanem strany v konfliktu ani nemá trvalé bydliště na území kontrolovaném stranou v konfliktu;
- e) není příslušníkem ozbrojených sil strany v konfliktu, a
- f) nebyla vyslána státem, který není stranou v konfliktu k plnění oficiálních úkolů jako příslušník jeho ozbrojených sil.

Část IV Civilní obyvatelstvo

Oddíl I Všeobecná ochrana proti následkům nepřátelských akcí

Kapitola I Základní pravidlo a rozsah aplikace

Čl.48 Základní pravidlo

K zajištění respektování a ochrany civilního obyvatelstva a objektů civilního rázu budou strany v konfliktu vždy činit rozdíl mezi civilním obyvatelstvem a kombatanty a mezi objekty civilního rázu a vojenskými objekty a v souladu s tím povedou své operace pouze proti vojenským objektům.

Čl.49 Definice útoků a rozsah aplikace

1. "Útoky" jsou násilné činy proti protivníkovi, a to jak útočné, tak i obranné povahy.
2. Ustanovení tohoto Protokolu týkající se útoků se vztahují na veškeré útoky vedené na kterémkoliv území, včetně státního území strany v konfliktu, které je však pod kontrolou protějščí strany.
3. Ustanovení tohoto oddílu se vztahují na kteroukoli pozemní, vzdušnou nebo námořní vojenskou operaci, která může postihnout civilní obyvatelstvo, jednotlivé civilní osoby nebo objekty civilního rázu na zemi. Dále se vztahují na veškeré útoky z moře nebo ze vzduchu proti objektům na zemi, avšak nedotýkají se jiným způsobem norem mezinárodního práva aplikovatelných v ozbrojených konfliktech na moři nebo ve vzduchu.
4. Ustanovení tohoto oddílu doplňují pravidla týkající se humanitární ochrany obsažené ve Čtvrté úmluvě, především v její části II, a v dalších mezinárodních dohodách závazných pro Vysoké smluvní strany, jakož i ostatní normy mezinárodního práva vztahující se na ochranu civilních osob a objektů civilního rázu na zemi, moři, nebo ve vzduchu před účinky nepřátelských akcí.

Kapitola II Civilní osoby a civilní obyvatelstvo

Čl.50 Definice civilních osob a civilního obyvatelstva

1. Civilní osoba je osoba, která nepatří do žádné z kategorií osob uvedených v článku 4 A), 1), 2), 3), 6) Třetí úmluvy a v článku 43 tohoto Protokolu. V případě pochybnosti, zda osoba je civilní osobou, bude taková osoba považována za osobu civilní.
2. Civilním obyvatelstvem jsou všechny osoby, které jsou civilními osobami.
3. Přítomnost jednotlivců neodpovídajících definici civilní osoby uvnitř civilního obyvatelstva nezbavuje obyvatelstvo jeho civilního charakteru.

Čl.51 Ochrana civilního obyvatelstva

1. Civilní obyvatelstvo a jednotlivé civilní osoby požívají všeobecné ochrany proti nebezpečím vznikajícím v důsledku vojenských operací. Aby tato ochrana byla účinná, musí být za všech okolností dodržovány následující normy, které doplňují ostatní aplikovatelné normy mezinárodního práva.

2. Civilní obyvatelstvo jako takové, jakož i jednotlivé civilní osoby nesmějí být předmětem útoku. Násilné činy nebo hrozby násilnými činy, jejichž základním cílem je terorizování civilního obyvatelstva, jsou zakázány.

3. Civilní osoby požívají ochrany poskytované tímto oddílem s výjimkou případu, kdy se přímo účastní nepřátelských akcí a po dobu těchto akcí.

4. Nerozlišující útoky jsou zakázány. K nerozlišujícím útokům patří:

- a) útoky, které nejsou zaměřeny na konkrétní vojenské objekty;
- b) útoky, při nichž se používají bojové způsoby nebo prostředky, které nemohou být zaměřeny na konkrétní vojenské objekty, nebo
- c) útoky, při nichž se používají bojové způsoby nebo prostředky, jejichž účinky nemohou být omezeny, jak požaduje tento Protokol, takže v každém takovém případě zasahují vojenské objekty i civilní osoby nebo objekty civilního rázu bez rozdílu.

5. Mimo jiné je třeba považovat za nerozlišující tyto druhy útoků:

- a) útoky bombardováním bez ohledu na použité způsoby nebo prostředky, při nichž se považuje za jediný vojenský objekt řada zřetelně oddělených a rozlišitelných vojenských objektů umístěných ve městě, vesnici nebo jiné oblasti, ve které jsou soustředěny civilní osoby nebo objekty civilního rázu, a
- b) útoky, u nichž se dá očekávat, že mohou způsobit ztráty na životech civilních osob, jejich zranění, poškození objektů civilního rázu nebo kombinaci těchto případů, které by převyšovaly předpokládanou konkrétní a přímou vojenskou výhodu.

6. Útoky proti civilnímu obyvatelstvu nebo civilním osobám z důvodů represálií jsou zakázány.

7. Přítomnosti nebo pohybu civilního obyvatelstva nebo jednotlivých civilních osob se nesmí využít k ochraně určitých bodů nebo oblastí před vojenskými operacemi, především k pokusům ochránit vojenské objekty před útoky nebo k zamaskování, zvýhodňování nebo narušování vojenských operací. Strany v konfliktu nebudou řídit pohyb civilního obyvatelstva nebo jednotlivých civilních osob tak, aby tím chránily vojenské objekty před útokem nebo aby tím zamaskovaly vojenské operace.

8. Žádné porušení těchto ustanovení nezbavuje bojující strany jejich právních závazků k civilnímu obyvatelstvu a civilním osobám, včetně závazků činit preventivní bezpečnostní opatření stanovená článkem 57.

Kapitola III Objekty civilního rázu

Čl.52 Všeobecná ochrana objektů civilního rázu

1. Objekty civilního rázu nesmějí být předmětem útoku nebo represálií. Objekty civilního rázu jsou všechny objekty, které nejsou vojenskými objekty, jak jsou definovány v odstavci 2.

2. Útoky musí být přísně omezeny na vojenské objekty. Pokud jde o objekty, omezují se vojenské objekty na ty objekty, které svou povahou, umístěním, účelem nebo použitím představují účinný příspěvek k vojenským akcím a jejichž celkové nebo částečné zničení, obsazení nebo neutralizace poskytuje za daných okolností zjevnou vojenskou výhodu.

3. V případě pochybnosti, zda se objekt, který je obvyčejně určen pro civilní účely, jako je místo pro konání bohoslužeb, dům nebo jiné obydlí nebo škola, užívá k účinné podpoře vojenských akcí, se předpokládá, že tento objekt není využíván k podpoře vojenských akcí.

Čl.53

Ochrana kulturních statků a míst pro konání bohoslužeb

Bez újmy ustanovením Haagské úmluvy o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu ze 14. května 1954 a ostatních příslušných mezinárodních dokumentů je zakázáno:

- a) provádět jakékoli nepřátelské činy namířené proti historickým památkám, uměleckým cílům nebo místům pro konání bohoslužeb, které jsou kulturním nebo duchovním dědictvím národů;
- b) využívat takových objektů k podpoře vojenského úsilí;
- c) učinit takové objekty předmětem represálií.

Čl.54

Ochrana objektů nezbytných k přežití civilního obyvatelstva

1. Je zakázáno užívat hladovění civilních osob jako způsobu vedení války.

2. Je zakázáno útočit na objekty a ničit, odstraňovat nebo znehodnocovat objekty nezbytné k přežití civilního obyvatelstva, jako jsou zásoby potravin, zemědělské oblasti sloužící k produkci potravin, sklizeň, dobytek, zařízení pro dodávky vody a zásobování vodou a zavlažovací zařízení s cílem nepřipustit jejich používání civilním obyvatelstvem nebo protější stranou, a to bez ohledu na motiv, ať už se to děje s úmyslem vyhladovění civilních osob, přinucení jich k odchodu nebo z jiných důvodů.

3. Zákazy obsažené v odstavci 2 se nebudou vztahovat na objekty v tomto odstavci uvedené, které používá protější strana:

- a) výhradně jako existenční prostředky pro příslušníky svých ozbrojených sil, nebo
- b) nejde-li o existenční prostředky, pak alespoň pro přímou podporu vojenských akcí, avšak za předpokladu, že v žádném případě nebudou proti takovým objektům prováděny akce, které by mohly ve svém důsledku ponechat civilní obyvatelstvo bez dostatečného množství potravin a vody, což by způsobilo jeho hladovění nebo by ho přinutilo k vyklizení místa.

4. Tyto objekty nesmějí být předmětem represálií.

5. Vycházejíc z uznávání životně důležitých požadavků každé strany v konfliktu při obraně svého státního území proti invazi, může strana v konfliktu derogovat zákazy obsažené v odstavci 2 na takovém území pod svou vlastní kontrolou, vyžaduje-li to naléhavá vojenská nutnost.

Čl.55

Ochrana životního prostředí

1. Při vedení vojenských akcí je třeba dbát o ochranu životního prostředí před rozsáhlými, dlouhodobými a vážnými škodami. Tato ochrana zahrnuje zákaz používání způsobů nebo prostředků vedení války, jejichž cílem je způsobit takové škody na životním prostředí, nebo u nichž se dá očekávat způsobení takových škod, že tím ohrozí zdraví nebo přežití obyvatelstva.

2. Útoky proti životnímu prostředí z důvodů represálií jsou zakázány.

Čl.56

Ochrana staveb a zařízení obsahujících nebezpečné síly

1. Stavby nebo zařízení obsahující nebezpečné síly, zvláště přehrady, hráze a atomové elektrárny, nesmějí být předmětem útoku, i když jsou vojenskými objekty, pokud takový útok může způsobit uvolnění nebezpečných sil a vést v důsledku toho k vážným ztrátám na civilním obyvatelstvu. Ostatní vojenské

objekty umístěné u těchto staveb nebo zařízení nebo v jejich blízkosti nemohou být předmětem útoku, pokud takový útok může způsobit uvolnění nebezpečných sil z těchto staveb nebo zařízení a vést v důsledku toho k vážným ztrátám na civilním obyvatelstvu.

2. Zvláštní ochrana před útokem stanovená odstavcem 1 pozbude platnosti:

- a) v případě přehrad nebo hrází pouze tehdy, používají-li se pro jiné než své normální funkce a slouží-li k pravidelné, významné a přímé podpoře vojenských operací a je-li takový útok jediným možným způsobem, jak znemožnit takovou podporu;
- b) v případě atomových elektráren pouze tehdy, vyrábějí-li elektrickou energii pro pravidelnou, významnou a přímou podporu vojenských operací a je-li takový útok jediným možným způsobem, jak znemožnit takovou podporu;
- c) v případě jiných vojenských objektů umístěných v těchto stavbách nebo zařízeních nebo v jejich blízkosti pouze tehdy, používají-li se pro pravidelnou, významnou a přímou podporu vojenských operací a je-li takový útok jediným možným způsobem, jak znemožnit takovou podporu.

3. Civilní obyvatelstvo a jednotlivé civilní osoby mají ve všech případech nadále právo na plnou ochranu přiznanou jim mezinárodním právem včetně ochrany na základě preventivních opatření stanovených článkem 57. Jestliže tato ochrana přestává být platnou a stavby, zařízení nebo vojenské objekty uvedené v odstavci 1 jsou předmětem útoku, budou učiněna veškerá praktická opatření, aby se uvolnění nebezpečných sil zabránilo.

4. Je zakázáno, aby se stavby, zařízení nebo vojenské objekty uvedené v odstavci 1 staly předmětem represálií.

5. Strany v konfliktu se mají snažit o to, aby neumísťovaly vojenské objekty v blízkosti staveb nebo zařízení uvedených v odstavci 1. Dovolují se však zařízení vybudovaná pouze k obraně chráněných staveb nebo zařízení proti útokům, jež se nestanou předmětem útoku za podmínky, že se nepoužívají k vedení nepřátelských akcí, s výjimkou obranných akcí nezbytných k odražení útoků proti chráněným stavbám nebo zařízením, a že jsou vyzbrojena výlučně zbraněmi schopnými pouze odrazit útok protivníka proti chráněným stavbám nebo zařízením.

6. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu se vyzývají, aby uzavíraly mezi sebou další dohody za účelem zabezpečení další ochrany objektů obsahujících nebezpečné síly.

7. Aby byla usnadněna identifikace objektů chráněných tímto článkem, mohou je strany v konfliktu označit zvláštním znamením složeným ze skupiny tří jasně oranžových kruhů umístěných na stejné ose, jak stanoví článek 16 přílohy I k tomuto Protokolu. Neexistence takového označení v žádném případě nezbavuje strany v konfliktu jejich povinností vyplývajících z tohoto článku.

Kapitola IV Preventivní opatření

Čl.57

Preventivní opatření při útoku

1. Při vedení vojenských operací musí být věnována neustálá péče tomu, aby bylo ušetřeno civilní obyvatelstvo, civilní osoby a objekty civilního rázu.

2. Pokud jde o útoky, je třeba učinit tato preventivní opatření:

- a) ti, kteří plánují útok nebo o něm rozhodují:
 - i) učiní vše možné, aby si ověřili, že cílem útoku nejsou civilní osoby, ani objekty civilního rázu, ani předměty zvláštní ochrany, ale že to jsou vojenské objekty ve smyslu odstavce 2 článku 52 a že není zakázáno v souladu s ustanoveními tohoto Protokolu na ně útočit;
 - ii) učiní veškerá možná preventivní opatření při volbě prostředků a způsobů útoků s cílem zabránit, a v každém případě maximálně omezit náhodné ztráty na životech civilních osob, na počtu zraněných civilních osob a poškození objektů civilního rázu;
 - iii) nezahájí útok, u něhož se dá předpokládat, že způsobí náhodné ztráty na životech civilních

- osob, zranění civilních osob, poškození objektů civilního rázu nebo kombinaci těchto případů, které by převyšovaly předpokládanou konkrétní a přímou vojenskou výhodu;
- b) útok bude odvolán nebo přerušen, stane-li se zřejmým, že objekt není vojenským objektem nebo podléhá zvláštní ochraně nebo že by útok mohl způsobit náhodné ztráty na životech civilních osob, zranění civilních osob, poškození objektů civilního rázu nebo kombinaci těchto případů, které by převyšovaly předpokládanou konkrétní a přímou vojenskou výhodu;
 - c) je třeba vydat v náležitém časovém předstihu a působivými prostředky varování před útoky, které mohou postihnout civilní obyvatelstvo, ledaže to okolnosti nedovolí.

3. Je-li možnost volit mezi několika vojenskými objekty k dosažení stejné vojenské výhody, bude vybrán ten objekt, u něhož se dá očekávat, že útok na něj způsobí nejmenší ohrožení životů civilních osob a objektů civilního rázu.

4. Při vedení vojenských operací na moři nebo ve vzduchu učiní každá strana v konfliktu v souladu se svými právy a povinnostmi podle norem mezinárodního práva aplikovatelných v ozbrojených konfliktech veškerá rozumná preventivní opatření, aby se zabránilo ztrátám na životech civilního obyvatelstva a poškození objektů civilního rázu.

5. Žádné ustanovení tohoto článku nesmí být vykládáno tak, aby opravňovalo k útokům proti civilnímu obyvatelstvu, civilním osobám nebo objektům civilního rázu.

Čl.58

Preventivní opatření proti následkům útoků

Strany v konfliktu v maximální možné míře:

- a) aniž by tím byl dotčen článek 49 Čtvrté úmluvy, učiní opatření, aby byly z blízkosti vojenských objektů přemístěny jednotlivé civilní osoby, civilní obyvatelstvo a objekty civilního rázu pod jejich kontrolou;
- b) se vyvarují umístování vojenských objektů do hustě obydlených oblastí nebo do jejich blízkosti;
- c) učiní ostatní nutná preventivní opatření k ochraně civilního obyvatelstva, jednotlivých civilních osob a objektů civilního rázu pod jejich kontrolou před nebezpečím vznikajícím z vojenských operací.

Kapitola V

Místa a zóny pod zvláštní ochranou

Čl.59

Nebráněná místa

1. Stranám v konfliktu se zakazuje útočit jakýmkoli prostředky na nebráněná místa.

2. Příslušné orgány strany v konfliktu mohou prohlásit za nebráněné místo kterékoliv obydlené místo v zóně styku ozbrojených sil nebo v její blízkosti, které je otevřeno pro okupaci protějščí stranou. Takové místo musí splňovat tyto podmínky:

- a) všichni kombatanti, jakož i mobilní bojové prostředky a mobilní vojenská výzbroj musí být evakuováni;
- b) stálé vojenské stavby nebo zařízení nesmějí být použity k nepřátelským akcím;
- c) orgány nebo obyvatelstvo se nesmějí dopouštět nepřátelských činů;
- d) nesmějí být prováděny akce na podporu vojenských operací.

3. Přítomnost osob zvláště chráněných podle Úmluv a tohoto Protokolu a policejních sil ponechaných za účelem udržování zákonnosti a pořádku na takovém místě není v rozporu podmínkami stanovenými v odstavci 2.

4. Prohlášení učiněné podle odstavce 2 musí být adresováno protějščí straně a musí definovat a

popisovat co možná nejpřesněji hranice nebráněného místa. Strana v konfliktu, které je takové prohlášení adresováno, potvrdí jeho příjem a bude s tímto místem zacházet jako nebráněným, ledaže by podmínky stanovené v odstavci 2 nebyly ve skutečnosti splněny, přičemž v tomto případě bude o tom okamžitě informovat stranu, která prohlášení učinila. I když podmínky stanovené v odstavci 2 nejsou splněny, takové místo bude nadále požívat ochrany poskytované ostatními ustanoveními tohoto Protokolu a ostatními normami mezinárodního práva aplikovatelnými v ozbrojených konfliktech.

5. Strany v konfliktu se mohou dohodnout na zřízení nebráněných míst i tehdy, jestliže taková místa nesplňují podmínky stanovené v odstavci 2. Dohoda bude definovat a popisovat co možná nejpřesněji hranice nebráněného místa; v případě nutnosti může stanovit způsoby kontroly.

6. Strana, která kontroluje místo, které je předmětem dohody, jej vyznačí, nakolik je to možné, znamením, která mohou být dohodnuta s druhou stranou a která budou umístěna na jasně viditelných místech, především po jeho obvodu, na hranicích a silnicích.

7. Oblast ztrácí status nebráněného místa, když přestává splňovat podmínky stanovené odstavcem 2 nebo dohodou, o níž se hovoří v odstavci 5. V tomto případě bude toto místo nadále požívat ochrany poskytované jinými ustanoveními tohoto Protokolu a jinými normami mezinárodního práva aplikovatelnými v ozbrojených konfliktech.

Čl.60 Demilitarizované zóny

1. Stranám v konfliktu se zakazuje rozšiřovat vojenské operace do zón, kterým po dohodě poskytly status demilitarizované zóny, jestliže takové rozšíření je v rozporu s podmínkami této dohody.

2. Tato dohoda musí být dohodou výslovnou, může být uzavřena v ústní nebo v písemné formě, přímo nebo prostřednictvím ochranné mocnosti nebo nestranné humanitární organizace a může mít podobu vzájemných a shodných prohlášení. Dohoda může být uzavřena v době míru, jakož i po vypuknutí nepřátelství a musí definovat a popisovat co možná nejpřesněji hranice demilitarizované zóny a v případě nutnosti stanovit způsoby kontroly.

3. Předmětem takové dohody může být jakákoli zóna, která splňuje tyto podmínky:

- a) všichni kombatanti, jakož i mobilní bojové prostředky a mobilní vojenská zařízení musí být evakuováni;
- a) b) stálé vojenské stavby a zařízení nesmějí být použity k nepřátelským akcím;
- b) orgány a obyvatelstvo se nesmějí dopouštět nepřátelských činů,
- c) veškerá činnost spojená s vojenským úsilím musí být zastavena.

Strany v konfliktu se dohodnou na výkladu podmínek stanovených v pododstavci d) a na osobách, které kromě osob zmíněných v odstavci 4 budou vpuštěny do demilitarizované zóny.

4. Přítomnost osob zvláště chráněných podle Úmluv a tohoto Protokolu a policejních sil ponechaných za účelem udržování zákonnosti a pořádku v této zóně není v rozporu s podmínkami stanovenými v odstavci 2.

5. Strana, v jejíž moci se taková zóna nachází, ji vyznačí, nakolik je to možné, znamením, která mohou být dohodnuta s druhou stranou a která budou umístěna na jasně viditelných místech, především po jejím obvodu, na hranicích a silnicích.

6. Jestliže se boje přiblíží k demilitarizované zóně a pokud se strany v konfliktu tak dohodly, žádná z nich nesmí použít zónu k účelům, které souvisejí s vedením vojenských akcí, nebo jednostranně zrušit její status.

7. Jestliže se jedna ze stran v konfliktu dopustí hrubého porušení ustanovení odstavců 3 nebo 6, druhá strana tím bude zbavena svých závazků podle dohody udělující takové zóně status demilitarizované zóny. V takovém případě zóna ztrácí svůj status, ale bude nadále požívat ochrany poskytované ostatními ustanoveními tohoto Protokolu a ostatními normami mezinárodního práva aplikovatelnými v ozbrojených

konfliktech.

Kapitola VI Civilní obrana

Čl.61 Definice a rozsah

Pro účely tohoto Protokolu:

1. "Civilní obrana" je plnění některých nebo všech níže uvedených humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití. Těmito úkoly jsou:

- a) hlásné služby;
- b) evakuace;
- c) organizování a poskytování úkrytů;
- d) zatemňování;
- e) záchranné práce;
- f) zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc;
- g) boj s požáry;
- h) zjišťování a označování nebezpečných oblastí;
- i) dekontaminace a podobná ochranná opatření;
- j) poskytování nouzového ubytování a zásobování;
- k) okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech;
- l) okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení;
- m) bezodkladné pohřební služby;
- n) pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití;
- o) doplňující činnost nezbytná k splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.

2. "Organizace civilní obrany" jsou instituce a jednotky, které jsou organizovány nebo zmocněny příslušnými orgány strany v konfliktu k plnění úkolů uvedených v odstavci 1 a které jsou určeny a využívány výhradně k plnění těchto úkolů.

3. "Personál" organizací civilní obrany jsou osoby určené stranou v konfliktu výhradně k plnění úkolů uvedených v odstavci 1, včetně personálu určeného příslušnými orgány této strany výhradně k řízení těchto organizací.

4. "Materiál" organizací civilní obrany je zařízení, zásoby a přepravní prostředky používané těmito organizacemi k plnění úkolů uvedených v odstavci 1.

Čl.42 Všeobecná ochrana

1. Civilní organizace civilní obrany a jejich personál budou respektovány a chráněny v souladu s ustanoveními tohoto Protokolu, především ustanoveními tohoto oddílu. Budou mít právo plnit jim uložené úkoly civilní obrany s výjimkou případů naléhavé vojenské nutnosti.

2. Ustanovení odstavce 1 se také bude vztahovat na civilní osoby, které, i když nejsou členy civilních organizací civilní obrany, plní úkoly civilní obrany na základě výzvy příslušných orgánů a pod jejich kontrolou.

3. Článek 52 tohoto Protokolu se vztahuje na budovy a materiál používaný pro účely civilní obrany a také na úkryty poskytované civilnímu obyvatelstvu. Objekty používané pro účely civilní obrany nesmí nikdo kromě té strany, které patří, zničit nebo určit k jinému použití.

Čl.63

Civilní obrana na okupovaných územích

1. Na okupovaných územích dostanou civilní organizace civilní obrany od příslušných institucí podporu nezbytnou pro plnění svých úkolů. V žádném případě nesmí být jejich personál nucen k činnosti, která by ztěžovala náležité plnění těchto úkolů. Okupační mocnost nesmí provádět změny ve struktuře nebo personálu těchto organizací tak, aby to ohrozilo účinné plnění jejich úkolů. Na těchto organizacích nelze žádat, aby dávaly přednost občanům nebo zájmům této mocnosti.

2. Okupační mocnost nesmí nutit, donucovat nebo pobízet civilní organizace civilní obrany, aby plnily své úkoly způsobem, který by byl na újmu zájmům civilního obyvatelstva.

3. Okupační mocnost může odzbrojit personál civilní obrany z důvodů bezpečnosti.

4. Okupační mocnost nesmí používat budovy nebo materiál náležející nebo používaný organizací civilní obrany k jinému účelu, ani je zabavovat, jestliže by toto jiné použití nebo zabavení poškozovalo civilní obyvatelstvo.

5. Za předpokladu, že obecné pravidlo odstavce 4 se i nadále plní, může okupační mocnost tyto prostředky zabavit nebo určit k jinému účelu za těchto zvláštních podmínek:

- a) že budovy nebo materiál jsou nezbytné k jiným potřebám civilního obyvatelstva a
- b) že zabavení nebo jiné určení trvá pouze po dobu takové potřeby.

6. Okupační mocnost nesmí užívat k jinému účelu úkryty určené nebo nezbytné pro civilní obyvatelstvo a ani je nezabaví.

Čl.64

Civilní organizace civilní obrany neutrálních nebo jiných států, které nejsou stranami v konfliktu, a mezinárodní organizace pro koordinaci civilní obrany

1. Články 62, 63, 65 a 66 se také vztahují na personál a materiál civilních organizací civilní obrany neutrálních nebo jiných států, které nejsou stranami v konfliktu a které plní úkoly civilní obrany uvedené v článku 61 na území strany v konfliktu se souhlasem a pod kontrolou této strany. Oznámení o takové pomoci musí být učiněno co možná nejdříve všem příslušným protějším stranám. V žádném případě nelze považovat tuto činnost za vměšování do konfliktu, tato činnost však musí být prováděna s patřičným ohledem na bezpečnostní zájmy příslušných stran v konfliktu.

2. Strany v konfliktu, které dostávají pomoc uvedenou v odstavci 1, a Vysoké smluvní strany, které takovou pomoc poskytují, musí v případě nutnosti usnadnit mezinárodní koordinaci takové činnosti v oblasti civilní obrany. V takových případech se na příslušné mezinárodní organizace vztahují ustanovení této kapitoly.

3. Na okupovaném území může okupační mocnost vyloučit nebo omezit činnost civilních organizací civilní obrany neutrálních nebo jiných států, které nejsou stranami v konfliktu, a mezinárodních koordinačních organizací jen v tom případě, jestliže může zajistit odpovídající plnění úkolů civilní obrany ze svých vlastních zdrojů nebo ze zdrojů na okupovaném území.

Čl.65

Ukončení ochrany

1. Ochrana, na kterou mají právo civilní organizace civilní obrany, jejich personál, budovy, úkryty a materiál skončí pouze v tom případě, jestliže kromě svých vlastních úkolů provádějí činnost, nebo jsou využívány k činnosti, která poškozuje protivníka. Ochrana však může skončit až po varování, v němž se v případě potřeby stanoví přiměřená lhůta, a poté, kdy toto varování zůstalo bez účinku.

2. Za činnost poškozující protivníka se nepovažuje tato činnost:

- a) plnění úkolů civilní obrany pod řízením nebo kontrolou vojenských orgánů;

- b) spolupráce civilního personálu civilní obrany s vojenským personálem při plnění úkolů civilní obrany nebo přidělení určitého vojenského personálu k civilním organizacím civilní obrany;
- c) okolnost, že plnění úkolů civilní obrany může být zároveň prospěšné pro vojenské oběti, především pro ty, které jsou vyřazeny z boje.

3. Za akt poškozující protivníka se také nepovažuje, jestliže civilní personál civilní obrany má k dispozici lehké osobní zbraně k udržování pořádku nebo sebeobraně. Avšak v oblastech, kde dochází k pozemním bojům nebo kde k takovým bojům pravděpodobně dojde, musí strany v konfliktu učinit nezbytná opatření k omezení těchto zbraní na ruční zbraně, jako jsou pistole nebo revolvery, aby se snáze odlišil personál civilní obrany od kombatanů. I když personál civilní obrany v takových oblastech má k dispozici jiné lehké osobní zbraně, bude nicméně respektován a chráněn, jakmile bude jako takový rozpoznán.

4. Vytváření civilních organizací civilní obrany podle vojenského vzoru a ani okolnost, že služba v nich je prohlášena za povinnou, nezavazují civilní organizace civilní obrany ochrany poskytované touto kapitolou.

Čl.66 Identifikace

1. Každá strana v konfliktu se vynasnaží zajistit, aby její organizace civilní obrany, jejich personál, budovy a materiál byly identifikovatelné, jestliže jsou výlučně určeny k plnění úkolů civilní obrany. Stejně tak mají být identifikovatelné úkryty určené pro civilní obyvatelstvo.

2. Každá strana v konfliktu se též vynasnaží přijmout a aplikovat způsoby a procedury, které umožní rozpoznání civilních úkrytů a také personálu civilní obrany, budov a materiálů, na kterých je umístěn mezinárodní rozeznávací znak civilní obrany.

3. Na okupovaném území a v oblastech, kde dochází k bojům nebo kde k bojům pravděpodobně dojde, musí být civilní personál civilní obrany identifikovatelný pomocí mezinárodních rozeznávacích znaků civilní obrany a průkazů totožnosti potvrzujících jejich status.

4. Mezinárodním rozeznávacím znakem civilní obrany je, pokud se používá pro ochranu organizací civilní obrany, jejich personálu, budov a materiálu a pro civilní úkryty, modrý rovnoramenný trojúhelník na oranžovém pozadí.

5. Kromě tohoto rozeznávacího znaku se mohou strany v konfliktu dohodnout na používání rozeznávacích signálů pro účely identifikace civilní obrany.

6. Použití ustanovení odstavců 1 až 4 je upraveno kapitolou V přílohy k tomuto Protokolu.

7. V době míru může být rozeznávací znak popsany v odstavci 4 použit se souhlasem příslušných státních orgánů pro účely identifikace civilní obrany.

8. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu učiní opatření nutná pro kontrolu umístování mezinárodních rozeznávacích znaků civilní obrany a pro zabránění a postih jejich zneužití.

9. Identifikace zdravotnického a duchovního personálu civilní obrany, zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků je upravena také článkem 18.

Čl.67 Příslušníci ozbrojených sil a vojenských jednotek přidělených k organizacím civilní obrany

1. Příslušníci ozbrojených sil a vojenské jednotky přidělené k organizacím civilní obrany budou respektovány a chráněny za předpokladu, že:

- a) tento personál a tyto jednotky jsou trvale přiděleny a že se výlučně věnují plnění úkolů uvedených

- v článku 61;
- b) tento personál neplní jiné vojenské povinnosti během konfliktu, je-li takto přidělen;
 - c) tento personál se zřetelně odlišuje od ostatních příslušníků ozbrojených sil tím, že je označen dostatečně velkým mezinárodním rozeznávacím znakem civilní obrany nošeným na viditelném místě a že tento personál je vybaven průkazy totožnosti potvrzujícími status jednotlivých členů personálu, o nichž se hovoří v kapitole V přílohy I k tomuto Protokolu;
 - d) tento personál a tyto jednotky jsou vyzbrojeny pouze lehkými osobními zbraněmi k udržování pořádku nebo k sebeobraně.

Ustanovení článku 65 odstavec 3 se aplikují také v tomto případě;

- e) tento personál se přímo neúčastní nepřátelských akcí a mimo své úkoly civilní obrany neprovádí nebo není používán k činnosti, která by poškozovala protější stranu;
- f) tento personál a tyto jednotky plní své úkoly civilní obrany pouze na státním území své strany.

Nedodržování podmínek uvedených v bodě e) kterýmkoli příslušníkem ozbrojených sil, který je vázán podmínkami stanovenými v odstavci 1 a) a 1 b), je zakázáno.

2. Vojenský personál sloužící u organizací civilní obrany bude mít status válečného zajatce, jestliže se ocitne v moci protější strany. Na okupovaném území může být použit, pokud by to bylo nutné pro úkoly civilní obrany, ale pouze v zájmu civilního obyvatelstva takového území, avšak jestliže je taková práce nebezpečná, pak jen za předpokladu, že úkoly s tím spojené bude plnit dobrovolně.

3. Budovy, velká zařízení a přepravní prostředky vojenských jednotek přidělených k organizacím civilní obrany musí být jasně označeny mezinárodním rozeznávacím znakem civilní obrany. Tento rozeznávací znak musí být dostatečně velký.

4. Materiál a budovy vojenských jednotek trvale přidělených k organizacím civilní obrany a určených výlučně k plnění úkolů civilní obrany budou nadále podléhat zákonům války, jestliže padnou do rukou protější strany. Nemohou být použity jinak než pro účely civilní obrany, dokud jich je třeba k plnění úkolů civilní obrany s výjimkou případů naléhavé vojenské nutnosti, pokud nebyla předtím učiněna opatření k zajištění potřeb civilního obyvatelstva.

Oddíl II

Pomoc ve prospěch civilního obyvatelstva

Čl.68

Rozsah aplikace

Ustanovení tohoto oddílu se aplikuje na civilní obyvatelstvo, jak je definováno v tomto Protokolu, a doplňují články 23, 55, 59, 60, 61 a 62 a ostatní příslušná ustanovení Čtvrté úmluvy.

Čl.69

Základní potřeby v okupovaných územích

1. Kromě povinností vyjmenovaných v článku 35 Čtvrté úmluvy týkajících se zásobování potravinami a zdravotnickými potřebami zajistí okupační mocnost také v nejvyšší možné míře z prostředků, které má k dispozici, a bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu oblečení, ložní prádlo, přístřeší a další základní prostředky nezbytné k přežití civilního obyvatelstva okupovaného území, a také předměty nezbytné pro konání bohoslužeb.

2. Pomocné akce ve prospěch civilního obyvatelstva okupovaného území jsou upraveny články 59, 60, 61, 62, 108, 109, 110 a 111 Čtvrté úmluvy a článkem 71 tohoto Protokolu a musí být realizovány bez prodlení.

Čl.70 Pomocné akce

1. Jestliže civilní obyvatelstvo jakéhokoli území, které, aniž by bylo okupovaným územím, se nachází pod kontrolou jedné ze stran v konfliktu, nebude dostatečně zabezpečeno zásobami uvedenými v článku 69, budou podniknuty pomocné akce humanitárního a nestranného charakteru, které budou prováděny bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu na základě dohody stran, jichž se tyto pomocné akce týkají. Nabídky takovéto pomoci nebudou považovány za vměšování do ozbrojeného konfliktu nebo za nepřátelské akty. Při rozdělování dodávek v rámci této pomoci bude dáována přednost takovým osobám, jako jsou děti, těhotné ženy, rodičky a kojící matky, které podle Čtvrté úmluvy nebo podle tohoto Protokolu požívají zvláštních výhod nebo zvláštní ochrany.

2. Strany v konfliktu a každá Vysoká smluvní strana dovolí a usnadní rychlou a hladkou přepravu všech dodávek, zařízení a personálu v souladu s tímto oddílem, a to i v případě, že tato pomoc je určena pro civilní obyvatelstvo protější strany.

3. Strany v konfliktu a každá Vysoká smluvní strana, která povolí přepravu dodávek, zařízení a personálu s cílem poskytnout pomoc v souladu s odstavcem 2:

- a) bude mít právo určit technická opatření, včetně prohlídky, jejichž splnění bude podmínkou pro povolení této přepravy;
- b) bude moci podmínit toto povolení tím, že rozdělení této pomoci bude provedeno pod místní kontrolou ochranné mocnosti;
- c) žádným způsobem nevyužije dodávek v rámci této pomoci k jinému účelu, než ke kterému jsou určeny, a nebude zdržovat jejich dodání, s výjimkou případů naléhavé nutnosti v zájmu civilního obyvatelstva, jehož se to týká.

4. Strany v konfliktu budou chránit dodávky v rámci pomoci a usnadňovat jejich rychlé rozdělení.

5. Strany v konfliktu a každá Vysoká smluvní strana, již se to týká, bude podporovat a usnadňovat účinnou mezinárodní koordinaci těchto pomocných akcí uvedených v odstavci 1.

Čl.71 Personál účastnící se pomocných akcí

1. V případě nutnosti může pomocný personál tvořit součást pomoci poskytnuté v rámci jakékoli pomocné akce, a to zejména za účelem přepravy a rozdělení dodávek v rámci této pomoci. Účast takového personálu bude závislá na souhlasu strany, na jejímž území má personál vykonávat své povinnosti.

2. Tento personál bude respektován a chráněn.

3. Při převzetí dodávek v rámci této pomoci bude každá strana v nejvyšší možné míře napomáhat personálu uvedenému v odstavci 1 při výkonu jeho poslání. Pouze v případě naléhavé vojenské nutnosti může být činnost tohoto personálu nebo jeho pohyb dočasně omezen.

4. Za žádných okolností nesmí tento personál překročit rozsah svého poslání podle tohoto Protokolu. Především musí brát v úvahu bezpečnostní požadavky strany, na jejímž území vykonává své povinnosti. Činnost kteréhokoli člena personálu, který nerespektuje tyto podmínky, může být zastavena.

Oddíl III
Zacházení s osobami, které jsou v moci strany v konfliktu

Kapitola I
Rozsah aplikace a ochrana osob a objektů

Čl.72
Rozsah aplikace

Ustanovení tohoto oddílu doplňují pravidla humanitární ochrany civilních osob a objektů civilního rázu, které jsou v moci strany v konfliktu, obsažené ve Čtvrté úmluvě, především v její části I a III, jakož i ostatní normy mezinárodního práva aplikovatelné na ochranu základních lidských práv v mezinárodních ozbrojených konfliktech.

Čl.73
Uprchlíci a osoby bez státní příslušnosti

Osoby, které byly před zahájením nepřátelských akcí považovány za osoby bez státní příslušnosti nebo za uprchlíky v souladu s příslušnými mezinárodními dokumenty přijatými příslušnými stranami nebo v souladu se zákonodárstvím státu, do něhož uprchly, nebo státu, v němž mají bydliště, budou chráněnými osobami ve smyslu části I a III Čtvrté úmluvy za všech okolností a bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu.

Čl.74
Slučování rozdělených rodin

Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu všemožně usnadní sloučení rodin rozdělených v důsledku ozbrojených konfliktů a budou podporovat zejména činnost humanitárních organizací zabývajících se tímto úkolem v souladu s ustanoveními Úmluv a tohoto Protokolu a v souladu s jejich příslušnými bezpečnostními předpisy.

Čl.75
Základní záruky

1. Osoby, které jsou v moci strany v konfliktu, mají, pokud jsou postiženy situací uvedenou v článku 1 tohoto Protokolu a nedostává se jim příznivějšího zacházení v souladu s Úmluvami nebo tímto Protokolem, právo na lidské zacházení za všech okolností a přinejmenším budou požívat ochrany stanovené tímto článkem bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu založeného na rase, barvě, pohlaví, jazyku, náboženství nebo víře, politických nebo jiných názorech, národním nebo sociálním původu, majetku, rodovém původu nebo jiném stavu nebo na jiných podobných kritériích. Každá strana bude respektovat osobu, čest, přesvědčení a náboženské úkony všech těchto osob.

2. V každé době a na každém místě bez ohledu na to, zda jsou spáchány představiteli civilních nebo vojenských orgánů, jsou a zůstanou zakázány tyto činy:

- a) ohrožení života, zdraví, fyzického nebo duševního stavu osob, zvláště:
 - i) vražda;
 - ii) mučení všeho druhu, ať tělesné nebo duševní;
 - iii) tělesné tresty a
 - iv) zmrzačení;
- b) urážka osobní důstojnosti, především ponižující a urážející zacházení, nucená prostituce a jakákoli forma nemravného jednání;
- c) brání rukojmí;
- d) kolektivní tresty a

e) hrozby vykonat kterýkoli z výše uvedených činů.

3. Kterákoliv osoba zadržaná, uvězněná nebo internovaná za činy související s ozbrojeným konfliktem bude v jazyce, jemuž rozumí, okamžitě informována, proč tato opatření byla učiněna. S výjimkou případů uvěznění nebo zadržení za trestné činy budou tyto osoby propuštěny v co možná nejkratší lhůtě a v každém případě okamžitě poté, kdy pominou okolnosti opravňující uvěznění, zatčení nebo internaci.

4. Žádný rozsudek nesmí být vynesen a žádný trest nesmí být vykonán na osobě, která byla shledána vinnou z trestného činu souvisejícího s ozbrojeným konfliktem s výjimkou případu, kdy rozsudek byl vynesen nestranným a řádně ustanoveným soudem respektujícím všeobecně uznávané zásady řádného soudního řízení, které zahrnují záruky, že

- a) soudní řízení poskytne obžalovanému možnost být bezodkladně informován o podrobnostech trestného činu, z něhož je obžalován, a poskytne obžalovanému před řízením a během řízení všechna nezbytná práva a prostředky obhajoby;
- b) nikdo nebude odsouzen za trestný čin jinak než na základě osobní trestní odpovědnosti;
- c) nikdo nebude obžalován nebo odsouzen za jednání nebo opomenutí, které nebyly trestným činem podle zákonodárství státu nebo mezinárodního práva, aplikovatelného na takovou osobu v době spáchání zmíněného jednání nebo opomenutí. Stejně tak nebude uložen trest těžší, než jaký mohl být uložen v době, kdy byl trestný čin spáchán. Stanoví-li zákon vydaný po spáchání trestného činu lehčí trest, bude tento zákon aplikován ve prospěch pachatele;
- d) každý obžalovaný bude považován za nevinného, dokud nebude v souladu se zákonem prokázána jeho vina;
- e) každý obžalovaný bude mít právo, aby se soudní řízení konalo v jeho přítomnosti;
- f) nikdo nebude nucen, aby svědčil proti sobě nebo aby se přiznal k vině;
- g) každý obžalovaný má právo vyslyšet nebo dát vyslechnout svědky svědčící proti němu a právo na předvedení a výslech svědků svědčících v jeho prospěch za stejných podmínek jako svědků svědčících proti němu;
- h) nikdo nebude stíhán nebo trestán stejnou stranou za trestný čin, za který již byl vynesen konečný rozsudek osvobozující nebo odsuzující tuto osobu podle stejného zákona a soudního řízení;
- i) každý obžalovaný má právo, aby rozsudek byl vynesen veřejně;
- j) odsouzené osobě bude při vynesení rozsudku sděleno, jaké má právní a ostatní opravné prostředky a lhůty, v nichž je může uplatnit.

5. Ženy, jejichž svoboda je omezena z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, budou umístěny odděleně od mužů. Budou pod bezprostředním dozorem žen. Nicméně v případech, kdy jsou zadrženy nebo internovány rodiny, budou v případě možnosti umístěny na stejném místě a ubytovány jako rodinné celky.

6. Osoby, které jsou uvězněny, zadrženy nebo internovány z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, budou požívat ochrany stanovené tímto článkem i po ukončení ozbrojeného konfliktu až do svého definitivního propuštění, repatriace nebo znovusídlení.

7. Aby nedocházelo k jakýmkoli pochybnostem týkajícím se stíhání a souzení osob obžalovaných z válečných zločinů nebo zločinů proti lidskosti, budou aplikovány tyto zásady:

- a) osoby obžalované z těchto zločinů budou stíhány a souzeny v souladu s platnými normami mezinárodního práva a
- b) se všemi osobami, které nepožívají příznivějšího zacházení v souladu s Úmluvami nebo tímto Protokolem, bude zacházeno podle tohoto článku bez ohledu na to, zda zločiny, z nichž jsou obžalovány, jsou nebo nejsou vážným porušením Úmluv nebo tohoto Protokolu.

8. Žádné z ustanovení tohoto článku nesmí být vykládáno jako omezující nebo narušující jakékoli jiné příznivější ustanovení poskytující v souladu s platnými normami mezinárodního práva větší ochranu osobám, o nichž se hovoří v odstavci 1.

Kapitola II Opatření ve prospěch žen a dětí

Čl.76 Ochrana žen

1. Na ženy bude brán zvláštní ohled a budou chráněny především před znásilněním, nucenou prostitucí a jakýmkoli jinými formami nemravného jednání.

2. Těhotné ženy a matky malých a na nich závislých dětí, které byly uvězněny, zdrženy nebo internovány z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, mají právo na to, aby jejich případ byl projednán přednostně.

3. Strany v konfliktu se budou v nejvyšší možné míře snažit o to, aby nebyl vynesen trest smrti nad těhotnými ženami nebo matkami malých a na nich závislých dětí za trestný čin související s ozbrojeným konfliktem. Trest smrti za takové činy nebude na těchto ženách vykonán.

Čl.77 Ochrana dětí

1. Na děti bude brán zvláštní ohled a budou chráněny před jakýmkoli formami nemravného jednání. Strany v konfliktu jim zajistí ochranu a pomoc, kterou potřebují vzhledem k svému věku a ostatním důvodům.

2. Strany v konfliktu učiní veškerá možná opatření, aby děti, které nedosáhly věku 15 let, se přímo neúčastnily nepřátelských akcí, a především se zdrží toho, aby je povolávaly do svých ozbrojených sil. Při povolávání osob, které dosáhly věku 15 let, avšak nedosáhly věku 18 let, se budou strany v konfliktu snažit dávat přednost starším osobám.

3. Jestliže ve výjimečných případech a přes ustanovení odstavce 2, děti, které nedosáhly věku 15 let, se bezprostředně zúčastní nepřátelských akcí a padnou do moci protějškové strany, budou nadále požívat zvláštní ochrany poskytované tímto článkem bez ohledu na to, zda jsou válečnými zajatci.

4. V případě uvěznění, zadržení nebo internace z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem budou děti umístěny odděleně od dospělých, s výjimkou těch případů, kdy budou rodiny ubytovány jako rodinné celky v souladu s článkem 75 odstavec 5.

5. Trest smrti za trestný čin související s ozbrojeným konfliktem nebude vykonán na osobách, které nedosáhly věku 18 let v době, kdy byl tento čin spáchán.

Čl.78 Evakuace dětí

1. Žádná strana v konfliktu neučiní opatření k evakuaci jiných dětí než dětí svých příslušníků do cizí země s výjimkou dočasné evakuace z naléhavých důvodů, které souvisí se zdravotním stavem nebo léčením dětí nebo, jestliže se nenacházejí na okupovaném území, s jejich bezpečností. V případech, kdy mohou být nalezeni rodiče nebo zákonní poručníci, je třeba k této evakuaci jejich písemného souhlasu. Pokud tyto osoby nemohou být nalezeny, je třeba písemného souhlasu s touto evakuací od osob, které podle zákona nebo zvyklostí nesou hlavní odpovědnost za péči o děti. Nad každou takovou evakuací bude mít dozor ochranná mocnost v dohodě se zúčastněnými stranami, především se stranou zajišťující evakuaci, stranou přijímající děti a stranami, jejichž příslušníci jsou evakuováni. V každém případě učiní všechny strany v konfliktu veškerá možná preventivní opatření, aby evakuace nebyla ohrožena.

2. Ve všech případech evakuace provedené podle odstavce 1 bude každému dítěti po celou dobu s co možná největší kontinuitou poskytováno vzdělání včetně náboženské a morální výchovy podle přání

jeho rodičů.

3. Aby se usnadnil návrat dětí evakuovaných v souladu s tímto článkem k jejich rodinám a do jejich země, orgány strany zařizující evakuaci, a jestliže to bude účelné, orgány přijímající země vystaví každému dítěti průkazku s fotografiemi, která bude zaslána Ústřední pátrací službě Mezinárodního Červeného kříže. Každá průkazka bude obsahovat podle možností, a pokud to nebude znamenat újmu nebo riziko pro bezpečnost dítěte, tyto informace:

- a) příjmení dítěte;
- b) jméno (příp. jména);
- c) pohlaví dítěte;
- d) místo a datum narození (pokud není datum známo, tedy přibližný věk);
- e) plné jméno otce;
- f) plné jméno matky a její dívčí jméno;
- g) nejbližší příbuzné dítěte;
- h) národnost dítěte;
- i) rodný jazyk dítěte a všechny ostatní jazyky, kterými hovoří;
- j) adresu rodiny dítěte;
- k) jakékoliv identifikační číslo dítěte;
- l) zdravotní stav dítěte;
- m) krevní skupinu;
- n) zvláštní znamení;
- o) datum a místo, kde bylo dítě nalezeno;
- p) datum a místo, kde dítě opustilo zemi;
- q) náboženství dítěte, pokud je má;
- r) nynější adresu dítěte v přijímající zemi;
- s) v případě úmrtí dítěte před návratem datum, místo a okolnosti smrti a místo jeho pohřbení.

Kapitola III Novináři

Čl.79

Opatření na ochranu novinářů

1. Novináři plnící nebezpečné profesionální úkoly v oblastech ozbrojeného konfliktu budou považováni za civilní osoby ve smyslu článku 50 odstavce 1.

2. Jako takoví budou chráněni Úmluvami a tímto Protokolem za předpokladu, že nepodniknou žádné akce neslučitelné s jejich statusem civilních osob, přičemž není dotčeno právo válečných dopisovatelů akreditovaných u ozbrojených sil na požívání statusu ve smyslu článku 4 A), 4) Třetí úmluvy.

3. Mohou dostat osobní průkaz podle vzoru uvedeného v příloze II k tomuto Protokolu. Tento průkaz, který bude vydán vládou státu, jehož příslušníkem novinář je, nebo na jehož území má trvalé bydliště nebo na jehož území je umístěna informační agentura, která jej zaměstnává, bude potvrzovat jeho status novináře.

Část V Provádění Úmluv a tohoto Protokolu

Oddíl I Všeobecná ustanovení

Čl.80 Prováděcí opatření

1. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu učiní bezodkladně všechna nezbytná opatření k provádění závazků, které jsou jim uloženy Úmluvami a tímto Protokolem.

2. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu vydají příkazy a pokyny k zajištění dodržování Úmluv a tohoto Protokolu a budou odhlížet na jejich provádění.

Čl.81 Činnost Červeného kříže a ostatních humanitárních organizací

1. Strany v konfliktu poskytnou Mezinárodnímu výboru Červeného kříže v rámci svých možností všechny prostředky pro výkon humanitárních funkcí, které mu byly uloženy Úmluvami a tímto Protokolem za účelem zajištění ochrany a pomoci obětem konfliktů. Mezinárodní výbor Červeného kříže může rovněž vykonávat jakoukoli jinou humanitární činnost ve prospěch těchto obětí se souhlasem příslušných stran v konfliktu.

2. Strany v konfliktu poskytnou svým příslušným organizacím Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) prostředky nezbytné pro výkon jejich humanitární činnosti ve prospěch obětí konfliktů v souladu s ustanoveními Úmluv a tohoto Protokolu a základními zásadami Červeného kříže zformulovanými na mezinárodních konferencích Červeného kříže.

3. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu všemi možnými způsoby napomohou organizacím Červeného kříže (Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce) a Lize společností Červeného kříže při poskytování pomoci obětem konfliktů v souladu s ustanoveními Úmluv a tohoto Protokolu a se základními zásadami Červeného kříže zformulovanými na mezinárodních konferencích Červeného kříže.

4. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu poskytnou, pokud to bude možné, prostředky podobné těm, o nichž se hovoří v odstavcích 2 a 3, ostatním humanitárním organizacím uvedeným v Úmluvách a v tomto Protokolu, které jsou náležitě zmocněny příslušnými stranami v konfliktu a které vykonávají svoji humanitární činnost v souladu s ustanoveními Úmluv a tohoto Protokolu.

Čl.82 Právní poradci v ozbrojených silách

Vysoké smluvní strany v každé době a strany v konfliktu v době ozbrojeného konfliktu zajistí, aby byli k dispozici právní poradci, kteří by mohli v případě potřeby poskytovat vojenským velitelům na příslušné úrovni právní porady, pokud jde o aplikaci Úmluv a tohoto Protokolu a o příslušné pokyny, které mají být v tomto směru ozbrojeným silám uděleny.

Čl.83 Šíření Úmluv

1. Vysoké smluvní strany se zavazují, že budou v době míru, jakož i v době ozbrojených konfliktů šířit ve svých zemích Úmluvy a tento Protokol v co největší míře a že zejména jejich studium zahrnou do programů vojenské přípravy a budou podporovat jejich studium civilním obyvatelstvem tak, aby se s těmito dokumenty seznámily ozbrojené síly i civilní obyvatelstvo.

2. Vojenské nebo civilní orgány, které v době ozbrojeného konfliktu převezmou odpovědnost za aplikaci Úmluv a tohoto Protokolu, se musí plně seznámit s jejich texty.

Čl.84 Pravidla aplikace

Vysoké smluvní strany si navzájem předají co možná nejdříve prostřednictvím deponitáře, případně prostřednictvím ochranných mocností své oficiální překlady tohoto Protokolu, jakož i zákony a nařízení, které přijaly k zajištění jeho aplikace.

Oddíl II **Stíhání za porušování Úmluv a tohoto Protokolu**

Čl.85 Stíhání za porušování tohoto Protokolu

1. Ustanovení Úmluv, která se týkají stíhání za porušení a vážná porušení, doplněná tímto oddílem, se budou vztahovat na stíhání za porušení a vážná porušení tohoto Protokolu.

2. Činy kvalifikované jako vážná porušení v Úmluvách jsou vážnými porušeními tohoto Protokolu, jsou-li spáchány proti osobám v moci protější strany chráněným článkem 44, 45 a 73 tohoto Protokolu nebo proti raněným, nemocným a trosečnickům protější strany chráněným tímto Protokolem, nebo proti zdravotnickému nebo duchovnímu personálu, zdravotnickým jednotkám nebo zdravotnickým přepravním prostředkům, které jsou pod kontrolou protější strany a jsou chráněny tímto Protokolem.

3. Dodatkem k vážným porušením definovaným v článku 11 budou považovány za vážná porušení tohoto Protokolu, budou-li spáchány úmyslně, představující tak porušení příslušných ustanovení tohoto Protokolu, a způsobí-li smrt nebo vážné tělesné zranění nebo újmu na zdraví, tyto činy:

- a) napadení civilního obyvatelstva nebo jednotlivých civilních osob;
- b) zahájení nerozlišujícího útoku postihujícího civilní obyvatelstvo nebo objekty civilního rázu, a to s vědomím, že takový útok způsobí nadměrné ztráty na životech, zranění civilních osob nebo poškození objektů civilního rázu, jak je to definováno v článku 58 odstavec 2 a) iii);
- c) zahájení útoku proti stavbám a zařízením obsahujícím nebezpečné síly, pokud je známo, že takový útok způsobí nadměrné ztráty na životech, zranění civilních osob nebo poškození objektů civilního rázu, jak je to definováno v článku 57 odstavec 2 a) iii);
- d) napadení nechráněných míst a demilitarizovaných zón;
- e) napadení osoby, o níž je známo, že je neschopna boje;
- f) proradné používání rozeznávacího znaku Červeného kříže, Červeného půlměsíce nebo Červeného lva a slunce nebo jiných ochranných znaků uznávaných Úmluvami a tímto Protokolem, a tím i porušení článku 37.

4. Kromě vážných porušení definovaných v předcházejících odstavcích a v Úmluvách budou považovány za vážná porušení tohoto Protokolu, budou-li spáchány úmyslně, představující tak porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu, tyto činy:

- a) přemístění částí vlastního civilního obyvatelstva okupační mocnosti ne území, které okupuje, deportace nebo přemístění všeho nebo části obyvatelstva okupovaného území uvnitř nebo mimo toto území, což je porušením článku 49 Čtvrté úmluvy;
- b) neodůvodněné zdržování repatriace válečných zajatců nebo civilních osob;
- c) uplatňování apartheidu nebo páčání jiných nelidských a ponižujících činů, včetně urážek lidské důstojnosti založených na rasové diskriminaci;
- d) napadení jasně rozpoznatelných historických památníků, uměleckých děl a míst pro konání bohoslužby, které jsou kulturním a duchovním dědictvím národů a kterým byla zvláštní dohodou uzavřenou např. v rámci příslušné mezinárodní organizace poskytnuta zvláštní ochrana, a v jehož důsledku došlo k jejich značnému poškození, jestliže neexistuje důkaz, že protější strana porušila článek 53 odstavec b), a jestliže takové historické památníky, umělecká díla a místa pro konání bohoslužby se nenacházejí v bezprostřední blízkosti vojenských objektů;

e) zbavení osoby chráněné Úmluvami nebo uvedené v odstavci 2 tohoto článku práva na řádné a nestranné soudní řízení.

5. Bez újmy aplikace Úmluv a tohoto Protokolu budou vážná porušení těchto dokumentů považována za válečné zločiny.

Čl.86 Opomenutí

1. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu musí stíhat vážná porušení a přijímat nezbytná opatření ke stíhání všech ostatních porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu, která vznikla z opomenutí povinnosti jednat.

2. Skutečnost, že porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu bylo spácháno podřízenou osobou, nezbavuje jeho nadřízené trestní nebo disciplinární odpovědnosti, a to podle toho, zda věděli nebo měli informace, které by jim umožňovaly za okolností existujících v té době dojít k závěru, že podřízená osoba spáchala nebo se chystá spáchat takové porušení, a jestliže neučinili všechna možná opatření v rámci svých možností k zabránění porušení nebo k jeho stíhání.

Čl.87 Povinnost velitelů

1. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu budou požadovat, aby vojenští velitelé, pokud jde o příslušníky ozbrojených sil pod jejich velením a ostatní osoby jim podřízené, netrpěli porušování Úmluv a tohoto Protokolu a aby v případě nutnosti tato porušování stíhali a podávali o nich příslušným orgánům zprávy.

2. Aby se předešlo a zabránilo porušování, budou Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu od velitelů požadovat, aby v rámci své odpovědnosti zajistili, aby se příslušníci ozbrojených sil pod jejich velením seznámili se svými povinnostmi podle Úmluv a tohoto Protokolu.

3. Vysoké smluvní strany a strany v konfliktu budou požadovat, aby velitel, který si je vědom toho, že jeho podřízení nebo ostatní osoby pod jeho kontrolou se chystají porušit nebo porušili Úmluvy nebo tento Protokol, učinil nezbytné kroky k tomu, aby zabránil takovému porušování Úmluv nebo tohoto Protokolu, a tam, kde je třeba, aby zahájil disciplinární nebo trestní stíhání těch, kteří se těchto porušení dopustili.

Čl.88 Vzájemná právní pomoc v trestních věcech

1. Vysoké smluvní strany si vzájemně poskytnou co největší právní pomoc v trestním řízení zahájeném v případech vážného porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu.

2. Bez újmy právům a povinnostem stanoveným v Úmluvách a v článku 85 odstavec 1 tohoto Protokolu Vysoké smluvní strany budou, dovolí-li to okolnosti, spolupracovat v otázce extradice. Náležitě zvaží žádost státu, na jehož území k údajnému porušení závazků došlo.

3. Zákony dožádané Vysoké smluvní strany se budou ve všech případech aplikovat. Ustanovení předcházejících odstavců však nebudou mít vliv na povinnosti vyplývající z ustanovení jiné dvoustranné nebo mnohostranné smlouvy, kterou se plně nebo částečně upravuje nebo bude upravovat vzájemná právní pomoc v trestních věcech.

Čl.89
Spolupráce

V případě vážného porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu se Vysoké smluvní strany zavazují, že budou jednat společně nebo individuálně ve spolupráci s Organizací spojených národů a v souladu s Chartou Organizace spojených národů.

Čl.90
Mezinárodní vyšetřovací komise

1.
 - a) Bude vytvořena Mezinárodní vyšetřovací komise (nazývaná dále "Komise"), složená z patnácti členů vysokých morálních kvalit a uznávané nestrannosti.
 - b) Poté, kdy se ne méně než dvacet Vysokých smluvních stran dohodne přijmout kompetenci Komise v souladu s odstavcem 2, depozitář svolá a potom v intervalu každých pět let bude znovu svolávat konferenci zástupců těchto Vysokých smluvních stran za účelem volby členů Komise. Na konferenci zvolí uvedení zástupci členy Komise tajným hlasováním ze seznamu osob, do kterého může každá z těchto Vysokých smluvních stran navrhnout jednu osobu.
 - c) Členové Komise budou in persona plnit své funkce až do volby nových členů na následující konferenci.
 - d) Při volbách Vysoké smluvní strany zajistí, aby osoby, které mají být zvoleny do Komise, měly požadovanou kvalifikaci a aby v Komisi jako celku bylo zajištěno spravedlivé geografické zastoupení.
 - e) V případě, že dojde k uvolnění místa, Komise sama toto volné místo zaplní s náležitým přihlédnutím k ustanovení předcházejících odstavců.
 - f) Depozitář dá Komisi k dispozici nezbytná administrativní zařízení pro výkon jejích funkcí.
2.
 - a) Vysoké smluvní strany mohou v době podpisu, ratifikace nebo přístupu k Protokolu nebo kdykoli později prohlásit, že uznávají ipso facto a bez zvláštní dohody s kteroukoli jinou Vysokou smluvní stranou přijímající stejný závazek, příslušnost Komise prošetřit druhé strany, jak k tomu opravňuje tento článek.
 - b) Výše uvedená prohlášení budou uložena u depozitáře, který předá jejich kopie Vysokým smluvním stranám.
 - c) Komise je příslušná:
 - i) prošetřovat skutečnosti, které mají být údajně vážným porušením, jak je definováno Úmluvami a tímto Protokolem, nebo jiná vážná porušení Úmluv nebo tohoto Protokolu;
 - ii) napomáhat poskytnutím svých dobrých služeb k obnově situace, kdy jsou respektovány Úmluvy a tento Protokol.
 - d) V ostatních situacích zahájí vyšetřování na žádost strany v konfliktu pouze se souhlasem druhé strany nebo příslušných druhých stran.
 - e) Bez újmy předcházejícím ustanovením tohoto odstavce budou se nadále aplikovat ustanovení článku 52 První úmluvy, článku 53 Druhé úmluvy, článku 132 Třetí úmluvy a článku 149 Čtvrté úmluvy při údajném porušení Úmluv a při údajném porušení tohoto Protokolu.
3.
 - a) Pokud se příslušné strany nedohodnou jinak, veškeré vyšetřování bude provádět Komora složená ze sedmi členů jmenovaných takto:
 - i) pět členů Komise, kteří nemají být občany žádné strany v konfliktu, bude jmenováno předsedou Komise na základě spravedlivého geografického zastoupení po konzultaci se stranami v konfliktu,
 - ii) dva ad hoc členové, kteří nemají být občany žádné strany v konfliktu, budou jmenováni tak, že každá strana navrhne jednoho.
 - b) Po obdržení žádosti o vyšetřování stanoví předseda Komise termín pro vytvoření Komory. Nebude-li některý z ad hoc členů jmenován ve stanoveném termínu, předseda okamžitě jmenuje v zájmu úplnosti složení Komory doplňujícího člena nebo doplňující členy Komise.

4.
 - a) Komora vytvořená podle odstavce 3 pro provedení vyšetřování vyzve strany v konfliktu, aby jí pomáhaly a předložily důkazy. Komora také může zjišťovat další důkazy, jež pokládá za důležité, a může provádět vyšetřování situace na místě.
 - b) Strany budou plně seznámeny s veškerými důkazy a budou mít právo předkládat své připomínky Komisi k těmto důkazům.
 - c) Každá strana bude mít právo vznést námitky proti takovým důkazům.
5.
 - a) Komise předloží stranám zprávu o skutečnostech zjištěných Komorou spolu s doporučeními, jež považuje za vhodná.
 - b) Jestliže Komora nemá možnost zajistit si dostatečné důkazy pro objektivní a nestranné závěry, musí udat důvody, proč se tak nestalo.
 - c) Komise nebude zveřejňovat své závěry, pokud všechny strany v konfliktu nepožádají, aby tak Komise učinila.

6. Komise stanoví svůj vlastní jednací řád, včetně pravidel týkajících se předsednictví Komise a předsednictví Komory. Tento jednací řád má zajistit, aby povinnosti předsedy Komise byly vykonávány v každé době a aby v případě vyšetřování byly vykonávány osobou, která není občanem strany v konfliktu.

7. Správní výdaje Komise budou hrazeny z příspěvků Vysokých smluvních stran, které učinily prohlášení podle odstavce 2, a z dobrovolných příspěvků. Strana v konfliktu nebo strany v konfliktu požadující vyšetřování poskytnou formu zálohy nezbytné prostředky na výdaje Komory a ty jim budou uhrazeny stranou nebo stranami, proti nimž bylo tvrzení vzneseno, a to v rozsahu padesáti procent výdajů Komory. Jestliže jsou Komoře předložena i protitvrzení, poskytne každá strana padesát procent nezbytných prostředků.

Čl.91 Odpovědnost

Strana v konfliktu, která poruší ustanovení Úmluv, nebo tohoto Protokolu, bude povinna nahradit škodu, pokud k ní došlo. Bude odpovědna za veškeré škody spáchané osobami příslušejícími k jejím ozbrojeným silám.

Část VI Závěrečná ustanovení

Čl.92 Podpis

Tento Protokol bude otevřen k podpisu stranami Úmluv šest měsíců po podpisu Závěrečného aktu a zůstane otevřen k podpisu po dobu dvanácti měsíců.

Čl.93 Ratifikace

Tento Protokol bude ratifikován co možná nejdříve. Ratifikační listiny budou uloženy u Švýcarské spolkové rady, deponitáře Úmluv.

Čl.94 Přístup

Tento Protokol bude otevřen k přístupu kterékoli straně Úmluv, která ho nepodepsala. Listiny o přístupu budou uloženy u deponitáře.

Čl.95 Nabytí platnosti

1. Tento Protokol nabude platnosti šest měsíců po uložení dvou ratifikačních listin nebo listin o přístupu.

2. Pro každou stranu Úmluv, která ratifikuje tento Protokol nebo k němu přistoupí později, nabude platnosti šest měsíců po uložení její ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Čl.96 Smluvní vztahy po nabytí platnosti tohoto Protokolu

1. Jestliže strany Úmluv jsou zároveň stranami tohoto Protokolu, pak se Úmluvy budou aplikovat tak, jak jsou doplněny tímto Protokolem.

2. Jestliže jedna ze stran v konfliktu není vázána tímto Protokolem, strany Protokolu budou nadále vázány tímto Protokolem ve svých vzájemných vztazích. Budou dále vázány tímto Protokolem ve vztahu ke každé ze stran, které jím nejsou vázány, pokud takové strany přijmou a budou aplikovat ustanovení tohoto Protokolu.

3. Orgán, který je představitelem národa bojujícího proti některé Vysoké smluvní straně v ozbrojeném konfliktu typu, o kterém hovoří článek 1 odstavec 4, se může jednostranným prohlášením adresovaným deponitáři zavázat, že bude v tomto konfliktu aplikovat Úmluvy a tento Protokol. Takové prohlášení bude ve vztahu k tomuto konfliktu mít po jeho obdržení deponitářem tyto účinky:

- a) Úmluvy a tento Protokol nabývají platnosti pro uvedený orgán jakožto stranu v konfliktu s okamžitou účinností;
- b) výše uvedený orgán má stejná práva a povinnosti jako Vysoké smluvní strany Úmluv a tohoto Protokolu, a
- c) Úmluvy a tento Protokol jsou stejně závazné pro všechny strany v konfliktu.

Čl.97 Změny

1. Každá Vysoká smluvní strana může navrhnout změny tohoto Protokolu. Text navrhované změny bude zaslán deponitáři, který po konzultaci se všemi Vysokými smluvními stranami a Mezinárodním výborem Červeného kříže rozhodne, zda je třeba svolat konferenci k posouzení navrhované změny.

2. Depozitář pozve na tuto konferenci všechny Vysoké smluvní strany, jakož i strany Úmluv bez ohledu na to, zda tento Protokol podepsaly či nikoliv.

Čl.98 Revize přílohy I

1. Ne později než čtyři roky po nabytí platnosti tohoto Protokolu a poté v intervalech ne kratších než čtyři roky bude Mezinárodní výbor Červeného kříže konzultovat Vysoké smluvní strany, pokud jde o přílohu I k tomuto Protokolu, a pokud to bude považovat za nutné, může svolat poradou technických expertů za účelem revize přílohy I a navržení takových změn v ní, které mohou být žádoucí. Pokud během šesti měsíců od sdělení Vysokým smluvním stranám o návrhu na svolání porady nemá jedna třetina z nich námítky, Mezinárodní výbor Červeného kříže takovou poradou svolá a zároveň pozve pozorovatele příslušných mezinárodních organizací. Taková porada může být také svolána Mezinárodním výborem Červeného kříže v kterékoli době na žádost jedné třetiny Vysokých smluvních stran.

2. Depozitář svolá konferenci Vysokých smluvních stran a stran těchto Úmluv k projednání změn navržených na poradě technických expertů, jestliže po takové poradě o to požádá Mezinárodní výbor Červeného kříže nebo jedna třetina Vysokých smluvních stran.

3. Změny v příloze I mohou na takové konferenci být přijaty dvoutřetinovou většinou přítomných a hlasujících Vysokých smluvních stran.

4. Depozitář sdělí každou takto přijatou změnu Vysokým smluvním stranám a stranám Úmluv. Změny budou považovány za přijaté po uplynutí jednoho roku od takového sdělení, pokud v tomto období nedošlo deponitáři prohlášení o nepřijetí změn nejméně jednou třetinou Vysokých smluvních stran.

5. Změna považovaná za přijatou v souladu s odstavcem 4 nabude platnosti tři měsíce po jejím přijetí pro všechny Vysoké smluvní strany kromě těch, které učinily prohlášení o nepřijetí těchto změn v souladu s tímto odstavcem. Strana, která učinila takové prohlášení, je může v kterékoli době odvolat a změna v tomto případě pro stranu nabude platnosti tři měsíce po takovém odvolání.

6. Depozitář bude informovat Vysoké smluvní strany a strany Úmluv o nabytí platnosti změn, o tom, které strany jsou jimi vázány, o datu nabytí platnosti těchto změn ve vztahu ke každé straně, o prohlášeních o nepřijetí změn učiněných v souladu s odstavcem 4 a o odvoláních takových prohlášení.

Čl.99 Výpověď

1. V případě, že Vysoká smluvní strana vypoví tento Protokol, výpověď nabude platnosti teprve za rok od obdržení listiny o výpovědi. Pokud se však vypovídající strana po uplynutí tohoto roku nachází v některé ze situací uvedených v článku 1, výpověď nenabude platnosti před ukončením ozbrojeného konfliktu nebo okupace a v žádném případě před ukončením operací spojených s definitivním propuštěním, repatriací nebo usídlením osob chráněných Úmluvami a tímto Protokolem.

2. Výpověď musí být oznámena písemně deponitáři, který ji předá všem Vysokým smluvním stranám.

3. Výpověď má platnost pouze pro vypovídající stranu.

4. Výpověď podle odstavce 1 nebude mít vliv na povinnosti, které již vznikly z důvodů ozbrojeného konfliktu podle tohoto Protokolu pro takovou vypovídající stranu, pokud jde o činy spáchané před tím, než výpověď nabyla platnosti.

Čl.100 Notifikace

Depozitář bude informovat Vysoké smluvní strany, jakož i strany Úmluv bez ohledu na to, zda jsou signatáři tohoto Protokolu či nikoli:

- a) o podpisech připojených k tomuto Protokolu a uložení ratifikačních listin nebo listin o přístupu v souladu s články 93 a 94;
- b) o datu nabytí platnosti tohoto Protokolu v souladu s článkem 95;
- c) o sděleních a prohlášeních, které obdržel v souladu s články 84, 90 a 97;
- d) o prohlášeních obdržných podle článku 96 odstavec 3, která musí být sdělena co nejrychlejším způsobem a
- e) o výpovědi v souladu s článkem 99.

Čl.101 Registrace

1. Po nabytí platnosti zašle deponitář tento Protokol sekretariátu Organizace spojených národů k registraci a publikaci v souladu s článkem 102 Charty Organizace spojených národů.

2. Depozitář bude rovněž informovat sekretariát Organizace spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, které obdržel v souvislosti s tímto Protokolem.

Čl.102
Autentické texty

Originál tohoto Protokolu, jehož anglický, arabský, čínský, francouzský, ruský a španělský text má stejnou platnost, bude uložen u deponitáře, který zašle jeho ověřené kopie všem stranám Úmluv.

Dodatkový protokol
k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949
o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter
(Protokol II)

Vysoké smluvní strany,

připojímajíce, že humanitární zásady zakotvené ve společném článku 3 Ženevských úmluv z 12. srpna 1949 tvoří základ úcty k lidské osobnosti v případech ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní charakter,

připomínajíce dále, že mezinárodní dokumenty vztahující se k lidským právům poskytují základní ochranu lidské osobnosti,

zdůrazňujíce potřebu zajistit lepší ochranu obětem těchto ozbrojených konfliktů,

připomínajíce, že v případech, které nejsou upraveny platným právem, zůstává lidská osobnost pod ochranou zásad humánnosti a požadavkům společenského vědomí,

se dohodly takto:

Část I
Rozsah aplikace tohoto Protokolu

Čl.1.

Materiální rozsah aplikace

1. Tento Protokol, který rozvíjí a doplňuje společný článek 3 Ženevských úmluv z 12. srpna 1949 a nemění existující podmínky jeho aplikace, se bude vztahovat na všechny ozbrojené konflikty, které nejsou obsaženy v článku 1 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I) a k nimž dochází na území Vysoké smluvní strany mezi jejími ozbrojenými silami a disidentskými ozbrojenými silami nebo jinými organizovanými ozbrojenými skupinami vykonávajícími pod odpovědným velením takovou kontrolu nad částí jejího území, která jim umožňuje vést trvalé a koordinované vojenské operace a aplikovat tento Protokol.

2. Tento Protokol nebude aplikován v případě vnitřních nepokojů a napětí, jako jsou vzpoury, izolované a sporadické násilné činy a ostatní činy podobné povahy, které se nepovažují za ozbrojené konflikty.

Čl.2.

Personální rozsah aplikace

1. Tento Protokol bude aplikován bez jakéhokoliv nepříznivého rozdílu založeného na rase, barvě, pohlaví, jazyku, náboženství nebo víře, politických nebo jiných názorech, národním nebo sociálním původu, majetku, rodovém původu nebo jiném stavu, nebo na jiných podobných kritériích (dále uváděných jako "nepříznivý rozdíl") na všechny osoby postižené ozbrojeným konfliktem ve smyslu uvedeném v článku 1.

2. Na konci ozbrojeného konfliktu budou všechny osoby zbavené svobody nebo osoby, jejichž svoboda byla omezena z důvodu souvisejících s takovým konfliktem, jakož i osoby, které byly zbaveny své svobody nebo jejichž svoboda byla omezena po konfliktu z týchž důvodů, používat ochrany podle článků 5 a 6, dokud takové zbavení nebo omezení svobody neskončí.

Čl.3. Nevměšování

1. Žádné ustanovení tohoto Protokolu nebude uplatňováno s cílem zasáhnout do suverenity státu nebo povinnosti vlády udržovat a znovu zavádět všemi zákonnými prostředky právo a pořádek ve státě nebo bránit národní jednotu a územní celistvost státu.

2. Žádné ustanovení tohoto Protokolu nebude vykládáno jako oprávnění k přímému nebo nepřímému vměšování z jakéhokoli důvodu do ozbrojeného konfliktu nebo do vnitřních nebo zahraničních záležitostí Vysoké smluvní strany, na jejímž území k tomuto konfliktu došlo.

Část II Humánní zacházení

Čl.4. Základní záruky

1. Všechny osoby, které se přímo neúčastní nebo které se přestaly účastnit nepřátelských akcí bez ohledu na to, zda byla jejich svoboda omezena či nikoliv, mají právo na respektování své osoby, cti, přesvědčení a náboženského vyznání. Za všech okolností bude s nimi zacházeno humánně bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu. Je zakázáno vydat rozkaz, že nikdo nezůstane naživu.

2. Bez újmy obecným výše uvedeným ustanovením jsou a zůstanou zakázány v každé době a na každém místě následující činy proti osobám zmíněným v odstavci 1:

- a) ohrožování života, zdravotního a fyzického nebo duševního stavu osob, zvláště vražda, jakož i kruté zacházení jako mučení, mrzačení nebo jakákoliv forma tělesných trestů;
- b) kolektivní tresty;
- c) braní rukojmí;
- d) teroristické činy;
- e) urážky osobní důstojnosti, především ponižující a urážející zacházení, znásilnění, nucená prostituce a jakákoliv forma nemravného jednání;
- f) otroctví a obchod s otroky ve všech svých formách;
- g) plenění;
- h) hrozby vykonat jakýkoli z výše uvedených činů.

3. Dětem bude poskytnuta péče a pomoc, kterou vyžadují, a zvláště:

- a) bude jim poskytnuto vzdělání, včetně náboženské a morální výchovy, v souladu s přáním jejich rodičů nebo v nepřítomnosti rodičů těch, kdo jsou odpovědní za péči o ně;
- b) budou učiněna všechna nezbytná opatření, aby se usnadnilo sjednocování rodin, které jsou dočasně rozděleny;
- c) děti do věku 15 let nebudou povolávány do ozbrojených sil nebo skupin a nebude jim dovoleno účastnit se nepřátelských akcí;
- d) zvláštní ochrana, kterou poskytuje tento článek dětem do věku 15 let, se na ně bude vztahovat i tehdy, účastnily-li se přímo nepřátelských akcí bez ohledu na ustanovení odstavce c) a budou zajaty;
- e) v případě nutnosti budou učiněna opatření, a to pokud možno vždy se souhlasem jejich rodičů nebo osob, které za ně na základě práva nebo zvyku především odpovídají, aby děti byly dočasně přemístěny z oblasti, v níž dochází k nepřátelským akcím, do bezpečnější oblasti v zemi, a aby bylo zajištěno, že budou doprovázeny osobami odpovědnými za jejich bezpečnost a blaho.

Čl.5.

Osoby, jejichž svoboda byla omezena

1. Kromě ustanovení článku 4 budou přinejmenším dodržována následující ustanovení týkající se osoby zbavených svobody z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, ať jsou internovány, či zadrženy:

- a) s raněnými a nemocnými bude zacházeno v souladu s článkem 7;
- b) osobám uvedeným v tomto odstavci budou ve stejném rozsahu jako místnímu civilnímu obyvatelstvu poskytovány potraviny a pitná voda a budou jim poskytnuta záruky týkající se zdraví, hygieny a ochrany proti nepříznivému podnebí a nebezpečím vyplývajícím z ozbrojeného konfliktu;
- c) bude jim umožněno přijímat individuální nebo kolektivní podporu;
- d) bude jim umožněno vykonávat jejich náboženské obřady, a požádají-li o to a bude-li to možné, přijímat duchovní pomoc od osob vykonávajících náboženské úkony, např. od kněží apod.;
- e) budou-li přinuceny pracovat, budou mít pracovní podmínky a záruky podobné těm, jaké má místní civilní obyvatelstvo.

2. Ti, kdo jsou odpovědní za internování nebo zadržení osob uvedených v odstavci 1, budou v rámci svých možností rovněž zachovávat následující ustanovení týkající se těchto osob:

- a) kromě případů, kdy jsou muži a ženy z jedné rodiny ubytováni společně, budou ženy ubytovány v prostorách oddělených od mužů a budou pod bezprostředním dozorem žen;
- b) osoby uvedené v odstavci 1 jsou oprávněny odesílat a přijímat dopisy a pohlednice, jejichž množství může být omezeno příslušným orgánem, pokud to považuje za nutné;
- c) prostory k internování a zadržení nebudou umístěny v blízkosti oblasti bojů. Osoby uvedené v odstavci 1 budou evakuovány, budou-li prostory, kde jsou internovány nebo zadrženy, zvláště vystaveny nebezpečí vyplývajícím z ozbrojeného konfliktu, pokud může jejich evakuace být provedena za dostatečně bezpečných podmínek;
- d) budou mít právo na lékařské prohlídky;
- e) jejich zdraví a jejich tělesná či duševní integrita nebudou ohroženy žádným neoprávněným činem, nebo opomenutím. Je tudíž zakázáno podrobovat osoby uvedené v tomto článku jakémukoli lékařskému zákroku, který zdravotní stav příslušné osoby nevyžaduje a který není v souladu s obecně přijatými lékařskými normami užívanými ve vztahu k svobodným osobám za obdobných zdravotnických podmínek.

3. S osobami, které nejsou uvedeny v odstavci 1, avšak jejichž svoboda byla jakýmkoli způsobem omezena z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, bude zacházeno humánně v souladu s článkem 4 a s odstavci 1 a), c) a d) a 2 b) tohoto článku.

4. Bude-li rozhodnuto propustit osoby zbavené svobody, přijmou ti, kdo tak rozhodli, nutná opatření k zajištění jejich bezpečnosti.

Čl.6.

Trestní stíhání

1. Tento článek se týká stíhání a trestání trestných činů souvisejících s ozbrojeným konfliktem.

2. Nad osobami, které byly shledány vinnými z trestného činu, nebudou vynášeny rozsudky a vykonávány tresty kromě případů, kdy byl vynesen rozsudek soudem, který poskytuje základní záruky nezávislosti a nestrannosti, zejména:

- a) soudní řízení poskytne obžalovanému možnost být bezodkladně informován o podrobnostech trestného činu, z něhož je obžalován a poskytne obžalovanému před řízením a během řízení všechna nezbytná práva a prostředky obhajoby;
- b) nikdo nebude odsouzen za trestný čin jinak než na základě osobní trestní odpovědnosti;
- c) nikdo nebude odsouzen za jednání nebo opomenutí, která nebyla podle zákona trestným činem v době jeho spáchání. Stejně tak nebude uložen trest těžší než jaký mohl být uložen v době, kdy byl trestný čin spáchán. Stanoví-li zákon vydaný po spáchání trestného činu lehčí trest, bude tento zákon aplikován ve prospěch pachatele;
- d) každý obžalovaný bude považován za nevinného, dokud nebude v souladu se zákonem prokázána jeho vina;

- e) každý obžalovaný bude mít právo, aby se soudní řízení konalo v jeho přítomnosti;
- f) nikdo nebude nucen, aby svědčil proti sobě nebo aby se přiznal k vině.

3. Odsouzené osobě bude při vynesení rozsudku sděleno, jaké má právní a jiné opravné prostředky a lhůty, v nichž je může uplatnit.

4. Trest smrti nebude vynesen nad osobami mladšími 18 let v době spáchání trestného činu a nebude vykonán na těhotných ženách a na matkách malých dětí.

5. Po skončení nepřátelských akcí se budou vládnoucí orgány snažit udělit amnestii v nejširší možné míře osobám, které se zúčastnily ozbrojeného konfliktu, nebo těm, které byly zbaveny svobody z důvodů souvisejících s ozbrojeným konfliktem, bez ohledu na to, zda byly internovány nebo zadrženy.

Část III Ranění, nemocní a trosečníci

Čl.7. Ochrana a péče

1. Všichni ranění, nemocní a trosečníci bez ohledu na to, zda se zúčastnili ozbrojeného konfliktu či nikoliv, budou respektováni a chráněni.

2. Za všech okolností bude s nimi zacházeno lidsky a bude jim poskytnuta v co největší možné míře a co nejrychleji lékařská péče a ošetření, které vyžaduje jejich stav. Nebude mezi nimi činěn rozdíl z jiných důvodů než zdravotních.

Čl.8. Pátrání

Kdykoli to okolnosti umožní, a zvláště po skončení boje, budou bezodkladně učiněna všechna možná opatření k vypátrání a sebrání raněných, nemocných a trosečníků, aby byli ochráněni před pleněním a špatným zacházením a aby mohla být zajištěna patřičná péče o ně, jakož i pátrání po mrtvých, aby se zabránilo jejich oloupení a aby byli důstojně pohřbeni.

Čl.9. Ochrana zdravotnického a duchovního personálu

1. Zdravotnický a duchovní personál bude respektován a chráněn a při výkonu jeho povinností mu bude poskytnuta veškerá možná pomoc. Nemůže být nucen, aby plnil úkoly, které jsou neslučitelné s jeho humanitárním posláním.

2. Není možno žádat, aby zdravotnický personál při plnění svých funkcí dával přednost jakékoliv osobě z jiných než zdravotních důvodů.

Čl.10. Všeobecná ochrana osob, které vykonávají zdravotnickou činnost

1. Za žádných okolností nebude trestána žádná osoba za provedení zdravotnických úkonů, které jsou v souladu s lékařskou etikou, bez ohledu na to, ve prospěch které osoby se tato činnost provádí.

2. Osoby, které vykonávají zdravotnickou činnost, nebudou nuceny provádět úkony nebo vykonávat práce, které nejsou v souladu s pravidly lékařské etiky nebo s jinými pravidly určenými ku prospěchu raněných a nemocných nebo s ustanoveními tohoto Protokolu, ani nebudou nuceny k tomu, aby neprováděly úkony, které tato pravidla a ustanovení vyžadují.

3. Profesionální povinnosti osob vykonávajících lékařskou činnost, pokud jde o informace, které mohou získat o raněných a nemocných v jejich péči, budou respektovány s výhradou vnitrostátního práva.

4. S výhradou vnitrostátního práva nesmějí být jakkoli trestány osoby vykonávající zdravotnickou činnost za to, že odmítnou poskytnout nebo že neposkytnou informace o raněných a nemocných, kteří jsou nebo byli v jejich péči.

Čl.11.

Ochrana zdravotnických jednotek a zdravotnických přepravních prostředků

1. Zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky budou vždy respektovány a chráněny a nestanou se předmětem útoku.

2. Ochrana, na kterou mají zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky nárok, bude přerušena pouze v tom případě, budou-li použity k nepřátelským činům mimo rámec jejich humanitárního poslání. Ochrana však bude přerušena teprve když bude vydáno varování, které v případě potřeby stanoví rozumnou lhůtu, a pouze poté, když tohoto varování nebude uposlechnuto.

Čl.12.

Rozeznávací znak

Pod kontrolou příslušného orgánu bude zdravotnický a duchovní personál i zdravotnické jednotky a zdravotnické přepravní prostředky označen rozeznávacím znakem červeného kříže, červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém pozadí. Bude respektován za všech podmínek a nebude ho použito nepatřičným způsobem.

Část IV

Civilní obyvatelstvo

Čl.13.

Ochrana civilního obyvatelstva

1. Civilní obyvatelstvo a jednotlivé civilní osoby požívají všeobecné ochrany proti nebezpečím vznikajícím v důsledku vojenských operací. Aby tato ochrana byla účinná, musí se za všech okolností dodržovat následující pravidla.

2. Civilní obyvatelstvo jako takové, jakož i jednotlivé civilní osoby nesmějí být předmětem útoku. Násilné činy nebo hrozby násilím, jejichž hlavním cílem je terorizování civilního obyvatelstva, jsou zakázány.

3. Civilní osoby požívají ochrany poskytované tímto článkem s výjimkou případu, kdy se přímo účastní nepřátelských akcí a po dobu těchto akcí.

Čl.14.

Ochrana předmětů nezbytných k přežití civilního obyvatelstva

Je zakázáno užívat hladovění civilních osob jako způsobu vedení války. Je tudíž zakázáno útočit na objekty, ničit, odstraňovat nebo znehodnocovat objekty nezbytné k přežití civilního obyvatelstva, jako jsou zásoby potravin, zemědělské oblasti sloužící k produkci potravin, sklizeň, dobytek, zařízení pro dodávku vody a zásobování vodou a zavlažovací zařízení.

Čl.15.

Ochrana staveb a zařízení obsahujících nebezpečné síly

Stavby nebo zařízení obsahující nebezpečné síly, zvláště přehrad, hráze a atomové elektrárny, nesmějí být předmětem útoku, i když jsou vojenskými objekty, pokud takový útok může způsobit uvolnění nebezpečných sil a vést v důsledku toho k vážným ztrátám na civilním obyvatelstvu.

Čl.16.

Ochrana kulturních statků a míst pro konání bohoslužeb

Bez újmy ustanovením Haagské úmluvy o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu ze 14. května 1954, je zakázáno provádět jakékoli nepřátelské činy namířené proti historickým památkám, uměleckým dílům nebo místům pro konání bohoslužeb, které jsou kulturním a duchovním dědictvím národů a užívat je k podpoře vojenského úsilí.

Čl.17.

Zákaz nuceného přemísťování civilních osob

1. Z důvodů vztahujících se k danému konfliktu nesmí být nařizováno přemísťování civilního obyvatelstva pokud to nevyžaduje bezpečnost příslušných civilních osob nebo nevyhnutelné vojenské důvody. Jestliže bude nutno takové přemísťování provést, budou učiněna všechna opatření, aby civilní obyvatelstvo mohlo být přijato na určeném místě za uspokojujících podmínek, pokud jde o ubytování, hygienu, zdraví, bezpečí a výživu.

2. Civilní osoby nebudou nuceny opouštět své vlastní území z důvodů vztahujících se ke konfliktu.

Čl.18.

Pomocné organizace a pomocné akce

1. Pomocné organizace, které se nacházejí na území Vysoké smluvní strany, jako jsou organizace Červeného kříže, Červeného půlměsíce, Červeného lva a slunce, mohou nabídnout své služby s cílem vykonávat své tradiční funkce ve vztahu k obětem ozbrojeného konfliktu. Civilní obyvatelstvo může i ze své vlastní iniciativy nabídnout, že bude sbírat raněné, nemocné a třešňáky a že bude o ně pečovat.

2. Pokud civilní obyvatelstvo trpí nadměrnou nouzí v důsledku nedostatku zásob nutných k jeho přežití, jako jsou zásoby potravin a léků, budou s výhradou souhlasu příslušné Vysoké smluvní strany podniknuty pomocné akce pro civilní obyvatelstvo, které jsou ovšem výlučně humanitární a nestranné povahy a jsou prováděny bez jakéhokoliv nepříznivého rozdílu.

Část V **Závěrečná ustanovení**

Čl.19.

Šíření

Tento Protokol bude šířen v co možná největší míře.

Čl.20.

Podpis

Tento Protokol bude otevřen stranám Úmluv k podpisu šest měsíců po podpisu Závěrečného aktu a zůstane otevřen po dobu dvanácti měsíců.

Čl.21.
Ratifikace

Tento Protokol bude ratifikován co možná nejdříve. Ratifikační listiny budou uloženy u Švýcarské spolkové rady, deponitáře Úmluv.

Čl.22.
Přístup

Tento Protokol bude otevřen k přístupu kterékoli straně Úmluv, která ho nepodepsala. Listiny o přístupu budou uloženy u deponitáře.

Čl.23.
Nabytí platnosti

1. Tento Protokol nabude platnosti šest měsíců po uložení dvou ratifikačních listin nebo listin o přístupu.

2. Pro každou stranu Úmluv, která ratifikuje tento Protokol nebo k němu přistoupí později, nabude platnost šest měsíců po uložení její ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Čl.24.
Změny

1. Každá Vysoká smluvní strana může navrhnout změny tohoto Protokolu. Text navrhované změny bude zaslán deponitáři, který po konzultaci se všemi Vysokými smluvními stranami a s Mezinárodním výborem Červeného kříže rozhodne, zda je třeba svolat konferenci k posouzení navrhované změny.

2. Deponitář pozve na tuto konferenci všechny Vysoké smluvní strany, jakož i strany Úmluv bez ohledu na to, zda tento Protokol podepsaly či nikoliv.

Čl.25.
Výpověď

1. V případě, že Vysoká smluvní strana vypoví tento Protokol, nabude výpověď platnosti teprve po uplynutí šesti měsíců od obdržení listiny o výpovědi. Pokud se však vypovídající strana po uplynutí šesti měsíců nachází v situaci uvedené v článku 1, výpověď nenabude platnosti před ukončením ozbrojeného konfliktu. Osoby, které byly zbaveny svobody nebo jejichž svoboda byla omezena z důvodů vztahujících se ke konfliktu, budou však nadále požívat výhod z ustanovení tohoto Protokolu až do svého konečného propuštění.

2. Výpověď bude oznámena písemně deponitáři, který ji zašle všem Vysokým smluvním stranám.

Čl.26.
Notifikace

Deponitář bude informovat Vysoké smluvní strany, jakož i strany Úmluv bez ohledu na to, zda jsou signatáři tohoto Protokolu či nikoli:

- a) o podpisech připojených k tomuto Protokolu a o uložení ratifikačních listin nebo listin o přístupu v souladu s články 21 a 22;
- b) o datu nabytí platnosti tohoto Protokolu v souladu s článkem 23;
- c) o sděleních a prohlášeních, které obdržel v souladu s článkem 24.

Čl.27.
Registrace

1. Po nabytí platnosti bude tento Protokol zaslán deponitářem sekretariátu Organizace spojených národů k registraci a k publikaci v souladu s článkem 102 Charty Organizace spojených národů.

2. Depozitář bude rovněž informovat sekretariát Organizace spojených národů o všech ratifikacích a přístupech, které obdržel v souvislosti s tímto Protokolem.

Čl.28.
Autentické texty

Originál tohoto Protokolu, jehož anglický, arabský, čínský, francouzský, ruský a španělský text má stejnou platnost, bude uložen u deponitáře, který zašle jeho ověřené kopie všem stranám Úmluv.
